IACOBI PHILIPPI
TOMASINI PATAVINI
EPISCOPI ÆMONIENSIS

ELOGIA

Virorum Literis & Sapientia Illustrium
ad viuum expressis imaginibus exornata.

Ad

SACRAM MAIESTATEM CHRISTIANISSIMAE

REGINÆ ANNÆ

Galliæ & Nauarræ Regentis.

PATAVII, ex Typographia Sebastiani Sardi. M DC XLIV.

SVPERIORVM PERMISSV.

[redacted]

Dominici Andreæ de Mila

POTENTISSIMA ORBIS REGINA;
LAETVM AVGVSTAE DOMVS AVSTRIACAE GERMEN,
CVIVS MAIORES IMPERIVM IN ORIENTEM
ET OCCIDENTEM VICTRICIBVS ARMIS EXTENDERE.
TE PIETAS, IVSTITIA, FORTITVDO, CLEMENTIA
SECVLI DECVS DELICIVMQ. DVRATVRVM
GRATIIS AC MVSIS CIRCVMFERVNT.
FELIX REGIS FILIA, SOROR, ET CONIVX
AVITAM, IBERIA RELICTA, GLORIAM
FLORENTISSIMO GALLIAE REGNO INTVLISTI.
AETERNITATEM REGIA STIRPS BORBONIA
TVIS DEBET AVSPICIIS:
REGEM GALLI REGNIQ. INCREMENTA
TVO MVNERE HABENT.
HEROE CHRISTIANISSIMO
LVDOVICO XIII.
PIO, IVSTO, FORTI,
CVI MELIORIBVS ANNIS
ADSVRGEBAT BLANDIOR FORTVNA,
IVBENTE SVMMO RERVM MODERATORE,
AD SVPEROS TRANSLATO,

LVDOVICO XIV.
MAGNI PATRIS FILIO
TENERA IAM AETATE INTEGROS FASCES
PROVIDA CONSERVAS:
ADVLTIORI LONGVM OBTEMPERATVROS LIMITES
VERAE LIBERTATIS VINDEX
AEQVO MARTE VLTRA MOSAM ET RHENVM
ANIMOSA PRODVCIS.
PVBLICAE LAETITIAE VICINARVM GENTIVM
PLAVSVS
FAMAE IMMORTALITATI
AVSPICATOS AETERNOSQ. OMINATVR
SACRAE MAIESTATI TVAE:
CVI INTER DEBITA CONFERTIS VIRTVTIBVS
TROPHÆA
EXILE HOC ILLVSTRIVM ANIMARVM PALLADIVM
REGIO NOMINE GRANDIVS
OBSEQVENTISSIMI CVLTVS MONVMENTVM
INGENTIS GLORIAE LONGINQVVS ADMIRATOR
DICAT, SACRAT
HVMILLIMVS SERVVS
IACOBVS PHILIPPVS TOMASINVS
AEMONIAE PRAESVL.

Emi-

Eminentissimo Principi

IVLIO MAZZARINO

S. R. E. CARDINALI,

Domino & Patrono.

QVI sapientiæ studio præclarisque vitæ actionibus bonorum in se animos oculosque conuertêre, solido Virtutis præmio contenti rectè factorum conscientiâ, mortales ad Regiæ Majestatis solium se sistunt, Reginæ Orbis Potentissimæ clementiam ad securius posteritatis judicium enixè ambientes; quò tanti nominis auctoritate uniuersis conspicuum fiat, quàm rectè suam in hoc theatro quisque personam egerit. Nec verò muliebrem etiam sexum ab hac gloriæ societate retinuit blandior animus: qui viros ingenij præstantiâ non tantùm exæquauit, sed firmo virtutum & literarum contubernio miris sæpe

modis

modis præcelluit. Quam naturæ benignitatem quoniam in tam Veneranda Majestate suspensis animis mirantur non solùm orbis incolę cultiores, verùm & gentes barbaræ; eximiæ benignitati tuæ, cujus non obscura jam exstant in me argumenta, illud accedere patiaris, ut exile hoc ingenii mei monumentum tuo arbitrio liberiùs in conspectum regium admittatur, indelebile perennaturi in Regiam Majestatem intimioris obsequij mei pignus: cui à T. E. fauore non minor in aulæ luce, quàm in umbra scholarum, fides erit. Beneficium certè laudabili vetustatis exemplo non destituetur, nec tuæ comitati generosæ alienum erit; cujus nunc immortalis gloriæ incremento veros uberrimosq; fructus quotidie percipis, quòd tuo munere plures voti summam feliciter expleuerint, quos tuâ dignari libuit clientelâ, nempè Tibi exactissimo ingeniorum censori placuisse, debitumq; summis animi dotibus cultum reddidisse. Tuum namq; est, IVLI MAZZARINE, ingens sacræ purpuræ decus, quòd in florentissimo Galliæ Regno beatus Musarum chorus liberali otio leniter perfruatur. Nimirum indiuiduo Martis & Musarum consortio eam Summi Pontificis VRBANI OCTAVI piæ memorię Tibi conciliâsti gratiam; ut sagacitate tua auerteris ingentes motus, qui summo discrimine Italiæ Galliæq; tranquillitati imminebant. Inde LVDOVICVS XIII, vt Regno posterisq; paternè prospiceret, perspectâ plurimis probatæ fidei documentis animi tui integritate, AVGVSTISSIMAE REGINAE, Filioq; ad tanti imperij spem secundis omnium votis nato, prouidè testatum voluit, quantum in tuis consilijs prudentiæ plenis præsidij foret. Quam sanè

Regis

Regis optimi de tuo genio ſententiam dum ſummo ſtudio aſsequi contendis, eam inſigni moderatione non tantùm æquas, ſed adeò felici euentu excedis; ut non Te ſolo ciue gaudeat VRBS illa Vrbium domina, ſed GALLIA magnis ingenijs fœcunda fortiſſimiſq; viris nobilitata, quorum dexteritate ac virtute Regni limites ſupra multorum opinionem in dies creſcunt. Ampliſſimam iſtius regiminis fortunam Rex Regum auguſtæ familiæ auſpicatam, & perennem velit, intimum Chriſtiani orbis meumq; votum eſt.

Patauij Cal. Octobris M DC XLIV.

E. T.

Deditiſſimus cliens
Iac. Philippus Tomaſinus
Epiſcopus Æmonię.

AD

AD ILLVSTRIVM VIRORVM MANES,

quorum ELOGIA contexuit

IACOBVS PHILIPPVS TOMASINVS

EPISCOPVS ÆMONIENSIS.

Nobilis Galli Epigramma.

ÆThereâ, celebres Animæ, quæ vivitis aulâ,
Quasq; Dei dulcis nectare pascit amor,

Defixos in eum, si fas, huc vertite visus,
Et geminate novis gaudia vestra modis.

Vos juvat in Cælo post funera vita perennis:
Vos similis nostro semper in orbe manet;

Cùm tam multiplici cumulatas laude PHILIPPVS
Hinc iterum pennis tollat ad astra suis.

Dignus hic inter Vos, longæ post secula vitæ,
Æternùm merito vivere longa polo.

Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino

IACOBO PHILIPPO TOMASINO EPISCOPO ÆMONIENSI.

MARCVS ANTONIVS CVCCINVS EPISCOPVS ANGLONENSIS. S.P.D.

ILlustrium Virorum vultus, siue picturæ lineamentis, siue arte fusoriâ & sigillari expressos, siue statuariâ & celaturâ sculptos, nedum apud Romanos & Græcos, verùm & apud quascumq; ferè vel barbaras nationes posteritati exponendi mos fuit antiquissimus. Ea reor de causa, vt Augustorum vultuum, siue signorum, siue simulacrorum aspectu res præclarè ab ijs gestas, & gloriosa facinora posteri edocti, exemploq; excitati, quid imitandum, recolendumq; sibi præ oculis haberet, tritumq; antiquitatis vestigio callem ad exoptatissimam virtutis metam attingendam calcarent expeditiores: siue etiam ne Heroum vultuum lineamenta, speciesq; imperio dignæ ex posterorũ memoria exciderent. Quod quidem ornamẽtorũ genus præcipuè apud Romanos qua in existimatione habitum fuerit, Romana historia copiosè testatur: itaut etiam in ludis Circensibus eorundem imagines & signa solenni pompâ circumferre consueuerint: & vt ipsemet Petrarcha tuus de tabulis pictis per hæc verba recenset, *Romæ in templis Deorum, aut Cæsarum, in thalamis, inq; publicis plateis, ac porticibus consecrârint*: nullumq; antiquæ nobilitatis efficacius extiterit argumentũm, quàm maiorum signis familias, agnationesq; decorari.

Iam tua quàm plura luculenta scripta in lucem prodiere. Iam litteraria Respublica eorum radijs se illustrari persentit. Iam litterarum amatores professoresq; ex ingenti virtutum tuarum cumulo, quid introspiciendum, quidue optandum, imitandumue sibi proponant, satis superq; affluere vno ore fatentur. Ego verò ingenuè more meo profiteor, tibi tuisq; virtutibus à litteraria

Republica deberi quàm plurimũ est potissimùm de causa, quia in nostram ætatem insignis viri Francisci Petrarchæ memoriam ingenij tui monumentis in annos omnes consequentes duraturam magno cum fœnore reuocâsti, ac post plura sæcula in Musæorũ, atq; Academiarum singulare decus atq; augmentum, in vniuersæ Italiæ lucem sapientũ ingenti plausu *Petrarcham Rediuiuum* ante omnium ferè oculos suspiciendum reduxisti. Cujus gloriam tuis eruditissimis lucubrationibus non minùs profectò auxisti, quàm ipsemet Petrarcha viuens & virens laureâ fronde redimitus sapientissimi Regis Roberti locupletissimo testimonio ditatus vniuersi Christiani orbis, ne dum vniuersorũ sapientum illius ætatis famâ celebratus in Capitolio, augustissimo virtutis theatro, æterni nominis celebritatem, Senatu Populoq; Romano acclamante, jure & merito adeptus fuit. Missa facio (ne tuæ modestiæ tædio sim) *Veterum Donaria*, atq; antiqui ritũs abstrusa quæq; per Te reserata. Missas facio *Votiuas* illius superstitiosi cultũs *Tabellas* Te interprete ad germanum sensum explanatas. Prætermitto Antiqua Romanorũ Græcorumq; Numismata pluribus in partibus è cimmerijs, vt ita dicam, tenebris eruta in lucem, splendoremq; meridiani solis exposita atq; explanata, ac deniq; illorum sacrificiorũ ritus, triumphorũ, ludorũ, spectaculorum ordinem, triumphales rectasq; cœnas, tesserarũ, missilium, congiariorum supellectilem, tricliniorum, thermarum vsum à Te affabrè, & quasi penicillo delineatum: Quorum scriptis mirum in modum tui auxisti nominis celebritatem. Cui quidem hoc vnum gloriæ deerat superaddendum, vt, ne dum nos, qui Deo dante adhuc tecum breui hac fruimur lucis vsurâ, verùm & omnes posteri vultũs tui aspectu, & innatâ quadam majestate; votis vsq; ad inuidiam fœlicibus oblectandi appositam, veramq; viuamq; materiam præ oculis haberemus. Cæterùm ecce Patauina solertia votis omnium satis fecit: dum vultum tuum, ac physiognomicæ sublimitatis lineamenta (non dubiarum rerum præsagia) ære cælata magna cùm voluptate contemplamur. O verè digna industrij cælatoris dextera; quæ vultum tuum (vt ita dicam) spirantem memoriæ posterorum omnium cælauit, & donauit. Porrò dum imaginem aspicio, mihi

metipsi

metipsi tecum adesse, teq; alloqui videor. Non Zeusis, non Apellis, non Lysippi, non Parrhasij, non Praxitelis, non Phidiæ manus laudabilior,

Verùm enimuerò ego præ cæteris de hujusmodi tibi aucta gloria, tibi summopere gratulor, teq; vt hoc tenue obseruantiæ meę argumentũ, quod cum fide erga te mea perpetuam obtinebit viriditatem, vt pro eximia humanitate tua hilari fronte recipias in summa, exoro, atq; obtestor. Quod reliquum est ex Lucania in præsentiarũ nil mihi penitus, de quo te certiorem faciam, occurrit: cùm à vita politica longè distemus, vndiq; montibus circumuallati, syluis septi, & quasi in remotam regionem mundi redacti solitariam ferè vitam degimus. Hæc pauca dumtaxat tibi, vti antiquitatis studioso, referenda censebam. Primum est, non multis ab hinc annis, nõ procul ab hoc oppido Clarimontis in dextero latere cujusdam monticuli, Orientem versùs exurgentis, rustico homini in peragrando mirum profectò euenisse. Is enim, dum ibidem solitarius spatiaretur, in cornu ex abrupta parte dorsi mõtis ferè supra duos palmos exporrectum oculos fortuitò conjecit. Rei nouitas rusticum animum stupore affecit: accolæq; insolito relatu exciti festinantes ad locũ perrexerunt, ac mirabundi magna cum solertia loculo effosso cornu Vnicornis ferè integrum longitudinis quatuor palmorum admirante Populo extraxerunt: illudq; philosophi, & physici, peritorumq; judicio probatum in partes dissectũ præcipuis viris prædæ datũ fuit: cujus particulæ in hodiernũ vsq; diem adseruantur. Ingenij tui acumine quomodo res se se habuerit, valebis indagare. Verùm hac in regione pro comperto habetur, animal antiquissimi atq; vniuersalis diluuij fluctibus illuc objectum, ibidemq; obrutum perijsse.

Huic miro euentui & alter nõ minoris nouitatis superadditur. In pomerio Vrbis Bisiniani in cohærẽte Brutiorũ Prouincia sitę, sub ditione & Principatu antiquissimæ Regię stirpis Heroũ Sanseuerinorum (quorum cum incõparabili benignitate hoc in oppido ex eorum dominio dulciùs vitam dego) nocturnus & fixus splendor, è quodam cliuo radios emittẽs, animum oculosq; cujusdam agiculæ perculsit, quæ nocturnum fulgorem plures noctes

suspexe-

ſuſpexerat. Re delatâ ad ciuem ex primoribus Biſiniani,noctu locus aditur,licèt præruptus, & acceſsu perdifficilis. (ne fabulam putes,hiſtoria vera cunctiſq; nota eſt) circumfoſsâ tellure ſplendidiſſimus lapis ille eruitur. Ciuis lætabundus inſolitâ captâ prędâ(vt erat acris ingenij) gemmam pretioſiſſimam exiſtimanit, & nouit . erat enim rubei coloris, orbiculari figurâ ferè(vt referũt) Hoſtiæ conſecrandæ , craſſitie verò ſupra digitum annularem. cujus fulgore, ingentiq; valore gemmarum peritiſſimus artifex captus, pulcherrimum pyropum eſse admiratus, admodum fortunato gemmæ inuentori ſupra duodecim mille ducatos in pretium obtulit. Verùm ſagax inuentor clam Venetias gemmam detulit: eâq; venali expoſitâ, magnâ copiâ auri ditatus ſuprema cum voluptate proprios lares repetijt.

Deniq; quadraginta ferè ab hinc annis, & tertium mirum, & memorandum in agro oppidi Sancti Archangeli hujuſce Anglonenſis Diœceſis accidit. Nam Serpens in memoroſo illo ſitu tam immani corpore viſus fuit;vt lupi inſtar miſerum gregem deprædari,vituloſq; inſequi, eoſq; mactare atq; comedere compertus fuerit. Hinc ſedulus paſtor Herculeo animo per ſylueſtria loca ſæuiſſimum monſtrum inſectatus,tandem aliquando, Diuina prouidentia, vt ſibi, agriſq; patrijs, gregibuſq; & armentis fortiter conſuleret, in monſtroſiſſimam beſtiam inuectus ſclopi ictu diri hoſtis ventrem trajecit, agroſq; infeſtatione liberauit. Illius oſſa, præcipuèq; mandibulæ ferè longitudinis duorum palmorum, in templo Sacro ſanctæ Deiparæ de Vrſeolo ad cœnobiũ religioſorum Diui Franciſci de Obſeruantia, per duo milliaria circiter ab eodem oppido diſtans,tanquam perempti communis hoſtis trophæum appenſa in poſterorũ memoriam hucuſq; habẽtur,mihiq; conſpicienda, atq; obſeruanda fuerunt exhibita. Quæſo, Præclariſſime Præſul, iſta ne credas aniles fabellas,aut poëtarum deliramenta,ne frontem trahas, ne ænigmata ſphingis putes. Sunt etenim narrata oraculo magis vera Pythio. Vale, & me, vt ſoles, ama. Datum ex Claramonte Kalend. Februarij M.DC. XLIV.

IOAN. FRANCISCVS EX COMITIBVS
GVIDIIS A BALNEO S.R.E. CARD. ETC.

IOAN. FRANCISCVS A' BALNEO.

PErantiqua Comitis Guidi à Balneo familia in Etruria armis atq; literis, adeoq; Imperatorum olim affinitate celebratissima, perpetuis temporibus Heroas orbi vniuerso conspicuos produxit. Ex hac IOANNES FRANCISCVS anno M.D.LXXIII. die IV. Octobris oriente sole Florentiæ nascitur Patre Fabricio Marchione Montis belli & Matre Laura Pompei Columnæ Ducis Zagaroli filia. Eumque in pugna nauali Catholicæ societatis, Pontifice Pio V. aduersus Turcas anno M.D.LXXI fortiter egisse memorant historici, non minus quàm Ioannem Franciscum auum paternum, Iuuenis in literas propensus, licèt à genitore armis destinaretur, genio tandem obtemperans mitiori, placido, & ad cœlibatum apto, spreto armorum strepitu in humaniorum literarum scholas penetrauit. Disciplinis rariorum hominum ductu non leuiter delibatis in aulam Romanam sub Pontificatu Clementis VIII. accessit. A Cardinalibus Pontificis Nepotibus benignè, vt par erat, acceptus, mox inter Prælatos, Protonotarij Apostolici, Referendarij vtriusque signaturæ titulo, numeratur. Eius verò comitas, animi nobilitas, promptitudo ingenij, consilij maturitas Petro Aldobrandino Cardinali adeò placuit, vt ipsum præcipuis suæ aulæ nobilibus adscriberet, cùm celebrem obiret legationem pro nuptijs Reginæ

Mariæ

Mariæ Mediceæ cum Henrico IV. Rege Christianissimo, & pro pace inter ipsum Regem, & Carolum Emanuelem Sabaudiæ Ducem, quæ permutatione Marchionatus Saluzzi cum Brescia prouincia fuit stabilita. Indefesso planè alacrique animo cùm suam Cardinali industriam heic demonstrasset, vrbi redditus ob diligentiam & gratum erga Nepotem obsequium summus Pontifex ipsum Æmiliæ Vicelegatum & Vicepræfectum Firmi elegit. Quod onus tam singulari prudentia & splendore sustinuit, vt populum vniuersum in sui obsequium traxerit. Defuncto Clemente Paulus V. successor non minus perspecta Balnei prudentia & magnanimitate, eum Oruieti, mox Fori Sempronij, & Firmi vrbibus præfectum creat. Hisce muneribus peregregiè functus pro Scipione Burghesio Nepote Vicelegatus Auenionem mittitur. Nec quidquam hac legatione gratius ei obtigit, vt ex continuata plurimis annis summorum Pontificum sede vrbem laudatam regeret, oculisque lustraret, Petrarchæ secessum inuiseret; cui arctam necessitudinem cum sua familia intercessisse, ipsius ad Comitem Battifolæ Epistolæ significant. Inde suo nomini à me dicatam Poetæ vitam summa humanitate non modò excepit, sed quocunque officiorum genere gratum sibi munus declarauit. Septennium heic traxit, sedulus adeo inuigilans Sedis Apostolicæ commodis, & dignitatis incremento; vt nihil in ipso vltra desiderari posset. Nimirum genio aperto & libero non modò ciuium sed & omnium sibi animos deuinxit, maximè Principum & Magnatum sibi conciliauit gratiam, vt perennem eius famam non

vrbs, sed vniuersa prouincia personaret. Varijs iam oneribus à Paulo v. honestatus, à Gregorio xv. successore ad Galliarum Regem Lud. xiii. extraordinarius Orator mittitur: rebusque feliciter actis, ordinariam Legationem in Belgio obtinuit, dum imperio feliciter prçesset Serenissima Isabella Austriaca, Marchione Ambrosio Spinola pro Rege Catholico militiæ præfecto, & Marchione Bedimar ab intimis consilijs, priusquam in Purpuratorum collegium adoptaretur: quorum in omni vita memoriam iucundè coluit. Sublato è viuis Pontifice, Vrbanus viii. Balnei dignitatem mirificè auxit, dum ad Ludouicum xiii. Galliæ Regem Nuncium, & paulo post Episcopum Ceruiæ declarat. Omnia tunc bello feruebant Rege Christianissimo hæreses exturbante. Expugnata namque post longam difficilemque obsidionem Rupella, & Monte Albano in Regis fidem recepto, perpetuis literis in Hiberniam, aliasque orbis plagas missis, ad Catholicæ fidei accessionem non pauca bono euentu conabatur. Quibus motus Pontifex Maximus Anno M. DC. XXIX. XIX. Nouembris in Cardinalium numerum adscripsit, vrbe tota meritissimi viri honoribus applaudente. Annum agebat quinquagesimum primum, quum, transactis xxx. annis in publicis muneribus, atq; in ijs xvii. extra Italiam, Anno M. D. XXXI. Masiliæ triremibus Gallicis Ostiam appulsus temporibus ob luis pestiferæ contagium difficillimis, cum Eminent. Io. Baptista Pallotta ex legatione Germanica reduce Urbem ingrederetur, benignissimèque à Pontifice in Collegio exceptus, ac titulo S. Alexij auctus, grauissimis

mox

mox negotijs occuparetur. Prudentissimus hic Cardinalis hos supremos aulæ honores tamquam diuinitus sibi delatos eo maiori cura gessit, quod cælestis ac permanentis boni studium frequenter ei injicerent dolores podagrici, alijq; morbi, quibus etsi subinde vexaretur, nunquam tamen à publicis oneribus ipsum auocabant Hinc familiare ipsi insculptum Numismati symbolum summæ & christianæ humilitatis de semet prolatum: IN INFIRMITATE PERFICITVR. Ab Episcopatu Ceruiæ ad Reatinam Ecclesiam à Summo Pontifice translatus pari magnificentia eam, qua ceteras, varijs donarijs locupletauit. De suis nempe reditibus Abbatiam Matris Domini in Diœcesi Salernitana, & S. Mariæ de Pantano in Diœcesi Todi, S. Mariæ item Saiani in Diœcesi Montisfeltrij variè exornauit, in egenos præcipuè liberalissimus. Anno M.DC. XXXIIX. Feria Annunciationis B. Virginis, extremæ necessitatis memor, postremum condidit testamentum, Christianæ humilitatis & grati in Pontificem ac Barberinos animi monumentum, domesticorum in primis suorum prouidus sine vllo pensionum onere. Anno proximo morbi grauitate pressus Summo Pontifici Episcopatum suum liberè reddidit, vt animo sedatiori se se ad meliorem vitam componeret. Anno M.DC.XLI diuinis munitus mensis Iulij diem XXV. sibi fatalem intrepidus excepit sub auroram: qua certa spe salutis Creatori spiritum reddidit, ea nominis memoria, quam laudatissimis vitæ moribus promeruerat. In æde S. Alexij Romę sepultus, magno literatorum omniũ damno, quos miris affecit beneficijs: inter

quos

quos Gabriel Naudeus de tanto Heroe preclarè meritus testamenti formulam typis à temporis obliuione vindicauit. Tanti Viri iacturam Ioannes Baptista Cuccinus Episcopus Anglonæ elegantissima Epistola prolixè persequutus est ad Illustrissimum & Excellentissimum Dominum Marchionem Nicolaum defuncti fratrem, Generalem armorum Ferrariæ tunc Præfectum, qui relicta postea militia inter Ecclesiasticos curiam Romanam singulari rerum Usu mirificè exornat. Immortali fama dignum Heroa in Schediasmatis hoc encomio extulit Ioannes Rhodius.

Nobile qui germen de sanguine ducis Etrusco,
Stirpe Ducum clarus Cæsareoq; toro:
Hoc mirandaloco te virtus iure beauit,
Quo sibi Pierides te superesse velint.
Si Parcæ meritis æquassent stamina vitæ,
Te prior hoc forsan nullus in orbe foret.

LÆLIVS BISCIA ROMAN
S.R.E. CARDINALIS.

LAELIVS BISCIA.

QVi literarum amore in mea commoda vnanimes conſpirabant, Romanæ curiæ ornamenta,& prima honeſti conatus mei præſidia, iunctim ſuis manibus hoc poſtulant animi mei redhoſtimentum, ne poſteros fugiat, me tantis nominibus, dum ſpiro, deuinctiſſimum. Maximis quippe meritis Eminentiſſimi à Balneo *P*rincipis æmulæ veluti beneuolentiæ cumulo quotidie in me ornando acceſſit LAELIVS BISCIA, quem felici ſidere Roma tulit anno M. D. LXXV. XV. Iunij, patre Bernardino I.C. ſui temporis percelebri. Humaniorum is literarum ſtudijs addictus parentis exemplo *I*uris vtriuſq; diſciplinę totum ſe tradidit, in qua ita diligentia, labore, ſtudio profecit, vt laurea inſignitus in aduocationem conſiſtorialem iuuenis patri ſucceſſerit. Splendido namque naturæ nitore morumque maieſtatę toti aulæ Romanæ clarus primum vtriuſque ſignaturæ, vt vocant, referandarius, mox in clericorum Cameralium numerum adſcriptus, Clementi VIII. alijſque Pontificibus ob ingenij præſtantiam intimè gratus, eorumque conſiliorum particeps fuit. Cumque plurimum architectura oblectaretur, Paulus V. maturo conſilio eum Viarum præſidem elegit. Vna enim ipſi cura fuit Pontificis magnificentiam exercere, ac in patriæ ornamentum quidquid maieſtatis ac ſplendoris excogitare licuit,

cuit, totum id perficere. Primùm itaq; viarũ anfractus sordiũq; illuuies è medio tollere, ac vrbis faciem exornare cœpit. etenim translato i psius prouidentia lignorum emporio, quod erat apud S. Hieronymum Illyricorum, aream penes Tiberis ripas, viamque concursantium vndiq; frequentia impeditam liberauit. Viam Scrophæ cognomento magnatibus frequentatam ad æquam normam reduxit. Vendentium præterea tabernæ à Panthei templi platea remotæ: Aquæ vniuersam hanc regionem sub terra perluentes siccatæ: Via in Tiberim aperta, repurgatis cloacis: Aditus Quirinali cliuo faciliot paratus: Castellum recipiendę aquarum Felicium copiæ in horto Columnensium multorum commodis fabricatum: Vberrimis ex agro Braccianensi riuis, olim supra Ianiculum ductis, Transtiberina regio irrigata: SS. Benedicti ac Francisci cœnobia, porta similiter Portuensis, in meliorem prospectum venere: Accessus Ponti Fabricio vtrimq; conciliatus. Tiberis alueo, ad expeditiorem commeatum, scalæ extructæ: Ascensus Auentini Montis emollitust Viæ præterea innumeræ silicibus stratæ. Rei frumentariæ præfectus annonam ea prudentia laxauit, vt non Romanæ solùm, sed vicinis q uoq, regionibus, frumentum suppeteret. Immo, quibus id munus antea fuerat, contractum rei frumentariæ causa æs alienum quingentis aureorum millibus dissoluit, ne operarios quidem sua mercede fraudari passus: nec major vnquam tabernariorum fuit in pendendis alimentis fides. Tandem à maximo omnis æui Antistite Vrbano VIII. ad summas administrationes atque negotia eccle-

ſiaſtica euectus, non ita multo poſt Anno M. DC. XXVI XIX. Ianuarij in purpuratorum procerum collegium titulo SS. Viti & Modeſti adſciſcitur. Ingens hoc purpuræ decus, qua par erat maieſtate ſuſtinuit, nihil in literatis promouendis remiſſior peculiari ſibi conſuetudine. Abſentes quippe literis officij pleniſſimis plerumque fouebat: præſentes omni ſtudiorum genere, ſummaq; comitate excipiebat, ingenio florentes contubernio dignatus, quo diu multumq; fidelem V. Cl. Leonis Allatij operam experiebatur. Inſigni librorum delectu Bibliothecam ſuam adauxit, quam omnibus eruditionis fama notis communem voluit, verum hoc ſibi ratus oblectamentum, quo animum nunc diuinis, nunc humanis literis reficiebat. Nec tamen ſe vnquam ſic in literas abdebat, quin ſummæ ſibi curæ eſſe arbitraretur, vt ſummi Pontificis expectationi in omnibus reſponderet. Sic ille Deo & hominibus gratus vitam melioribus annis dignam non ſine ſui deſiderio cum immortalitate commutauit. Anno M. DC. XXXVIII. die XIX. Nouembris. Elatus ad Diui Franciſci ad Ripam, conditusque in ſacello, & monumento majorum ſuorum ſub arâ majori, quam ille non modò proprio ſumptu extruxerat, ſed ipſum quoque templum Choro, alijſq; ædificijs munificentiſſimè exornauerat, auxeratque ſacellum ſacris indumentis omniſque generis donarijs inſigni liberalitate. Summi viri obitum eleganti hoc carmine proſequutus eſt amicus noſter Bartholomęus Tortolettus Veronenſis.

BISCIA, qui te cognouit, cùm luminis auras,
Exciperes, non ille potest non flectere mentem
Atque tui desiderio tabescere tristi.
Ipse quidem, cùm te recolo, & tua facta reuoluo,
Dictaque consilijs nec non labentibus alto
Immoror, impatiens fatum implacabile damno,
Quòd præter iusti speciem præstantia cæco
Immergit tumulo capita, & vitalibus auris
Eripit: at contra superesse ad Nestoris annos
Permittit resides animos, & inertia corda.
(Proh pudor) occurrit tua nam sapientia menti,
Diuinusque animi vigor, & solertia rebus
In dubijs, seu cùm fraudatis messibus arctæ
Præfueras Cereri, atque Vrbem mœrore leuâras,
Seu studio instares dirimendis litibus acri,
Publicaque instrueres opera, & priuata iuuares
Deliquia, ad cælum Populi te voce ferebant.
Inde tuam regale suo iure ambijt Ostrum
Cæsariem, ac Romæ Patribus te immiscuit altis.
Te quoque deprendi doctis incumbere libris
Assiduum, aut sacræ referentem oracula chartæ,
Aut nodos iuris reserantem, ac viscera legum,
Atque tuo affatu cum maiestate decora
Molli me pariter memini persæpe fruentem
Lætari. ò qualis paterer dispendia noxæ,
O quam diuitias Arabum contemnere vellem,
Si reuocare gradum, veteresque euadere ad oras
Tu posses, vrnæque vterum refringere putrem.

Sed Parcæ nimium tabulis descripta cruentis
Lex immota manet: simul irremeabile quisquam
Est ingressus iter, clauduntur limina retro;
Nec datur ad charos reducem conuertere gressum;
Donec summa dies aderit, totoque resurget
Orbe hominum genus, & pœnas, aut præmia mentes
Corpora cum socia merito pro more capessent.
Væ quibus ingenium fastu, atque libidine turpi
Corruptum, bello quamuis ingentia regna
Subdiderint, & opum vasta incrementa pararint.
Hæc rapidis omnis soluetur machina flammis:
Nullus mundi vsus, vitæ commercia nulla
Tunc suberunt, laudare Deum, mensaque potiri
Cælicolûm, aut clauso conuicia dicere Cœlo
Vnus amor, non cura patris non sensus amici.
Tu verò, qui de superis laquearibus ægros
Adspectas (neque enim te fluminis attigit vnda
Lethæi, neque te immemorem cum manibus atris
Mersit Tartareo non exorabilis orco
Tantorum titulis operum, plausuque micantem)
Ne temne hos adeò gemitus, hæc fida tuorum
Obsequia; haud fas est aliud; iam nulla supersunt
Nominibus soluenda tuis, & funeris vmbris
Dum tua mirantes peragrat laus inclyta terras;
Et mox sollicitos excibit fama nepotes.

IOAN: BAPTISTA AGVCCHIVS
AMASIÆ ARCHIEPISCOPVS.

IOAN. BAPTISTA AGVCCHIVS.

PAtricius Bononiensis Anno M. D. LXX. die XX. Nouembris H. IV. m. XXX. N. S. natus, Segæ auunculi, & Hieronymi Agucchij fratris Cardinalium exemplo, tum Illustrissimæ familiæ & auorum rebus præclarè gestis excitatus, ita iuuenis in bonas literas, in disciplinas, in omnem animi cultum, neglectis etiam corporis oblectamentis, ferebatur, vt ætatem ingenio, expectationem iudicio superaret. Duodecimo enim suæ ætatis anno Fauentiam concessit, vbi apud Hieronymum fratrem vrbis Præfectum Grammaticæ studio annum impendit. Bononiam reuersus ad annum ætatis decimum nonum bonarum literarum & Iuris scientia supra ætatem profecit, in primis obsequentissimus non solum fratri suo Hieronymo, sed Philippo Segę auunculo, qui tunc Vmbriæ præfuit. Sed electus hic postea Placentiæ Episcopus, adolescentem ibi menses nouem secum detinens rebus ecclesiasticis aptum deprehendit. Sega declaratus interim Galliæ Vicelegatus, quum nepotem literis scribendis insigniter aptum cognosceret, itineris comitem destinauerat, nisi valetudo tenuis dissuasisset. Eius itaque loco Hieronymum sibi adsciuit, relicto Ioanne Baptista Placentiæ ad Episcopatus curam, quam exacta ad auunculum relatione diligenter subijt. Defi-

cien-

dentibus interea Sixto v. Vrbano VII. & Gregorio XIII. quum ad Pontificis apicem euectus esset Innocentius IX. cum suo nepote Fachinetto Segam ob singularia in sedem Apostolicam merita Cardinalium collegio adsociat. Ipso autem post duos menses defuncto, à Clemente VIII. Sega creatus Galliæ legatus mox Hieronymum nepotem grauissimis de causis è Gallia Romam reuersus accersit. Ioannem Baptistam hic secum libens adduxisset, nisi Cardinalis, cui perspecta ipsius valetudo, Romæ ad curiæ peritiam, & suorum negotiorum causâ, maluisset. Difficillimus tunc erat Galliæ status. Cardinali proinde nepos insigni diligentia ita satisfecit, vt non exiguam de ipso spem conciperet. Sub fine anni M. D. LXXXXIV. in curiam Romanam summo omnium applausu, immo dignitatis Pontificiæ opinione reuersus Cardinalis, paulo post nepoti Placentiæ canonicatum contulit, vnàque ciuilis & ecclesiastici gubernaculi potestatem, quam non minori quàm olim fide gessit. Immo Cardinalis Alberti Archiducis Austriæ meruit commendationem ad auunculum Segam, cuius nomine ipsum Genua accedentem exceperat. Hoc tempore Petrus Cardinalis Aldobrandinus Clementis VIII. summi Pontificis nepos, cui plurimum Ioannis Baptistæ indoles placuerat, eum suarum rerum in Longobardia curæ adhibuit. Sed anno M. D. LXXXXVI. Cardinale fatis erepto, iacturam constanti animo pertulit. Purpurati patris merita indicat Romæ monumentum in æde S. Onuphrij.

D. O. M.

D. O. M.

PHILIPPO SEGAE BONONIENSI
S. R. E. PRAESBYTERO CARDINALI
PLACENTINO
AMPLISSIMIS SEDIS APOSTOLICAE MVNERIBVS
TRIGINTA AMPLIVS ANNOS IN OMNIBVS
FERE CHRISTIANI ORBIS PARTIBVS
EGREGIE FVNCTO
AB INNOCENTIO IX. IN COLLEGIVM CARDINALIVM
COOPTATO
GALLICA DEMVM LEGATIONE SVB CLEMENTE VIII
TVRBVLENTISS. REGNI TEMPORIBVS PERACTA
ILLVSTREM DIV SPECTATAE PRVDENTIAE
ET PROBITATIS LAVDEM ADEPTO.
IN CATHOLICA RELIGIONE PONTIFICIA QVE
DIGNITATE PROPVGNANDA
ACERRIMO.
HIERONYMVS AGVCCHIVS
VTRIVSQVE SIGNATVRAE REFERENDARIVS
EX TESTAMENTO HAERES
AVVNCVLO OPTIMO
P. C.
OBIIT DIE XXIX. MAII M. D. XC. VI.
VIXIT ANNOS LVIII. MENS. IX. D. VIII.

Mutata igitur ſortis facie, poſtquam muneri ſuo renunciaſſet, anno ſequenti diſceſſit Firmum, cuius præfecturam tunc

tunc gerebat Hieronymus frater, ac denuo Romam, vbi fratris loco res ijs temporibus difficillimas expediuit. Anno M.D.LXXXXVIII. Hieronymus frater ipsius, vir acerrimi iudicij Cardinalis Aldobrandini auditor & familiæ præfectus eligitur. Muneris socius, & in itinere Ferrariensi Summi Pontificis comes, tanti erat apud fratrem, vt sine ipsius consilio nihil magni momenti aggrederetur. Romam reuersus Aldobrandino cœpit ab epistolis esse officiosis, fratreque morbo graui afflicto solus per quinque menses vniuersam amplissimæ familiæ molem insigni dexteritate & promptitudine gessit. Anno M.DC. Cardinali Aldobrandino à secretis cum ipso concessit Florentiam, vbi matrimonium inter Henricum IV. Galliæ Regem & Mariam Mediceam contrahebatur: ac deinde in Galliam, quò Clementis VIII. nomine is legatus mittebatur, vt dissensiones inter Regem & Sabaudiæ Ducem componeret. Hac occasione Io: Baptista egregii scriptoris nomen in curia Romana meruit: immo ea de ipso apud Pontificem inualuit opinio ex literis, quibus ille minutissima suis ad fratrem exactè distinctèque persequebatur, vt frequentem ipsi accuratæ relationis prolixitatem imponeret.

Exactis hac legatione honorificè octo mensibus, ab eodem Cardinale literis officiosis scribendis eligitur, itemque decimis & vectigalibus exigendis, quæ Clemēs VIII. pro militia Hungarica Italiæ Clero imposuerat; quam difficillimam & laboriosam prouinciam triennio magna cum moderatione sustinuit. Cardinalis præterea sibi com-

missę piorum in vrbe Romana & Oriente locorum, Equitumque Hierosolymitanorum tutelæ partem eius pariter curæ credidit. Anno M.DC.I. Hieronymus Agucchius præter alia munera, Episcoporum & Regularium collegio à secretis electus, nosodochio S. Spiritus vnà præficitur. Quę omnia Ioanne Baptista adminiculante ea sedulitate peregit, cui plurimi vix sufficiebant. Sub initium anni M.DC.IV. Ioanne Baptista iubente Pontifice Ferrariam mittitur, vt ardua admodum negocia conficeret, maximeque vt Cardinalem S. Clementis ibi Legatum Romam reduceret. Quod insigni prudentia & dexteritate ipsius quum contigisset, reuersus in Vrbem sacris initiabatur, cuius instituti, dum vixit, sanctissima semper dedit indicia. Hieronymo fratre paulo post in Purpuratorum Principum numerum adlecto, Ioannes Baptista Cardinalis Valentis loco libellis secretis præficitur. Ex eo familiares cum Pontifice sermones sæpius intercedebant, qui conceptam olim de ipso sententiam confirmabant. Sed quoniam Cardinali Valenti consuetū illud munus retinendum fuit, Ioan: Bapt: Prælatis adscriptus Cardinalis Aldobrandini familiæ præficitur loco fratris sui, literis vnà officiosis dicatus. Cardinali Aldobrandino Archiepiscopo Rauennæ electo anno M.DC.V. ob grauem Pontificis valetudinem Romam reuerso, Agucchius cum familia in vrbem rediјt, cùm Pontifex vita excederet. Quamobrem euecto ad Pontificatum Leone XI. Agucchio non parum spei affulsit ob singularem Pontificis voluntatem in Agucchium Cardinalem, qua simul Ioannis Baptistæ dotes amplectebatur. Sed fati

cele-

celeritas intra diem ſeptimum ac vigeſimum hanc voti ſummam præcidit, Leone ad cœlum translato eo ipſo die, quo Hieronymus Cardinalis eius frater etiam viuere deſijt. Domeſticum vulnus conſtanti prudentiq; animo pertulit: eoque veluti momento fugaces illecebras magis magiſque pertæſus ad tranquilliorem vitę rationem animum conuertit : quem officioſæ pietatis plenum teſtatur hoc monumentum in æde S. Petri ad Vincula.

D. O. M.

HIERONYMO AGVCCHIO BONONIENSI
S. R. E. PRAESBYTERO CARDINALI S. PETRI AD VINC.
QVI PHILIPPI SEGAE CARDINALIS PLACENTINI
AVVNCVLI PRAECLARAS
VIRTVTES AEMVLATVS
CVM APOSTOLICAE SEDI TRIGINTA FERE
ANNOS VARIIS IN LOCIS
OPERAM STRENVE NAVASSET
AC MVLTIPLICEM ETIAM TVM MVNERVM
CVRARVMQ; MOLEM
IN VRBE SVSTINERET
VIR VERE MAGNVS ET AD SVMMA QVAEQ; NATVS,
AB OPTIMO
GRAVISSIMOQ; PONTIFICE CLEMENTE OCTAVO
AMPLISSIMAE
DIGNITATIS INSIGNIA BONORVM OMNIVM
VOTIS DIVTIVS
FRVENDA CONSECVTVS EST.

IOANNES BAPTISTA AGVCCHIVS
PROTONOTARIVS APOSTOLICVS
FRATRI OPTIMO POSVIT.
VIXIT ANNOS L. MENS. III D. XII. OBIIT EADEM DIE
QVA LEO PAPA XI. XXVII. APRILIS. M. DC. V.

Ceterùm Cardinali Aldobrandino Rauennam repetente, etsi varijs rationibus se excusaret, crebris tamen ipsius petitionibus tandem cessit, vt ingrati simul animi notam declinaret, cui octo mensibus omnem libellorum operam præstitit. Sed valetudine parum firmâ vsus impetratâ dimissione Romam tendit eo animo, vt remotus ab aulæ curis quietam sibi amicisq; inter Musas & pietatis studia vitam ageret. Quamobrem & oblatum sine vllæ posthac opera præmium modestè recusauit. Sic ille à negotijs liber, quum pietatis causâ solâ SS. Apostolorum & Bononiensium societatem gubernaret, ab anno M.DC.VII. ad M.DC.XV. in Palatio Pauli V. summa cum auctoritate tranquillam & prope diuinam vitam duxit, suauium literarum lectione, heroico animo mundi fastum veræ felicitatis corruptelam spernens, vanam aulicorum adulationem abhorruit, Poëtarum & Historicorum lectione maximè delectatus, etiam si Pontifex olim Segæ Cardinalis domesticus, ipsi non raro Nuncij munus deferret.

Per hæc tempora suis impensis binos liberaliter secum detinebat magnæ exspectationis iuuenes. Alter Dominicus Zampierius Bononiensis erat, qui sub disciplina Annibalis

balis & Augustini Caracciorũ pictorũ Bononiensiũ,quorũ opera vtebatur Odoardus Farnesius Cardinalis,magna dedit consummati quondã artificis documenta : sed fortunæ tenuioris ille Agucchij liberalitate adeo profecit, vt defunctis magistris inter primos artis haberetur, quum fatis concederet Neapoli anno M. DC. XXII. vbi S. Ianuarij in templo cathedrali sacellum elegantissimæ operæ picturis fermè absoluerat. Alter Bernardinus Vannettus Orcianus magnæ eruditionis poëta : qui postquam Academicis & literarum turbæ penitius innotuisset, Agucchio de beneficio egregiè locato non parum æstimationis attulit.

Anno M.DC.XV. Cardinale Aldobrandino insolito splẽdore Neapolim concedente,familiam eius tres menses rexit.Romam regressus, etsi pristinæ libertati se reddere adniteretur, nihilominus Cardinalis hortatu sexennium integrum cum ipso ad extremum vitæ mansit. Verùm,quoniam dubia Pontificis valetudo Cardinali cogitationem iniecerat de subrogando Ludouisio,etiamsi potens admodum esset Burghesiorum factio; Aldobrandinus Agucchij consilio hac in re plurimum effecit. Ludouisio itaque Gregorij XV. titulo iam subrogato,quum postridie electionis Agucchius Pontifici Cardinalis Aldobrandini obitum denunciaret, Pontifex ipsum à secretis Principum elegit, suique nepotis Ludouici Ludouisij Cardinalis præfectum. Hîc ille natalibus ac literis, alijsque dotibus conspicuos in familiam introduxit. Sed præcipuè nouis aulæ ministris, puta Nuntijs alijsque legatis eâ dexteritate confecit Mo-

nita

nita, ac si plurimis annis à secretis fuisset. Grauissima tunc maximique momenti versabantur inter Principes negotia, maximèque Vallis Tellinæ, & de Bauariæ Duce in Palatini Electoris locum subrogando, de pace inter Sabaudiæ ac Mantuæ Duces ineunda: vbi se præstitit egregium ac sedulum accuratis literis ad Ecclesiasticæ dignitatis incrementum & Christianæ Reipublicæ amplitudinem. Et si verò neglectis modestè honoribus opibusque publicis tantùm commodis inuigilaret, non defuere tamen æmuli, qui debitos ipsius meritis honores morabantur. Sed pietate Christiano dignâ omnes repressit. His ille laboribus iam summi Pontificis illud sibi demeruerat iudicium, vt purpuratam ipsi contulisset infulam, nisi præclaram Principis munificentiam mors interuertisset. Nimirum suasu quorumdam constituerat Pontifex inuitatis quibusdam Cardinalibus in lecto tres Cardinales nominare, & ex ijs Agucchium. Sed remittēte se morbo consilij nouitatem mutauit, sperans in consistorio intra paucos, dies id sibi fore integrum. At recrudescente malo, quum ipsi denuo idem suaderent, consilio renuens intra paucos dies obijt. Nihil tamen insignis adeo iactura mentem Agucchij à solita in rebus constantia diuertit. Quinimmo singularis ipsius peritia in primis eluxit, quum sacri Collegij decreto Pauone ad Vrbini Ducem ablegato eâ instruxisset ratione, qua non minùs Patrum dignitati, quàm Ducis filium lugentis mœrori, egregiè consuluit. Gregorio XV. succedens Vrbanus VIII. cùm Magalottum fratris affinem à secretis Principum selegisset, Agucchium maioribus quidem

dem destinatum interea à libellis Consiliorum ciuilium Statûs Ecclesiastici cooptauit. Munus hoc quum menses duntaxat quatuor egregiè peregisset, dignum censuit Pontifex, quem ad Rempublicam Venetam Legatum mitteret. Perspecta quidem ipsi erat rei difficultas, Pontificis tamen voluntatem anteposuit. Venetias itaque concessit sub initium anni M. DC. XXIV. vbi octennium integrum non minori supra fortunam æstimatione, quàm solicitudine & dexteritate munus sibi creditum sustinuit, vt in eius diligentia & fide non modo Vrbanus VIII. sed vniuersus ordo Senatorum acquiesceret. Grauissima nimirum in ea tempora inciderunt Europæ negotia, quæ Virum meritissimum à Legatione Gallica, alijsque sublimioribus Romanæ curiæ dignitatibus tunc detinebant: certo posteris documento, etiam meritis sperata quandoq; deesse præmia. Dum hìc moraretur, ad animi recreationem amœniora secus Brentæ ripam palatia per æstatem inuisens, cùm plurimum Mathematicis disciplinis delectaretur, & præsertim architecturæ peritus esset, domum reuersus eiusmodi ædificia diligentissimè delineabat. Placuit ei inter cætera S. Brusonis prædiũ: cui loco cùm Canonici nostri me Anno M. DC. XXV. præfecissent, Viro maximo, quibus licuit officijs, innotui. Heic, qua erat humanitate, quum in meorum studiorum rationes diligentiùs inquireret, primum ingenij mei fœtum CL. VIRORVM ELOGIA eius nomini nuncupabam. Quem eo affectu excepit, vt in eius pectore ipse Gratiarum chorus sibi sedem delegisse putauerim. Hi namque eius mores, qui placidus, suauis, facilis, beneuolus,

reli-

reliquos omnes animo tam læto exciperet; vt filios credidisses: in primis eos, qui Musarum sacris operabantur: ipse ingeniorum æstimator, ac literarum patronus. Hinc domesticos sibi ascicuit viros non modò specie præstantes, sed probitate in primis ac doctrinâ commendabiles. Bernardinum Vannettum Orcianum à libellis fidissimum habuit, donec anno M. DC. XXVIII. fata diuturniorem eius operam inuiderent. Huic Antonius Rota ingenio & peritiâ memorabilis successit: qui post Agucchij mortem, quum Vitellio Legato ibidem quadriennium suam pariter fidem probâsset, nunc in Sabaudia apud Summi Pontificis Legatum eodem munere inclarescit. Inter omnes verò Agucchio nemo gratior Crescentio Saccardo Ascolano, quem sibi à secretis primùm ex diutino contubernio apud Petrum Aldobrandinum Cardinalem, & Gregorij XV. temporibus magni vsus virum, à stili elegantiâ, suffragante vniuersâ curiâ Romanâ, summè laudabat. Nec silendus heic Franciscus Angelonus, quem ingenij curiositas ab inueterata stili famâ ad antiquitatis studium traduxit: cuius argumentum sub auspicijs Inuictissimi Galliarum Regis Ludouici XIII. non ita diù feliciter prodijt. Quanti verò fecerit Agucchius Ioan: Antonium Massanum sibi longâ necessitudine notissimum, testis erit suprema maximi Viri voluntas, qua ei omnia sua commentaria & scripta legauit: cui & præclara obtigit æstimationis accessio, quòd menses nouem Venetijs Legati vices ex voto gesserit. Singulari porrò quadam magnanimitate, non imperio, grauiora negotia pertractabat Agucchius, rarâ

etiam

etiam facundiâ & in mouendis affectibus artificio, cùm de rebus omnibus doctè & sapienter dissereret. Inde Senatorum animos persæpe faciles habuit. Temporis vnius ita auarus fuit, vt semper aliquid meditaretur, scriptioni deditus: somno breui contentus antelucaris horis ad lucernam plures horas in lectulo studijs impendebat, sine valetudinis noxâ, quum cibi esset parcior. Postremis annis rariora quædam conscripsit de vitæ solitudine, de vitæ humanæ fragilitate, quæ meo conspectu dignabatur non sine summâ oblectatione. Animum serijs fatigatum picturis & antiquitatibus recreabat. Hisce studijs occupatus vsque ad annum M.DC.XXX. quo sæuiente vndiqueque lue pestilenti Venetijs discessit, Mottam in Foro Iulij secedens quum in cœnobio Fratrum Minorum Familiæ Franciscanæ substitisset, dum cœli inclementiam fugit, paulò post lentâ febre correptus, ingrauescente distillatione dignus melioribus annis occubuit Vir summus, Ecclesiastici ordinis splendor, Præsulum decus, & aulæ Romanæ ornamentum: qui integerrimis moribus heic inter nos diutius viuere debuisset, vt suo nos exemplo ad veræ vitæ rationem instrueret. Reipublicæ Venetæ ingens reliquit sui desiderium, quòd nemo mitiùs Pontificis partes defendisset, nemo grauiùs & meliori euentu illius temporis negocia egisset. Nec minùs Viri iacturam sensere Italici Principes, quorum gratiam epistolis, siue documentis, aut suâ præsentiâ promeruerat: sed curia præcipuè Romana, quæ eius labores vidit, penitusque cognouit. Præter quasdam ipsius Epistolas, & Orationem Neronis pro Ciuitate Bononiensi, diuersa eius

numenta seruantur apud Crescentium Saccardum Virum Cl. quorum editionem Illustrissimus Ioannes Antonius Massanus nobis promisit. In Æde cœnobij hoc pijs manibus statutum est monumentum.

SISTE ITER VIATOR.
IOANNES BAPTISTA AGVCCHIVS
AMASIAE ARCHIEPISCOPVS
HIC IACET.
PRAESVL PROBITATE INSIGNIS, DOCTRINA EXIMIVS,
PRVDENTIA CONSPICVVS, ELOQVENTIA PRAEPOTENS.
QVI CALAMO SVO, QVASI GLADIO ANCIPITI
HAERESIM TERRVIT,
DISIECIT, FVGAVIT,
RELIGIONEM EREXIT.
IAM MVLTIS ITEM, QVAM MAGNIS,
GRAVIBVSQVE MVNERIBVS
MIRVM IN MODVM OBEVNDIS
PONTICIAM MAIESTATEM AD ASTRA EVEXIT.
CVI PRO ECCLESIA DEI LABORASSE
DVLCE FVERAT
PRAEMIA MERVISSE SATIS ERAT.
QVI TANDEM NOVENNALI LEGATIONE
APVD VENETOS
SVMMA CVM PRVDENTIA ADMINISTRATA,
DVM OPPIDA VENETIAE MEDITERRANEAE PESTIS
ERGO VITANDAE
CIRCVMIRET,

OBIIT

OBIIT IN HVIVS AEDIS COENOBIO
ANNO AETATIS SVAE LXII.
DOMINICAE VERO INCARNATIONIS.
M. DC. XXXII.

Hæc verò, quam iure me rentur, lucem desiderant.

De Cometis Tractatus: & de Comete viso. M.DC.XVIII.
De Rebus Meteorologicis.
Vita Philippi Cardinalis Sega.
Vita Hieronymi Cardinalis Agucchij.

Sermone Etrusco.

Vn Volume di Lettere, e vn'altro d'Instruzioni fatte à Nunzij di N.S.
Vn Volume d'Imprese, piene di varia, e dottissima erudizione.
Vn'Orazione di Nerone per la Colonia Bolognese abbrugiata.
Descrizionè d'vn quadro grande del famoso Pittore Annibal Caracci.
Trattato del perdonar l'Ingiurie.
Trattato dell'Ingratitudine.
Trattato dell'Hippocrisia.
Trattato della maggioranza dell'Ambitione sopra l'Amore di Donna.
Trattato della Vita priuata.
Trattato della fragilità Humana.
Trattato della Pittura.

Oßeruazioni sopra le cose di nuouo scoperte in Cielo.
Trattato di Cosmografiâ fatto per seruizio della Congregatione de Propaganda Fide; in occasione di mandare li Missionarij in varie parti del mondo. Opera dottissima, e pijssima.
Chronologia delli Rè d'Italia, del Latio, e della Toscana: con la descrittione del tempo del Diluuio.
Trattato dell'antichità, & origine di Bologna, e dello scriuere Historie.
Trattato dell'antichità, & origine di Ferrara.
Paralello dell'acquisto fatto da Clemente VIII. del Ducato di Ferrara, e dal Rè di Spagna del Regno di Portogallo.
Auuertimenti di vn Pontefice dati al Nipote. Parla Papa Gregorio XV. al Cardinale Ludouisio.
Sette discorsi fatti nella Congregatione del Santo offizio mentre fù à Venetia.

F. THOMAS TOMASINVS
EPISCOPVS FELTRENSIS et c.

THOMAS TOMASINVS.

FAmilia Tomaſina cum vnâ & triginta familijs, vt auctor Sanſouinus, qui præter Verruſos, Garſones, Nardos, Perutas, Michelios, Fantinellos, Filemos, Orſos, aliaſque, illam recenſet, anno M. CCC. IX. è Tuſciâ Venetias profecta, ſerici commercio non mediocriter opes auxit, quarum adhuc magnificentia in Sacello à Facio & Dominico S. Hieremiæ exſtructo ſpectatur. Vicentiæ præterea, & Pataui j, alibique ſe ſe diffudit: paucisque ab hinc annis Vicentiæ deſijt, poſtquam longâ temporum ſerie, nobilitate, ac illuſtrium Virorum affinitate floruiſset. Ex hac Thomas Tomaſinus Venetijs ortus, delibatis humanioribus literis; in Gymnaſio Patauino iuuenis Dialecticæ & Philoſophiæ, Muſis etiam latinis, operam impendit. Seculi licentiam horrens, inſtitutum S. Dominici, eâ ætate viris literis & ſanctitate clariſſimis florentiſſimum amplexus, iuuenis non minorem de ſuo ingenio patribus admirationem, quàm expectationem excitabat. cœptum ſtudiorum curſum auidè cum Theologia coniungens, cùm plurimum memoriâ polleret, citò alios antecelluit; publicè nunc orando, nunc diſputando, ad ætatis incrementum ſenſim prouectus, primas in omnibus diſciplinis obtinuit. Hinc in diuerſis cœnobijs Philoſophiam ac Theologiam ſummâ cum laude profeſ-

ſus

ſus, varia etiam ſui ordinis munera ad Societatis ſuæ conſeruationem ſummâ cum prudentiâ geſſit. Increbuerat iam vndique eius virtutis fama, & præſertim Romæ: vbi exſtincto ſub MARTINO V. ſchiſmate, efflorescentibus bonis literis, non inferiora ſui ingenij ac præſtantiæ ſpecimina dedit. Nec oris maieſtas viro religioſo deerat, quam cum elegantiâ comitas ea commendabat, quæ vniuerſam in ipſum curiam conuertebat. Summis hìc ille Viris & purpuratis omnibus gratus, & præſertim Antonio Corrario & Gabrieli Condulmerio, religioſorum & ſelectorum hominum æſtimatori. Defuncto Martino Pontifice, Condulmerius ad ſummum Eccleſiæ apicem euectus, Thomæ operam in varijs muneribus adhibuit, præſertim in grauioribus negotijs Concilij Baſilienſis. Hinc diuerſas itinerum moleſtias pro Eccleſiæ immunitatibus Summique Pontificis maieſtate ex voto ſubijt. Interea ſolitudinis religioſæ quamuis amantior eſſet, quàm honorum, exigentibus tamen ita rebus Summus Pontifex Æmoniæ primùm Eccleſiæ, Vrbinati mox & Maceratenſi, tandem Feltrenſi & Bellunenſi, defuncto Henrico Scarãpo Aitenſi, anno M. CD. XLI. Epiſcopum præfecit: quò poſtremus annos patrijs laribus vicinus quietos exigeret. Sed res Pontificis parum proſperæ vlteriorem Tomaſini operam poſtulantes, ipſum cùm diutius in curiâ detinerent, Petrum Iuſtinianum Epiſcopum Pettenenſem in ſuum locum delegit, qui ipſius Eccleſiæ proſpiceret: quod feliciter euenit. Rebus Eccleſiæ ad tranquilliorem ſtatum reductis, ad Feltrenſem Eccleſiam reuerſus, quid porrò memoriâ

riâ dignum egerit, præ temporum vetustate incertum est: nisi, quod Pilo Bellunensium scriptor lib. VI. memorat, Anno M. CD. XLIII. controuersiam de nouo vectigali à Serenissima Republica imposito inter Clericos Bellunenses & Ciues excitatam eâ dexteritate composuerit, vt Clerus Ciuibus etiam symbolam contulerit. Memoria tamen constans est, in Episcopatu sanctè vixisse, vt alijs pietatis exemplum præbuerit, perpetuò suis ciuibus aduigilans optimus pastor. Sanctissimæ Eucharistiæ veneratione heroici carminis opus reliquisse, suisque impensis Ecclesiam Corporis Christi Venetijs à fundamentis instaurâsse, eius etiam diuersorum sermonum esse volumen, tradit præter Pilonem Sansouinus. Studijs tandem annisque confectus anno M. CD. XLV. vitam piè clausit. Cuius honori accedit, quòd Iacobum Zenum, Nobilem Venetum, I. C. & Philosophum celebrem successorem habuerit.

CAIETANVS THIENÆVS
CANONICVS PAT. PHIL. ET THEOL.

CAIETANVS THIENÆVS.

INgenij famâ orbi vniuerſo conſpicuus, virturis & literarum cultoribus Patauij in ipſo Templi Cathedralis aditu inter pluteos & libros immortalitatis monumento obuius eſt, qui à patriâ nomen traxit CAIETANVS. Simeone Thienæo ex familiâ equeſtri inter Vicentinos nobiliſſimo, & I. C. celeberrimo patre Anno M. CCC. LXXXVII. Caietæ naſcitur, vbi Ioannes Auus paternus tenerâ Ladislai ætate Vicarij regij titulo res Imperij adminiſtrauit. Illuxit ſtatim ea in puero indoles, vt liberalibus diſciplinis eruditus eam daret ſpem profectus, vt quamuis illegitimo prodijſset thoro, adoleſcens tamen carus eſset conſanguineis, atque in primis amitæ Amabiliæ Montagnonæ Patauinæ gratiſſimus: quæ centenos aureos annuis reditibus, quem tenerè educauerat, adoleſcenti reliquit. Libatis more ſeculi humanioribus literis Philoſophiæ in Gymnaſio Patauino ſtrenuè operam dedit: cui artis medicæ notitiam ſubiunxit eâ ingenij felicitare, vt ſummos vtriuſque titulos commeruerit. Ea mox omnium animos de eo inuaſerat opinio, vt publicam Philoſophiæ Cathedram Patauij ab Vniuerſitate Artiſtarum obtineret. Caietanus creditam ſibi prouinciam hilariter aggreſsus in explicando Ariſtotele, omiſſis aliorum interpretum opinionibus, ſolum Auerroëm fidiſſimum

Phi-

Philosophi Commentatorem sequebatur, eo ingenij acumine, vt primus ei in Gymnasio auctoritatem conciliârit. Quantæ existimationis fuerint ipsius meditationes in plerosque Aristotelis libros, argumento erit ingens frequensque librorum Caietani in Bibliothecis cum Patauij tum in omni pene Italiâ copia; qui insigni curâ & elegantiâ passim sepositi videntur. Verùm dum genio naturali, vel diuino potiùs afflatu ad altiorem vitæ gradum intenderet, rerum diuinarum contemplationibus se iuxta dare cępit: iamque sacratum literarnm doctor pronunciatus, sacrisque initiatus Patauij Canonicatum à Summo Pontifice Martino v. obtinuit. Dignitatem hanc non solùm doctrinæ præstantiâ, sed pietatis exemplo illustrauit. Ingens nempe in eo effulsit morum candor, in egenos liberalitas, tantùmque inter alios eminuit, vt cùm hic Ecclesiæ Patauinæ Doctor esset, illud in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum meruerit Ioannis Trithemij iudicium. *Caietanus, Patauinus Canonicus, vir in diuinis scriptoribus studiosus & eruditus, & in secularibus literis nobiliter doctus, Philosophus, & Medicus insignis, & Theologus celeberrimus: qui in Gymnasio Patauino literas & sacras, & scholasticas publicè docuit, & magnam eruditionis suæ laudem acquisiuit. Scripsit .n. vtrâque literaturâ (vt ferunt) plura opuscula, quibus nominis sui memoriam posteris reliquit: è quorum numero, ista feruntur. In libros Physicorum Libr. vi i. In Libros de Cœlo & Mundo Lib. i v. In Lib. de Anima Lib. i v. & alia complura. Claruit temporib: Sigismundi Imperatoris & Eugenij i v. Papæ Anno Domi-*

ni M. DC. XL. Vniuersas Caietani dotes epigrammate ad eius patrem perstrinxit Galasius Vicentinus: qui patriæ suæ, illustriumque Virorum laudes cùm alio carmine copiosè fuerit prosecutus; Caietani elogium ne periret, ex vnico, qui superest, Hieronymi Gualdi nobilissimi Viri libro in membranis scripto huc transferre volui.

Magne Simon Iuris Legumque ænigmata soluens,
Tu decus es terræ compatriota meæ.
Hinc Caietani fæcundum pectus & artes,
Qui nomen, palmam, Philosophantis habet.
Quicquid Aristotelis Peripateticus docet ordo,
Diuinusque Plato, Stoicaque schola sapit,
Et Roma, simul quicquid Gymnasia scribunt,
Hic meliùs docuit, limpidiùsque refert.

Sed quod securiorem tanti nominis perennitatem pollicetur, Thienæi perpetuâ successione aliquem suæ familiæ Caietani nomine prouidè insigniunt. Quod præ reliquis summâ pietate vitæque innocentiâ inter cęlites retulit primus Theatinorum Auctor, qui Sanctitatis titulum iure inter mortales meruit. Quem eâdem ætate B. Domitilla Antistita S. Siluestri in vrbe Vicentina obtinuit. Domesticum etiam splendorem hodie plures insigni patrię ornamento sustinent: è quibus Comes Marcus Antonius & Comes Ioannes Galeacius iure mihi nominandi: qui virtutis ac prudentię cultu, fortudine item & beneficentiâ summopere maiorum exempla pręclara exprimunt. Inter eos historię argumentum dederunt Vguccius I. qui anno M. C. XCI. Cardinalis infulam meruit: Vguccius II. Anno

M. CCC.

M. CCC. LXIX. varijs Legationibus pro Gregorio XIII. clarus, Petrarchæ summâ necessitudine coniunctus: Nicolaus Thienæus M. CCC. LXXIV. eodem nomine Pontifici carus: Iacobus I. C. Principi Venetæ patriæ nomine vrbem Vicentiam tradidit. Iacobus etiam eius nominis alter Matheseos peritissimus conductum secum ære suo Petro Velasco Portugallensi primus Insulas Floridas detexit, & Columbo vlterioris nauigationis occasionem præbuit. Venetę clasi summa cũ laude pręfuerunt Rubertus, & Georgius fratres M.CD.XXVIII. Ioannes III. an. M.CD.XCI. Brunorus & Ludouicus M.D.XXXVI. Valeranus M. D. LX. & Antonius II. M. D. LXXXVIII. Alijs etiam Italiæ Principibus militârunt Clemens, Sartorius, Presildus, & Iulius primus. Etrusco & Latino carmine eminuerunt. Alexander, Marcus, & Hieronymus. Rem literariam præclaris ingenij monumentis locupletârunt Simeon, Ioannes II. Antonius I. Leonardus, & Ferdinandus. Galliæ Regis exercitum duxit Octauius I. Marchio Scandiani An. M. D. LIV. Iulius verò M. DC. IX. & Octauius II. M. DC. XX. Marchiones Scandiani pro Italiæ Principibus varias legationes obierunt.

Tandẽ vitâ inter literas & pietatis officia religiosè ad senium decurrente Anno M.CD.LXII. die XIII. Septembris Caietanus noster facultates suas domumq; cũ suppellectili vniuersa Ecclesiæ Cathedrali liberaliter legauit. Nec multo post tempore cùm fatis cessisset, celebri pompâ in Maiori Templo deponitur, vbi ad viuum ænea effigies eius in Museo è marmore hoc elogio celebratur.

CAIETANO VICENTINO EX CLARA THIENAEA FAMILIA, CANONICO PATAVINO, VIRO INTEGERRIMO, THEOLOGORVM PRINCIPI, PHILOSOPHO EXIMIO, CVIVS DOCTRINA CVNCTA ORBIS GYMNASIA ILLVSTRANTVR, LOCVS HIC DATVS EST.

Libri ab eo ſcripti hi ſunt.

Commentaria in omnes libros Phyſicorum.
Comment. in Libros de Cælo.
Comment. in Lib. de Anima.

Quibus iuncti ſunt. Tractatus III.

Primus *An detur Senſus Agens*. Secundus. *An Senſibiles communes ſint per ſe ſenſibiles*. Tertius. *De Intellectûs immortalitate.*

Commentaria in Lib. Meteorûm quibus addidit *Tractatus de Reactione, de Intenſione, & Remiſsione formarum.*
Recollectæ in Lib. Phyſicorum. Item XII. Quæstiones.
Comment. in lib. de Memoria & Reminiſcentia.

In Bibliotheca S. Ioannis in Viridario Pataui j extant opera diuerſa eiuſdem manu ſcripta, & inter ea.

Recollectæ Caietani ſuper Regulas Esbari.
Recollectæ Super Conſequentia Strodi.
Recollectæ ſuper Sophiſmata Esbari

Et in Bibliotheca S. Antonij multa pariter, & inter ea.

Comment. in lib. de Anima. in cuius calce legitur. *Iſte liber fuit oblatus Arcæ Beatiſsimi S. Antonij de Padua die*

XII. Junij M.CD.LXI. per Excellentiſsimũ, & in Orbe præcipuum Artium & Medicinæ Doctorem ac Patauinæ Eccl. Canonicum D. Gaietanum de Thienæis. &c.

Tabula ſuper Philoſophiam.

Tractatus Septiformis de Moralitatibus rerum, ſcilicet corporum cæleſtium, elementorum, animalium, &c.

FRANCISCVS ALBERGOTTVS.

ALbergottorum antiqua apud Italos Familia, ſeptingentis, quodque ſuperat, annis Viris Illuſtribus claruit. Inter eos duo Præſules Aretini eã in primis exornârunt. Marcellinus anno M.CC. XLIX. pro Innocentio IV. Sum. Pont. totius Marchæ Anconitanæ Legatus Eccleſiæ partes & jura aduerſus Federicum II. Imperatorem acerrimè diutiſſimèque ſuſtinuit; vt dubio rerum euentu longis ærumnis, ac tandem martyrio vitam ſanctiſſimè clauſerit. Cuius rei hiſtoriam Matthæus Paris Monachus S. Albani in Chronicis Angliæ ad An. M.CC. XLIX. prolixè tradidit. Ioannes alter Epiſcopus Gregorio XI. Opt. Pont. ob egregias animi dotes & mores adeo charus fuit, vt ancipiti rerum ſtatu, & prudentiſſimum conſiliarium, & fortiſſimum militem experiretur. Hinc Ducis titulo aduerſus Galeacium Vicecomitem Mediolani Dominum, Eccleſiæ aduerſarium, cum exercitu mittitur:

quem

FRANCISCVS ALBERGOTTVS

quem in agro Brixienſi poſt ardua prælia profligauit, multis Vrbibus, & præſertim Vercellenſi direptis. Ex hac patre Alberico I.C. celebri & Guidonis Tarlaci Epiſcopi Vicario Generali anno ſalutis humanæ M.CCC.IV. ortus Aretij FRANCISCVS ALBERGOTTVS, genitoris ſui diſciplinam ſecutus, iure merito inter ſui ſeculi Iuriſperitos clariſſimos enumeratur. Ingenio enim ad omne literarum genus apto adoleſcens conſilio patris Gymnaſio traditus, ſub Cl. præceptoribus Philoſophiæ naturalis, & quæ ad mores ſpectat, ſtudia emenſus, ad Iuriſprudentiam ſibi aditum fecit: quâ Doctoribus primi nominis maximèq; Baldi tantum profecit, vt laureâ ornatus forenſes cauſas in patriâ ſuſceperit. Fidem hîc tum in Clientes, tum in euoluendis cauſſarum momentis ſedulitatem, tum orandi tum reſpondendi munus eâ felicitate ſuſtinuit; vt applaudentibus ac impellentibus amicis Anno M.CCC.XXXXIX. Florentiam ſe traduxerit: vbi tale ſui ingenij ſpecimen docendo & ſcribendo præbuit; vt vrbis ciues ob eius præclara merita ipſum cum ſuis poſteris in nobilium cœtum adſciuerint. Porrò ita in dies fidei ac ſapientiæ famâ in florentiſſima Republica creuit, vt exortâ inter eos & Bononienſes de finibus contentione, Anno M.CCC.LVIII. præ cæteris dignus cenſeretur, qui Legatus rem componeret. Quod efficaciſſimis apud Bononiæ Dominum rationibus ex omnium voto rectè peregit. Ferunt hîc docuiſſe. Ea ſanè præter inſignem morum comitatem ac probitatem Viri erat in Legibus interpretandis ingenuitas, vt ſuo æuo communi ſententia *Solidæ veritatis Doctor* fuerit appellatus: eiuſque Reſponſa Bar-

tholus Iuriſperitorum Coryphæus præcipuè de ingenij ſubtilitate prædicet. Tandem gloriæ & annorum plenus, cùm publicis ac priuatis negotijs ſibi immortalitatis famam acquiſiuiſſet, ſuſceptis ex vxore tribus filijs, inter quos Ludouicus I.C. varijs conſilijs, & pro Rep. Florentinâ legationibus celebris, Anno ſalutis M.CCC. LXXVI. Florentiæ vltimum diem clauſit. Illatus in ædem S. Crucis apud cineres ſuorum. Familiæ decus hodie Franciſcus Albergottus ſummâ cum laude in curiâ Romanâ tuetur.

Monumenta hæc reliquit.

Commentaria in lib. Digeſtor.
Comment. in partes quaſdam Codicis.
Conſultationes plurimas.

BAPTISTA, ET GREGORIVS CASALES.
Ad Ioannem Baptiſtam Caſalem Patricium Romanum.

CVm ex ſcriptorum & temporum iniuriâ cl. Virorum memoriæ quotidie pereant; ad familiæ tuæ decus, & amicitiæ noſtræ perennitatem non patiar ampliùs præclara Baptiſtæ & Gregorij fratrum de Caſalibus in publicum merita deliteſcere. Hi namq; arduis temporibus nati inter varia vitæ diſcrimina veluti ſplẽdida aſtra ſeculo ſuperiori emicuere. BAPTISTA oratorijs ac poëticis oblectamentis addictus in

vrbe,

vrbe, tum orando, tum ſcribendo, eam gloriam, quam pauci attingunt, conſecutus eſt; vt meritò diſertiſſimus vir Franciſcus Arſilius de Poëtis vrbanis ſic eum celebret:

Suggerit aſsiduè nomen tibi grande Caſali
Melpomene, æternæ poſteritatis opus.
Dulcis Apollineo demulces pectine chordas,
Aonius Phileros agmina tanta premit.
Tu quoq; ſeu Flacci, ſeu per nemora alta Properti
Incedis, tibi habes Valeriane locum.

Viri eloquentiam teſtatur in legem Agrariam pro communi vtilitate Oratio ad Clementem VII. Romæ edita Anno M.D.XXIV. Quam Franciſcus Floridus ætate ſupremâ ab ipſo vulgatam commendat. *Baptiſta Caſalius Ciuis Romanus, quem ſenem admodum adoleſcens vidi, Troilo natu maior, egregius Orator iure exiſtimatur: quod vel ex vnica eius de lege Agraria, quam paulò ante mortem edidit, oratione facilè dignoſci poteſt.* Ingenij quoq; amœnitatem referunt Epigrammata de S. Annæ, B. Virginis, & filij Ieſu ſimulacris vno lapide in Æde S. Auguſtini Romę ab Andrea Sanſouino ſculptis, quę in libello *Concianæ* titulo Romæ Anno M.D.XXIV. edito exiſtunt. Nec prętereundũ aliud in Procopium de bello Gothico à Chriſtophoro editum Romæ Anno M.D.VI. Oratoriâ tamen plus valuiſſe indicat Lilius Gyraldus in Libro de Poëtis ſuorum temporum: *Vir probus eſt & eloquens Baptiſta Caſalius Romanus, oratione tamẽ ſolutâ magis comendatus, quàm poëtices facultate. At ille quidem Epigrammata interdum confecit, quæ & argutula ſunt, & caſta, nec minùs quàm ſuperiorum lectione digna.*

Et Pierius Valerianus in prologo Lib. XXVII. Hieroglyphicorum ad Ioannem Grimanum Patriarcham Aquileiensem doctrinæ & candoris famâ extulit. Quamobrem & Petro Bembo amicissimum fuisse constat ex eiusdem Epistolis. Varijs Legationibus pro Pontifice habitis, cùm præcipuè à Thoma Moro Angliæ Cancellario æstimaretur, Regi Henrico VIII. innotuit: pro quo legationis munus cùm suscepisset, modò Italiam bello vexatam, modò Galliam ac Germaniam peragrauit. Vtilem orbi Christiano viri operam eleganti ode celebrauit Benedictus Lampridius sui æui Poëta nobilis. Senex demum tranquillitatis cupidus patriæ redditus, & ad intermissa studia reuersus, Gregorium fratrem Principum aulis commisit.

Is confecto partim Romæ, partim extra patriam studiorum curriculo, viuidi promptiq; ingenij ad res militares propensus, atq; in Angliam cum fratre progressus, Principibus et Regi ipso Henrico gratus, ablegatur in Italiam diuturnis bellis uexatam, cùm Rex copijs militaribus partes ac Summi Pontificis auctoritatem tueretur. Hìc ille omnem ferè militiæ molem pro Rege sustinebat, dum ærarij curam gereret eo studio, vt Equitibus auratis fuerit adscriptus. Interea dum Roma militum prędæ exponeretur Anno M.D.XXVII. cùm in arcem S. Angeli cum Pontifice se recepisset, Eques Casalis cum Rentio de Cero, Alberto Pio, Horatio Baleone, vt Regis Angliæ orator, liberam egrediendi facultatem impetrauit. Quos verò tam arduos Reip. Christianæ temporibus labores, quæ pericula sustinuerit, quas itinerum difficultates superauerit, vt

Prin-

Principes Chriſtiani tandem ſolitum Pontifici obſequium præberent, longum hìc eſset commemorare. Illud memoria dignum, quòd Anno M.D.XXVII. legatione Italicâ perfunctus, cùm in Angliam eſset rediturus, Sereniſſima Reſpublica Veneta publico decreto honorificum ipſi munus aſsignauerit.

M.D.XXVII. II. Luglio in Pregadi. Eſſendo per conferirſi in Inghilterra il Magnifico Caualier Caſale ſtato Oratore di quel Sereniſſ. Rè appreſſo la Santità del Pontefice, è da vſare ogni amoreuole dimoſtratione verſo la perſona ſua, acciòche, oltra li boni vfficij l'hà ſempre fatto per l'honor e beneficio del Stato noſtro, el vadi tanto meglio confirmato nella ſua bona diſpoſitione. Però l'anderà parte, ch'al prefatto Magnifico Caualier ſia per auttorità di queſto Conſeglio fatto vn preſente in tanti arZenti e panni di ſeda per la valuta di ſcudi ducento d'oro in oro in circa.

Rebus poſtea ſub Henrico mutatis è Britanniâ in Galliam profectus, ſolenni funeri Regis Franciſci I. interfuit. De quo ejus ad Sum. Pontificem Paulum III. Epiſtolà inter Principum literas relata exſtat. Senex tandem in patriâ diem clauſit, magis notus meritorum famâ, quàm monumentis. Sufficit, Nobiliſime Caſalis, quæ in Te prӕter ſummum variæ antiquitatis ſtudium adhuc ſplendet maiorum virtus, à Ludouico, Franciſco, & Belardino nepotibus eximiâ parentum curâ æternitati conſacretur.

IOAN. GEORGIVS TRISSINVS
VICEN. CO. EQ. POETA et ORATOR.

IOAN. GEORGIVS TRISSINVS.

QVid in hoc venerando ſene potiſſimùm admiremur, generis, an virtutis ſupra mortales præſtantiam? Vtraq; ſanè digna, quæ Lectoris ingenium occupet. Familiæ TRISSINAE ea ſemper dignitas fuit, vt multis iam ſeculis omnibus ſit conſpicua. Ex documentis enim domeſticis accepimus huius familiæ originem ab Alcaſtio Athenarũm Principe, qui ex Ericiniâ Achillem Iuſtini Imperatoris Pincernam genuit. Is Carientam filiam Virulanti Gothi in vxorem ſelegit, ex qua Iuſtinus Achillis Pater & Vlieni Auus. Vlienus Bonifacium, qui Alexandrum filium vidit in bello contra Rauennates Venetæ claſſis Præfectum. Hic rebus fortiter geſtis Albiciam Ducis Veneti Vrſi Badoërij filiam ſibi vxorem impetrauit: ex qua longâ ſerie prodierunt Oldradus Mediolani Poteſtas, Oldoricus Barbaræ Carrarienſis maritus, Bonifacius, Achilles, & Henricus Rudolphi Imperatoris miles: qui ex Clarâ Dominorum de Bragantiâ Lambertum & Theobaldum filios ſuſcepit. Theobaldus ex Anna Faleriâ Ordeaſij Ducis Veneti filiâ Oldoricum II. atq; ex eo Vguccius Annæ Maltrauerſæ iunctus matrimonio Oldoricum III. habuit Magioranzę Equitis Patrem: ex quo Achilles alter, Bonifacii Pater, & Galuani Auus, alteriuſq; Bonifacij Proauus. Hic filium Io: Georgium vidit Roncalini Patrem: ex

quo

quo Io: Georgius II. Gasparis genitor. Qui ob singulares animi dotes in Republicâ conspicui floruerunt: & maximè Gaspar Trissinus, ex quo matre Cæciliâ Beuilacquâ Gulielmi Veronensis filiâ, fęminâ illustri Anno M. CCCC. LXXVIII. Die VII. Iulij IO: GEORGIVS nascitur. Is puerilem ætatem vix emensus, aduersantis fortunæ iniurias expertus, anno ætatis septimo patrem amisit. Ingenio puer erat alacri, sed præmaturus patris obitus tardiorem ei cultum attulit. Perceptis nihilomninus primarum literarum rudimentis, egregia indole excitatus, postquam ad studiorum oblectamenta rapi cæpit, breui tempore non solum dialecticas disciplinas, sed Græcas etiam literas à Demetrio Chalcondyla Atheniensi Viro cl. Mediolani percepit: cui defuncto ibidem in æde Passioni Seruatoris nostri sacrâ magno pietatis exemplo monumentum erexit. Condiscipulum ibi fuisse Lilium Gyraldum, constat ex ipsius Epistola Direptionis vrbanæ:

. . . quem nobilitas generis, facundia triplex
Insignem facit, & viridanti notus ab æuo
TRISSINVS, Insubrâ dum Græcas discimus vrbe.

Cæterùm, cùm ingenio esset plusquam igneo, disciplinis Mathematicis se totum applicuit. Naturali tamen impetu in Poësin ferebatur. Quo suauissimo Musarum commercio non ad leuissimas cantilenas, vel ad Satyras stylum conuertit, sed ad Homeri, Euripidis, ac Sophoclis exempla se confirmans eorum Poemata quotidie non tantùm voluebat, sed assiduè terebat: quorum imitatione Heroum facta erudito carmine decantare cæpit, tantâ cum

sui

ſui nominis cælebritate, vt laudatiſſimam inter Italici ſermonis ſcriptores famam occuparet. Romæ per hæc tempora cùm bonæ florerent literę, eò conceſſit: vbi aliquandiu literatis omnibus, & ingeniorũ æſtimatoribus charus ſatis ſuperq; iudicij ſui documẽta præbuit. At parentũ precibus, & prolis deſiderio motus Vicentiam rediјt inſigni nominis fama morũq; amœritate præcipuis ciuibus gratiſſimus. De matrimonio jam cogitanti Ioanna Franciſci Triſſini filia, naturæ ac fortunæ dotibus eximiè ornata deſpondetur Anno M.D.III. Felicioris vitæ quietẽ deſiderans in pago Cricoli ędes ſuas perantiquas ad nouã formã & ſplendidiorem reduxit. cùmq; Architecturæ ſtudioſiſſimus ab ineunte ętate fuiſſet, omnem operam impendit, vt omnis hîc artis elegantia conſpiceretur. Andreas Palladius ſeculi ſuperioris Vitruuius tunc manu & operâ ſe Triſſini diſcipulum præbuit, quem paſſim in libris Architectonicis deprædicat. Palatium hoc elegantiæ plenum viri literis clari veluti Muſeum frequenter inuiſerunt: vbi parietes carminibus exornati eruditionem, ingenium, facundiam, elegantiam, Muſas ipſas, & Apollinem Io: Georgij Triſsini ſpirant. Inde meritò ædibus hæc appoſita inſcriptio.

A C A D E M I AE T R I S S I N AE
L V X E T R V S.

De his eleganter Sabellicus.

. . . quà fluit Aſtacus amnis,
Quàq; tegunt ripas coryli ſiluæq; virentes
Florentis Cricoli Triſſinia tecta nitebunt.

Huc Archiepiſcopus Rovanius, poſt ad Pontificatũ Vr-

 bani

bani VII. titulo euectus, cùm Nuntij munere pro Pontifice maximo ad Serenifs. Rempubl. Venetã fungeretur, recreandi causã sæpius concedebat: cuius rei monumentum ibidem marmoreum in cœnaculo exstat.

BEATISSIMI VRBANI VII. HOSPITIVM.

Palatium hodie instauratum hæc venustat Inscriptio.

POMPEIVS TRISSINVS,
IO. GEORGII EX CYRO NEPOS
INSTAVRAVIT.

In hoc suauifsimo Musarũ secessu inter varias literarum meditationes Trifsinus coniugio felix diuersis temporibus maximam ferè vitæ partem egit. Neq; enim grata ei pignora defuerunt. Duos enim filios suscepit Franciscum & Iulium, qui parentis diligentiã bonis artibus educati familiæ & genitoris laudes peregregiè sustinuerunt. Sed fatis præmaturè vxore ereptã, vt amatifsimæ coniugis iacturam leniret, Romam contendit: vbi à literatis Principibus perhumaniter acceptus, summã dulcedine, & maiestatis pondere calamitosum Sophonisbæ Reginæ euentum dramate heroico exprefsit. Quod cùm Leone X. literarũ Mecœnate benignifsimo, in scenam magno apparatu efset productum, primus ille Italiæ publicis laureæ acclamationibus adjudicatus fuit. Quam licèt gloriolam magnanimus negligeret; eam tamen reliquit in animis eruditorum opinionem, vt Torquatus Tafsus summi nominis Poëta in suo de Nobilitate Dialogo non veritus fuerit opus illud cum antiquã Poëseos facie ac venerãdo aspectu conferre. Immo suis ad amicos Epistolis non rarò fatebatur, se IOAN.

GEOR-

GEORGII TRISSINI Poëmata nocturnâ, diurnâq; manu versare. Nec solùm egregio hoc Poëmate Leonis X. fauorem promeruit, sed cùm in eo eluceret præclarissima morum indoles, loquendi suauitas, & mira in rebus agendis dexteritas, Pontifex eum grauioribus negotijs consiliarium adhibuit. Immo cùm à Venetis, ita vrgente belli fortunâ, bona eius Fisco adscripta essent, summus Pontifex eius negotium Comiti de Carriat, & Ioan. Baptistæ Spinello Vicario Generali Cardinalis Gurcensis in hunc modum commendat. LEO Pont. *X. Dilecte Fili, &c. licèt satis ex se ipsâ elucescat fides dilecti Filij nostri Ioannis Georgij Trissini Equitis & Comitis Vicentini erga carissimum in Christo filium nostrum Maximilianum electum Ro: Imp: sitque eo magis tibi nota, quòd amissionem & confiscationem bonorum suorum factam per Venetos facilè intellexeris: quod etsi pati durum sit quieti assueto, attamen Cæsaris causâ (vti fidelissimum & deditissimum nouimus) æquo animo patitur, spe fretus benè habendi, si quando res prosperiùs successerint. Nos verò, qui ob eius singulares virtutes, doctrinam, probitatemq; paternâ in domino charitate complectimur, eius operâ vsuri in rebus nostris & huius S. Sedis Apostolicæ, præcipuè autem apud carissimum in Christo Filium nostrum præfatum, ad quem ipsum destinamus: animaduertentes quanto auxilio et fauore esse possis rebus suis, quamdiù permanserit in seruitijs nostris; idcirco te in Domino hortamur, vt quoties occasio tulerit, ita commodorum suorum reminisci velis, &c.*

Sed cognitâ ipsius innocentiâ Veneti bona absenti, iustâ cõsanguineorum culpâ ob defectionem, erepta beni-

gnè restituerunt maximis amoris indicijs, quæ ipse suo testamento prolixè depiædicat. Nec minori affectu, quàm Pontifex ipse, exceperunt eum Imperatores Maximilianus & Carolus V. alijq; Principes, varijs legationibus pro Christianâ Republicâ arduis temporibus feliciter apud eosdem peractis. Etenim Pontifex cùm ad Maximilianum ulotit Nuntij Apostolici ipsum anno M.D.XIVI. Tridentum mense Martio ablegâsset, Regi etiam Daniæ legatum suum destinauerat. Imperator autem cùm Italiæ cõmodiorem censeret virum, ad Pontificem diuertit. Cuius consilij rationem ex mperatoris mandato in posteritatis memoriam afferre lubuit. Premissâ Salute, & Imperatoris commendatione ac Regis Hispaniarum Caroli. Cùm vniuersæ Reipublicæ intersit oratorem ad Pontificem redire, etiamsi Beatitudinis suę iussu ad Regem Danię fratrem & Generum Imperatoris charissimum esset ablegatus pro necessitudine, qua Cæsar in Pontificis ministros se valere existimat, ipsum ab itinere retraxisse, vt Pontifici per creaturam suam & tantopere addictam rerum status apertiùs declaretur. Cùm enim Regis Angliæ Orator jam indicauerit periculum, quod non Italiæ tantùm, sed vniuersæ etiam Reipublicæ Christianæ à Gallorum potentiâ imminet; plurimum referre, vt ijs tempestiuè occurratur, qui Pontificẽ maximâ calamitate annos octodecim in exilio detinuerint, etiamsi vberiorem vindictæ occasionem, quam dissimulant in præsenti, expectent. Itaq; expediviffe, vt ad mutuam defensionem ac offensionem inter Imperatorem, Regem Angliæ, & Aragoniæ aduersus eos fœdus pangeretur.

retur. Quod licèt Regis Aragonum morte intermissum fuerit, nihilominus de eo cum Rege Angliæ seriò agendum, & in locum defuncti Regis in partem fœderis adducendum Hispaniæ Regem Carolum. Orator autem de omnibus, quæ egerit in hoc negotio, ad Cæsarem referat, eaq; summo Pontifici, vel seorsim, vel, si ita visum fuerit, assumpto Comite Carpensi Oratore Cæsareo exponat. Prudentissimum itaque fuit Imperatoris institutum. Defuncto Leone X. in patriam redijt: cùmq; vxoris suaui antea consortio assuetus virilis ætatis feruorem & præteriti temporis incommoda lenire exoptaret; anno M.D.XXIII. secúdas cum Biancâ, sui seculi Helenâ, Nicolai Trissini viduâ nuptias contraxit. Mulieris formâ captus, cùm ex eâ Cyrum vnicum filium suscepisset, olim Francisco iam fatis erepto, Iulij claræ indolis ex primâ vxore filij cura sensim intepescere videbatur. Interea Clemens VII. ad Pótificatum euectus eum Romam euocat. Cui ita suam probauit fidem ac dexteritatem, vt consiliorum arbiter, curiæq; intimus beneuolentiâ eius vsq; ad inuidiam floruerit: filiumq; Iulium Pontifici à secretis, cubicularium, ac deinde fauore Cardinalis Rudolphi perpetui Vicentinæ Ecclesiæ administratoris in patriâ archipresbyteri dignitate florentem vnâ cum Ecclesia Beuadori viderit. Pontificis arbitrio expediendis negotijs grauissimis ad Ser. Rempublicam Venetam aliquoties missus, maiorem in dies sibi fauorem comparauit. Præcipuum eius argumétum perhibetur, quòd in coronatione Imperatoris Caroli V. anno M.D.XXX. VI. Cal. Martij Bononiæ cui syrmatis aurei sacræ pallę Pontificię ferendi munus

da-

daretur, in maximâ procerũ celebritate dignior fuerit habitus. Blandiebatur hic Trissino aulæ fortuna, quæ summos ei honores certosque pollicebatur. CAROLVS V. etiam impensè eum æstimauit, & Comitis atq; Equitis honore condecorauit cum suis posteris: cuius diploma apud Theodorum Trissinum auitæ fortunæ ac gloriæ hæredem Vicentiæ diligenter asseruatur. Serpentibus in dies Vicentię inter nouercam & Iulium simultatibus, sic animo à filio abalienabatur, vt Cyrum ex hac genitum gratiorem sibi vnicum hęredē instituere cogitaret. Iulius archipresbyter id ęgrè ferens hęreditatis maternæ partem à patre exegit. Lite itaq; inter eos institutâ, diuq; agitatâ, anno M.D.XL. defunctâ vxore, quæ maximam litis causam præbuerat, quietioris vitæ studio, postquam Cyri nuptias parauerat, ex quo nati Pompeius sapientiæ studio, & M. Antonius armis in Belgio celebris, vitandæ litis causâ parens Romam rediјt. Hìc, vt olim, maximis Viris acceptus inter Musarum delicias grauem etatem traduxit. Italici Sermonis splendorem augere & exornare conatus, cùm omnes artes & disciplinas rudibus initijs tandem adolescere cognosceret: linguas etiam agrestes industria cultiores reddi; græcas vocales ε & ω ad exactiorem pronunciationem in Etruscam scriptionem inuexit. Eâ, vt nonnullis videbatur, nouitate grammaticorum in se cōcitauit gregem. Quo spreto inuentionē suam singulari ad Clementem VII. epistolâ in publicum editâ exposuit, ac post Dialogo sub titulo *Castellani* defendit. Epistolam verò typis repetitam suo patrocinio probauit Vincentius Orcadinus. Eam quoq; causam suscepit Francis-

cus

cus Rugerius ordinis Somaſchorum in ſuâ Trutinâ; quâ in Trojani Boccalini rationes ſatis acerbè direxit, licèt negotium ſatis æquum ageret. Præcepta inſuper rectè ſcribendi ac pronuntiandi ſermonem Italicum reliquit. Qua opinione teſtatur Iulius Cæſar Capacius in Elogijs: *Graui ingenio Triſſinus multis ex Dantis Aligheri libris de vulgari eloquentiâ recognitis & explicatis, multiſq; ex Petrarcha traductis, & ex ſuo additis Italæ linguæ fuit adiumento & ornamento.*

Epico Poemate, quod ITALIA LIBERATA inſcribitur, maximâ ingenij felicitate inclaruit, magiſtro Ariſtotele ac Homero duce. Spectâtur hìc egregia Imperatoris Iuſtiniani facinora, Beliſario & Narſete Ducibus fortiſſimis, eâ varietate, vt verè Pintus.

Dum permiſta Ducum prælia concinis,
Adſiſtunt Charites tres ſinu in hoc tuo,
Vatum gloria Triſsine.

Anno M.D.XLVII. vulgatum hoc Imperatori Carolo Quinto inſcripſit, quod Imperatori Cyrus Triſſini filius obtulit. Munus placuiſse indicant literę Epiſcopi Arelatenſis, tunc Imperatori à ſecretis conſilijs. Cæterùm cùm abſentiâ ſuâ liti, quæ tunc Venetijs à filio numeroſâ agnatorum factione adiuto aduerſus ipſum agitabatur, plurimum detrahi agnoſceret; pedes æger lecticâ ſe Venetias Anno M.D.XLVIII. deinde Vicétiam confert Iulij animum indignatus, reuiſo quod ante ſeptennium Venetijs condiderat, teſtamento, ipſum ab omni iure hæreditatis in poſterum excludit, noviſq; condicillis Cyrum cum poſteris in

bono-

bonorum omnium successionem nominat: iisq; deficientibus Palatium Cricoli cum suis reditibus Sereniss. Ducibus Venetis perpetuâ successione legat: reliqua Diui Marci Procuratoribus senioribus æquali portione decernit. Sed cùm iam præter votum Georgius causâ caderet; Iulius iteratâ iudicum sententiâ fretus paternas ædes cum amplissimo censu occupat. Pater nouitate rei motus spontaneo veluti exilio à patrio Cœlo, & ab oculis filij sui, & Ciuium suorum conspectu Romam MDXLIX. se subduxit. Discessurus indignationis suæ indicium hoc epigramma reliquit.

Quæramus terras alio sub cardine mundi,
Quando mihi eripitur fraude paterna domus:
Et fouet hanc fraudem Venetûm sententia dura,
Quæ nati in patrem comprobat insidias:
Quæ natum voluit confectum ætate parentem
Atq; ægrum antiquis pellere limitibus.
Chara domus valeas, dulcesq; valete penates:
Nam miser ignotos cogor adire Lares.

Sed hæc impatientis potiùs animi offensâ effudit. Aduersantis fortunæ tamen exiguum fuit imperium in eum, quem natura supra fortunam locauerat. Sequenti namq; anno salutis humanæ M.D.L. ætatis septuagesimo secundo mortalitatem expleuit. Illatus in tumulum Ioannis Lascaris in Templo S. Agathæ, quod in Suburrâ est. Tanti viri memoria ne patriæ deesset, posteri hoc monumentum in æde S. Laurentij Vicentiæ cum effigie posuerunt.

IOAN· GEORGIO TRISSINO PATRICIO VICENT. POETAE ET ORATORI CELEBERRIMO, TAM NOBILITATE QVAM DOCTRINA ET INTEGRITATE LEONI X. ET CLEM. VII. PONT. MAX. NECNON MAXIMIL. ET CAROLO V. IMPP. ALIISQ. PRINCIPIBVS ACCEPTISSIMO, LEGATIONIBVS PRO CHRISTIANA REP. TEMPORIBVS DIFFICILIMIS FELICI CVM EXITV APVD EOSDEM PERACTIS, DACIAE INDE REGI DESTINATO, IN CORONATIONE CAROLI IMP. AD SACRAE PALLAE PONTIFICIAE NITENTIS FERENDI SYRMATIS MVNVS, INSIGNIORIBVS PRINCIPIBVS AD HOC IPSVM ASPIRANTIBVS POSTHABITIS, BONONIAE ELECTO, AVREI VELLERIS INSIGNIBVS ET COMITIS DIGNITATE PRO SE ET POSTERIS AB EISDEM IMPP. DECORATO, APVD SER. REMP. VENETAM SAEPIVS LEGATI NOMINE DE CLODIANIS SALINIS, DE VERONAE RESTITVTIONE, DE PACE, DEQ. ALIIS NEGOTIIS GRAVIBVS RE AD VOTVM TRANSACTA. SVBLIMIORI GRADV SOBOLIS ERGO RECVSATO, OPERIBVS PLVRIMIS CVM ANTIQVITATE CERTANTIBVS ELVCVBRATIS, REBVS SVIS ET POSTERIS EIDEM INCLYTAE REIP. VEN. EX TESTAMENTO COMMENDATIS, VITAQ. RELIGIOSISS. FVNCTO. AN. AETATIS SVAE LXXII. VIRGINEI VERO PARTVS M.D.L. POMPEIVS CYRI COMITIS ET EQV. FIL. VNICVS SVPERSTES NEPOS ET HAERES AFFINESQ. TANTI ANTECESSORIS MEMORES

PII GRATIQ. ANIMI.

M. PP.

AN. SALV. M.DC.XV.

D. O. M.

DIVISQ. LAVRENTIO MARTYRI
AC SERAPHICO FRANCISCO
SERRANVS PAVLI V. PONT. MAX.
A DAPIBVS, ET INTIMO CVBICVLO,
SCIPIO PROTONOTARIVS APOSTOLICVS,
IOANNES HIEROSOL. MILES ET COMMEND.
OCTAVIVS, ET IVSTINVS ALOYSII FILII,
ACHILLES ACHILLIS SERENAEQ.
POLIANAE FILIVS AC PETRI FRANC.
I.C. COMITIS, ET EQVITIS NEPOS,
POMPEIVS CYRI COM. ET EQ. FILIVS,
OMNES EX FAMILIA TRISSINA,
ALTARIS HVIVS PATRONI
IDIPSVM VETVSTATE EXESVM
INAVRAMENTIS INSTRVCTVM
DIVINISQ. INDVLTIS INSIGNE
REDDERE CVRARVNT
REDEMPTIONIS SECVLO
M.DC.XV.

Iconis hic exhibitæ autographum à manu Ioan: Bellini celeberrimi Pictoris asseruatur apud Comites Theodorum & Ioannem fratres Trissinos, Pompeij filios, & tanti Viri hæredes, nunc superstites. Sustinent antiquum familiæ splendorem Viri Clariss. inter quos Hieronymus vtriusq; signaturæ Referendarius, olim Rauennæ & Brisighellæ præfectus, & Siluius ejus frater, Ecclesiæ Cathredralis Vicentiæ Archidiaconus, virtutum splendore ac ingenio ad patriæ gloriam natus: Comes Ferdinandus inter Vrbis Decuriones primus: & Comes Achilles magnanimitate & diuitiis non minùs, quàm virtutibus Equite dignis conspicuus: Victoria item vnica Comitis Ludouici filia, Illustriss. & Excell. Io: Iustiniani apud Inuictiss. Ferdinandum III. Imperatorem Legati coniux. Familiæ Historiam vulgauit Paulus Benius Artis Oratoriæ professor Patauinus.

Typis leguntur Etrusco idiomate.

Li Ritratti delle Belle Donne de' suoi tempi, Dialogo.
Grammatica della Lingua Italiana.
La Poesia in sei diuisioni.
La Sofonisba, Tragedia.
Il Belisario, ouero Italia Liberata da' Gothi.
Li Simillimi, Comedia.
La Retorica.
Correttione della Tragedia Rosmonda.
Vn Volume di Sonetti e Canzoni.

Diuerse Orationi.

Lettera à Clemente VII. delle Lettere da lui aggiunte all' Alfabeto Jtaliano.

Apud Comites Trissinos ipsius hæredes asseruantur.

La morte di Batto, carmine heroico. Quod opus etiam in Bibliothecâ Ambrosianâ reperitur.

La Base del Christiano.

La Colonna della Republica.

Jl Capitello della Vita humana.

Il Frontespiccio della Vita humana.

Vn volume di Compositioni in verso greche, latine, & volgari.

LVDOVICVS COELIVS RHODIGINVS.

GEnte Richeriâ, nobili quidem, sed tenuioris tunc fortunæ, Rhodigij patre Siluestro natus Anno M. CCCC. L. tantâ ingenij felicitate inclaruit; vt nemo humanioribus literis paulò instructior sit, cui ille vel solo patrio nomine non innotuerit. & quidem, si verum fateri volumus, ipse primus patriam & ciues virtute suâ illustrare contendit. Quod Libri XI. præloquio profitetur: *non desino pro virili vtrosq; propagare in æuum; vt jam hinc cuncto terrarum orbi, quà modò Romanæ linguæ sonus pertingat, palam fecerimus, esse in rerum naturâ Rhodigium, quod ad hanc diem (nec dici tamen arroganter velim) cimmeriis obuolutum tenebris latuerat*

LVDOVICVS COELIVS
RICHERIVS RHODIGINVS.

tuerat penitus. Iuuenis in florentissimo Ferrariensi Gymnasio postquam literis minoribus operam dedisset, & Nicolao Leoniceno Medico celebri, latinæ Græcæq; linguæ peritissimo, doctore Philosophiam Moralem accuratè didicisset; Veterũ scriptis peruoluendis totum se dedit: susceptamq; prouinciã longè lateq; diffusam suopte marte magnoq; posteritatis commodo in breuiorem concinnioremq; formam redegit: dum intermissam aliquot seculis commentandi rationem, quam Gellius operis sui capite postremo attigit, in vsum reuocauit. Egregij hujus conatûs exilia quidem fuere initia; sed quæ fauente fortunâ & bono euentu vberrimè creuerunt. Etenim postquã in patriâ prima ingenij specimina dedisset erudiendę juuentuti; laudabili doctrinæ famâ Vicentiam accitus, ibidem artem Oratoriam publicè docuit, ciuiumq; precibus M. Tullij Orationem pro Milone, Homerum, ac Plinium vniuersum explanauit. Hinc Io: Gerardus Vossius affirmat, ipsum egregiè meritum fuisse de Historiâ Plinij naturali, eiq; præterita multa addidisse, illustrâsse, atq; emendâsse: quæ omnia limæ & meliori otio ac ætati seruata nescio quo fato perierunt. Conqueritur Cl. Balthassar Bonifacius eruditissimâ ad Carol. Auantiũ Epistolâ, *archetypos eius commentarios ἄσοφον quendam Principem, cui Cælius perquã familiaris erat, arripuisse: ejusq; aut nimiâ curâ aut neglectu ita euanuisse; vt nusquam deinceps videantur apparituri: magno sanè studiosorum incommodo, & ingenti non tam literariæ rei, quàm ipsius rerum naturæ clade.* Hìc aliquandiu commoratus post quotidianas exercitationes, vt moris,

plu-

plurimus inter eruditos erat de mansuetioribus musis sermo. cùmq; ciues summopere delectarentur carminibus, Poëticam item docuit. Varias etiam de rebus naturalibus opiniones in medium protulit. Hinc multorum sibi animos conciliauit, inter quos pręcipuè Bartholomeus Paiellus Eques, cui etiam Lib. VI. suarum Antiquarum Lectionum inscripsit. Sed cùm ad majora aspiraret sublime ingenium, quod puluere scholastico diu latere iniquum erat, patriæ redditus cùm à suis acerbiùs tractaretur, meliori fortunæ locum dedit iniuria. Ferrariam nempe reuersus, amicorum præsidio ibi sedem fixit, ab Alphonso I. Duce ad Oratoriæ facultatis cathedram delectus. Crescente famâ, quam eximiâ literarum peritiâ sibi parauerat, cùm Nepotes hinc etiam aliquid emolumenti quærerent, acceptę olim injurię memor acri satis respōdit Epistolâ: cuius auctographum seruat V: Cl: Germanicus Nasellus. I. C. Rhodiginus.

Ingenuo Adolescenti Camillo Richerio Nepoti.

Accepi literulas abs te aliquot. Cupis ad me rursum venire. cupis eum locum, quem habuisti priùs. Sed cupis quod fieri non potest. Tua pertinacia & ceruix durissima iter interclusit. An, obsecro te, es oblitus, quo te pacto mecum gesseris, cùm essem in domo vestrâ? non fui tibi patruus tunc, sed vilis bestia: non præceptor, sed sterquilinium. Scio quid dicturus sis: peccaui, fateor. Sed heus bone fili: tibi

for-

forsam ignosci potest, illis nō potest, qui te armârunt aduersum me: qui tibi consulebant, me cōtemneres, aut saltem contemnere simulares. Ad eos accede, te illi juuent, te doceant, subministrent necessaria. Nihil ab eo expectandum est, quem in discessu nec videre quidem voluisti. Non sum futurus, qui fui antea, nec tibi, nec aliis. Si sum immitis: tibi hoc imputes. Susceperam te in filium, summâ amplexabar curâ, dabam operam fieres vir præclarus, fueram tibi omnia mea relicturus: pauca fortaßis; verùm sudoribus meis cōparata. Pro his omnibus sum à te spretus: atq; ita spretus; vt nec alloquio dignum me censueris. Scio, simulabas: ita enim optimus te magister edocuerat. At quod stultè simulâsti, patieris ex vero: discesq; magno malo pertinaciam deponere. Nec ista scribo, quia tuâ læter ignominiâ: nam dolenter mihi cōtingunt hæc omnia: sed vt resipiscas, & deniq; cogitare incipias, quid nunc sis, & quid futurus eras, si sciuisses vti fortunâ. Habes Epistolam à me diu efflagitatam: sed non qualem forsam volebas. patienter feras. Ita voluisti: vel potiùs ita voluere, qui ex domo vestrâ me crudeliter expulere. Non sum plura dicturus, ne indignatione cōcitatum scribere arbitreris. Tantùm dico: de cætero meliùs te geras cum aliis. Vale ac viue felix. Salutem dicito meis verbis & patri & matri. Iterum Vale.

Hujus porrò magnanimi Ducis liberalitate cùm Carolo VIII. Regi Christianissimo, non minùs literis quàm armis inclito innotuisset, Gallias peragrauit, vt ad insitum ingenij impetum optimorum Auctorum lectioni incumberet. Obsitas longo situ ibidem Bibliothecas excusit,

va-

variaq; sibi aduersaria confecit: quæ iusto & amplo opere diuersâ eruditione referto summâ laboris ac ingenij laude posteritati reliquit. Laudabile institutum juuit Vir illustris Ioannes Grolierius, Regi à secretis, & Insubriæ quæstor: cujus auspicijs in Italiam reuocatus, Mediolani, regante Ludouico XII. Galliarum Rege magno honorario latinas græcasq; literas publicè docuit., Regi nō solùm ob variam historiæ notitiam, sed rerum etiam ciuilium cognitionem gratissimus, Caroli quoq; Austriaci, qui postea Imperator hujus nominis V. electus est, beneuolentiam promeruisse, testatur Andreas Nicolius Rhodiginæ Historiæ scriptor. Mutatâ rerum Italicarum facie. cùm vndiq; ejus literarum fama innotuisset, Venetus Senatus, qui omnem curam adhibebat ornando & augendo Gymasio Patauino clarissimis Viris, ipsum inter hos non postremum censuit: vbi reliquum vitæ cæpto studiorum cursu decorè peregit. Hic ille sua *Lectionum Antiquarum Commentaria* inter armorum strepitus securè meditabatur, in foro lignario propè D. Marci habitans: vbi Maximiliani Imperatoris Patauium obsidentis armorum impetus, ac bellicorum fulminum fragores audiuisse se memorat: eo nempe tempore, quo omnes Europæ Principes aduersus Serenisimā Remp. Venetam Anno M.D.IX. conspirauerant. Mirari profectò subit, cur Antonius Riccobonus ciuem suum inter alios Gymnasij Patauini Professores omiserit. Plures suæ doctrinæ alumnos reliquit: inter quos facilè palmam tulit Iulius Cæsar Scaliger: qui tamen tunc temporis in Principem nondum euaserat; sed

vero & proprio nomine IVLIVS BORDONIVS PATAVINVS appellabatur. Quod non semel ex parente suo, qui ejus condiscipulus fuerat, audiuisse, nobis affirmauit spectatæ fidei Vir Io: Marius Auantius, Poëta & I.C. celeberrimus. Is Ludouicum Cœlium præceptorem inter Heroas hoc elogio celebrauit.

Descripsit Varro, coram quæ sæpe videbat:
Aut facilè ex patriis prompserat hausta libris.
Varronem extinctum magni sit reddere: majus
Illum majorem condere: vtrunq; dedi.

Reliquorum memoriam aboleuit temporum illorum atrocitas: dum infestatâ bellis Italiâ omnia ad literarum interitum corruêre. Fortunæ vtiq; debemus, quòd Rhodigini nostri libri aliquot à suis hæredibus vtilitati publicæ fuerint reseruati. Libros nempe XVI. solummodò ipse Venetijs vulgauit. Qua occasione sæpius eò diuertit. Rarum erat eo tempore Philologiæ studium, ac soli penè Cœlio familiare: vnde cùm apud Aldum Erasmus Roterodamus in eum de facie sibi ignotum incidisset, habitis vltro citroq; sermonibus, ille dicendi vbertate atq; elegantiâ nō vsq; obuiâ Cœlium Rhodiginum sibi adesse summâ hilaritate agnouit. Neq; enim sic grammaticis aut inferioribus literis deditus fuit; vt non optimos auctores, historicosq; volvisset, eosq; non minùs græcos, quàm latinos. Philosophis insuper se tradidit: atq; inter eos Platonis adeo fuit studiosus; vt ferè omnia ejus axiomata, fideli memoriâ reposita, pro re natâ summâ cum maiestate suis miscetet. Factum Bessarionis Cardinalis exemplo excusat Antiq:

tiq: Lect: lib. XVI. cap. LXV. Pari studio Aristotelē coluit, cujus libros Rhetoricos & Politicos publicè ac priuatim explicauit. Academicos etiam sectatus, Scoticos non neglexit: è quibus in suos libros non obuia omnibus congessit. Epicuro etiam, quem grauissimum Physicum appellauit, delectatus. Ciceronem tandem veluti eloquentiæ patrem præ manibus semper habuit. Poëtæ quoq; omnes in delitijs ipsi fuerunt: nec paucos eorum commentarijs explanare cæpit. Inter quos Ouidij Metamorphosim vniuersam dilucidâsse à fide dignis accepimus. Heroidum Epistolas, quas juuenis marginalibus notis illustrauit, ipsius manu scriptas in Museo suo Patauij seruat Carolus Auantius, Patricius Rhodiginus, Philosophus & Medicus insignis. Medicos etiam magnâ sedulitate non modò inspexerat; sed necessitudinem quoq; inierat cum ijs, qui suâ ætate summi censebantur. Floruere tunc Nicolaus Genua Patauinus, Hieronymus Florentiola in Gymnasio Bononiensi professor, Hieronymus Rubeus Patauinus, alijq; plures. Quanti verò Theologos fecerit, testatur operis liber XV. Lucæ Leonio Veneto Theologo Ordinis minorum dicatus. Viris omnibus sacris gratus. vnde ipse: *Ego vtiq; is sum, cui vel maximè religionibus addicti diuiniore quodam nutu viri, ductu eodem pergrati perpetuò fuerint: vt quos in meditullio diuinitatis & hominum interlocatos, ac proinde augustiùs suspiciendos, veluti sacros planè animaduerterim.*

His dotibus plurimos Italiæ cl. Viros sibi deuinxerat, atq; inter eos Cœlium Calcaginum Ferrariensem, Ioan:

Mariam Guidonem Equitem doctissimum, Marcum Musurum Cretensem, aliosq; famâ illustres: Suæ verò patriæ ciues charos habuit Ioan: Mariam Mattarellum Rhodiginum, Episcopum, Franciscum Pilumnum Iuris Pótificij scientissimum, Antonium Siluestrum, Antoniũ Fulginam Oratorem, Andream Casilinum Medicum, Zachariam Iurisconsultum, in gymnasio Romano professorem, quos in suis operibus passim celebrat. Animi fuisse acrioris indicat facies, præsertim in Zoilos, de quibus creberrimè conqueritur. Ab omni verò adulatione quàm fuerit alienus, ad Petrum Antonium Siluestrum compatrem suum fatetur liberè: *Non is sum, qui adulari sciam, nec si sciam, maximè velim*. Linguæ placuit libertas, laboris tolerantia, in aduersâ fortunâ constantia, egregius robusti corporis cultus: & in suggestu præsertim splendidiori semper habitu apparuit. Plura scripsit, & præsertim legimus *Antiquarum Lectionum Lib*. XVI. quos Aldo destinatos, Andreas Asulanus defuncti socer publicauit: eosq; viuo adhuc auctore Frobenius Basileæ An. M. D. XVII. Reliquos XIV. Camillus nepos, & Io: Maria Gorettus addidere: omnesq; simul junctos viginti post Auctoris excessum annis, mutato nonnihil priorum ordine, ejusdem Frobenii typis euulgârunt. Opus pereruditum: *quo*, vt verè Vossius, *abstrusa vtriusq; linguæ vocabula enucleantur: in præstantissimis quibusq; scriptoribus loca obscura explicantur, corrupta castigantur: adhæc historiæ reconditæ & ritus veteres enarrantur: ex internâ deniq; Philosophiâ, potissimùm è Platonicorum penu, arcana multa promuntur. Itaq; sæpe-*

nume-

numero, ſubdit ille, *miror, imò indignor, non magis hodie in manibus eſſe juuentutis tanti Viri labores, profectò auro contra non caros. Quippe & philologiæ ſtudioſus, & amator hiſtoriæ, & philoſophiæ ſectator hauriet inde, quod juxta proſit, ac delectet.* Quòd verò rancidum ejus dicendi genus rephrehendit Iouius, acerbiùs factum, quàm poſtulabat, ejus judicium; Cœlij quippe vnicus ſcopus fuit intimiorem Veterum ſapientiam prodere, & abſtruſos Auctorum ſenſus eruere, non verborum lenociniis auram captare: nec adeo culta fuit, qua vixit, latini ſermonis ætas, in quam poſtea bonâ ſuâ fortunâ Iouius incidit. Cõdidit & *Maximiliani Hiſtoriam*. Quo fortaſſis nomine Voſſius eum inter Hiſtoricos reponit: niſi forſitan ſit breuis illa narratio lib. III. hoc titulo. *Hiſtoria iucunda belli in Venetos geſti qua tempeſtate nobis iſta elucubrantur*.

Vitam vſq; ad Annum M. D. XX. duxit, quo Patauij mortalitatem exuit. In patriã tranſlatæ ejus exuviæ in clauſtro S. Franciſci cõquieſcunt. Ejus ſepulcrũ cùm poſtmodum Germanus quidã ſine honore deprehendiſſet, veluti indignabundus, & ciuibus ignominiam exprobaturus, extracto pugione, ſtrato lateritio inſcripſit.

HIC IACET TANTVS VIR

Cujus rei famâ, tamquam ingenuo pudore excitatus Io: Bonifacius I. C. Aſseſsor, & Hiſtoricus clariſſimus Ciui ſuo ſtatuam hac inſcriptione erexit.

LVDOVICO COELIO RHODIGINO.
VT CVIVS ANIMI PRAECLARA MONIMENTA
VBIQVE MORTALES SVSPICIVNT.
ILLIVS ETIAM GRATVM CORPORIS MONVMENTVM
IN PATRIA CONSPICIANT.
IOANNES BONIFACIVS LV.D. SEBASTIANI F.
AERE PROPRIO P.
VIXIT ANNO LXX. OBIIT ANNO M.D.XX.

Beatis Viri manibus officium prolixiùs exſoluit eruditiſſimus Balthaſsar Bonifacius Archidiaconus Taruiſinus. Stichidion lib. ix. Epigr. xxv.

Qui Cælo dimiſſus eras, Cæleſtia rurſum
Temporius multò, quàm cuperemus, adis.
I, felix anima. i, felix, illumq; reuiſe
Jugiter in terris quem meditata Deum es.
Sis memor, ò, longumq; vale. Ejus nunc prece ſtabit,
Cujus conſilio Res Rhodigina ſtetit.
At noſtrûm Te nemo poteſt abeunte, valere;
Sed nemo poterit non memor eſſe Tui.
O quantum noſtra, ò quantum Tibi Patria debet,
Auſpiciis toties tam bene recta tuis.

A DVPLICI PATRIA NATVS COGNOMINA BINA,
COELIVS IN COELIS, HIC RHODIGINVS ERIS.

Poſtremum diſtichum tumulo etiam inſcriptum legitur. Effigies deprompta ex tabulâ, quam Vir humaniſſimus Gaſpar Bonifacius, Muſarum delicium, nobis cõmunicauit.

THEO-

THEOPHILVS FOLENGVS MANTVAN
COGNOMENTO MERLINVS COCCAIVS

THEOPHILVS FOLENGVS.

Ciuis Mantuanus familiâ illuſtri, & claris progenitoribus, non ſecus ac Virgilius Poëtarum Principis gloriâ celebris, MERLINI COCCAI cognomento per ora hominum volitat. Ejus nomen, ejuſq; fama nunquam interitura, grauiſsimos & præſtantiſsimos viros in ipſius obſequium trahit. Quibus vt paream, ipſum ab injuriâ obliuionis, quantum res exigit, vindicare æquum duxi.

Feſtiuiſsimus hic Poëta noſter cùm ab ineunte ætate humanioribus literis deditus Philoſophiâ ſub Petro Pomponatio ſummo Philoſopho Bononiæ didiciſset, exemplo fratris, diuino ſpiritu afflatus à liberiori vitæ genere ad monaſticam vitam repentè tranſijt. Brixiam miſsus in S. Euphemiæ cœnobium, Benedictinis Caſsinenſibus dicatum, datis propoſitæ vitæ experimentis, profeſsionem edidit, ſacriſq; literis de more incubuit. Iuuenis prompto & acri ingenio, memoriâ tenaci, & ad omnia ſcientiarum genera paratiſsimus, cùm naturali quodam inſtinctu ad Muſarum veluti delicias Charitumq; oblectamenta raperetur, intra diuturniores monaſticæ vitæ ſolitudines varia in dies meditatus, primùm etruſco idiomate plurima conſcripſit. Quæ ſæpe lecta & à pluribus probata, partim tamquam illius ſeculi gemmæ in publicum ſunt producta: partim ab eruditis aſseruantur. Verùm tanquam nimis faciliora omnibuſq; obuia ſocij ejus parùm laudârunt, quòd ope-

ram

ram in his perderet. Ita rudes illius seculi mores erant. Latinum idioma tùnc reflorescebat; itaq; si quid eo publicaret, cunctis nationibus notum gratumq; futurum. His ille motus ad latinas Musas conuersus, cùm assiduus Virgilij ciuis sui diuinum opus volueret, eiusq; miram venustatem exprimere conaretur; non defuerunt inuidi, qui ipsum à re nimis difficili deterrerent. At verò cùm ingenio suo ita non posset temperare, vt Musarum cõsortio planè renuntiaret; ruri intra solitudines aliquamdiu abditus fœcundissimi ingenij venâ opus nouo dicendi lepore, ingentiq; animi festiuitate iucundissimum condidit: quo amœnissimo carmine Romanis ac Etruscis vocibus, interdum rusticis variato, non neglectâ metri harmoniâ, iocosè aliorum facta perstringit. Poëma illud tanquam rude & rusticum MACARONEAM appellauit. *Macarones* .n. Italis bucellæ sunt ex rudi farinâ, ouis, & caseo trito, quæ inter mensæ delicias agrestibus habentur. Nimirum omnia hìc salsè, opiparè condita omnia, quibus nemo satis exsatiabitur, cognoscet, qui vel semel ea degustauerit. Amœniora literarum studia si quis desiderat, nihil hìc desiderabit: si seuera, sub iocosis amicorum nominibus ea sic latent; vt nihil calamo exciderit, vnde non aliquid vtile iucundis facetijs insinuetur. Quanto artificio superbos titulos Herorum taxat! Quos non mores hominum sub diuersis tegumẽtis depingit! Quàm bene lentas inertium moras, quàm verè curiosa nimis mortalium studia commemorat! Quæ nõ aduersus ventri deditos tela stringit! Quàm seuerè alienæ virtuti inuidentes impetit! Virtutis oblectamenta

quàm diuinè prosequitur! Quàm doctè sua cuiq; regioni, quæ mirantur naturæ imperiti, reddit! Nulla certè artium documenta prætermisit. Quin omnium ludorum, argutiarum, & certaminum apparatus, ritus, cæremonias, athletas, arma, currus, balnea, popinas, tabernas miro ordine proposuit. Sed quid exactiùs, quàm vitia in medium proferre, & ea sine offensione mordere? Documento fuit opus ipsum, quod in pago Mantuę vicino tam ingenti omnium applausu exceptum, vt eo sibi Auctor nominis immortalitatem conciliauerit. Post decennij in Siciliâ moram, vbi Principi Ferranti Gonzagæ gratissimus erat: post varias etiam fortunæ in floridâ ætate jactationes, tandem in amœnissimo loco Sáctę Crucis Campesii prope Bassanum vitam duxit quietiorem vsq; ad senium: vbi die IX. Decembres Anno M. D. XLIV. vltimum diem persoluit: in æde cœnobij conditus. Monachi monumentum Viri hac inscriptione cohonestârunt.

HIC CINERES
THEOPHILI MONACHI
TANTISPER, DVM REVIVISCAT,
ASSERVANTVR.
IN DOMINO QVIEVIT FELICISSIME
DIE IX. DECEMBRIS ANNO M. D. LIV.

Supra Portam Sepulturæ.

Hospes siste gradum, Manes venerare solutos,
MERLINI corpus conditur hoc tumulo.

In

In introitu Sepulcri.

Quòd si fata Viri, sortem, patriamq; requiris,
Saxo hosce inscriptos perlege versiculos.

Paulò inferiùs.

Mantua me genuit: Veneti rapuere: tenet nunc
Campesium: cecini ludicra, sacra, sales.

In ipso aditu.

Spectatæ pietatis, & incomparabilis doctrinæ viro, THEOPHILO FOLENGO cognomento MERLINO, Monacho Cassinensi: qui, vt erat festiuissimus, cùm ab ineunte ætate lepidissimum Macaroneæ opus nouo dicendi genere animi gratiâ edidisset; multa item seria, atque adeo sacra cum etrusco, tum latino sermone elucubrauit: quo exiguo, atque humili diu neglectus iacuit, id monachi aliquatenus, vt cernis, monumentum instaurari Viro Doctissimo procurârunt. Decessit studijs, senioque confectus Anno. M.D. XLIIII. V. Idus. Decembris.

Ad dextrum latus Sepulcri in pariete.

Acà Merlin Poëta es sepultado,
Que en rudo estil de acentos muy grosseros,
A porfia de Maron, y Marte ayrado
Y las quexas cantò de los Vaqueros.

Paulo inferiùs.

Già non inuidia à le fiorite sponde
D'Arno, di Pò, di Menzo, ò di Meleti
La Brenta: hor che nel grembo suo nasconde
Trofei più degni, e fior più vaghi, e lieti.

Multa hìc etiam græca carmina legebantur. Quod om-

ne ferè temporis injuriâ deletum, denuò Anno M. DC. IX. Abbas Angelus Grillus amœnissimus Poëta restaurauit, adjecto Laurentij Pignorij hoc Elogio.

THEOPHILVS FOLENGVS, Patricius Mantuanus, Monachus Benedictinus hìc situs est: qui non modò in serijs, sed & in ludicris pangendis carminibus eâ eminuit tũ meditandi tũ dicendi vi, vt in limine adolescentiæ constitutus, veteribus quibusq; in vtroq; genere par, ademerit recentioribus omnibus spem omnem siue assequendi, siue prosequendi. Obijt Anno M. D. XLIIII. planè quinquagenarius: cùm in hoc amœnissimo secessu justè & religiosè de migratione in veram patriam cogitaret. Angelus Abbas S. Benedicti inter Padum & Larionem, Musarũ & Artium ingenuarũ amator acerrimus, ne ignobilis paucorũ incuria præstantem Clarissimi Vatis memoriam penitus aboleret, Tumulum excultum & celebrem olim, sed negligentiâ superiorum temporum collapsum, & minùs frequentem, ad virtutem etiam posterorum acuendam in præsentem faciem splendoremq; restituit Anno M. DC. IX.

GRAECIA QVID LATIO, VIX VNVM OBTENDIS HOMERVM?
VNA DVOS NVMERAT MANTVA MAEONIDAS.

Varia reliquit monumenta, atq; inter cætera *De Partu Virginis Poëma*. Quod Sannazario cùm legendum dedisset; hoc ipsi argumentum eripuisse affirmant quidam: sed hanc suspicionem amouet ipse in Macaronicis:

Exiet Arcadicus per sdruzzola metra libellus
Nazari, quo prata, greges, armenta, capellas,
Pastoresq; canet, siluas, magalia, Nymphas.

Chri-

Christeidam post hæc cantabit dignus Homeri
Laudibus, ad sedes nati quem protulit Andes.

Leguntur ejus insuper.

Macaronicum Opus Poëticum sub nomine Merlini Coccai Poëtæ Mantuani: in quo Zanitonella, Baldina, & Moschea.

Item *Liber Epistolarum & Epigrammatum, Italicis vocabulis vbiq; permista.*

De Humanitate Christi Lib. 1. *etrusco idiomate.*

Chaos, siue Dialogus Trium Ætatũ, Tre per vno *inscriptus.*

De Passione Domini versu hexametro.

Opusculum aliud versibus macaronicis: cui Titulus Il Libro della Gatta.

De Tempore libellus, Giano *inscriptus.*

Cantio carmine Italico, qua describit Monachorum sui temporis mores: quæ explicit.

Chi vuol prouar de l'inferno il supplicio,
Vada sotto Villan posto in vfficio.

Extant nonnulla ejusdem M. Sc. in Bibliothecâ amicissimi nostri Gabrielis Naudæi: aliaq; etiam Papiæ apud D. Ioannem Ebutium Protophysicum, præsertim.

Satyræ carmine macaronico: quarum Titulus Le Gratticcie, *vt ex literis & alloquiis Patris Constantini Cajetani, Abbatis, & Scriptoris celebris accepi.*

Metaphysica item aduersus Platonem.

CLAVDIVS EXPILLIVS EQV.
DELPHINAT. CVRIÆ PRÆSES.

CLAVDIVS EXPILLIVS.

HVmanæ vitæ fatalis neceſſitas, & breuis lucis hujus vſura futuræ felicitatis recordatione emollitur, & literarum ſocietate non cogitantibus ſenſim extenditur. Nulla enim mortis fuga: imò verò perſæpe accidit, vt fuga mortis ſit ad mortem fuga. Verè Poëtarum Princeps:

Stat ſua cuiq; dies: breue & irreparabile tempus
Omnibus eſt vitæ: ſed famam extendere factis,
Hoc virtutis opus.

Dies ſtat, nos verò currimus: & dum fugere atq; ſubſiſtere nitimur, ruimus. Amicorum mors quotidie nos terret, & in eorum funere mori nos ac vri ſentimus. Quod enim cum die ortum, raptim ſine intermiſſione in veſperam fertur. Lacrymabilem fati legem experimur quotidie, cùm amicorum parentalia humentibus oculis proſequimur. Quod etſi pro chriſtianâ pietate æquis ferendum animis; nullus tamen non amiſſorum deſiderijs torquetur. Durum mihi ſanè fuit, Illuſtriſs: GASPARDA EXPILLIA, doloris grauitatem ſimulare, quo maximè afficior, dum parentem tuum CLAVDIVM, Conſiſtorij Comitem, Senatûs Gratianopolitani Præſidem, Heroëm Gallicum, Patronum mihi benigniſſimum terris ereptum ad cœlites tranſijſſe, audio. Cujus Viri raras virtutes quamuis

diu

diu mirari maluiſſem, quàm abſentem fruſtra deſiderare; potiùs tamen pietati, quàm irritis animi votis ſatisfaciendum cenſui. Vos, Beati Manes, animi candorem accipite, contenti obſequio: cùm meritis veſtris nulla rei bene geſtæ defutura ſit memoria.

Voronum Oppidum apud Allobroges, Grationopoli diſtans tres leucas, vix alij loco cedit, vel aëris clementiâ, vel ſoli vbertate atq; amœnitate, ſiue I.C. Virorum frequentiâ, CLAVDII EXPILLII Delphinatis patria eſt: vbi Anno reparatæ ſalutis M. D. LXI. Die XXII. Decembris Patre Claudio, & Matre Ioannâ de Richard natalium ſplẽdore clariſſimis ortus, Patrem laudatiſſimâ gentis conſuetudine ab adoleſcentiâ militiæ gloriâ ad varios honores euectum, in ipſo ætatis flore amiſit. Iuuenis quippe primùm Centurio, deinde ſub Iacobo à Sabaudiâ Nemauſiorum Duce Metatoris caſtrorum titulo auctus, poſtea à Carolo IX. ad Pinarolum miſſus egregia corporis & animi documenta edidit: vt inde in expeditionibus aduerſus rebelles ſub Franciſco Borbonio Montis penſerij Duce, & in Delphinatu pro Rege Caſtrornm Vice præfectus fuerit creatus: toto vitæ decurſu ancipitem martem expertus ſub Chriſtianiſſimus Regibus militauit, donec ob merita præſidio Cabrillani caſtelli præpoſitus, nõ vulgari ſibi nomine cõparato fortiter pro Rege & patriâ dimicans Ætatis Anno XXXVI. Die XXII. Septembris M. D. LXXIV. vltimum diem clauſit, vnico filio ſuperſtitite Annorum XIII.

Adoleſcens hic patre orbatus ſub matris nobiliſsimæ fœminæ tutelâ literarum ſtudijs viuente genitore initiatus, ob

ob egregiam animi indolem, maternis auſpicijs paternæ virtutis æmulationem non obſcurè oſtendit, animo tamen ab eo diuerſus, quòd Muſis quàm Marti addictior eſſet. Hinc adultior iuſtitię ſacerdos, inſtituti euentum commendaturus, Numiſma vulgauit: cujus vnâ facie Mulier alterâ manu Iuſtitiæ idolum tenebat, alteram intendebat in arma humi ſtrata, hac Epigraphe.

NEC INFERIORA SECVTVS.

Iactis igitur primarum diſciplinarum fundamentis non inani vberioris literaturæ expectatione ad Taurinos mittitur, vt eloquentiam, cui natus videbatur, cum Iuriſprudentiâ coniungeret. Hìc quantopere eruditionem eruditoſq; Viros coluerit, quo conatu in ſcientias incubuerit, qua aſſiduitate publicas Academias, & Iuriſconſultorum domos frequentârit, qua demum viâ peruenerit ad faſtigium immortalitatis; non eſt cur nos ad id explicandum diutius laboremus. Nunc ille Muſarum congreſſu Poëtas peruoluebat, nunc in forenſi & iudiciario puluere, nunc in ampliſſimorum Virorum conſeſſu omnes Collegas Gallos cæteroſq; iuuenes exercitijs, labore, aſſiduitate, vitæ integritate, quam præcipuè oſtendit, longè præcellebat. Morum venuſtati, animiq; candori, & ſtudioſę vitæ acceſſit ſuauitas loquendi, & comitas quædam in amicos ſingularis, memoria inſuper omnium tenaciſſima: cujus beneficio non ſolùm legum verba ad amuſſim tenebat, ſed Gothofredum, Torquati Taſſi Poëma totum recitabat, vt humaniſſimis aliquando literis ipſe mihi ſuggeſſit: quibus Taſſi vitam à me etruſcè ſcriptam cum numiſmate petijt.

Cujus desiderio nihil promptiùs deferendú censui. Taurini postquam aliquandiu subsistisset, ad vberiorem animi cultum de Patauino Gymnasio seriò cogitare cæpit. Quò cùm appulisset, legum istius seculi verè Corypheos biennium magno fructu publicè priuatimq; frequentabat. Inter plures tunc famæ celebritate vigebant M. Mantua: cujus ędes cum Viridario amplissimum omnibus virtutum veræq; gloriæ studiosis Lyceum præbebant. Amplissimus quidem omnibus tunc Patauij virtutum & scientiarú campus patebat; is tamen præcipuè ad legum studio ferebatur, æquissimo animo ratus certis sibi literis immorandum esse, crebrò secum reuoluens Euripideum illud: *Nihil est in ciuitate præstantius, quàm leges rectè positæ. Nam & inferioris homo sortis, & qui ditior est, æquale ius experiuntur. Vincit autem minor maiorem, si iustam causam habeat.*

Summos prætcrea Viros Hieronymum Torniellum, ac Tiberium Decianum varijs officijs prosequebatur. Inter quæ Mantuæ & Deciano defunctis extrema pietatis præbuit. Acerbam Præceptorum orbitatem solabatur suo aduentu Guidus Pancirolus I. C. clarissimus, quem Taurini per aliquot annos audiuerat. Iacobum etiam Menochium toto orbe celebrem I.C. suis studijs fauentem habuit. Laborum seueritatem cùm varietate quadam temperandam censeret, non raro ad Piccolomineum primæ cathedræ Philosophum, & Zabarellam collegam diuertit. Iasonem quoq; de Nores Virtutum præcepta tradentem attentiùs auscultabat. Cæteris Gymnasij Professoribus Pinellum adiunxit, quem aduenæ omnes mirabantur, incolæ grati hospi-

hoſpitij ornamentum cenſebant. Nec Speronem Speronium, Patauini nominis & gloriæ ijs temporibus literatorum verè Antiſtitem prætērijt: quem, vt ejus vtar verbis, veluti oraculum conſulebat: à quo ſemper doctior, ſemper melior redibat: multa cum eo de verâ Iulij Cæſaris Scaligeri Patriâ, de Poëſi Ronſardi conferebat. Luculentiſſimas neceſſitudinis noſtrę initia ſtabilientes horum omnium teſtes ſubdere placuit ipſius literas.

Doctiſsime & admodum Reuerende Domine.

Dum munera Regis Christianiſsimi non indecora cis Alpes me detinent, ſi quid otij post publica negotia ſupereſt, id libris humanioribus voluendis quandoque impendo: inter quos tua Virorum Illuſtrium Elogia *percurri, tam eleganti lepôre & stylo exarata; vt repentè non paruo deſiderio captus fuerim in amicitiam tuam veniendi. Nam virtus hoc ſibi vindicat proprium, vt etiam incognitos ad propiorem neceſſitudinem inuitet: quod mirè concupiſco. Si igitur eadem tibi mens eſt, vtamur commercio litterarum; vt quandiu hìc morabor meas à curſoribus accipias, & ego tuas. Hodie incipio, occaſionem nactus Reu: Patris Joannis Caſardi ordinis Fratrum Reformatorum Sancti Franciſci, qui tibi certò hanc primam redditurum promiſit. Modò à te peto: vbi nam Torquati Taſsi Vita, quam à te italicè conſcriptā commemoras, reperiri poterit. nuſquam enim, quod ſciam, apparet. Hujus Auctoris ſcripta ita me juvenem deuinxerunt; vt olim totum Gofredū memoriâ tenuerim, nec vnquam ab*

ejus lectione satiatus recesserim. Ulterius pergo: cùm Patavi juri operam darem An. M. D. LXXXI & LXXXII, familiaritate Speroni Speronii usus sum. Eum tanquam oraculum adibam: ipse me benignè excipiebat, docebat. Quædam de Iulij Cæsaris Scaligeri origine ac gente, quæ Scioppius nescijt, saltem non scripsit: plura de Torquati Tassi adolescentiâ, studio, & fortunis: item de Bernardi Patris ærumnis narrabat: imò etiam aliquoties de rebus suis domesticis satis priuatè apud me conquerebatur. Jam eo tempore vox, visus, & auditus paulatim eum deficiebat: non item judicium, nec rerum, quas à juventute didicerat, usus. Memini me certâ die eum interpellâsse, quid nam de Poëtis nostris sentiret: respondisse, nullius poëmata vidisse, eo quòd Clementem Marotum, inter eos primas tenentem, floccipendebat. Ostendi Odas nobilissimi Poëtæ Petri Ronsardi, quas penes me habebam: quibus sedulò intra hebdomadam perlectis, miratus dotes eximias, & tot flosculos in eo opere germinãtes, Elegiam versu soluto in ejus laudem composuit: cujus initij verba hæc sunt.

Leggo spesso tra me tacito e solo,
Dotto Ronsard, le vostre Ode honorate.

Antequam opus peregisset, patriam repetii: quo factum est, ut ad Ronsardum ipse ferre non valuerim: sed clariss: Jeann: Vincentius Pinellus eam cum Speronii Epistolâ, in qua de me mentio, Cardinali Rambollieto commisit. Nescio utrum hæc apud ejus familiares, aut alibi reperiatur. Si quid nouisti, me certiorem facias, rogo. Addo: cuperem numismata ærea aut plumbea tantorum Virorum & Ludouici

Ario-

Ariosti inter plura, quæ domi aſſeruo, miſcere. Sed hoc futurum non ſpero; ni Tu pro tuâ humanitate indicaueris, quibus mediis inuenire poſsim. Ne tibi moleſta iſta mea petitio, ſed vt eam non tanquam à recenti amico, ſed ab intimo accipias, à te valde contendo. Sic, ſi me non nôſti, animum cernis. Vale, & me, ſi placet, in amicorum albo inſcribe.

Taurini VII. Iulij. M. DC. XXXIV.

CLAVDIVS EXPILLIVS.

Atq; hæ ipſi fuerunt Patauij deliciæ: quamuis nec Vrbi deeſset, quo aduenam detinere poſset, ſitus amœnior, mira aëris clementia, varia annonæ vbertas, clariſſimæ Vrbis Venetæ vicinitas, exterorum ex omnibus orbis partibus frequentia. Hìc poſtquam biennium integrum commoratus fuiſset, à ſuis reuocatus Anno M. D. LXXXIII. Italiâ curioſis oculis perluſtratâ, literis & prudentiâ auctior in patriam redijt. Materno hìc amplexu ſuauiter exceptus, ut ſuſceptos ſtudiorum labores ad ſperatam metam perduceret, peritiæ indicium poſtulaturus Lutetiam conceſſit: vbi cùm aliquandiu moram traxiſset, Bituriges profectus ab Inſigni Iuris Antiſtite Iacobo Cuiacio doctoratûs inſignia ſuſcepit; vt meritò tanti præceptoris manu tam inſignis Iuriſprudentiæ aſsecla exornaretur. Ingenij promptitudinem in Iuuene miratus Vir maximus, honoribus meritiſſimis hoc addidit encomium, *nouum hinc natum Galliæ ornamentum*. Exacto ita ſtudiorum curriculo, indefeſsâ lectionis aſsiduitate per omne auctorum genus circumuolitans, veri Iuris germanæq; juſtitiæ ſolidam & expreſsam imaginem tenere geſtiebat: frequenter ſecum reputans

Ser-

Scibolij Scæuolæ, qui tum Iurisprudentiæ tum M. Antonij Imp. amicitiâ celebris pronunciabat; *Jus Ciuile vigilantibus scriptum esse, non dormitantibus*. Nec sanè conatus destituit naturæ facilitas. Memoria nempe ipsi adeo fœcunda contigerat, vt quicquid extempore audiuerat, id repentè recitare, & in commentaria sua redigere posset. Cùmq; viuido esset ingenio & rebus agendis apto, in Curiâ Delphinatensi sese causis forensibus addixit: quam prouinciam singulari eloquentiâ ac prudentiâ nulli secundus in Clientum tutelam XII. annos laboriosè & sincerè sustinuit. Nimirum orationem struxit ita vndiq; perfectã; vt in eâ neq; Cato grauitatem, nec Lælius lenitatem, nec Gracchus impetum, nec Cæsar candorem, nec Hortensius distributionem, nec Caluus argutias, nec parsimoniam Sallustius, nec opulentiam Cicero desideraret. Prorsus in eâ, ne minima persequar, si Claudium audias, neq; additum quidquam velis, neq; detractum, neq; commutatum. Decisiones nempe Clientibus patrio sermone scriptas in lucem emisit, vt amicorum desiderijs satisfaceret. Quæ eo doctorum Virorum applausu exceptæ fuerunt; vt nō modò summam laudem, nominisq; immortalitatem Auctori parerent; sed iterato sub typo euocarentur, paucisq; post annis tertiâ, quartâ, & quintâ vice in communem vsum producerentur. Qui certè ob exquisitam doctrinam, doctorum consensu firmatam, & dictionis elegantiam ita necessarius fuit visus; vt multorum desiderijs præclara hęc ingenij monumenta in latinum verti ceperint: maximèq; vt Italis satisfaceret, quos optimo iudicio Iurisperitos cen-

suit,

fuit, atq; in suis meditationibus passim celebrauit: præcipuè verò M. Antonij Peregrini scripta ciuilis prudentiæ plena diligenter peruoluit: cujus sententiam tanti fecit; vt ei non rarò subscripserit. Nec mirum, siquidem ipsis assiduè veluti lautissimis epulis sublimis animus pascebatur. Id postquam mihi aliquoties per literas significâsset; VITAM PEREGRINI à me concinnatam eo anno, quo fratri PAVLO TOMASINO I.C. magni Viri Neptis connubio traderetur, aliquandiu in scrinijs seruatam, nullius nomini, quàm Expillij eam rectiùs deberi existimaui. Nec frustra: plurimum namq; inde ipsius in me affectûs accedebat, quo omnes amplectebatur literarum amantes, quibus omnem vitam dicauerat. Neq; .n. temporis ita erat prodigus, vt vel tantillum eius sibi pateretur elabi, quo non aliquid ingenio dignum conderet. Inde seueriora studia Musarum amœniorum blanditijs mitigauit: quarum arctissimum vinculum abundè testantur elegantissima ejus Poëmata, quæ publicam seculi laudem meruerunt.

Porrò ne sine fructu tam egregiè in foro desudâsset, posteritatis memor Anno M.D.XCIII. matrimonium inijt, cum Isabellâ Bonetoniâ clariss: muliere: cujus beneficio cùm à curis domesticis paulò solutior esset, liberalis otij rationem erudito orbi constare voluit. Iam per vniuersum Galliæ Regnum adeo increbuerat Expillij fama, vt non modò Principes multi ipsius operam grauissimis in causis expeterent; sed Henricus Quartus Galliarum Rex summâ cum ipsius æstimatione in supremâ Fisci Delphinatis & ærarij præfecturâ Procuratoris Generali officium

ei ad-

ei adſignaret: quod ſummâ fide & vigilantiâ per annos octo ſingulari Regis incremento exercuit. Otij pluſculum à grauioribus cauſarum occupationibus hoc tempore nactus, Poëmata Gallico idiomate elegantiſsimè concinnata vulgauit. Vnde ad ipſum verè elegantiſsimis hendecaſyllabis Scipio Guillettus:

...ſub tua iura victor ipſas
Compellis Veneres Cupidineſq́,
Et toto Charitum choros, & ipſum
Delphos deſerere orbis vmbilicum,
Sacri poſthabito liquore fontis,
Cogis, cum grege concinnente, Phœbum.

His ſoluto ſermone inſeruit narrationem Victoriæ, quam ex prælio ad Pont-charrà anno M. D. XCI. commiſſo Franciſcus de Bonne Dux D'eſdiguieres obtinuit: alterius etiam, quam idem Anno M. D. XCIII. ante Salbertrand reportauit. Appendicem etiam Hiſtoriæ Equiti Bayardi attexuit.

Prudentiæ ſuæ tam inſignia jam dederat documenta; vt deuictis Subaudis Anno M. DC. ad Supremum Camberienſe Conſilium è multis aduocatus eligeretur. Quo munere, dum Sabaudia Galliæ paruit, nouis populis talem ſe præbuit iuri dicundo; vt ipſis gratus eſſet, & Regi ſuo ampliſsimè ſatisfaceret. Iuſtitiam namq; clementiâ temperauit, nouum populi obſequium humanitate firmauit, & comitate potiùs quàm rigore retinuit, publicæ vtilitatis vbiq; ſtudioſus, æquâ lance omnia exigens, vt theatrum commune rectè ſuum fecerit locum.

Interea

Interea ad Dominij Regij vindicationem An. M. DC. II. cum nonnullis ex amplissimis Curiæ Delphinatensis Senatoribus delegatur. Moxq; suæ fidei ac laboris præmio anno sequenti à Rege justissimo rerum arbitro Aduocati Regij munere in Senatu Gratianopolirano liberalissimè ornatur. Annos quatuordecim eâ vigilantiâ id gessit; vt luculento diplomate regiam Henrici Magni liberalitatem denuo expertus fuerit. Quo tempore pariter delectus fuit à Galliæ Consilio, vt Auenionem se transferret: vbi ruptis duobus pontis Auenionensis iugis supra Rhodanum extructi, dum reliquis aquarum impetus ruinam minitaretur, primò reparandæ ruinæ impensis, deinde extructioni prouideret. Rhodanus quippe Galliarum fertilissimus amnis, ex Alpibus se rapiens per Lemanum lacum, segnemq; deferens Ararim, nec minus seipso torrentem Isaram & Druentiam admittit: tandem apud Heracleam vno ostio, & paulò vlteriùs duobus alijs in mare Massilioticum euoluitur. Eò cùm accessisset, vt publicæ commoditati & Regio animo satisfaceret, re cum Architectis communicatâ, vicinarum prouinciarum contributiones decreuit, magnâ adhibitâ curâ, ne sumptus populis augerentur, nève publica opera aut reficiendo aut exornando ex constitutis redditibus frustra insumerentur. Ita plurima ciuitatibus & priuatis hominibus commoda benignitate suâ non solùm hìc, verùm etiam in alijs oneribus obeundis attulisse fertur. Vix hæc ad finem perducta erant; dum contentione exortâ de finibus inter Galliarum Regem & Sabaudiæ Ducem, ad describendos Delphinatûs & Pedemontij li-

mites mittitur: Qua in re cùm exactissimè Regis Christianissimi voluntatem cognosceret, ita communi voto res composuit; vt positis limitibus pacem item inter hos restitueret. Quare à legatione in Galliam reuersus, regio jussu & diplomate munitus iterum Auenionem contendit, ibiq; summâ populorum felicitate grauiores Nauticorum in Rhodano & Isarâ vectigalium exactiones vtilissimè reformauit. Iam Regis magni Henrici IV. animum suâ virtute, & in rebus agendis dexteritate deuinxerat, iamq; ab eo sũmos honores expectabat: cùm violento fato An. M.DC.X. è viuis miserrimè Rex sublatus est. In Galliæ communi fletu & calamitate hoc solatii Expillius habuit, vt Regina Catherina Medicea, & consiliorum Curia varijs in muneribus ejus operam experiretur. Exacto postea triennio peculiari decreto aggregatus fuit D. Mareschalo de Esdiguieres, cæterisq; Clariss. & Illustriss. Viris, qui ad Edicti Mantuani executionem delecti fuerant. Tandem clamosi fori iurgia & itinerum incommoda pertæsus, ad summum Præsidis Gratianopolitani dignitatẽ euectus, An. M.DC.XVI. purpuram cum virtutis splendore meruit. Loco tam sublimi cum majestate benignitatem semper ostendit. Præbebat enim se ad congressus ciuium, & alloquia valde facilem: priuatorũm ac infimę plebis salutationes hilari vultu excipiebat. in deliquentes clementiâ, in omnes singulari moderatione vtebatur. Pauperum & viduarum lites quàm celerrimè dirimi iussit: ac veluti populari imperio constitutus, omnes magistratus quouis tempore honorabat: accedentes comiter excipiebat: abeuntes prosequebatur,

batur,

batur: imò perinde ac priuatus omnibus aderat. Ab omni fastu alienus suo arbitrio de publicis rebus nihil, aut perpauca agebat, pleraq; consiliarijs committens. Sententiam modò primus, modò postremus ferebat, ne videretur alijs libertatem adimere. Plerumq; dicere solebat, se, si sententiam fuisset laturus, ita pronunciaturum. Omnibus itaq; gratum sui regiminis desiderium reliquit. Anno M.DC.XXII. Alteram Partem suorum Carminum vulgauit, Cardinali Armando de Richelieu inscriptam. Anno M.DC.XXIII. grassantibus vndiq; in Galliâ ciuilibus bellis, quosdam de rebellione postulauit, qui Montis ademari arci cuniculis insidiabantur: conuictos capitali supplicio affecit, vt regiam auctoritatem justo seueritatis exemplo tueretur. Exortis eodem tempore grauissimis difficultatibus propter Auenionensis territorij limites, Christianissimæ Majestatis iussu cum Eminentissimo Cardinali Spada Apostolico ad Regem Nuntio, viro vndiq; nobilitate & egregijs dotibus præstantissimo, Parisijs summâ dexteritatem rem composuit.

Deuictis Rupellentibus, cùm se Regis inuictissimi Ludouici XIII. clementię Ciuitas cæteriq; hostes tradidissent, à diuturnâ difficiliq; obsidione ingens cœli grauitas pestiferum morbum in mortales inuexit. Quo per Gallias sparso Expillius saluti consulens rus secessit, vbi solitudinis tædium nouo Musarum commercio deliniuit. Grati secessûs monumentum annos natus sexaginta octo nouum Numisma, prædiolum repræsentans M.DC.XXIX. vulgauit hac inscriptione.

DEVS NOBIS HAEC OTIA FECIT.

Sequenti anno fractis à Ludouico XIII. Sabaudis supremi Camberiensis Senatûs à Rege suo creatus princeps, regijq;, quòd dicitur, cerarij exarchus: quòd sub Henrico Magno cisalpinis gentibus ius magno populi consensu dixisset, majori nunç æquissimi Præsidis laude, maximâq; Ludouici Iusti gloriâ munus sibi creditum sustinuit. Annuam honorum felicitatem turbauit acerbum amatissimæ conjugis fatum. Cui postquam diuturno animi squalore, post debita parentalia, supremos maritalis affectûs honores exsoluisset; vitæ per annos XXXVIII. cum ipsâ feliciter & suauiter transactæ alterum Numisma, Turturem in siccâ arbore exhibens emisit hoc titulo.

NEC GEMERE CESSABIT.

Vxore amissâ Præses noster, annorum pondere grauis, potiùs commodo & quieti, quàm itineribus aptus videbatur; nihilominus Anno M.DC. XXXIII. cùm septuagesimum secundum attigisset annum, Pineroliensi Iustitiæ, ærario, cerarioq; præficitur: ad Amadæum Sabaudiæ Ducem regendis Pineroliensis agri finibus delectus arbiter, Regij sui mandatis obsequentissimus Alpium niues calcare non abhorruit. Quibus demum negociorum difficultatibus superatis, post biennium Ludouici Regis benignitate reditum in patriam impetrauit. Hìc in arce Pinerolensi cùm ad ejus manus fortè peruenissent nostra CL. VIRORVM ELOGIA Patauij edita, pro suo in literis affectu Epistolâ beneuolentiæ plenâ vltro amicitiam obtulit. Imò interioris animi pignus, Effigiem suam viuis coloribus depictam

cum

cum Numiſmatibus mihi tranſmiſit: quam eminenti loco Bibliothecæ noſtræ apud alios Clariſsimos Viros locatam ob amici jacturam quotidie non abſq; mœrore conſpicio. Ad ſuos redux, vitæ grauioris incommoda ſuaui loci ſolitudine, librorum amœnitate, ac profundiſsimâ tranquillitate ſuperabat: amicorum congreſsu dulciſsimè recreatus. Vitæ ſuæ amœnitatem his ad me ſepius teſtabatur.

Mi trouo nell'età di anni ſettantaquattro paſsati, mà per beneficio del Cielo ſenza alcuna incommodità, che porta ſeco la vecchiezza. Viuo allegro & contento delle gratie del Cielo, & de beni della fortuna, libero d'ambitione. Hò paſſato i più bei de' miei giorni: e giunto fin quì (me fabula) non hò occaſione, nè anco volontà di portar inuidia à' miei pari, &c.

Granoble 30. di Gennaro 1636.

Affetionatiſs. & interamente
Seruidor
CLAVDIO EXPILLI.

Hac ille felicitate dum perfrueretur, vndiq; literatorum neceſsitudinem auidè perquirebat, vt in multarum rerum notitiam veniret, quibus animum doctrinâ & prudentiâ maturum paſcebatur: eâq; de cauſâ literis ſuâ manu, iiſq; prolixiſsimis, exaratis me frequentiùs dignabatur. Sed parum durabiles humanæ felicitatis vices Dum enim ille nouam quaſi vitæ rationem init; annis plenus, plenus honoribus, relictâ GASPARDA vnicâ filiâ nobiliſſimâ, & omnium virtutum ornatu lectiſsimâ matronâ, Dominâ de Bryone, &c. ſeptuageſimo quinto ætatis anno,

no, calore naturali sensim & sine sensu deficiente, maximâ domûs suæ & prouinciarum iacturâ, quod Deo, solo, naturæ debuerat, reddidit Anno Salutis M.DC. XXXVI. VIII. Cal. Augusti. Corpus communi omninm desiderio in Sacello Ædis D. Claræ Gratianopoli, extructum ipsius iussu, repositum. Tumulo ænea Expillii effigies hoc titulo eminet.

HEV HOSPES, QVO TAM CITO PROPERAS?
SISTE PAVLVLVM, ET PERLEGE.
CLAVDIVS EXPILLIVS POEPIAE DOMINVS, INTERIORIS CONSISTORII REGII CONSILIARIVS, IN SENATV GRATIANOPOL. PRAESES, HVMANAE SORTIS NON IMMEMOR, VIVENS SACELLVM HOC ET SEPVLCHRVM SVIS AC NOBILIS IZABELLAE BONETONIAE VXORIS CHARISSIMAE, POSTERVMQ. OSSIBVS PARAVIT.
AN. SAL. M.DC.XVII. CONIVGII XXVII. AETATIS LVI.
ABI QVO LVBET HOSPES,
ET QVAM SIS AEVI BREVIS
METIRE QVOD AVDES. NEMO SCIT,
MIHI CREDE, QVANTA NESCIT,
MEMORIA NOSTRA DVRABIT,
SI VITAM MERVIMVS.

Ita cæteris aliquanto vixisti beatior Expilli, compos voti, quod viuus ex Ausonio Christianæ fidei Poëtâ sæpius repetebas.

Da, Pater, inuictam contra omnia crimina mentem:
Nil metuam, cupiamue nihil: miracula terræ

Nulla

Nulla putem, suprema mihi cùm venerit hora.
Nec timeat mortem bene conscia vita, nec optet.

Herois eximij iacturam luxerunt diuersorum Musæ, quas hìc seculo reddimus.

HOSPES
HIC TE VIRTVS IPSA VEL INVITVM SISTIT.

AENEAM vides CLAVDII EXPILII statuam, quæ aurea esse deberet, hominis virtuti simillimi, qui per omnes togæ gradus ab ipsis Aduocatorum subsellijs ad summam Præsidis dignitatem euectus omnia incrementa sua sibi debuit: eoque nomine claruit, vt nemo plures, nemo grauiores ætate suâ domi forisque legationes obierit, etiam vt septuagenario major supremo Regis apud Sabaudos Consilio præfectus, inde regundis Gallicæ ditionis ad Pinarolum finibus Arbiter ab eodem Rege delectus, omnibus documento fuerit, Heroas nunquam senio subjacere. Vir antiqui moris, qui præter æui sui genium priuatim alienum existimauit, quicquid publicè salutare non esset: nec vnquam rectè fecit, vt facere videretur, sed quòd aliter facere non posset: qui denique temporibus nostris datus est, vt haberent, quem priscis illis hominibus conferrent, futura quem inuiderent: Tandem plenus annis, plenus honoribus, ijs etiam, quos recusauit, atque rarũ illud virtutis præmium consequutus, vt viuens in album Virorum illustrium referretur; cùm tantum temporis absque doloris sensu decubuisset, quantum illi componendæ Christiano ritu animæ opus esset, non tam mortem obiit, vir nun-

nunquam moriturus, quàm de vitâ migrauit anno Salutis M.DC.XXXVI. VIII. Kal. Aug. Ætatis LXXV.

DIONYSIVS SALVAGNIVS BOESSIVS, Eques, sanctioris Consistorij Consiliarius Amico incomparabili, imò Patri, Viro inclyto, imò Heroi, mœrens, imò moriens hoc pietatis suæ monumento parentauit.

VTrâque clarus Pallade EXPILLIVS, Patris
Prognatus inter militares Laureas,
Vixit nociuus hostibus, patriæ vtilis:
Confectus æuo, plurimis honoribus
Gestis, obiuit: defuere filij,
Sed Virgo superest, multiplex item liber
Versâ & solutâ oratione nobilis.

Carolus Franciscus Spessæus, Consistorij Sanctioris Consiliarius.

D.O.M.

D. O. M.

P. M.

Illuſtriſ. viri CLAVD. EXPILLII, in Senatu Gratianop. Præſidis.

QVid ſtas Spectator? ſuam impleuit ſcenam
CLAVDIVS EXPILLIVS,
Si mundus theatrum ſit, ſi vita fabula.
Sed tuam agere ab eo diſce perſonam.
Huic Voronum cunas, mammas amœniores Muſæ,
Iuriſprudentia integerrimæ vitæ normam,
Gallia & Italia nomen & honores dedere,
Gratianopolis verò hunc locum quietis,
Cui viuens inter publicas curas indulgere nec voluit, nec de- *(buit.*
Ad omnes Curiæ dignitates virtus illi gradus, & pretiũ fuit.
Noſti quàm ſplendidè fulgeret in purpurâ,
Quæ nunquam illi vendita, ſed à Regibus data.
Quas in foro habuit actiones
Lege, & ſcies Gratianopolim Athenas Galliæ fuiſſe.
Cùm ciuiles diſcordiæ furores inciuiles excitâßent in Frãciâ,
Memor ſe non eſſe minùs Ciuem, quàm Senatorem,
In Pontecarriacâ pugnâ
Non deterius Themidos gladio, quàm librâ vſus,
Docuit ſe pari ſtudio vtramque Mineruam coluiſſe.
Deuictâ Sabaudiâ, ſupremo Cãberienſi Conſilio præpoſitus,

Ditione Gallicâ suauiorem non esse exteris probauit. (biter,
Inde regũdis Pinerolienſis agri finibus à Rege ſuo delectus ar-
Quam in hoſtes per Alpium niues viam
Sola LVDOVICI virtus ſibi fecerat,
Octogenarius prope difficilem non inuenit.
Tandem dum Delphinates gratulantur ſibi redditum,
Functo domui ſuæ, & Prouinciæ fato ereptus eſt.
Huic debes funeri gemitum, Viator: iactura communis eſt.
Pendo ego quod poſſum lachrymis:
Et ſi non negent oculi tranſitum,
Fundam animam.

Obiit Anno Sal. M.DC.xxxvi. viij. Kal. Aug. Ætatis LXXV.

ANTONIVS BONIEL. Catilhon. Defuncti nepos, in Senatu Gratianop. cauſarum patronus, protectori, & benefactori ſuo hoc ſuæ pietatis & officij monumentum penè exanimis poſuit.

IACO-

VINCENTIVS MONTECALVVS
BONONIENSIS PHILOS. PROFESSOR

IACOBVS MONTECALVVS.

INter priscas Italorum familias armorum & literarum gloriâ illustres Bononiæ MONTECALVI conspicui sunt. Temporum verò longitudo, quæ omnia obscurat, hujus etiam nobilissimæ domûs monumenta sic attenuauit; vt verus ejus ortus & progressus ante Annum M.CC. communi vrbis calamitate ignoretur. Circa hæc .n. tempora Bondus vir magnanimus, & ad publicas res aptissimus, inter patricios Bononienses innotuit: cujus posteri clarissimi Gionta & Vbertus, seu Vbertinus, familiæ decora ampliârunt: sed maximè Cursius, qui militiæ præfectus in bello Imolensi, quod Bononienses aduersus Marchionem Ferrariensem gerebant, pro patriâ strenuè occubuit Anno M.CC.XCVI. Maiorum virtutem longâ serie propagatam tandem IACOBVS noster excepit, Cl. patre Thoma de Flandro circa Annú M.CCC. ortus: qui familiæ splendorem non solùm sustinuit, sed suis præclarissimis dotibus auxit. Iuuenis Philosophiæ studijs & Medicinæ operatus, ita perspicacis ingenij acumine in ijs disciplinis profecit, vt quamuis Italiâ varijs discordijs pressâ bonæ literæ longè ex eâ exularent; ipse solus inter patriæ medicos primus veram medicinæ viam fecerit: quam postea in clarissimis Europę Gymnasijs, tum voce, tum calamo ex purissimis optimorum scriptorum fontibus, artisq; ipsius exercitio summâ

nomi-

nominis celebritate sic excoluit; vt Benedictus Morandus publicâ ad Summum Pontificem Sixtum IV. oratione non veritus fuerit hæc de ipso præfari. *Habuit Bononia inter alia scientiarum sidera stellam præfulgentissimam, Jacobum inquam Montecaluum doctorem collegiatum in Archigymnasio Bononiensi, in alijsque præstantissimis Europæ studijs publicum Philosophiæ ac Medicinæ professorem: cui præclarissimo viro, vt in Hispaniâ cæterisq. Europæ studijs accepi præter excellentissima ejus scripta, tantum fuit in philosophando acumen ingenij, vt alterum Aristotelem, tantaq. medendi peritia, vt alterum diceres Æsculapium.* Et Nicolaus Burtius Parmensis in ejus Chronicâ, cujus titulus est *Bononia illustrata* edita M. CCCC. XCIV. *Claruit & Jacobus Montecaluus in medicinâ & Philosophiâ celebratissimus ex hac patriciâ Montecaluorum familiâ.* Prætereo Fr. Leandrum de Albertis Lib. I. Decade I. in suâ *Italiâ* pag. 335, Philotheum Achillinum, Ioannem Nicolaum, Pasqualem Alidosium, cæterosq; Scriptores Bononienses, qui vno ore omnes ingens patriæ ornamentum deprædicant. Ingenium viri ostenderunt Commentaria in Auicenna, à Iacobo Fabri plurimùm laudata, quæ typis Herendorum postea vulgata fuerunt. Nec tamen literis sic animum immerserat, vt rebus gerendis ineptus esset. Decurionis enim munus eâ prudentiâ gessit; vt postea Sapientis onus ex publico omnium Ciuium voto subierit, ac tandem vrbis munitionibus fuerit præfectus. Ita senio confectus, cùm Anno M. CCC. LXXIV. vitâ excessisset, clarissima sapientiæ ac fortitudinis exempla reliquit

liquit filio Thomæ ex Luciâ Porretâ: qui patrem æmulatus, in patriâ XII. Viri & Libertatis moderatoris dignitate perfunctus, à Ioanne XXIII. Pontifice Romæ eximiè creuit. Prouentus enim Ecclesiæ Salustianæ in diœcesi Imolensi benignitate Pontificis obtinuit, Prædia duo in Episcopatu Ceruiæ, Molendium castri Bononiensis, & rebellium bona mobilia & fructus: quibus familiæ ornamenta vsq; ad nostram ætatem insigniter extendit. Iacobus enim hujus filius, quem susceperat ex Luciâ Gozzadinâ, posteros reliquit, quorum gloria magno familiæ incremento & patriæ vtilitate in hunc diem feliciter propagatur. Cui eximium hoc decus accessit, quòd affinitate illustrium familiarum semper floruerit. In patriâ nempe matrimonium cum Pepolis contraxerunt Montecalui, cum Bentiuolis item Bononiæ Dominis, cum Maluetijs, Marescotis, Ghiselerijs, Bianchettis, Gozzadinis, Castellis, Orsis, Vizzanis, Angelellis, Paleotis, Fantuccis, Manlis, Bargelinis, Beccadellis, Parisijs, Foscherarijs, Piatetis, Bianchis: foris cum Bardis Florentinis, cum Ptolomeis Senensibus, cum Florentinis & Boccacijs Romanis. Et meritò hæc illis intercedebat cum primoribus conjunctio. Dignitate enim ac potentiâ inter Montecaluos eminuere plurimi Comites, Equites, Vrbis præfecti, Oratores ad Principes. Sed inprimis ea fuit ipsorum integritas, vt ab Anno M. CC. LXXI. ad hæc tempora Decurionis & Confalonerij dignitas apud ipsos fuerit.

VIN-

IACOBVS MONTECALVVS
BONONIENSIS PHIL. ET MED.

VINCENTIVS MONTECALVVS.

AVitæ laudis non inglorius poſſeſſor VICENTIVS, quem noſtra ætas jure fuit admirata, patre Coſmo & matre Diamante de Federicis Bononiæ Anno M. D. LXXIII. naſcitur. Subtilis ingenij adoleſcens excolendis ingenuis artibus maximèq; contemplationibus naturalibus aptus, Philoſophiæ & Medicinæ operam dedit Ticini, Patauij, & Bononiæ ſub præceptoribus clariſſimis. Bonæ frugis prouentum nequaquam mentitus tantâ contentione in ſtudijs diſputationibuſq; ſe exercuit; vt doctiores ipſi, æqualiſq; iuuentus eum adeo celeriter atq; feliciter profeciſſe mirarentur. Exinde laureâ vtriuſq; diſciplinæ exornatus, ſuggeſtu dignus, Philoſophiam publicis in ſcholis Anno M. DC. III. enarrare cæpit, collegis Cl. Baldo Papazzono, Pendaſio, & Calleſio. Cùmq; jam per plures annos in patriâ docuiſſet, increbeſcente ejus famâ in diuerſa Italiæ Gymnaſia inuitatus, præſertim in Ticinenſem mille ducatorum honorario, & ab Excell. Venetis Moderatoribus ad Lyceum Patauinum, & in Pariſienſem Academiam, quò jam ejus fama pertingerat; ſed patriæ, familiæ, amicorumq; deſiderio oblatas conditiones recuſauit. Vitæ enim genus adamauit quietum, curis ſolutum & litibus, hilariq; in primis & tenerâ ſtudioſorum familiaritate gaudebat: ingenio aperto, liberali, perblando,

cultu

cultu corporis nitido. Disciplinę suę imitatores egregios reliquit Io: Aloysium Gypsium, Bartholomęū Massam, Dominicum Felinum Philosophię doctores, & Dominicum Lanam, Comitem Fabium Albergotium, Ouidium Montalbanum publicum Matheseωs professorem, Rochum Bassanum, Peregrinum Riueri, Herculem Bettum, Franc: Cesium, Carolum Emmanuelem Vizzanum in Gymnasio Patauino subtilis ingenij Philosophum, Augustinum Marsilium, Carolum Aloysium Scappi, Comitem Aloysium Bentiuoli, Ioannem Furlanum Philosophum & Medicum, Franciscum Sauentem Medicinæ professorem, Galeatium Poëtam Philosophū, Matthęum Gondum olim publicum Medicinæ professorem, Ludouicum Boneti Philosophū & Medicum, Franciscū Nadalem publicè profitentes, Horatium Dolci, Franciscum Claudinum, & alios ferè innumeros ex variis orbis partibus. Munera insuper ciuilia patriæ commodo suscepit varia: & Theologiâ summopere delectatus præ manibus semper habuit D. Thomam & Caietanum. Cùm annos xxxiv. publicè Aristotelis libros explanâsset, multaq; ad juuentutis facilitatem, explicando subtiliores Philosophi textus, scripsisset, in amicorū gratiam Metaphysicas speculationes de Primis & Secundis Intentionibus vulgauit; in quibus totius Entis tam realis, quàm rationis naturam, prædicationes, passionesq; altissimè simul ac lucidissimè explicauit. De quibus non minùs verè quàm splendidè Polycarpus D. Petri Bononiæ pœnitentiarius publicâ fide testatus, auctorem mentem Aristotelis ita assecutum, vt si ille auditor eiusdem

P exti-

extitisset, dubium foret, si tam luculenter, & distinctè germanum ejus sensum nobis aperuisset. In vniuersum præterea Arist: expositionem confecerat. Quorum indicem debemus cl. Nepotibus Honorato Montecaluo Canonicorum Lateranensium Abbati, Pyrrhi filio, politioris ingenij monumentis conspicuo, itemq; Ouidio ejus fratri V.I.D. qui pari laude ad honorum fastigia contendit. Verùm morbus exitialis VINCENTIO hæc eruditæ mentis molimina interuertit. Febri namque absumptus die xv. Octobris M. DC. XXXVII. in æde D. Martini majoris apud suos conditus est hoc Elogio.

HIC FELICIVS,
QVAM IN PERIPATO, QVIESCIT
ARISTOTELIS CHRISTIANI GENIVS,
VINCENTIVS MONTECALVVS PHIL. MED. COLLEG.
SENATORIO GENERE CLARVS,
AC SAPIENTIAE FAMA CLARIOR.
QVI PATRII LYCEI COLVMEN,
POSTQVAM INTER SVOS XXXIV. ANNOS DOCVISSET,
DVM NOVA SAPIENTIAE MIRACVLA
POSTERITATI PARARET,
REDDIDIT MATRI MORTALES,
QVAS AB EA ACCEPERAT, EXVVIAS.
ANNO M. DC. XXXVII. AETATIS SVAE LXIV.
HORATIVS MONTECALVVS HAERES
PATRIAE SVAE THALETIS OCCASVM DEFLENS
L. M. P.

Quo non inferior legitur in Scholis in ejus memoriam à suis doctrinæ alumnis positum.

D.O.M.

D. O. M.

VINCENTIO NONTECALVO
PATRICIO BONONIENSI,
PHILOSOPHIAM PVBLICE XXXIV. ANN. PROFESSO,
HOMINVM VENERATIONEM
AVITA NOBILITATE SAPIENTIAEQ. GLORIA EMERITO, PATRIAE NON MINVS PRODIGIOSA CONSVLENDO ERVDITIONE, QVAM DVM AMPLISS. AD PRAECIPVA EVROPAE GYMN. PRAEMIIS INVITATVS, ILLE SE NVMQVAM ERIPI PERMISIT. DVM COLLABENTI PHILOSOPHIAE CONTEXENDIS PRISCA DOCTRINAE GRAVITATE MONVMENTIS, PROMOVENDIS, VRGENDISQ. IVVENVM STVDIIS, VITAM RESTITVIT.
VITA FVNCTO
ARTIST: VNIVERSITAS
CORONATVM HVNC LAPIDEM
SOLIDAE GRATITVDINIS ELOGIVM,
VIVENTIS OLIM MODESTIA RECVSATVM,
AERE PVBLICO
PRIVATO ETIAM ORNANTIBVS
EX EIVSDEM ALVMNIS
PIETATIS AEMVLATIONE PROMPTIORIBVS
ANNO DOM. M.DC. XXXVII.

Ejus Opera edita.

Comment: super libros Priorum, & Posteriorum.
De Ente Quiditatiuo & de vltimis differentijs.
De Generatione, & Corruptione.
De Febre putridâ ad mentem Hippocratis, & Galeni.
De Relationibus primis, & secundis Intentionibus.

Vulganda ab Hæredibus.

Comment: in Libros Physicos, & Metaphysicos.
Comment: in Libros de Anima.
De Longitudine, & Breuitate Vitæ.
De Juuentute, & Senectute, & Respiratione.
De Omnibus partibus principalibus hominis ad mentem Aristotelis, & Galeni.
De Cœlo, & Mundo.
De Somno, & Vigilia.
De Causis.
De Quadraturâ.
Super quartum Meteoron.

ANTO-

ANTONIVS RICCOBONVS RHODIGINVS
PVBL. ORATORIÆ PROFESS. PATAV.

ANTONIVS RICCOBONVS.

SEcundo Muſarum fauore Rhodigii naſcitur Anno M.D.XLI. Venetijs & Patauij humanioribus literis ſub Paulo Manucio, Carolo Sigonio, & M. Ant. Mureto, mox Iuriſprudentię operam impendit, eâ cum laude; vt adhuc iuuenis in patriam vocatus publico ſtipendio Humanitatis profeſsionem obtinuerit. quam ita diligenter & aſsiduò geſsit; vt bonas literas ibidem poſt Cœlii exceſsum ferè ſepultas in animos ciuium reuocauerit: eaq; bonæ frugis incrementa ſuo tempore protulerit; vt plurimi ex ipſius ſcholâ Viri celeberrimi prodierint. Rogantibus amicis An. M. D. LXVII. cùm publicè orâſset in Iuriſprudentiæ laudem; ingentibus eius meritis ſuffragantibus, omnium calculis inter ciues Rhodiginos, quamuis ipſe humili loco natus eſset, cum totâ familiâ relatus fuit. Scriptioni poſtea deditus anno ſequenti typis vulgauit Cõmentarium de Hiſtoriâ, vnà cum fragmentis M. Porcij Catonis, Q. Claudii Quadrigarii, L. Siſennę, C. Criſpi Saluſtij, & M. Terentij Varronis: quæ ſcholijs etiam illuſtrauit. Hinc peruagante meliorẽ orbem longè lateq; ipſius famâ, cùm M. Antonius Muretus Gallus defuncti Robertelli locum, à Gymnaſij Patauini Moderatoribus oblatum, recuſâſset; ſolus Riccobonus inter cæteros Italiæ eruditos dignus habitus eſt, cui prima Oratoriæ facultatis cathedra

trade-

traderetur: quamuis ipse humaniores literas jam dimittere statuisset: ratus Legum studium ad tenuem familiam suam subleuandam accommodatius. Sic ille An. M D.LXX. celeberrimum Lyceum ingressus Ioannem Phaseolum Patauinum collegam habuit: quo duobus post mensibus fatis sublato Gymnasii parietibus hoc distichum incerto Auctore inscriptum fuit.

RICCOBONI *radiis magno & fulgore* PHASELVS
Bulliit: en coctus vermibus esca datur.

Plura hic in Aristotelis Rhetoricam conscripsit atq; vulgauit: Historiam insuper Gymnasii Patauini cum elencho Doctorum ac rerum memorabilium contexuit. Vir lætus, suauis, discipulis erudiendis facilis, amicis gratissimus, quorum cõuersatione plurimùm delectabatur: inter quos Alexander Massaria Medicinæ professor, & Hieronymus Mercurialis, non solùm medendi peritiâ, sed variâ eruditione clarissimus: in cujus gratiam summam cum Carolo Sigonio controuersiam suscepit. Nam cùm Franciscus Vianellus typis vulgâsset Opus de *Consolatione* sub *M. T. Ciceronis* nomine, eâ elegantiâ & eloquentiâ, vt plurimi eruditiores Viri non sine ratione dubij hærerent, Vianelli an Ciceronis ea esset; Riccobonus, vt Mercuriali suam sententiam aperiret, Epistolam hac de re publicauit: cui diuersi animi Sigonius mox respondit: cujus opinionem denuo excussit Riccobonus. Insigni quoq; Viro Gaspari Schioppio cùm de Laureâ Iulio Bordonio à Doctoribus Patauinis collatâ documenta suppeditâsset, eruditos in se Belgas concitauit: qui Iulij Scaligeri natales acriùs defenderunt:

derunt: Summi etiam literarum patroni Io: Vincentii Pinelli fauore, ac Pauli Aicardi necessitudine in diuersa veterum monumenta ex suo arbitrio penetrauit. Anno autem M.D. LXXXI. cùm Patari Buzzacareni funus elegantissimâ oratione celebrâsset, plurimaq; de Vrbis splendore appositè conmiscuisset, tantâ beneuolentiâ ciuium animos sibi deuinxit; vt nemine renitente Ciuitatis Patauinæ jus impetrauerit. Ea verò fuit omnium ejus eloquentiæ opinio, vt pro Uniuersitate Philosophorum, Medicorum, ac Theologorum Sebastiano Venerio & Nicolao de Ponte, Ducib: Venetis, de recēti imperio gratulatus fuerit: ad Aloysium Mocenicum Ducem pariter pro patriâ Oratoris munus subierit cum Bernardino Fornagerio I. C. Sed neq; illud silentio prætereundum. cùm recensenda forent Uniuersitatis Statuta, hanc Riccobono nostro prouinciam demandatam fuisse: & licèt Rectore ob homicidium in exilium acto, tunc negotium intermissum fuerit; ne tamen debito laborum præmio fraudaretur, ipsi cōcessam ab eâdem Uniuersitate fuisse immunitatem eorum omnium, quæ ex pecuniis Professorum solui consueuerunt. Senex Pataui j vixit suâ semper sorte contentus ac lætus, sed parum firmâ crurum valetudine. cùmq; generosioribus vinis maximèq; Vicentinis delectaretur, sensim contabuit: ac increscēte vesicæ calculo, cui obnoxius erat, An. M.D. XCIX. occubuit, cùm Artis Oratoriæ sedem XXX. annos magnâ cum sui nominis laude ac publici loci splendore sustinuisset. Delatus in patriam, vbi in æde S. Francisci à Ludouico Rogato I.C. Rhodigino solenni oratione laudatus, tumulo

mulo conditus est, quem sibi viuens extruxerat hac inscriptione.

MARIETAE MATRI OPTIMAE,
SIBI, AGNATISQVE
ANTONIVS RICCOBONVS
M.D.XCVI.

Frater postmodum in tanti Viri memoriam statuam cum hoc monumento addidit.

TITVLVS HIC ESTO AETERNVS
ANTONII RICCOBONI V.I.C. RHODIGINI.
PATAVII QVI POLITIORES ELOQVENTIAE ARTES PVBLICE ET GLORIOSE PROFESSVS PER ANNOS XXX.
E VITA CESSIT HONORIFICA SEXAGENARIO PROPIOR.
ANNO M.D.XCIX.
P. BARNABAS RICCOBONVS, ABBAS OLIVETANVS
FRATRI LAVDATISSIMO
M.DC.XV.

Ejus in manibus doctorum versantur.

Orationum tomi duo.
Historia de Gymnasio Patauino.
De Vsu Artis Rhetoricæ.
Comment: in Artem Oratoriam Ciceronis.
Compendium Artis Poëticæ.
Comment: de Historiâ cum fragmentis Veterum Historicorum, quæ scholiis illustrauit.
Judicium de Consolatione editâ sub nomine Ciceronis, quatuor disceptationibus explicatum.
Aristotelis item Rhetoricam & Ethicam in latinum vertit, & commentariis illustrauit.

LVDO-

LVDOVICVS BVCCAFERREVS
PHILOSOPHVS BONONIENSIS

LVDOVICVS BVCCAFERREVS.

..... nullis oblector amicis,
Alloquor hos,
Te primùm LVDOVICE nimis Siderostome lætum,
Quod patrum in numerum est juuenis Gonzaga vocatus.
Nec tua Te doctrina tenet, quin protinus illuc
Acceleras.

Sic enim elegantissimis Gyraldi versibus Te, LVDOVICE, in hanc maximorum Virorum classem adscribere juuat: cujus diuinas dotes miratur orbis, felicemq; prædicat Hieronymum Buccaferreum: cui, lectissimâ vxore Apolloniâ Nordoliâ Foro-Corneliensi, gentilio splendore clarissimâ fœminâ, obstetricante Bononiâ Musarum matre, tam fœcunda literis contigit proles. Hoc enim loco postquam natalem hausisti aërem, ita resplenduit tua indoles; vt jam fandi compos bono euētu literis fueris prę maturè admotus. Etsi enim harum radix amara, antequam primæ difficultates superentur, fructus tamen suauissimus est, quo animus in rerum contemplationem suiq; perfectionem ducitur. Ita cùm primis literis solidè imbutus esset Ludouicus noster, se totum Philosophiæ mancipauit. Florebat eâ ætate Bononiæ primi nominis Philosophus Alexander Achillinus: quem cùm aliquando docentem studiosè audiuisset, ad medicinam processit: in vtrâq; a. tantùm profecit, vt breui vtriusq; Lauream meruerit. Publicis jam honoribus decoratus Romam contendit,

dit, vbi aliquandiu in eo Vrbis ſplendore cum magnis viris verſabatur. Poſtea patriæ redditus cathedram Logicæ obtinuit: qua occaſione ingenij ſui præſtantiam doctrinæ monumentis declarauit. Inde ea inualuit de eo omnium ſententia, vt ad Philoſophiæ extraordinariam ſedem proueheretur: quam eo ſplendore ſuſtinuit, vt ejus famâ à varijs orbis tractibus plurimi auiditate diſcendi Bononiam accederent. Inter eos eminebant Gonzagæ Principes: quibus ita fuit acceptus, vt toto vitæ curriculo eorum fauore plurimum honoris & fortunæ ipſi acceſſerit. Herculi Gõzagæ Cardinali præſertim intimus fuit: cujus exortatione ſacris initiatus, ac Protonotarij Apoſtolici titulo decoratus Eccleſiaſticos prouentus etiam in vrbe Mantuanâ ſuſcepit. quòd forſam Principes ij eo allectamento Virum celeberrimũ in ſuam Vrbem pertrahere cogitarent. Pari etiam affectu eum coluerunt Pyrrhus Gonzaga Cardinalis, & Aloyſius, qui ſuâ ætate ob ſingularem fortitudinem Rodomontis cognomen meruit. Etſi verò in Patriâ à lecturâ extraordinariâ ad ordinariam Philoſophiæ tranſlatus eſſet, ſuadente nihilominus Pyrrho Cardinale Anno M. D. XXII. ipſum Romam ſequitur. Quo tempore cùm Leone X. Summo Pontifice nuper extincto adhuc bonæ literæ in precio eſsent; in vrbis celeberrimæ Gymnaſium magno honorario accitus, quinquennium ſummâ cum laude ex communi omnium applauſu ingenuâ libertate Philoſophiam Peripateticam interpretatus eſt. Memorabile eſt, quod ipſe lectione xxx. in Ariſtot: de Senſu, & Senſibili narrat, in Coronatione Sanctiſſimi Do-

mini Clementis VII. Pont. coram ipso à doctis dubitatum fuisse de mixtione aquæ cum vino in sacrificio altaris, se autem nullam hìc trâsmutationem admisisse. Inde namq; creuit in dies apud omnes tanta Viri auctoritas; vt summa quæq; sibi polliceri potuisset. Sed cùm singularis ejus fama iam increbuisset, in Præceptoris locum vocatus, patriæ in primis amore, occasionem sibi de eâ bene merêdi adeo honorificam elabi noluit. Itaq; Anno M.D. XXVIII. Bononiam redijt, vbi annis decem & septem voce & calamo se Philosophum veritatis amantem ostendit. Et sanè quàm vtilem nauaret operam, testantur, qui ex ejus scholâ prodierunt innumeri omnium nationum Viri celebres: è quibus magis conspicui nobis innotuerunt. Inter eos primum locum sibi vendicat Iulius Cæsar Scaliger, qui in Epistolâ ad lectorem *Subtilitatibus* præmissâ Buccaferreũ præceptorem nominat. Quem & magistrum fatentur Franciscus Piccolomineus, Federicus Pendasius, Antonius Bernardus Mirandulanus, Casertæ Episcopus, & Mainettus de Mainettis: qui intimus discipulus ab eo Lauream etiam philosophiæ obtinuit. Hujus Patauij in Bibliothecâ Triuisanâ videre licuit codicem M.S. hac subscriptione. *Explicit Liber primus Meteorûm cum expositione eximij Equitis & Doctoris D. Ludouici Buccaferrei, nobilis Bononiensis, exaratus per Mainettum de Mainettis sub eo scriptitante in almo studio Bononiensi sub Paulo III. Pont Max. An. M D. XXXVII.* Hieronymus etiâ Osorius Episcopus Siluensis docto de *Gloriâ* Libro Ludouicũ Buccaferreum omnium Peripateticorum Principem studiosè audiuisse scri-

scribit. Eximio discipulorum de eo judicio suffragium tulerunt Viri clarissimi Leander de Albertis, Celsus Mancinius, Franciscus Bonamicus, Franciscus Sansouinus, Thomas Garzonius, Fortunius Licetus, Flaminius Nobilius, Hieronymus Pandulphus, Io: Baptista Goyneus, Pompeus Vizzanus, Petrus Messia, Angelus Viggianus, Io: Pasqualis Alidosius, Benedictus Varchi, Iacobus Raincrius, alijq; plures. Hoc vnum mihi reliquorum loco sat sit, Francisci Zilieti in Epistolâ dedicatoriâ ad Consilia legalia Io: Francisci Purpurati: *Ludouicum illum omnium suæ ætatis Philosophorum facilè Principem Buccaferrea genuit familia, qui diuinum potiùs quàm humanum præseferebat. Hujus quanta fuerit doctrina, testes celeberrima Bononiæ Gymnasia, quò ad eum audiendum primo loco Philosophiam publicè profitentem tanto ac tali honorario, quanto & quali nunquam, nec ante, nec post vllus vnquam est auditus, ex omnibus totius Orbis partibus ingens studiosorum multitudo confluxit. quandoquidem vix primoribus labiis Philosophiam attigisse judicabatur, qui sub tanto Buccaferreo non militâsset. Hoc ejus scripta ad memoriam hominum sempiternam nunquam interitura optimè comprobant.* Egregium sanè Encomium: cui nihil impar candidissimum Bernardini Tomitani nostri, qui de Linguâ Etruscâ ad magnum Speronium fatetur, se Bononiæ Viros reperisse Senatu eo dignos, ac veteri æstimatione ejus Gymnasij, atq; inter eos, veluti solem inter stellas, eminuisse Buccaferreum sublimi famâ, & communi omnium voto illustrem. Longum nimis foret singulos hîc recensere doctrinæ Peripateticæ

teticæ Scriptores, qui vno omnes ore Virum hunc miris laudibus efferunt.

Neque doctrinâ solùm alumnos suos excoluit, sed etiam moribus, ac ingenuitate: quæ summæ humanitati & prudentiæ iuncta ita eius vitæ rationem exornauerat; vt in exemplum bene viuendi fuerit, multiq; solo ejus eloquio, vel vultûs majestate in ejus cultum perpetuò allicerentur. Decurrente ad vltimam metam vitâ Platonis de Legibus libros in Epitomen redegit, vt senectutis tædio solidum aliquod oblectamentum adferret, nunquam à consuetis laboribus atq; vigilijs quidquam intermittens, quod discendi, vel docendi gratiâ exigi videbatur. Ita præclaris sui ingenij monumentis vniuerso Orbi notus, Equestri prætetea honore, & Comitis Palatini dignitate cum cæteris Gymnasij Bononiensis Doctoribus à CAROLO QVINTO condecoratus, Anno Salutis M. D. XLV. Die III. Maij suæ ætatis LXIII. mortalitatem expleuit. Summo honore in Ædem S. Francisci Bononiæ positus à Bartholomæo Camotio V. Cl: frequenti concione laudatus fuit. Statuæ ibidem erectæ monumentum hoc appositum.

D. O. M.

LVDOVICO BVCCAFERREO,

BONONIENSI PHILOSOPHO,

QVI VIXIT AN. LXIII.

OBIIT VERO ANNO M.D.XLV.

NONIS MAII.

HAEREDES B. M. F.

Edidit

Edidit.

Commentaria in Lib. 1. Physicorum.
Com: in I. & II. de Ortu & Interitu.
Com: in I. II. III. & IIII. Meteorûm.
Com: in Tres Libros de Animâ.
Com: in Parua Naturalia.

Manuſcriptæ extant apud ſuos Hæredes.

Lectiones in I. de Cælo, & in Duodecimum Metaphyſicorum, & in Secundum Phyſicorum.
Alia Opera aſſeruantur in Bibliothecâ Cœnobij S. Mariç de Gratijs Bononiæ: & alia in Bibliothecis Excellentiſs. virorum Baldi Pendaſij, & Elephantuccij.

HIERO-

HIERONYMVS BVCCAFERREVS
I.C. BONONIENSIS.

HIERONYMVS BVCCAFERREVS.

BOnonia ingeniorum fœcunda nutrix Buccaferream gentem adeo benigno ſinu aluit, ac perpetuis honoribus fouit; vt meritò ea & vrbi & ſibi metipſi ſummam gloriam ac ſplendorem conſeruauerit. Quantum ei ſummus Philoſophus contulerit Ludouicus Buccaferreus jam vidimus. Majorum ſeriem in hoc Doctorum Virorum theatro nunc explet HIERONYMVS, Ludouici nepos, vt loco, ita quoq; doctrinâ ex toto hoc ordine nemini ſecundus: cujus miram Iuris peritiam, ac probatum in iure dicendo candorem, &, ſupra quàm dici poteſt, cum ſingulari prudentiâ facundiam vix noſtrum eſt dignis laudibus perſequi.

VICENTIVS frater Ludouici Philoſophi genuit Franciſcum, qui non modò ſummâ pietate & dexteritate prædìtus, ſed etiam morum comitate exornatus magnis Viris, & præſertim Cardinali Palæoto Bononienſi Archiepiſcopo mirificè acceptus fuit. Hic vxorem duxit Iacobam Iacobi Faſanini I.C. Collegiati Bononiẽſis, cauſſarum actoris & legum Interpretis poſthumã & hæredem, fœminam tum corporis, tum animi dotibus inſignem, ex qua Hieronymum filium Anno M. D. LII. ſuſcepit. Qui viuacis ingenij, & optimi temperamenti, majorum imagines ſtatim ab ipſâ adoleſcentiâ æmulatus, optimi parentis ductu

à præceptoribus mirâ facilitate humaniores literas didicit. Quibus supra mediocritatem eruditus Anno M. D. LXVI. Iacobum Paulum Muzolum, ex sorore consobrinum, Logicæ & Philosophiæ publicum professorem diligenter audiuit. Sed antequam vlteriùs in hisce studijs progrederetur, anceps aliquandui hæsit, quò se verteret, num se Philosophiæ, an Iurisprudentiæ traditurus esset. Ad illam adolescentis ingenium Ludouici Philosophi patrui magni exemplo, & Muzoli consilio ferebatur: inuitabat etiam scientiæ jucunditas, quippe cujus vi abdita cœli soliq; mysteria, aliaq; homini ignota patent. Vicit tamen Iacobi aui materni memoria: cujus ille se ingenio sensim accommodans, Iurisprudentiam veluti rerum omnium moderatricem, summiq; eâ ætate precij apud Viros Principes magnis conatibus aggrediebatur. Accedebant Iulij Scarlatini Regiensis hortamenta: quem amitæ maternæ Constantiæ Fusarinæ maritum veluti patrem colebat. Nec vano obsequio. Magni enim hunc fuisse judicij Iurisconsultum testatur Decianus Consilio num. 159. Lib. 2. qui & Pataui j ipsum docuisse monstrat. Decius quoq; in Consilio 547. virum extollit. Bononiæ postea in Quinqueuirûm numero Rotæ adfuisse ex diuersis ipsius doctrinę monumentis planum est, & præsertim ex Volum: 1. Consiliorum Criminalium 112. 113. 114. 115. 118. 120. Lib. 1. & Lib 2. 105. 106.

HIERONYMVS itaq; tot tantisq; ingenij doctrinæ q; præsidijs, postquam An. M.D. LXVIII. abdicatâ rerum contemplatione in patrio Gymnasio Imperatoris Institutiones

nes biennium àudiuisset, ad leges Ordinarias se contulit, Præceptores nactus Cl. Legum Interpretes Ferrantem Vezzam, & Antonium Giauarinum: quibuscum ei summa necessitudo intercessit. Et sanè Giauarinus, ob mirum juuenis in studijs ardorẽ, ipsum tantopere diligebat; vt ad priuata colloquia sæpissimè admitteret, & inter domesticas literarum contentiones identidem spe maximi profectûs hortabatur, vt incæptũ studiorum curriculũ prosequeretur. Consilio euentus respondit. In exercitationibus enim Academicis, quibus Repetitiones Bartholi exponebantur, strenuè se gessit, adeoq; magni ingenij documentis plurimorum commilitonum sibi fauorem conciliauit. Inter eos præcipuus fuit Achilles Pedroza Brixiensis, quem varia ejus scripta I. C. clarissimum demonstrant. Animum & linguam cùm domesticis disceptationibus informâsset Buccaferreus, fortis athletæ in morem ingenij vires in arenâ scholasticâ experiri voluit. Magno itaq; auditorum applausu die xx. Maij Anno M. D. LXXVII. Theses ex Iure Ciuili depromptas Cardinali Palæoto dicatas publicè sustinuit. Ex quibus eam eruditionis laudem reportauit, vt anno sequenti die xv. Ianuarij Lauream in vtroq; Iure promeruerit: quam Antonij Gypsij, Berlingherij Cardinalis patrui Cl. Viri, qui Archidiaconi absentis vices gerebat, auctoritate, præsente Cardinale Palæoto obtinuit, Promotoribus Ferrante Vezzâ præceptore, Frãcisco Zoãnetto Ferdinandi I. Imperatoris consiliario, Annibale Montaresio, & Iacobo Venente: quorum fama pręclarissimis doctrinæ ciuilis documentis orbi vniuerso iam inclaruit.

Hac dignitate condecoratus, vt solidis suorum laborum fructibus alijs prodesset, statim cathedram Institutionum impetrat, collega datus Camillo Buccaferreo cl. Legum interpreti: quem Ziliettus in Epistolâ nuncupatoriâ Conciliorum Purpurati celebrat. In eo summa cura fuit, vt facilitate, & diligentiâ discipulos breui doctiores redderet. Idq; cum publicis tum priuatis lectionibus sic erudiendis juuenibus assiduè occupatus: quibus hanc sui ingenij opinionem præbuit; vt multi alijs Gymnasijs relictis Bononiam ad tanti Viri disciplinam côtenderent. Dictio ejus prompta, non obscura, non prolixa, sed breuis & perlucida. Auditoribus ipse affabilis, cunctis adeò gratus; vt iuuenis patriæ Decurionibus adscriberetur: quem magistratum ita honorificè sustinuit, ita candidè omnibus jus suum tribuit; vt iteratis vicibus per omne vitæ curriculum decies & septem ad idem munus obeundum eligeretur. Biennio cùm Institutiones tradidisset, ad Ordinariam Iurisprudentiæ sessem ascendit. Eam auctis honorarijs per annos quadraginta duos tantâ cum sui nominis gloriâ, & auditorum frequentiâ honestauit, vt fermè solus supremum Gymnasij Bononiensis decus tueri videretur, Collegas nactus cl. Viros Ferrantem Vezzam suum olim doctorem, Annibalem Marescotum, Laurentium Cauallinum, & Cæsarem Argilem vtriusq; signaturæ Referendarium. Quantum publicæ juuenum vtilitati studuerit, loquitur ingens eorum numerus, qui ex ejus schola prodierunt. Quot etiam viros celebriores, quot pùrpuratos produxerit, notum est. Erat ejus præcipua cura discipulos suaui comitate ad labo-

res allicere, facili methodo res arduas in planiorem sensum reducere: Vir Formæ majestate venerandus, clarâ voce è suggestu disserens, cunctorum animos ad tantum sui obsequium trahebat, vt plenis subselliis nemo vel vltra horam defatigaretur, adeoq; perpetuum auscultationis desiderium singulorũ animis hæreret. Memorabile est quod fide publicâ notarij Antonij Bettæ de Gauatio Diœcesis Tridentinæ manu probatum retulit D. Euangelista Bornicus, ciuis Ripæ, Serenissimi Archiepiscopi Salsburgensis protophysicus, quòd in itinere Veneto cùm An. M.DC.V. fortè incidisset in summi nominis Iurisconsultum Marcum Antonium Peregrinum, tunc Patauij Iuris Cæsarei professorem, ac quod fieri solet, in cymbâ inter varios sermones rogaretur vir maximus, quem inter Italiæ Iurisconsultos primum censeret, BVCCAFERREVM respondit: quæ sententia tunc aliorum, qui aderant, eruditiorum calculos promeruit. Nec etiam præclarum de eo iudicium siluit in consilijs 10. T. 2. & 125. T. 5. vbi nunc *clarissimum*, nunc *præstantissimum I.C.* aduocat. Sed nec ab hac sententiâ diuersos fuisse constat Card. Mantricam in consilio M.S. incipit. *Placet mihi.* Saccam in consil. 176. T. 1. Ioannem Baptistam Costam Tract. de fact. scient. & ignor. cent. 2. dist. 60. num. 21. Giouagnonem Consil. 91. T. 1. qui omnes vno ore Virum extollunt. Imò Gypsium in suis Consilijs cap. 41. *Hæc videant, considerent, subijciant iudicio integerrimo tam perillustris & Excell D. Hieronymi Buccaferrei I.C. tempestate hac nostrâ eminentissimi, & consultoris etiam, vt audiui, in hac causâ*

adbi-

adbibiti: Inde Sacræ Rotę Romanę Doctores in quadam Decisione Bononiensis Indemnitatis XXII. Maij M.DC. XX. coram Card. Caualerio, & XXV. Febr. M.DC. XXXIX. Bonon: Transactione coram R.P. D. Merlino non immeritò ipsum *Primarium*, *& ob integritatem & doctrinam magni nominis Iurisconsultum* appellaueunt. Eum celebrant in suis operibus Gypsius, & Ascanius Tamburinus de Iuræ Abbatum T. 1. Disp. 15. qu. 22. Melchior Lotterus de Re Benific. Lib. 1 qu. 31. num. 51. Antonius Monachus Decis. Bonon. 40. Hieronymus Manfredus in Præfat. Dialogi ad Colleg. Doctor. Bonon. Dominicus Cęsarius Epistol. Centur. 6. Alexander Raudēsis Consil. 14. Mitto priuata aliorum encomia, quæ passim apud Scriptores occurrunt. Viri merita florente adhuc ætate in publicis Scholis ad Cathedram, quam diu tenuerat, monstrant vtrinq; Tabellæ erectæ. Hæc à latere dextro.

Quid Præceptorum merita valeant, quid eorum vigiliæ possint, hoc vno exemplo Studiosa I.V. Vniuersitas apertissimè demonstrauit: qua Excellentiss. D. Hieronymo Buccaferreo delectum hoc Auditorium varijs antea picturis cohonestatum, nunc verò propris stemmatibus decoratum (magnum amoris ac reuerentiæ signum) ex animo dicauit & obtulit. Procurante R. D. Flaminio Paulutio Priore dignissimo.

A sinistro.

Ad Excell. D. Hieronymum Buccaferreum Iurisc. Clariss.

Quicquid hic oppugnat, quicquid defendit, & acer
Roborat, infirmat, ferreus esse solet.

Si

Si legum promit sensus interprete linguâ,
Aurea verba fluunt, aureus ordo nitet.
Ferreus est igitur dicendus, & aureus idem,
Inclita Felsinei gloria Gymnasij.

Annuente R. D. Flaminio Paulutio Fractensi Priore dignissimo Anno M. D. LXXXII.

Interea dum summis velis per immensum Iuris Oceanum ad gloriæ portum contendit, Iacobo fratre natu minore conjugium recusante, amicorum consilio ad familię suæ stabilimentum, licèt de vitâ Ecclesiasticâ jam cogitaret, Anno M. D. LXXXIX. suę ætatis trigesimo septimo Orintiam, Antonij Mariæ Catanei filiam, vxorem duxit. Ex qua præterquam quòd desideratam progeniem vidit; id connubij potissimùm solatium ingens obtinuit, quòd ei vxor natalibus conspicuis contigisset. Patrem nempe ea habuit ex antiquissimâ Cataneorum familiâ, penes quam olim Montisbelij dominium erat; Matrem Biancam Dugliolam, cujus maiores nec generis antiquitate, nec fortunarum opulentiâ vllis secundi. Cui is honor accessit, quòd Ptolomæus, Biancæ ex fratre nepos, thori consortem habuerit Dominam Mariam Barberinam, Vrbani VIII. neptim, & Caroli Barberini filiam: cujus ingentes animi dotes fati immaturitas inuidit meliori orbi.

Iam Hieronymi fama per vniuersam se dilatauerat Italiam. Itaq; cùm Anno M. D. XCVIII. nata esset inter Cardinalem Federicum Borromæum Archiepiscopum Mediolanensem & Magistratum Regium ejusdem vrbis grauis controuersia, Clemens VIII. Sum: Pontifex, qui tunc

Ferra-

Ferrariæ morabatur, ex Gymnasio Patauino V.C. Guido Panciroło publico Legum professore selecto, Hieronymum Buccaferreum ex Bononiensi Lyceo addidit, vt horum virorum indiciis caussam æquis rationibus dijudicaret. Rei benè gestæ monumentum purpurati Patris munificentiâ aureum torquem Clementis VIII. numismate appenso retulit.

Hac occasione Io: Petrum Sordum Senatûs Montisferrati præsidem agnouit, & cum eo suam de grauioribus negotijs sententiam communicauit. In patriam reuersus, vnà cum alijs Collegij Bononiensis Doctoribus Clementem VIII. Bononiam solenni ritu excepit. Nec minori honore anno sequenti pro Duce Mantuano & Exc. Camillo Correggij Domino in caussâ hæreditatis Fabritij ejus fratris tertius arbiter electus est. Mantuæ quoq; non modò honorificè à Pontifice habitus fuit, sed Bononiæ diuersa post munera obiuit. Anno M DC. Sanctæ Inquisitionis Collegio Consiliarius adscribitur, qui eximius ibi est honor, eoq; totius vitæ curriculo decorabatur. An. M. DC. I. in caussâ Serenifs. Ducis Sabaudiæ & Reipublicæ Genuensis pro jurisdictione terræ Pornasi ad Collegiũ Bononiense delatâ pro Duce sententiam tulit. Verùm ne publicę occupationes familiæ ejus casu inopinato damno forent, hoc anno è liberis testamento hæredes instituit quatuor masculos; relictâ competenti dote duabus fœmellis, quæ tunc supererant. Vxori peculiarem commendauit musei ac Librorum M.S. curam: cujus possessionem integrã è filijs voluit ei, qui Doctoris titulo dignus foret. An. M. DC. III.

Colle-

Collegio Iuris Ciuilis patrio, ſicuti jam Annò M. D. XCIV. Canonici Iuris magnâ cum laude aſſociatur. Cùm Bononiæ M. DC. XIV. Mapheus Barberinus, quem hodie ſummum Pontificem colimus, Legationis munus obiret, caſus quidam criminalis magni momenti pro ſummâ ipſius prudentiâ duobus I.C. primarijs Buccaferreo, & Horatio Giouagnono decernendus datur. Quorum ſententiam Legatus ſuo iudicio probatã Tergeſtũ miſit. Accidit vt vigintiquinq; poſt annis Franciſcus Maria Hieronymi filius ſummo Põtifici venerabundus ſe ſiſteret; hærebat adhuc herois animo laudabilis Hieronymi opera, quam tunc Legato probatam, tunc quoq; apprime laudauit. Anno M. DC. XXII. Bononienſis magiſtratûs nomine, veluti primus, in aduentu Cardinalis Antonij Cajetani orationem habuit, beniġniſſimè ſemper à tanto patrono, alijſq; magnis Viris & Principibus habitus.

Longum nimis foret omnia recenſere, quæ chartis cõmiſit, quæue pro clientibus protulit. Diſcipuli ſanè ex ipſius phrontiſterio veluti ex equo Troiano proceſſerunt innumeri. Inter ipſos externi primam ſedem meritò ſibi vindicant Bonifacius & Antonius Caietani Cardinales, quos patruus Enricus Caietanus Legatus Bononienſis ſecum duxerat, ac in Buccaferrei diſciplinam tradiderat, imò quauis hebdomadâ ad Academicas exercitationes in Palatium euocabat. E purpuratorum collegio præterea auditores olim habuerat Serram Legatum Ferrarienſem, Caualerium, Fabricium Veroſpium, Gypſium, Spinolam, S. Cæciliæ Cardinalem, qui ſolus ex hoc numero in viuis.

Insuper Illustris. Littam S. Rotę Auditorem, Io. Baptistam Saluagum Genuensem, Episcopum Lunæ & Sarzanæ, Antonium Seuerolum Archiepiscupum Nazareth, Comitem Annibalem Chieppium Mantuano Duci à consilijs, Cæsarem Manentem Senatûs Mantuæ præsidem editis ingenii monumentis I.C. clarissimum, Comitem Andream Codibo Ser. Duci Mutinensi à consilijs, Laurentium Vercelli, Bonjoannem Vinci Bononiensis Rotæ auditorem, & Bartholomæum Cauallum: quos omnes virtus & genus ad varios honorum gradus euexit. In Curiâ Romanâ adhuc supersunt Racagna Episcopus Castelli, Scanarolus Episcopus Sidonis, & Eminentiss. Cardinalis Barberini familiæ Præfectus, Franc. Albicius vtriusq; signaturæ Referendarius, & Sanctissimæ Inquisitionis Romæ Assessor, Cæsar Argolus, Hieronymus Codibo, Io. Baptista Tarabuccius, Franc. Castellus, Christophorus Segni, & Ferragallus Vrbani VIII. cubicularius honorarius, omnes Viri clarissimi. E' ciuibus suis præcipuos reliquit præter laudatum Cardinalem Gypsium, Antonium Albergatium Episc. Vigiliarum, Segnum vtriusq; signaturæ referendarium, & Prouinciæ Æmiliæ Legati vices gerentem. Io. Baptistam Palmerium, Paulum Tossignonum, Laurentium Cauallinum, Laurentium Balzanum, Ioannem Camillum Garzariam, Camillum Gypsium, Thomam Serram, Bernardinum Cataneum, Dominicum Odofredum, Io. Baptistam Gallum, Franc. Pedrinum, Sebastianum Ale, Petrum Peratinum, Cornelium Canalem, Franc. Barbadori, Petrum Felicorium, Dominicum Comellum, &

alios

alios partim publicis muneribus, partim publicè docendo Viros vndiq; in curiâ Romanâ & alijs in locis celebres.

Exacto professionis anno quadragesimo quarto annum septuagesimum suæ ætatis agens, cum jam sibi firmum nec vnquam morbis tentatum corporis robur aliquantisper deficere sentiret, non solùm vacationis priuilegium, docentibus post tot annos concessum, obtinuit; verùm huic etiam gratiæ is cumulus accessit; vt relicto sibi docendi arbitrio filium Franciscum Mariam, qui sexennium Ius publicè exposuerat, in eadem cathedra docentem videret. Voti jam compos se ad meliorem vitam, cui se vicinum nouerat, quotidie præparauit. Fati vim non parum accelerauit ingens mœstitia à conjugis obitu: quam solutis paulatim viribus post quadraginta dies lentâ febre consumptus, ritibus diuinis expiatus, insecutus est aduesperascente primâ Martij die M. DC. XXIII. Exsequijs solenniter solutis in templo S. Georgij conditus est in monumento, quod sibi restaurauerat hoc titulo.

SEPVLCRVM HOC
IN AMPLIANDA ECCLESIA
VETERE ANGVSTATO
QVIETAM CORPORVM SEDEM
SIBI, SVISQ. POSTERIS
AETERNAM ANIMORVM REQVIEM
PRECATVS
HIERONYMVS BVCCAFERREVS I.V.D.
FRANCISCI F. VICENTII N.
P. A. S. M. DC. XX.

E quinq; filijs, quorum duos præmiserat, tres superstites habuit, qui parentis manes eximiè decorârunt. Major natu Frãciscus Maria verum paternæ gloriæ exemplum, Iuriscõsultis adscriptus, annos decem in patrio Gymnasio magno auditorum concursu Ius Ciuile docuit. Romam deinde se contulit, vbi quinque annos in causis tuendis, & præsertim ad celebre illud Rotæ dicasterium spectantibus, se laudabilem præstitit. Defuncto Senatori Camillo Gypsio, pauperum in forensibus patrono, Buccaferreus in patriam reuersus Summi Pontificis Vrbani VIII. judicio sufficitur: quod munus nemini nisi probatæ fidei confertur. Id postquam aliquamdiu laudabiliter gessisset, Romam denuò profectus alium tantisper sibi substituit, donec sua ibi negocia confecisset, Vir ob egregiam cum prudentiâ doctrinam, morumq; innocentiam summæ apud omnes æstimationis. Alexander Iuris pariter Laureâ honestatus, dum floridâ ætate patriæ munera subiret, immaturo fato discessit. Postremus in viuis Hyacinthus publico eruditionis testimonio in vtroq; Iure ornatus, tum patriæ tum familiæ maximam sui expectationem præbet. Sulpitia Dorothea vitam sacris deuouit. Liberis Hieronymus Buccaferreus libros fœcundi ingenij partus reliquit plures, è quibus nunc in lucem editur Bononiæ.

Volumen è Consilijs 1400. selectum.

In scrinijs sunt.

Lectiones in omnes Ordinarias Juris Ciuilis materias matutinis horis enarratas.

Explicationes in Tit. Inst. de Actionibus tam in Textum quàm in Glossas.

ANTO-

ANTONIVS QVÆRENGVS PATAV
VTR. SIGNAT. REFERENDARIVS.

ANTONIVS QVÆRENGVS.

QVi præclaram nominis famam, à majoribus orbi relictam, suâ virtute extendere nituntur, næ sibi & posteris consulunt, dum peculiarem suæ familiæ laudem cõseruant, posterisq; exemplo sunt, quàm patriæ intersit, bonos vtilesq; ciues produxisse. Talem, FLAVI QVAERENGE, Vir clarissime, qui negat, ANTONIVM, Patruum tuum verè magnum; parum se rerum humanarum peritum ostendit. Vitæ namq; innocentiâ morumq; candore rediuiuus ille nostri seculi Cato, multipliciq; rerum sciẽtiâ alter Varro, ita patriam nostram exornauit; vt amplissimum maximèq; conspicuum nobis ex tanto ciue gloriæ argumentum reliquerit. De quo egregium nostrâ ætate nobilis Poëtæ Virginij Cæsarini Vaticinium:

En Pataui sedes tanto se gaudet alumno,
Prælia Romuleæ quantum cùm Liuius vrbis
Scriberet, Euganeos fertur lætata per agros.

Quàm hæc verè, deductâ per annos vitæ serie inspiciamus. Anno salutis humanæ M. D. XLVI. Nicolao Quærenge Patauino & Elisabethâ Otteliâ natus, ANTONII nomen accepit, in memoriam Antonij Cardellini I. C. qui Paulæ auiæ paternæ frater, Bassano oriundus, Imperatori MAXIMILIANO ejus nominis Primo à cõsiliis ob singulares

lares animi dotes charus, Tridentinæ Vrbis Præfecturam maximâ cum laude gessit. cujus fides Cæsari arduis in negotijs sæpe probata fuit. De quo eleganter Antonij nostri Musa:

Aspicies iterum pulcris in collibus arces
Bassani, & proauûm soboles te clara meorum
Hospitibus coget lætum succedere tectis.
O quos inuidiæ stimulos mihi mente sub altâ
Absenti tua subjiciunt nunc gaudia, FLAVI.
Quàm cuperem concessa meis talaria plantis,
Aërias cursu ut properans volitante per oras
Felices subito vobis mirantibus ædes
Ingrederer, dulciq; frui sermone loquentum,
Vosq; inter possem iucundæ accumbere mensæ.
Prospectu possem cupidos de turribus altis
Multiplici oblectare oculos, lateq; vagantem
Flumine Medoacum nitido, camposq; tueri,
Et valles procul, & montes, quos numina ruris
Cuncta fouent Pindiq; sacra viridantis alumnæ.
Has ego, cùm primâ florens ætate juuentus
Vix teneras flauâ vmbraret lanugine malas,
Vt vigiles studio curas cessante leuarem,
Formosas memini me sæpe inuisere sedes.
Insignes has ille suis natalibus olim
Reddidit, vnde mihi nomen patriaq; tibiq;
Cardellina decus partum immortale propago:
Quem æuo Hesperias bello flagrante per vrbes
Vis animi excelsa ingentis, probitasq; fidesq;

Inuicta

Inuicta, & magnis prudentia cognita rebus
Cæsaris in summum meritò adscripsere Senatum,
Et regere imperio populos docuere potentes.
Sin mea discerpunt rapidi vota irrita venti,
Nec mihi, quas vellem, superi dant sumere pennas;
Mente tamen celeri superest quæ sola voluptas,
Lætitiâ simulacra volans sectabor inanis.
Tu verò, permissa quies dum grata laborum,
Exple auidum sensu pectus, pariterq́ vigentes
Corporis, atq́ animi pulcris à collibus vrbem
In patriam vires ad munera magna reporta.

Cùm biennis patrem amisisset Antonius in tutelam Gasparis Ottelij aui materni receptus, præter miram in literas propensionem magni Cardellini exemplis incitatus improbo labore ad summum gloriæ fastigium contendit. Ingenio planè igneo in primis fauit corporis temperamentum, quod per adolescentiam etsi dubium esset; virili tamen ætate optimum firmumq; satis fuit. Annum duodecimũ vix attigerat, cùm Grammaticis addictus eâ facilitate versus funderet, vt ludimagister non vano omine adolescentulum Poëtam natum diceret. Accessit ea ingenij docilitas, vt inferiorum disciplinarum stadium mirificâ celeritate decurrens, anno ætatis quinto & decimo aui judicio ad Institutiones Iuris Ciuilis capessendas gradum faceret. Quod studij genus non minori alacritate amplexus, triennium Iurisconsultis ejus æui celeberrimis Marco Mantuę cæterisq; collegis impendit, magnâ profectûs opinione; nisi aliò adolescentem traxisset ingenij impetus, cui bono

euentu

euentu obtemperauit. Interea, dum constanter in hoc literarum genere progreditur, post Rhetoricas exercitationes Diuini Platonis lectionem domi arripit: à qua non deterruit juuenem rerum sublimitas, imò varium illud ac suaue sermonis genus ita detinuit; vt decimo septimo ætatis anno totum acuratissimè peruoluerit. cujus diligentiæ testem librum variè interpolatum vidimus.

At quoniam animaduerterat, se parum sine Aristotele profecisse, ad Peripateticorum scholas se conuertit. Magnus tunc temporis erat Philosophiæ honos, nec minor politiori literaturæ: quem auxit fama summorum Virorum per omnes orbis angulos sparsa, quorum diuinis ingenijs Aristoteli Philosophorum Principi amissum decus reddebatur. Horum igitur is subsellia frequens occupauit. Inter quos potissimùm in Logicis Zabarellam, in Physicis Pendasium, in Metaphysicis Peregrinum sibi imitandum proposuit. Asperum hoc atq; seuerum studij genus vt gratâ vice temperaret, Musas iuxta mitiores coluit. Nec instituto euentus defuit. Tunc enim Patauij variæ eruditionis nomine Robertellus & Sigonius claruerunt: quibus ille studiosè adhęsit.

Nec tamen, dum in hęc studia ferebatur, à Iuris peritorum scholis penitus discessit: licèt animus in literas mansuetiores adeo inclinaret; vt è suorum sententiâ se ijs, quibus oblectabatur, literis totum manciparet. Hę namq; secretę ipsius delicię, maximèq; veteres Poëtæ, quibus etiam ad æmulationem mirè afficebatur. Inde quoties otio abundabat mirâ ipsorum suauitate captus semper ali-

quid ſtylo tentabat. Inter cætera è Græciâ in Latium traduxit Batrachomyomachiam Homeri: Virgilij etiam Bucolica & Lucani quædam etruſco carmine conuertit. Nunquam tamen animum ſic agitabat ſacer ille furor, vt non ſemper de diuinis cogitaret. Iuueni nempe aderat maxima diuini Numinis veneratio, qua ad ſacrarum literarum ſtudia maximè idoneus videbatur: quibus tunc Summatum liberalitate ingens precium erat. Amicorum itaq; conſilio ab humanâ ſapientiâ ad diuinam conceſſit, eo quidem animi feruore; vt anno ætatis XXV. communi ſuffragio honoribus ſummis decoratus Theologorum Collegio patrio meritiſſimè fuerit aſcriptus.

Neq; his ille veluti phaleris contentus, multorum more ſeſe otio ac inertiæ dedit: quin ad majora in dies ſurgebat animus. Nimirum ingentes ille ſcientiarum aceruos quaſi in horreum repoſuit in ſpem annonæ liberalis, quæ poſteritati diſpenſanda. Inde noua ſemper ei ſuccreſcebat ſtudendi cupiditas. Modò ſacros Patrum codices, modò Platonicæ ſcientiæ aſſeclas, modò ſacra Vatum monumenta peruoluebat: nec ſine conſilio. Duplicem namq; pulcherrimi laboris fructum è ſtudijs ſe capere affirmabat, inſignem animi caſtimoniam, toto vitæ tempore familiarem ſibi, ac conſtantem eximiumq; in Deum amorem: cujus incrementa ex rerum cœleſtium & humanarum contemplatione perſenſit. Scientiam decorabat mira ejus comitas & dicendi promptitudo: nec rarò commendabat morum facilitas, facetijs ſæpe iucundis non ingrata.

Hiſce dotibus mirificè exornatus Quærengus Viris eru-

ditis

ditis ſenſim innotuit, imò breui colebatur eo affectu, vt ejus contubernium non paucis affectaretur. Summâ in primis neceſſitudine conjunctus fuit Iacobo Mazzonio & Iulio Carraræ, qui poſtea Epiſcopatu Rhetymnenſi floruit. Diligebatur etiam ſummopere à Nicolao Contareno, quem ad Principatum Reip. Venetæ euectum vidit. Nobiliſsimis quoq; Viris Stephano Theupolo, & Petro Duodo chariſsimus erat. Aloyſium pariter Lollinum Bellunenſem Epiſcopum, ſuum olim condiſcipulum, per omnem vitam arctiſsimum habuit amicum. Maxima verò ex ingenij & ſtudiorum ſimilitudine cum Speronio ipſi intercedebat familiaritas: cujus conſilio, iam maximi viri literis vulgato, de Curiâ Romanâ cogitare cæpit. Vrbem itaq; communem omnibus gentibus patriam ſibi ſedem eſse voluit. Quam cum Eminentiſsimo Federico Cornelio annos XXX natus adijt. Pontificatûs apicem tenebat per ea tempora Gregorius XIII. Vrbem vix ingreſſus noſter Antonius, en Flauius Vrſinus Ducis Grauinæ filius, ſummæ auctoritatis inter Patres purpuratos, literatorum acerrimus æſtimator, ipſum eo ipſo die inter alios ſibi primum à libellis conſtituit. Ille verò fide & obſequijs ita ſibi Patroni animum conciliauerat; vt is ſæpe familiariter deſideraret tam facile ſibi jus eſse transferendi in ipſum galeri, quàm eo dignum cognoſceret. Flauio in Cœlos tranſlato, die emortuali naſcitur Antonio Nepos, quem domini pridem amiſsi nomine inſigniri voluit. Sub idem tempus Romæ ANIMOSORVM Academia inſtitui cæpit: cujus initia ipſe non parum promouit, varijſq; de-

clamationibus alienâ voce honestauit. Defuncto jam Vrsino Inicus Cardinalis de Aragonâ Quærengum sibi itidem à Libellis poscit: tandemq; Alexander Estensis sacrę purpuræ lumen. Quo munere talem se præbuit; vt, Antoniano ad purpuræ dignitatem euecto, statim in ejus locum sacro Cardinalium Collegio à secretis electus fuerit. Onus hoc singulari curâ sustinuit. Et raro sanè exemplo quinq; Summorum Pōtificum SIXTI V. VRBANI VII. GRGEORII XIV. INNOCENTII IX. CLEMENTIS VIII. sacris Comitijs interfuit. Indefessi laboris præmium sensit vbiq; summi Pontificis fauorem. Clementis VIII. benignitate, sine vllis impensis Patauij Canonicatum obtinuit. Mirabatur Pontifex, quòd Curiæ conditionem cum illâ permutâsset, cùm jam Antoniano esset suffectus. Ille verò, partim vt se se æmulis subtraheret, partim ne pietati in matrem decrepitam videretur defuisse, patriam repetit, mediocri sorte contentus: quam animo verè ingenti & heroico spiritu sic ad Federicum Cornelium Episcopum Patauinum professus est..

Non ego me censu locupletis vt vbere templi
Efficias ditem posco, non muneris vllâ
Ingentis tecum defungi parte peropto.

Quin ea semper fuit ipsi desideriorum moderatio, vt nihil vnquam in aulâ ambierit, licèt Paulo V. Gregorio XV. & Vrbano VIII. jam feliciter, vtinam sic diutissimè, ad clauum sedente, semper gratissimus esset. Virtutis, non lucri causâ se Magnates colere ferebat. Cùmq; Cardinalis Cosentinus ei intimus aliquando suggereret, quod

Pon-

Pontifex Paulus V. ipsum in re lautâ censeret: respondit Quærengus, illud modestiæ suæ præmium esse. Impetratâ itaq; dimissione apud Clementem VIII. Patauium rediit. Mirum quantâ lętitiâ reducem exceperit vniuersus ciuium ordo, in primis è Magnatibus Federicus Cornelius Abbas, & nunc S. R. E. Cardinalis: cujus ille auspicijs initia Academiæ RICOVRATORVM optimis legibus stabiliuit. Præ cæteris placuerunt omnibus prisci mores viri, quibus nihil à se alienum ferebat. Ita veræ sapientiæ argumento sine fuco sine fastu sibi semper similis ingentem amicorum accessionem experiebatur. Primis nempe amicis symbolam addiderunt Simon Contarenus Patricius Venetus, Eques & D. Marci Procurator, cujus ingentes ipse dotes carmine prædicat, Senator magni nominis, optimèq; plurimis ad Principes Christianos legationibus, atq; iteratâ ad magnum Turcarum Imperatorem, de suâ patriâ meritus, Franciscus Pigna Poëta Etruscus, Io. Franc. Mussatus græcarum literarum studiosissimus, Franciscus Frigimelica, atq; in primis Laurentius Pignorius Antiquitatum condus, Patauini omnes: Itemq; Gabriel Capra Comes Vincentinus & Canonicus Patauinus, Paulus Gualdus Vicentinus Archipresbyter Patauinus; Ioannes Bellonus, ciuis Venetus, Philosophiæ Moralis Professor publicus. Ioannem Vicentium Pinellum tacere nefas, quem Vrbis nostræ hospitem nulla ætas silebit. Æstiuos calores temperabat prædioli suburbani amœnitate, quod primo ab vrbe lapide vicinum Medoaco hac descriptione commendauit:

Hoc

Hoc tibi vicino crescit quod margine ripæ,
Et vitrei gelidas amnis obumbrat aquas,
Assiduus parui cultor Quærengus agelli,
Medoace, agresti conserit arte nemus.
Tu, violenta lares ne subruat vnda propinquos,
Angustum aggestâ porrige littus humo.

Verùm Clementi VIII. mortalibus exempto cùm LEO XI. successisset, Quærengus inter omnes, vt vocantur, Prælatos primus *P*ontificis jussu ab Aquauiuâ & Sfondrato, intimioris notitiæ sibiq; fauentibus Purpuratis *P*atribus, Romã reuocatur. Nec mora. Quærengus mox iter init. sed cùm à Mario Farnesio Generali militiæ Ecclesiasticæ *P*ræfecto Ferrariæ exceptus esset; en feralis nuntius *P*ontificis mortem indicat. Quærengus itaq; rerum dubius *P*atauium recogitat. At Marius iter continuandum suadet, quòd nemo non ad *P*ontificatûs fastigium euectus foret, cui ejus merita non obuersarentur. Nec sanè fefellit animus. PAVLVS namq; V. assumpto *P*ontificatu mox Quęrengum intimis suis adscriptum, *P*ælatum domesticum & signaturę vtriusq; Referendarium elegit, GREGORIO XV. & VRBANO IIX. postrema hęc dignitatis incrementa approbantibus. Stabilitis ita in Aulâ Romanâ fortunæ fundamentis, Anno M. DC. VII. Flauio Nepoti Canonicatum concedit moræ securus: quam vt lætiorem haberet, *P*ontifex ipsius vsui Villam adsignat. In quam ita lusit:

Seu pictum te flore solum gemmante moratur,
Seu grauidis pendens fœtus in arboribus;
Vtere delicijs, Hospes, non inuide nostris,

Et

Et lege non timidâ quæ placuere manu.
Jngratus largita sibi qui credidit vni
Munera, quæ magno à Principe magna tulit.

Præter optimi Pontificis munificentiam Virum detinebant fautores atq; Amici, quibus ille affluebat. Inter Purpuratos sui maximè studiosos habuit Aquauiuam, Spinellum, Beuilaquam, Vbaldinum, Caponum, Antonianum, Cobellutium, Alexandrum Estensem, Columnam, Vrsinum, Baronium, Sabaudum, Magallottum, Franc. Barberinum. Quærengi quoq; fortunam augere videbatur è Principibus Conestabilis Columna, Virginius Bracciani Dux, Io. Antonius Vrsinus S. Gemini Dux. Cæteros in eâ literatorum turbâ hic enumerâsse longum nimis foret. Mutuis officijs & literarum amore in eâ Vrbium dominâ in ipsius amicitiam penetrârunt Sebastianus Poggius Episcopus Arpinas, Marcellus Barbianus, Ioannes Ciampolus, Gaspar Saluianus, Bandinus Gualfedrucius, Petrus Pacconius, Alexander Tassonius, Gaspar Scioppius, Abraamus Bzouius, Ioannes Barclaius, Franciscus Thuanus, Vincentius Graminius, Paganinus Gaudentius, Iosephus Persicus, Hieronymus Aleander, Sigismundus Boldonius, Philippus Spinellus, Io. Bapt. Mansius, Hippolytus Caracciolus, Alexander Pollinus: Parmæ Pomponius Taurellus, genere, virtute, literis clari: quorum nomina suis Poëmatijs æternitati sacrauit. Veteris quoq; necessitudinis memor ciues suos, cæterosq; in patriâ viros auctoritate & doctrinâ notos absens non minori studio coluit. Inter quos magni fecit Comitem Schinellam, Albertinum

Bari-

Barisonium Abbatem, ingenij laude dignissimos, & Gregorium Montagnanum magnæ spei juuenem. Suum verò in Dominicum Molinum Senatorem magnum nunquid elegantiùs exprimere potuit animum?

Quæ volucris tanta ingenij vis prapete pennâ
Magnanimi in cælum MOLINI attollere laudes
Ausit, & Icarios non exhorrescere casus?
Jlle quidem vastâ quamuis sub mole laboret
Jmperij, populosq; vigil tueatur & vrbes;
Mente tamen celsâ non immemor ætheris alti,
Vnde ortus, quò tendit iter, templa ardua crebrò
Ipse suis nitens alis percurrit Olympi,
Et fruitur pleno diuini luminis haustu.
Nec fouet interea sacra secius otia doctæ
Palladis, aut Pindi aßuetas viridantibus vmbris
Felices animas arcto sibi jungere nexu
Dulcibus æterni officijs non certat amoris.

Aduenas eâ quoq; comitate excepit, vt neminem sine humanitatis ac eruditionis opinione dimitteret. Imò officiorum ita prodigus fuit; vt Octauius Aquauiua Cardinalis ipsum potiùs nutricem, quàm matrem diceret. Inde noua famæ, inde honorum incrementa. RANVCIVS FARNESIVS, acerrimi judicij Princeps, rebus ab ALEXANDRO Patre duce fortissimo in Belgio alibiq; gestis Quærengi operam expetiuit. HENRICVS IV. etiam magnus Galliarum Rex, prudentissimi Cardinalis PERRONII suasu, Quęrengum magnis pręmijs Lutetiam euocauit. Sed eâ semper vixit animi constantiâ, vt statutam sibi

ſibi cum fortunâ ſedem mutare nollet, ratus ad vitæ perfectionem ſibi ſemper aliquid ſupereſſe: vnde hoc ipſi Emblema familiare, appicto veruere:

ADHVC VELLERA SICCO.

Quid enim optimi ſenis voto majus accidere potuit, quàm integras cum maximo Principe VRBANO IIX. horas ducere? Tantum potuit ſtudiorm ſimilitudo animiq; candor, tantum parata multiplici rerum vſu prudentia,& beata ætatis maturæ facundia, quæq; cæteris animi virtutibus ſuperior, ſumma vitæ innocentia, quam ſingulari frugalitate ſine labe integram ſeruauit. Ita leni otio inter literas & familiarium officia extremos annos parciſſimo ad vires refocillandas prandio contentus largiri cœnâ ducebat: non parum fidei ſuo exemplo concilians Patauinis noſtris Medicis celeberrimis, qui hanc vitæ rationem valetudini tutuſſimam voluerunt. Semper enim lætus ac ſanus vixit, fortunæq; commodis beatus: cujus munere nepotes Flauium, Marcellum, & Marcum Poiaghi Comites ob ſua in Sereniſſimam Eſtenſium familiam merita ſummis honoribui auctos vidit: vt jam nihil ſupereſſet aliud, quàm parato animo extremum ſummi moderatoris imperium expectare. Quod vitæ gloriæq; ſatur anno ætatis LXXXVII. catarrho graui ætati moleſto ſolutus Calendis Septembris Anni M.DC.XXXIII. ſummâ pietate excepit. Pridie namq; ante diem fatalem ſacris expiatus, cùm S. Franciſci geſta die ſequenti latinè ſcripta attentè auſcultâſſet, funiculo huic tutelari dicato præcinctus in hæc verba prorupit. *O' Pater Joannes Baptiſta quàm hæc verè intellexiſti?* Prin-

cipem Alphonſum Mutinæ Ducem innuens, qui paulò ante in Capucinorum ſocietatem ſeceſſerat. Atq; ita paulò poſt tranquillè Deo animam reddidit. Illatus in Ædem S. Franciſci ad Ripam, vbi ad majoris aræ leuam quicquid mortale fuit repoſitum eſt ſine titulo, quem Procerum pietas pollicetur. Patauij Collegam Academici Ricourati ſolenni pompâ laudârunt. Flauius Quærengus propè prædiolum ſuburbanum in ſacello D. Antonij Abbatis, quod in cœmiterio S. Vrſulæ extructum, Patruo meritiſſimo hoc ſtatuit monumentum.

ANTONIO QVAERENGO
CAN. PAT. AC VTR. PONT. SIG. REF.
CVIVS SAPIENTIAM, VIRTVTEM, ERVDITIONEM
SVSPEXIT ITALIA,
CVIVS CINERES ROMA, TANTO VIRO ORBATA,
IN MEMORIAM AC SOLATIVM SERVAT.
CVIVS MAGNA IMAGO PRAESENS ASTARE CREDITVR
AD HAEC SEPVLCRA AMATA
AVORVM, PATRIS, ET FRATRIS.
FLAVIVS QVAERENGVS, POIAGHI COMES, ET CAN. PAT.
FRATRIS F. PARTVO OPTIMO
ANNO M.DC. XXXVII.

Patauij in templo pariter D. Auguſtini ad Auiæ tumulum ei Cenotaphium magnifico apparatu erexit: quod frequentes aduenæ magnâ ciuium oblectatione luſtrant.

ANTO-

ANTONIO QVAERENGO
VTR. PONTIF. SIGN. REFERENDARIO, PAVLI V. GREG.
XV. VRB. VIII. PRAELATO DOMESTICO SACRI COLL.
A SECRETIS POST CARD. ANTONIANVM,
ET CAN. PATAVINO.
CVIVS MERITA ELOQVENTIS ;AC ERVDITAE SAPIENTIAE, PROBITATIS, IVDICII ROMA PRAEDICAT, SCRIPTA TESTANTVR. NOMINIS ANTONII DIGNISSIMO AB
ANTONIO AVVNCVLO MAGNO MAXIMIL. I. IMP.
A CONS. ET TRIDENTI PRAETORE:
FLAVIVS QVAERENGVS POIAGHI COMES, PAVLI, GREG.
VRB. INTIMVS CVBICVLARIVS, ET CAN. PAT. FRATRIS F.
PATRVO DE SE OPTIME MERITO
P. C.
VIXIT ANN. LXXXVI.
OBIIT ROMAE ANN. SAL. M. DC. XXXIII.

Quis quantusq; Orbi vixerit beatus ille cœli incola rectiùs loquuntur felicis ingenij monumenta, quæ marmore perenniora exegit. Nobis suffecerit leuiter in summam laudum stylum duxisse.

Libri ab Ant. Quærengo scripti.

Hexametri Carminis Lib. VI. &
Rhapsodiæ Variorum Carminum Lib. V. Hi varijs in locis editi sunt.
De Marci Varronis diuisione, qua se definito complexum numero est arbitratus omnes Philosophorum sectas, quæ vel fuissent aliquando, vel esse possent.

De Geminis Nobilium disciplinarum Officinis.

De præstantium linguarum cognitione, quarum incorruptus usus familiaris inter ineruditos prorsus intercidit libri tres.

De Triplici Rhetoricâ.

De Ideis Hermogenis.

De Imitatione veteris eloquentiæ ad Vincentium Quirinum.

De Analyticæ methodi in vtrâq; Philosophiâ indifferenti vsu.

Quos habemus Aristotelis Topicorum libros non eos videri, ex quibus Cicero, ac Themistius suam Locorum enumerationem desumpsere.

De naturali Verborum significatione, quo quis modo facilè conciliare possit cum Academicis Peripateticos.

De judicio Dionysii Longini in Comparatione Demosthenis, & Ciceronis.

De vnicâ totius Politicæ disciplinæ methodo, & Auerrois vera sententia in explicatione subjectæ materiæ librorum ad Nicomachum.

De Platonis Aristotelis, & Polybij politicis in rebus dissensione.

Quarum artium vniuersalis Politica sit præsertim Architectonica.

De Historiæ Pragmaticæ Polybianæ triplici fine: vnde scriptoris officia, vel negligenter, vel prauè à Luciano tradita eliciuntur.

Vitarum Historici, qua in re differant à Pragmaticis.

Cornelij Taciti Historiam falsâ conjecturâ in duo genera diuidi.

Home-

Homerum à Socrate jure ejectum è Repub: nec tamen eundem sibi contradicere, cùm varijs in locis inducitur à Platone, ejus Poëtæ magnâ cum laude mentionem facere.

Epitome tertij tumultûs Belgici, Alexandro Farnesio prouinciam administrante.

De Xenophontis Artificio, quo Principum, vel leges, vel mores citra periculum reprehendi poßunt.

Pendasius, siue de Animæ immortalitate, libri Duo.

Linguâ Etruscâ.

Instruttione al Sig. Card. d'Este nel suo viaggio di Spagna.

Considerationi al medesimo, intorno alle offerte del Marchese di Couré in nome del Ré di Francia.

Delle qualità de' Nuntij destinati dal Papa à diuersi Prencipi.

Dell'apparente ingratitudine del Popolo Ateniense verso Pericle, & gli altri suoi gran politici, commendata giustamente da Socrate.

Perche Platone nell'Epitafio chiami Aristocratia il gouerno popolare d'Atene.

Nuouo Artificio di biasmar senza pericolo il gouerno publico, inuentato da Senofonte.

Lettioni Academiche, e Dialoghi diuersi, cioè.

Dell'origine, & vtilità dell'Academia.

De' proprij suggetti loro.

Della vera difinitione dell'Honore.

Della radice di tutti gli affetti humani, sopra alcuni versi di Dante.

De' rimedij d'Amore, sopra vn sonetto del Casa.

Dell'-

Dell'Antro Homerico, Impresa dell'Academia de Ricourati di Padoa.

Dell'Allegoria della Comedia di Dante.

Delle ragioni, che indußero il Taßo à far vna nuoua Gerusalemme.

Della cognitione delle tre lingue più nobili.

Della proprietà, vnico, e sicuro fondamento d'apprenderle facilmente.

Dell'vso loro ne' nostri tempi.

Delle due ragioni, addotte da' Platonici contro l'inuentione dello scriuere.

Il Tassone primo, ouero delle oppositioni fatte all'Iliade d'Omero.

Il Taßone secondo, ouero della Dottrina di Virgilio.

Le Sette de' Filosofi, moltiplicate in eccessiuo numero da Varrone, distinguersi per doi sole differenze specifiche, che sono la diuersa opinione del Criterio, e la discordia circa l'vltimo fine.

Il verso d'Omero, che chiude il duodecimo libro della Metafisica, esser fallace per lo più ne i gouerni humani.

L'Aritmetica Teologica di Nicomaco à torto esser giudicato sofistica da Fotio.

Introduttioni allo studio delle Leggi Canoniche.

La Sinderesi, ouero dell'ingratitudine amorosa.

Il Parallelo, ouero modo di paragonare frà loro i Gran Capitani.

Parallelo di Cesare, e di Aleßandro.

Raccolta di diuerse Poesie Volgari.

IOAN-

IOANNES MARIVS AVANTIVS
I.C. RHODIGINVS.

IOANNES MARIVS AVANTIVS.

AB Auanticis Heluetiorum populis, Rudolpho ſtrenuiſſimo milite auctore, originem traxit AVANTIORVM familia: quæ non modò Veronæ inter nobiles & perantiquas habetur, ſed etiam Ferrariæ clariſſimorum Virorum ſobole, ac in primis Ioanne & Rudolpho Equitibus Rhodijs illuſtrata auitum ſplendorem etiamnum ſeruat. Iacobus Laurentius Rhodigium Herculis Ferrariæ Ducis nomine regebat, cùm Vrbs in Venetorum ditionem veniret: in qua cùm ille affinitates jam contraxiſset, bonaq; non pauca poſſideret, ibi quoq; ſedem figere decreuit: allectus præſertim mitiſſimo Reipublicæ Venetæ imperio, à qua etiam honoribus & dignitatibus quam plurimis decoratus eſt. Cùmq; poſtmodum ab eodem Hercule magnis pollicitationibus ad defectionem ſolicitaretur: ille verò datam Venetis fidem nullo modo fallere vellet; non modò omnia ejus prædia, quæ ampliſsima in agro Ferrarienſi poſsidebat, proſcripta fuerunt, ſed & ipſe immiſsis ab eo ſicariis miſerabiliter trucidatus eſt, vt colligere eſt ex diplomate Auguſtini Barbadici Venetiarũ Ducis Anni M.CCCC. XCI. Diei XIX. Martij. Hujus ſtipite ortus eſt IOANNES MARIVS noſter Anno M. D. XLIX. Die XXIII. Auguſti, patre altero Iacobo Laurentio, prioris nepote, vrbis Rhodiginæ Decurione prudentiſ-

dentiſsimo à quo poſt prima grāmaticæ rudimenta Antonio Riccobono traditus, vt greuis literis & poëticâ ac oratoriâ facultate inſtrueretur, breui præceptoris expectationem ſuperauit. Vix enim artium illarum præcepta libauerat, cùm elegantiſsima carmina latina artificioſaſq; orationes ſuopte marte concinnaret. Hinc Riccobonum dicere ſolitum accepimus, ſe ſolum Auantium nouiſse Poëtam ſimul & Rhetorem natum. Accendebatur adoleſcens in dies ad virtutem paterno exemplo, quem Cœlij Rhodigini diſciplinâ conſpicuum arma literis non vulgari fœdere ſociâſse conſpiciebat. Quapropter nullam diem ſine lineâ ſibi elabi patiebatur: ideoq; vbi politioribus literis artibuſq; liberalibus probè inſtructus fuit, Philoſophiæ ac Theologię ſtudijs operam dare cæpit in Academiâ Ferrarienſi tunc celeberrimâ: vbi Baptiſtæ Guarini, Torquati Taſsi, Cæſaris Cremonini, aliorumq; doctiſsimorum Virorum familiaritate & contubernio vſus eſt. Inde naturali quadam propenſione ad Iuriſprudentiam animum applicuit, inuito quaſi parente, qui eum Medicinæ deſtinauerat: primaq; ſcientiæ illius tyrocinia Bononiæ jecit: deinde verò, cùm Reſp. Veneta edictum promulgâſset, ne ejus ditioni ſubjecti externas Vniuerſitates adirent, Patauium conceſsit, vbi ſtudijs ſuis colophonem impoſuit, laureamq; feliciter conſecutus eſt, præceptoribus Franciſco Manticâ, Iacobo Menochio, Tiberio Deciano, M. Mantuâ Benauidio, & Sebaſtiano Monticulo, primarijs illius ſeculi Iuriſconſultis.

In patriam reuerſus demandatum ſibi à Principe Fiſci

X patro-

patrocinium suscepit, & aliquot annos egregiè sustinuit, causasq; ciuiles & criminales tantâ nominis sui famâ egit, vt innumeri ad eum clientes ex proximis vrbibus consilium rogaturi confluerent: ipsiq; quod forsan paucissimis contigit, vt quater & vigesies ad agendas criminales causas extra patriam euocatus fuerit. Cæpit tamen auersa fortuna inter primas felicitates optimum Virum exagitare, crebrisq; infortuniorum turbinibus ejus animum exercere, & in primis bonorum jacturâ. Cùm .n. pro trapezitâ quodam se fidejussorem præstitisset; decocto ab eo ære sibi credito aliquot aureorũ millia erogare coactus est cum insigni rei familiaris dispendio. Inde crebris hostium insidijs petitus tandem duodeuiginti lethalibus vulneribus confossus est: è quorum vno, quod amplum in abdomine habebat, magna prominentis omenti portio amputari necesse fuit. Vix à vulneribus conualuerat, cùm vnicum & charissimum fratrem hostili gladio amisit. Vtq; ei acerbiùs funestissimus ille casus contingeret, eodem ferè tempore dilectissima vxor inter primi partûs labores vnâ cum filiolo expirauit. Tot igitur tantisq; ærumnis vndiq; circumuentus nõ semel de deserendâ patriâ cogitauit, Vir alioqui prudentissimus & imperterriti animi. Non erit ab instituto nostro alienum hìc adscribere elegantissimum carmen, quo ille sortis suæ iniquitatem fatorumq; sæuitiam accusat & lamentatur.

Ergo dira lues hominum, ac immitia cælo
Nos vitam externo ducere fata trahunt?
Nec tantùm affines, notos, dulcesq; penates,

Atq;

Atq; lares proprios dira valere jubent?
Verùm etiam (heu pietas nimium est nimiumq; reluctans)
Maternos cineres, ossaq; sacra Patris?
Fraternosq; artus, quòs tinxit sanguine ferrum,
Quos & adhuc lacrymis lumina nostra lauant?
Teq; tenelle puer, dulcis spes vnica prolis,
Qui fatum enixâ cum genitrice subis?
Ergo me miserum vobis, dulcissima vitæ
Portio, & hoc tumulo semper abesse volent?
Saltem extrema priùs (liceat) figam oscula saxo,
Atq; iterum lacrymis oscula mista: vale.
Et manes saluete sacri: diuellor ab vrnâ,
Hincq; oculis madidis impia fata trahunt.
Æthere felici potiemur nos simul, vno
Etsi non dabitur marmore membra tegi.

Proscriptis ac dissipatis hostibus cæpit vitam paulò tranquilliorem degere: rediitq; ad diu intermissa bonarum literarum studia. Quarum amore tam feruido captus erat; vt plerasq; noctes inter libros insomnes transigeret: vixq; reperias vllum Veterum Auctorum, quem ille ad verbum non legerit. Solebat autem inter legendum semper excerpere, & in Aduersaria referre: quorum ingentia volumina tam ad jurisprudentiam, quàm ad scientiam naturalem, & philologiam spectantia reliquit. Non igitur mirum si doctissimi Viri nomen longè latèq; peruagatum alpes etiam ipsas penetrauerit, & ad munificentissimi Principis Ferdinandi Archiducis Austriæ, deinde Imperatoris augustissimi aures peruenerit. Qui cum non modò am-

plis muneribus ob carmina in sui laudem composita donauit; verùm etiam per Hieronymum Porcilæ Comitem, tunc apud se Legatum Pontificium, vt à sanctioribus consilijs sibi adesset, allicere non semel tentauit. Quam quidem auspicatissimam occasionem si non neglexisset, irritum fortassis non cessisset præsagium duorum insignium astrologorum, qui ejus horoscopum examinârunt, ipsum nō sine jurisdictione & dominio aliquo moriturum. Tandem, cùm priori vxore defunctâ matronam Patauinam duxisset ex nobili familiâ Genâ, nunc extinctâ, Leuirumq; cælibem cerneret, ideoq; omnia illius bona ad vxorem spectare, assiduis quoq; illius precibus fatigatus, domum Patauium transtulit Anno M. DC. VI. vbi & Ciuitate donatus, & cunctis acceptissimus vixit vsq; ad An. M. DC. XXII. quo fatis pio exitu concessit Die II. Martij, relictis septem liberis, tribus fœminis, & quatuor maribus, Hieronymo scil. Carolo Phil. & Med. Doctore, scientiâ rerum naturalium, ac in primis Rei Herbariæ celeberrimo, juxtaq; Viro humanissimo, Iacobo-Laurentio, ac Rudolpho. Elatus in ædem Diui Augustini in sepulcro Leuiri sui conquiescit. Filij hoc ipsi pietatis monumentum statuêre.

D. O. M.

IOANNI-MARIO AVANTIO,
PATRICIO RHODIGINO, PHILOLOGO ET POLYHISTORI INSIGNI, NON MINVS NATVRAE QVAM IVRIS CONSVLTO, PATRI OPTIMO ET DESIDERATISSIMO
HIERONYMVS, CAROLVS, IACOBVS-LAVRENTIVS, ET RVDOLPHVS FILII MOESTISSIMI P.
VIXIT ANNOS LXXII. MENS. VI. DIES VII.
OBIIT AN. M. DC. XXII. DIE II. MARTII.

Facie

Facie fuit liberali, procero ac robustissimo corpore, moribusq; simplicissimis & priscâ ætate dignis. Libet hìc referre singulare pietatis ejus exemplum, cui simile hoc nostro seculo vix reperias. Structæ erant ijs ipsis, qui ejus fratrem interfecerant, ab hostibus insidiæ, abditis facinorosis aliquot hominibus eâ viâ, qua eos rure redeuntes trãsire mos erat. Quod cùm ipsi innotuisset, misso religioso Capucino, eos monuit, ne illâ die, si vitam saluam vellent, Rhodigium venirent: deinde sicariis illis significauit, detectas esse insidias, ideoq; properè solum verterent: mox ineundæ inter illos pacis præcipuus auctor fuit. Quantum eloquentiâ valuerit, vel inde facilè colligere licet, quòd extremis vitæ suæ annis proprij filij, qui interfecto villæ suæ parocho reus capitis agebatur, causam tantâ vi & felicitate dixerit, vt eum judices liberum pronuntiauerint. Primus in Patriâ instituit Iuris consultorum collegium, quo Ciues à plebeis distinguerentur: quamuis postmodum in pejus recidentibus rebus nimio quorundam fauore infimæ sortis nonnulli in nobilem illum cœtum admissi fuerint.

Extant apud Filios Manuscripta hæc ejus Opera.

Historia Ecclesiastica à Lutheri apostasi ad sua vsq; tẽpora.

Tractatus de Partu Hominis: quem fato præuentus ad vmbilicum perducere non potuit.

Consilia quamplurima de rebus Ciuilibus & Criminalibus.

Carmina latina & italica penè innumera.

Edita quoq; sunt non pauca ejus carmina: in primis *Poëmation italicum*, quo *Lampyridis seu Noctilucæ metamorphosim* elegantissimè cecinit, Ferdinando II. inscriptum.

FABIVS PACIVS VICENT.
PHILOSOP. ET MEDICVS.

FABIVS PACIVS.

PACIA domus Arimini antiqua & nobilis, Anno M. CC. XCVI. Vicentiam tráducta, Patauij etiam floruit ex decreto D. Melchioris Triuiſani Poteſtatis Patauini Anno M. CCCC. XCI. XXIX. Iunij: in quo Io. Donatus Pacius à Bergâ Catharinæ Polcaſtræ nobili fœminæ matrimonio junctus inter ciues Patauinos receptus eſt: cujus filus Melchior Paulũ genuit, ex quo Fabius ac Iulius prodierunt. Familiæ Paciorum cognomen dedit Vicẽtinæ vrbis vicus, qui meridiem verſùs collem Bericam reſpicit: quo etiam Iulius apud exteros inclaruit. *Berga* verò Montem ſignificat Germanis. Cujus gentis reliquiæ adhuc magnis priuilegijs vicinos ciuitatis Vicentiæ montes habitant. Huic à Fabio is gloriæ ſplendor acceſſit, eáq; illuſtris celebritas; vt non inter Vicentiæ ac Lombardiæ limites, in quibus ille natus & educatus, ſed per cultiores Europæ partes altiſsimæ doctrinæ & virtutis famâ diffundatur. Partu nempe vt portentoſo ſic & ingenio natura virum dedit: quem Paulo Lucretia Angiolella ſeptimo menſe à conceptu Anno M. D. XLVII. filium tulit: fœmina illuſtris familiæ tum annorum ſerie, tum fratrum meritis: quorum Antonius Maria Eques, Academicus, & Orator claruit, Io. Paulus profundi judicij laude, & inſigni literarum cognitione patriam ornauit. Prima politioris literaturæ

turæ

turę fundamenta cùm Fabius à Gripholo Philenio ac Violâ, claris eo seculo magistris in patriâ accepisset, ætate progresâ in Gymnasium Patauinum vnà cum Iulio fratre, mittitur: vbi diuersâ genij propensione, hic ad Iurisprudentiam, ille ad Medicinam omni curâ contendebat. Logicæ primùm hic noster, mox Philosophiæ operam dedit: in qua à summis illius ętatis professoribus Pendasio, Franc. Piccolomineo, & Iacobo Zabarellâ, quicquid notitiâ dignum desiderari potuit, feruore ingenij, assiduitate studij, & vigilijs hausit. Tota ejus cura versabatur in peruoluendis Philosophi interpretibus: nihil ad vitæ florescentis illecebras impendebatur, sed lectioni perpetuæ ita se mancipauerat non sine valetudinis discrimine, vt pater, quem sũmopere diligebat, filiũ à literis sæpius retraheret. Perceptis jam naturalis scientiæ arcanis ad medicinam eodem ingenij calore se contulit: nec minori profectu. Clarissimos enim Viros Hieronymum Mercurialem, & Bernardinum Paternum, tunc in Patauino Lyceo magno applausu profitentes publicè auscultauit: priuatim artis Principes Hippocratem & Galenum non modò legit, sed triuit. Nec tamen grauioribus studijs ita implicitus fuit vnquam, quin literarum humaniorum & gręcæ eloquentiæ oblectamentis, non quod vulgo fit, animi gratiâ, sed ad penitiorem sublimiorum rerum cognitionem, non parum temporis impenderet: quo nomine etiam hebræas literas didicit. Musarum hoc consortium ne sibi friuolum ostenderet, cùm semper in qualibet arte id summi sit ingenij gloriæ fastigium quærere; Poëma dramaticum etrusco

sermo-

ſermone *Eugenij* titulo non minori elegantiâ, quàm artificio contexuit. Patauij ita ſeptennium virtuti & literarum ſtudijs cùm impendiſſet, magnâ ſui nominis gloriâ Philoſophiæ & Medicinæ Lauream promeruit die IX. Iunij An. ſalutis M. D. LXXV. His ingenij monumentis patriæ redditus, ſedulam languentibus operam præſtitit, non prætermiſſis amœnioribus ſtudijs. Academia hìc ſæpius nunc ſolutâ nunc ligatâ oratione dicentem audiuit. In pangendis præcipuè carminibus mira inerat ei facilitas & dulcedo, vt poſtquam multis retro annis ſe ſcholis abdicâſſet, cùm in Academiâ Olympicâ argumentum, celebri Theatro dignum, quæreretur; poſthabitis aliorum Poëmatijs, Fabio cura imponeretur, vt Sophoclis Oedipum latino donaret. Sed ne ad ſpeciem omnia fierent, ſerias etiam de Re Poëtica lectiones habuit, paritérq; de rebus Philoſophicis, ac Medicis: quibus multa de Ventorum origine, plura Mathematum demõſtrationibus adſtructa ingenioſè protulit. Ex medicinâ dextrè adminiſtratâ creſcente jam in dies re familiari, ne familiæ ſuæ tam nobili deeſſet; abſente præſertim extra Italiam Iulio fratre, conjugem ſibi delegit Helenam Zugianam, quæ ipſi quatuor filios Fauſtum, Fabricium, Flauium, & Ferdinandum tulit. Horum educationem ſedulò curauit. Nunquam tamen deſes fuit ciuium languoribus diligenter tollendis: quibus animo miſericordiæ & humanitatis pleno ejus auxilia implorantibus ſuccurrebat. Quod munus grauiſſimum etſi hominem ferè totum occuparet; alieni tamen commodi ita ſtudioſus fuit, vt in gratiam amicorum ſuorum domi ſuæ Philoſophiam,

ac Medicinam doceret, imò & Anatomiam magno spectatorum concursu publicè perageret. Intima præterea naturæ viscera penitus explorauerat, metallorum, stirpiumq; vires & facultates tam incredibili ingenij acumine peruiderat; vt morbos omnes vel desperatos, & opinione hominum insanabiles, audacter & bono euentu aggrederetur, eâ nominis famâ, vt Veterum medicinam ad nostræ ætatis vsum reuocâsse diceretur. Interea posteritatis memor nobilissimis Galeni de Methodo medendi libris de suo ingenio lucem attulit domesticis meditationibus: quas non intermisit, etiamsi suadente Alexandro Massariâ, primario Lycei Patauini Medicinæ professore, alijsq; cl. Viris se Venetias cum familiâ contulisset, vt vberiores suæ artis fructus in splendidissimam vrbem conferret. Nec defuit consilio euentus. Viris enim nobilibus tam gratam præstitit operam; vt intra annum tria ducatorum millia confecerit. Verùm à Patriæ Decurionibus reuocatus tam splendidam, quæ affulgebat, fortunam relinquere maluit, seu patriæ amore, seu otio literario accensus, omnium cum admiratione, postquam in vrbe locupletissimâ annum egisset, ad patrios lares anno jam ætatis quadragesimo tertio se conuertit. Hìc ille felici prole auctus suas cogitationes medicas in Galenum perfecit: quarum vnam partem Patriæ suæ, alteram aliquot post annos Iudicum Collegio inscripsit. Decurionibus Hippolyto Bancâ, Pyrrho Montiâ, Io. Baptista Carcannâ Doctoribus, Odorico Poyanâ, Carolo Thieneo, Leonardo Valmaranâ, Guido Arnaldo, & Benedicto de Sesso aureum torquem laboris precium

habuit.

habuit. Hos, dum librum offerret, tali carmine filij Ferdinandi voce Auctor compellauit.

Quò me vestrarum rapiunt insignia laudum,
Quò splendor vocat, & nulli non cognita virtus.
Huc feror, ô summi Proceres, quibus æqua tueri
Jura datum est, atq; ancipiti fas pendere lance.
Si vos Pacis amor, si vos riuerentia legum
Sacra tenet, pulchrasq; animum versatis in artes,
Hos Pacis fructus, interq; negotia curis
Otia parta meis, generoso pectore læti
Excipite, exiguum mihi non sudore peractum
Exiguo fœtum: vestrisq; fouere parate
Auspicijs, tanto vt perfusus lumine terras
Spernat, & ætherij conscendens ardua Cæli
Æternum vestro referat de nomine nomen.

Cæteris etiâm Viris consultissimis acceptum fuisse donú ejusdem generis munere nihilo inferiori ostenderunt. Vtrumq; sanè eâ animi lætitiâ tulit; vt eo fauoris indicio, quod viuus gessit, Iconem suam iure honestandam censuerit. Vulgatis sui ingenij hisce monumentis, cùm cl. Virorum citra & vltra alpes ob elegantiam & germanum Galeni sensum suffragia meruisset, ita ejus in medicinâ auctoritas increbuit; vt non solùm Venetias, alioq; ad diuersorum Principũ valetudinem euocaretur; sed etiam ad eum multi accederent: partim vt saluti consulerent: partim vt de rebus medicis eius sententiam audirent, ac virum hunc celeberrimum coram agnoscerent: partim, vt suas lucubrationes ejus censuræ subijcerent. Nec sanè domus Viri

isti honori impar, magno Vrbis splendore, eleganti supellectile, familiâ, cæterisq; ad ornatum instructa, quam eruditorum concursus frequentaret. Communi enim hominum judicio eâ ætate practicæ medicinæ primas extra aleam tulit. Inde crebis exterorum salutationibus singularis ei honor habitus. Obseruantiam manu testatam reliquerunt Medici in Germaniâ, imò in extremo Septentrione scriptis ac medendi peritiâ celebres, dum Patauij Apollini, & Hygiæ litarent, Petrus & Michaël Viroti fratres Mombeligardẽses, Georgius Henischius medicus Augustanus, Elias Bonuinius Vratislauiensis, Laurentius Hofmannus Hallensis, Paulus Iemisch Augustanus, Henricus Nagel, & Federicus Seyller Vratislauienses Silesij, Villielmus Simonides Stettinensis, Ducis Pomeraniæ medicus, Stephanus Geiger Noricus, VVendelinus Fung, Gaspar Bartholinus Danus, professor Regius, Godfridus Vogler Francofurtensis, Erasmus Posthius, Ioannis summi Poëtæ filius, Christophorus Stymmelius Francofurtensis, Ioannes Scherhagg Viennensis Austriacus, Conradus Hofmanus Friburgensis, Io. Henricus Kirchberger Noricus, Hieronymus Scholerius, & Marcus Videmannus Augustanus, Caroli Videmanni Medici filius. Hac famæ celebritate ad Gymnasium Ticinense magno honorario inuitatus, cùm conditionem recusâsset, parario Iacobo Gallo Patauij Iuris Ciuilis professore primario mille aureorum stipendio, præter viaticum, Messanam vocatur. Consilij anceps, dum moras necteret, literis Æneæ Vizani Professoris Medici & Pendasij Philosophi Primarij Bono-

niam ad primam practicę medicinæ ſedem ſtipendio nongentorum coronatorum expetitus fuit. Quæ quidem cõmoda tam ampla patriæ, familiæ, & prolis numeroſæ ſtudio mirâ animi moderatione prætcrijt. Munus etiam Archiatri perhonorificum à Sereniſſimo Polonię Rege oblatum gloriæ ſecurus modeſtè renuit. Ita ſibi, ſuiſq; viuere maluit, ſuâ fortunâ contentus, vt etiam defunctâ vxore, ſecundas nuptias contraxerir cum Eleonorâ.... quæ ipſi familiam tribus filijs auxit. Compoſito interim animo cum ipſâ vixit, non minùs contemplationibus medicis, quàm operibus artis ſedulò addictus. In primis verò Conſilijs adeò felix, vt ad ipſum veluti ad oraculum tam collegæ, quàm ægrotantes recurrerent. Seueriores tamen hoſce labores mitioribus ſtudijs horis ſubciſius ita temperauit, vt omne ferè literarum genus attingeret, ac præcipuè SS. Patrum lectioni extremos annos daret: quibus hiſtoriam Eccleſiaſticam ſeriò junxit. Imò eâ curioſitate etiam in Iuriſconſultorum caſtra tranſierat, vt ſummâ cum admiratione omnium ſuum de Fideicomiſſis animum plenè ac eruditè aperuerit. Amicos eximiâ hac ſuâ virtute ſibi parauerat innumeros eruditionis famâ clariſſimos, Hieronymum Mercurialem, cujus ad Fabium Reſponſa Medica, Hieronymum Fabricium ab Aqua pendente, Æmilium Campolongum, Æneam Vizanum, Alexandrum Maſſariam, Gnocum Veronenſem, Medicos celebres: Iacobum Gallum, M. Antonium Pellegrinum, Iuriſconſultos, Iacobum Zabarellam, Federicum Pendaſium, Franc. Piccolomineũ, Philoſophos: & Paulum Gualdum I.C. & Patauinum

num Archipresbyterum. Verùm vt humana, dum in summo sunt, pleirumq; franguntur, ita dum Fabius post varios in patriâ honores suo ingenio jam supremo felicitatis gradu subsisteret, nec quicquam ejus gloriæ deesset, quàm vt Serenissimæ Reip. Venetæ in suscipiendâ supremâ Medicinæ practicæ Cathedrâ apud Patauinos morem gereret; en morbo correptus totùm se diuinæ voluntati obsequiosum præbuit, eâ mentis constantiâ, vt cùm vndecimo Octobris M. DC. XIV. die horâ XVIII. instaret solis deliquium, jam morti vicinus de fenestrâ luminis defectũ conspicere voluerit: cujus voti cùm compos factus fuisset, in lectulum se reponi iussit, addens suo desiderio jam satisfactum, seq; læto animo discessurum. Quod die sequenti magno omnium dolore euenit: postquam sexaginta sex annos exegisset, Vir optimi temperamenti, etiamsi staturâ exiguus: magnanimus quidem ac splendidus, omnibus tamen facilis, & insigni morum comitate gratus, ad omnem fortunam compositus: quod Emblemate Academico operibus prefixo testari voluit. Liberorũ præterea educatione diligens atq; accuratus, quos vidit omnes strenuos paternæ virtutis atq; existimationis æmulos. Faustus enim natu major cùm Philosophiæ & Medicinæ laureæ esset vicinus, juuenis febre malignâ cum insigni Parentis mœrore obijt. Fabricius, patri superstes, paternisq; vestigijs insistens magnâ celebritate post suorum studiorum honores in patriâ medicinam fecit, vbi auctâ satis familiâ diuturno suspirij malo prouectâ ætate interijt. Fuluius Templi Cathedralis in patriâ Archidiaconus insigni pietate ac viræ

inte-

integritate non ita dudum diem clauſit. Supereſt Ferdinandus nobiliſſimo Iudicum Collegio ob ſingularem Iuris ſcientiam enumeratus, verum paternæ domûs columnen ac ornamentum. Reliqui generis ſui ſplendorem egregiè ſuſtinent. Acerbam optimi patris iacturam ſupremo proſecuti officio, ſolenni pompâ in Æde S. Michaëlis Vicentiæ apud majores funus curârunt. Alexander Maraſottus Collega & diſcipulus eleganti oratione alijq; magno numero diuerſis elogijs defunctum laudârunt.

Præter *Commentaria in ſeptem de Methodo Galeni Libros,* non edita apud cl. V. Ferdinandum Pacium adhuc ſeruantur.

Liber I. Homeri Iliad.

Diſſertatio in laudem Belli.

Oratio, quam præmiſſurus erat Practicæ Medicinæ Profeſſioni in Gymnaſio Patauino.

Septem Pſalmi Pœnitentiales etruſco carmine.

Carminum Volumen tum latino tum etruſco idiomate.

IVLIVS

IVLIVS PACIVS D. MARCI
EQVES PHILOSOPH. ET I.C.

IVLIVS PACIVS.

DIuerſo vitæ inſtituto, non inferioribus ornamentis, gentem patriamq; ſuam illuſtrauit IVLIVS PACIVS. Qui triennio minor Fabio An. M.D.L. in lucem editus, ingenium politiorum literarum ſtudijs pari cum fratre contentione excoluit: eoq; profectu; vt juuenis nondum exacto tertiodecimo ætatis anno Arithmeticæ libellum magnâ facilitate conſcripſerit. Patauium ad altiores meditationes miſſus, ibidem Logicam & Philoſophiã vnà cum Fabio, mox Iuriſprudentiam à cl. Viris Marco Mantuâ, Tiberio Deciano, Matthæo Gribaldo, & Guido Pancirolo didicit. In patriam reuerſus cùm diuerſos ſcriptores profanos curioſè euolueret, ac de ijs omittendis ſeueriùs à Recognitore admoneretur, juuenis ille conſiliorum expers, & amicis deſtitutus, quò fata ferebant per Alpes Rhæticas ad Lacum Lemannum contendit. Hìc ille ſapientiſſimi Biantis viatico inſtructus, quas poſſidebat animi dotes, ſibi præſidio eſſe experiebatur. Primis nempe annis ijs artibus, quibus ad ſapientiam peruenitur, alios informauit; donec editis ingenij documentis in Viros tranſcriptus, publico docendi munere ornaretur. Atq; ſic magnorum Virorum amorem promeruit, vt nobilem Lucenſem vxorem ſibi ſelegerit, quæ decem natorum patrem fecit. Interea in Academiam Hei-

delbergensem euocatus, eo in loco Organici professoris titulo & stipendio Organum Aristotelis interpretatus est. Cùmq; linguâ Græcâ plurimùm valeret, summi Philosophi opus hoc ita triuit; vt non solùm germanum & planiorem ei sensum reddiderit, sed notis & commentarijs vberrimis magnâ facilitate illustrauerit: quę eruditorum manibus quotidie præsertim vltra alpes versantur. Ad Philosophiam postea prouectus, tantâ celebritate & discipulorum concursu prouinciam hanc sustinuit, vt meritò nominis ejus fama vbiq; se diffuderit: maximè cùm præclarissimos Commentarios in plerosq; Philosophi Libros mirâ eruditione refertos in publicum misisset. In Pannoniam inde magno honorario accitus Ius Ciuile, illis regionibus magis necessarium, summâ diligentiâ & curâ docuit. Hinc altissimi ingenij eos dedit fructus, vt jam non solùm Libris Philosophicis, sed Iuridicis etiam inclaresceret. Hi verò cl. Virorum judicio sic approbati fuerunt, varijsq; in locis denuò excusi; vt publicis doctorum suffragijs non solùm Peripateticæ doctrinæ palma, sed & Iurisprudentiæ meritò ipsi adjudicata fuerit. Cæterùm Galliæ dulcedine & sublimi eruditionis famâ inuitatus, amicorum consilio paruit, quorum literis crebrioribus solicitabatur. Nouam Henricus Dux Bullioneus Academiam Sedani aperuerat: vbi cùm Pacius docuisset, editis in vsum iuuentutis Institutionibus Logicis, ob belli rumores, post exiguam ibi moram, ad Alloborges redijt. Inde Nemausensi Gymnasio præfectus, postea in celeberrimo Montis Pessulani Gymnasio Regiam Cathedram obtinuit. Quo in munere

ali-

aliquandiu acclamantibus ſtudioſis omnibus eò vſq; progreſsus; vt in eo ætatis flore ipſâ doctrinæ grauitate & maturitate magis magiſq; vulgarem opinionem excederet: quam ad Aquas Sextias tranſlatus, dum Ius Ciuile traderet, pari cum laude ſuſtinuit. Tandem Valentiam profectus, in eo Gallicæ virtutis Lyceo voce & calamo præclara ingenij ſui & digna omni immortalitate ornamenta reliquit. Hìc ſuo merito ciuitatis jure donatus, & Regis Chriſtianiſſimi conſiliarijs adſcriptus, annuo ſexcentorum coronatorũ honorario Conſilio Gratianopolitano adſciſcitur. Quo in loco ſic vniuerſos ferè Iuris Ciuilis Codices vel Commentarijs vel Notis dilucidauit, vt fidem pene ſuperet, Virum hunc inter domeſtica negotia & publica munera tam ingentem Voluminum molem confeciſſe. Cujus laboris ſolidum conſecutus fuit fructum, ampliſſimâ ſui nominis famâ per cultiores Europæ partes diuulgatâ. A Magno .n. Etruriæ Duce in Gymnaſium Piſanum deſideratus, à Potentiſſimis etiam Belgiarum Ordinibus mille aureis inuitabatur, vt ſine docendi onere Academiam Lugdunenſem magnis doctrinæ ſuæ ornamentis condecoraret. Variâ nempe pollebat, præter Iuris Ciuilis & Canonici ſcientiam, omniũ literarum notitiâ: linguæ Latinę, Græcę, ac Hebraicæ gnarus: in Mathematicis non mediocriter verſatus: Poëtarum amœnitatibus ſatis indulgens: omnis hiſtoriæ peritus: quodq; rarum homini negotijs ciuilibus occupato, Sanctorum Patrum lectioni, & Hiſtorię Eccleſiaſticæ plurimùm deditus. Diuerſarum rerum memoriam procul dubio artis Lullianę conſeruauit benefi-

cio: cujus aliquot instituta edidit.

Defuncto Iacobo Gallo Gymnasij Patauini primario Iuris Ciuilis professore, sapientissimi Senatûs Veneti decreto IVLIVS noster in ejus locum annuo stipendio mille ducentorum coronatorum & quadringentorum viatico Anno M. DC. XVIII. Die xv. Ianuarij inuitatur. Benignâ adeo sui memoriâ recreatus ille, Serenissimæ Reipublicæ Venetæ elegantem *de Antiquo Iure Adriatici Maris* libellum præmisit. Quod obsequium fuisse gratissimum, nouâ Senatus beneficentiâ planè ostendit, editâ sententiâ, qua Iulio aduentanti equestris dignitas torque aureo trecẽtorũ coronatorũ decernitur. Ne itaq; tam amplam de se expectationem moraretur, annum agẽs sexagesimũ octauum, relictâ familiâ præter Iacobum filium viæ socium difficilimis itineribus in Italiam contendit. Iamq; vix Lombardiam intrauerat, cùm ad tanti Viri conspectum miro applausu promiscuè omnes turmatim effunderentur, Ciuilis prudentiæ oraculum rati, maximèq; Vicentini ciuem suum singulari comitate exceperunt. Nec Veneti vllum humanitatis extremæ signum intermiserunt. Pleno namq; Senatu honores jam antea decretos ei conferunt: Filium etiam in professorum Iuris Ciuilis numerum adscribunt, magnisq; pollicitationibus vtrumq; Patauium dimittunt. Hospitem tanti nominis gratissimum declarauit vniuersa Ciuitas: nec vllus erat virtutis æstimator, qui accedenti nõ occurreret, qui intranti non assurgeret. Illustrissimi Vrbis Rectores Virum se ex more sistentem omni fauore prosequebantur, Doctores communem præceptorem saluta-

Iutabant, venerabatur juuentus, ciues reliqui mirabantur. Die Orationis solennitati indicto, Auditores nouo exemplo magnâ solicitudine scholarum subsellia occuparunt. Nec spe vanâ. Argumentum enim noui Doctoris varietate animos mirificè capiebat, dum vniuersam vitæ & itinerum rationem ad vnguem memoraret. Iamq; ea fuit de ipso omnium opinio; vt semper in posterum confertâ auditorum coronâ è suggestu diceret. Comitate præterea, mirâq; morum facilitate studiosam juuentutem in suas partes facilè pertraxit, nihil intermittẽs ad tanti loci dignitatem verè tuendam. Splendidum nempe domiciliũ prope ędem S. Danielis habuit: vnde sæpius vicinũ nostrũ S. Mariæ templum in Vantio visitauit: quod necessitudinis nostræ initium fuit. Virum inueni quadratâ corporis formâ, staturâ mediocri, lætum, & blandè loquentem, non fastu turgidum, sed placidum, merasq; elegantias spirantem. Ea ipsi erat oculorum acies, vt quoties in meo Museolo conquiesceret, adscriptos cl. Virorum Iconibus titulos eminus absq; specillis assequeretur: quod Iacobo filio juueni à visûs imbecillitate negatum erat. Plura mihi de suâ vitâ, de suis studijs familiariter disserebat: inter cætera quotidie se XII. horas libris impendisse. Sed jam ætate grauis, perpetuâ familiæ suæ ac filiorum, nec non amicorum non minùs, quàm aëris & victûs veterisq; consuetudinis memoriâ, exacto vix anno, ingentis desiderij vt compos fieret, impetrato ab Illustriss. Gymnasij Moderatoribus in Galliam reditu, antiquam sedem repetijt. Ciuem reducem gratulabundi suo loco restituerunt Gymna-

sij Valentiani Præsides: quem mille coronatorum stipendio vsq; ad decrepitam senectutem firmâ satis valetudine tenuit.

Filios quatuor omnes Iuris vtriusq; Laureâ ornatos vidit. Laurentius, & Iustus Iulius præcipuis Cathedris in Galliâ expetiti, immaturo fato è viuis discesserunt: Paulus summo splendore familiam sustinet, ex quo nepotes Iulio carissimi. Iacobus literis & armis clarus, postquam cum patre ex Italiâ redijsset, ab Episcopo Valentiæ Iudicis dignitatem Diuioni obtinuit, quam summâ cum laude gerit. Iulij quoq; consilio & familiaritate vsus Antistes beneficium ecclesiasticum absq; animarum curâ bis mille coronatorum emolumento, vxore jam defunctâ, ei conferre voluit: sed ille magis rei sacræ veneratione, quàm vtilitate honorificum munus recusauit. Filias suas Venturinam, Lauiniam, Isabellam, & Ioannam cl. Viris & Iurisdictionem habentibus in matrimonium locauit. Sic ille prosperâ nepotum serie lectissimos sui conjugij fructus percepit. Pacia nempe domus ex Fabio & Iulio vndecim diuersarum artium Doctores vno seculo tulit. Summæ autem felicitatis accessio ea fuit penè singularis, quod tam commodè egerit extremos annos, vt cigneâ voce cecinerit:

Hactenus aduersam expertus sortemq; secundam,
Euasi inuictus.

Quam sanè animi constantiam symbolo familiari profitebatur, literis vocum primoribus Pacium Vincentium I. C. significantibus.

PAX VIVIS IN CHRISTO.

Quo

Quo etiam annis octoginta quinq; vitam varijs fortunę vicibus tentatam placidè pièq; in Christo clausit, salutis humanæ M. DC. XXXV. Valentiæ: ibiq; summo omnium honore conditus. Vitæ suæ cursum Iulius Pacius hisce versibus circumscripsit.

Vrbs genuit, Venetis condens quam Gallus in oris;
Hostibus à victis nomen habere dedit.
Pacis vbi, & Berigæ nostræ cognomina gentis
Clara per innumeros inuenientur auos.
Cum fratre à teneris, iussu patris, excolor annis,
Hellados & Latij scripta diserta legens.
Missus in illustrem post hæc Antenoris vrbem,
Et Sophiæ jussis imbuor, & Themidis.
Tum fatum injusti fugientem tela furoris
Detulit ad fines, terra Lemanna, tuos.
Tu vitæ sociam primâ florente juuentâ
Iunxisti: decies me facit illa patrem.
Euocat hinc lustris tradentem Iura duobus
Pannonia, & retinet tempore penè pari.
Abstrahor à caris, colui quos semper, amicis,
Moribus auersis, liuida turba, tuis.
Pace peto Mosam, mox linquo bella gerentem,
Antiquo Allobrogum reddor & hospitio.
Sed si hinc pertraxit Rectoris læta Nemausus
Imponens humeris munera cuncta meis,
Cur reuocas? præstare vetant, en optime Princeps,
(Parce piæ menti) jussa superba fidem.
Non tamen inuitus retinebor tempore longo:

Auro

Auro libertas gratior esset solet.

Excipit hinc igitur vicina Academia, tandem
Sede Placentini, Rege jubente, locans.
Hactenus aduersam expertus sortemq; secundam,
Euasi inuictus. Scire futura nefas.

Ingenium Viri testantur hæc monumenta Philosophica.

Institutiones Logicæ in vsum Scholæ Sedanensis priusquam Minerua Marti cederet.

Organum Aristotelis grecum & latinum cum notis.

Idem cum notis & commentarijs.

Rudimenta Logica.

Physici Libri VIII. græci & latini cum com.

Libri de Cælo græci & latini com. illustrati.

Libri de Animâ græci & latini cum com.

Doctrinæ Peripateticæ Tomi tres. Primus Logicus. Secundus Philosophicus. Tertius Politicus.

Logicæ Disputationes.

Aristot. de Cælo cum notis perpetuis.

Iuridica.

De Contractibus Tractatus VI.

Com. ad tit. Cod. de rebus creditis. seu obligationibus, quæ re contrahuntur.

Centuriæ aliquot.

Isagoge in Institutiones Imp. Lib. IV.

Item notæ in easdem.

Epitome Juris secundùm ordinem Inst. Imp. digesta.

In Decretales Lib. V.

De

De Juris Methodo Lib. II.

Synopsis Juris ciuilis &c.

Com. ad Lib. IV. Cod. de obligationibus & de rebus creditis.

Libellus de Jure Maris Adriatici.

De Arte Lullianâ.

Oeconomia Juris.

Com. in Tit. de pactis & transactionibus.

Analysis V. partis Digesti.

Picturæ II. de gradibus secundùm Jus Ciuile, & Canonicum.

Item Tractatus de Gradibus Affinitatis.

Editio Corporis Juris ciuilis cum notis & Legum argumentis.

FEDERICVS CERVTVS.

VEronensis græcas & latinas literas, ex purissimo optimorum scriptorum fonte in Italiâ & Galliâ haustas, illustribus discipulis humanissimè refudit, longoq; per quinguaginta annos labore in ijs instruendis exacto supremum gloriæ culmen hoc seculo inter Grammaticos & Rhetores obtinuit. Tanta namq; ejus fama erat in educandis ritè adolescentibus; vt Vrbem illam celeberrimam sua schola ferè in Gymnasium publicum transformaret. Bibliothecam habuit non vulgarem

pluribus manuscriptis codicibus auctam: quorum indicem Ioanni Rhodio debemus, quem nos aliquando in BIBLIOTHECIS EXOTICIS dabimus. Disciplinæ suæ alumnos reliquit is innumeros: inter quos duo maximè conspicui occurrunt, Cozza Cozza archipresbyter, vir ad vnguem factus, & Aloysius Nouarinus, Theatinæ Sodalitatis decus, atq; inter Ecclesiasticos scriptores nemini secũdus: cujus potissimùm in gratiam Cerutum clarissimũ & absolutum omnibus numeris Virum libenter hìc memorare volui, non alijs laudibus, quàm *Commentariorum elencho*, quæ eruditis probata leguntur. Obijt senectute, & difficultate vrinæ confectus ætatis anno LXXIX. relicto filio Benedicto, claro & spectatæ formæ medico: qui, postquam arte medicâ & vulgato *Calceolarij Museo* inclaruisset, Anno M. DC. XX. senex viuere desiit. Ejus pietate, parenti erectum hoc in Templo cathedrali monumẽtum.

AVE ·
PATER FEDERICE CERVTE.
PATER ERVDITIONIS OMNIS LIBERALIORIS.
PARENS
INCOMPARABILIS MEMORANDE.
PROMERITVMQ. HVNC TITVLVM
AETERNVM
A FILIO PIENTISSIMO
BENEDICTO CERVTO MEDICO PHYSICO
HABE.
ANNO M.DC. XI. XIX. CAL. FEBR.
QVI DIES FINITIONIS EIVS FVIT.
VIXIT AN. LXXIX. M. V. D. IIII.

179
VINCENTIVS CONTARENVS
ORATORIÆ ET HISTORIAR. PROFESSO

VINCENTIVS CONTARENVS.

VEnetijs ortus, adeo in omni antiquitatis ac priſcæ eruditionis ſtudio inſudauit; vt verè ſui ſeculi omnium votis Italiæ Lipſius fuerit habitus. Optimi habitûs placidoq; vultu, ingreſſu graui, omnibus vir ſuauis, atq; ad officia promptus, memoriâ fideli, judicioq; perſpicaci, in rebus omnibus præcipuè modeſtus, M. Antonio Mureto addictiſſimus: à quo Venetijs prima interioris literaturæ initia fideliter hauſerat. Ingenio vt erat acri, ſic Iuſti Lipſij, quæ tunc literatorum orbem recenti famâ impleuerant, monumenta diligenter euoluit, ac honeſtâ contentione ad veritatis amuſſim exegit: cujus adhuc ſuperſunt veſtigia. Nec humanis tantùm literis acquieſcens, ſacræ etiam ſcripturæ lectione plurimùm delectabatur, rebus eccleſiaſticis magnâ parte deditus. Cùm jam ingenij præſtantiâ vndiq; inclaruiſset, à Gymnaſij Moderatoribus Anno M. DC. III. ad publicam Oratoriæ cathedram eligitur. In qua poëtas omnes, hiſtoricos, & inter eos T. Liuium ita clarè ac diſertè explicauit, omnemq; ex ijs medullam, ac penitioris reconditæq; eruditionis documenta digeſſit, ac in penu ſuæ memoriæ repoſuit; vt fermè ex ejus ingenio rariora quæq; eruditionis momenta pendere viderentur. Priuatis etiam in ædibus, nobilibus præſertim Venetis, omnis antiquitatis atq; in primis Romanæ abſtruſiores ſenſus aperiebat: è quibus inter præcipuos Sereniſ-

ßimæ Reipublicæ Senatores nunc plurimùm pollent Angelus Contarenus D. Marci Procurator, & Hieronymus Landus vterq; eques. Aßeruantur adhuc apud Ioannem Galuanum I.C. celebrem Gymnaßij Patauini lectorem, ac reconditæ eruditionis notitiâ præstantem, egregij Viri discipulum varia harum lectionum fragmenta. Summâ cum laude prouinciam hanc cùm aliquot annis exornâsset, nescio quæ ipsum opinio incesßit à Senatu Veneto emeriti Profeßoris titulum publico stipendio sibi etiam absenti jam deberi. Floridâ verò ætate ac vegetâ diuersam consilij rationem ßugeßit Patribus: præsertim cùm extra ditionem Venetam agere constituißet. Expectatione frustratum se cùm ægrè ferret, Anno M. DC. XVI. à legendi munere abstinuit, Abbatis Aldobrandini, quem postea Cardinalem vidimus, præsertim fauore Romam excitatus, cùm ei Pataulj commoranti Historiarum & Ciuilis disciplinæ documenta tradidißet. Amicis ejus reclamantibus, durior nihil cedens, cùm multa circa vetustioris historiæ notitiam elaborâßet, atq; in primis de Antenore; in Istriâ Polam seriò perlustrare decreuit. Æstate verò admodum feruidâ, Augusti mense An. M DC. XVII. cùm eò conceßißet, cœli grauitate, mox febre corripitur. Inde Venetias illico translatus, in domo Bonfadini Parochi S. Benedicti cùm sibi vltimum diem instare videret, tot annorum labores ne penitus interirent, Ioannem Galuanum I. C. celebrem, charißimum sibi discipulum Patauio accerßiuit. Interea hic patrui morte impeditus, febriq; correptus cùm literis Contareni à patre traditis minimè

nimè obtemperare posset; paucis post diebus occubuit ille annos natus XL. in æde D. Benedicti honorificè tumulatus. Viri famam extendunt ejus monumenta, quæ ipse luci commisit. Cætera cum scrinijs surrepta nullius adhuc diligentiâ reperiri potuerunt.

Edidit *Orationes tres. I. De Laudibus Virgilij. II. De Eloquentiæ cum arte Militari similitudine. III. in Funere Joan. Sauij.*

Variarum Lectionum liber.

De Re Frumentariâ contra Lipsium. Item *de militari Romanorum stipendio.*

IOANNES BARCLAIVS.

BARCLAIORVM familia in Scotiâ olim celebris, hodie rerum vicissitudine, hæreditarijs prædijs cum dominis ferè perijt. Cujus prosapiæ GVILIELMVS filius natu minor, in Regis Scotiæ aulâ consumptis adolescentiæ annis, quærendæ rei & figendæ fortunæ in Galliam paulò adultior & triginta natus annos venit, cępitq; quam vis seriùs, animum ad literarum studia adijcere: quod eâ ingenij felicitate perfecit, vt breui Iurisprudentiæ doctor à Iacobo Cujacio renunciaretur: atq; ob judicij præstantiam in Mussipontanam Academiam, non ita pridem à Serenissimo Lotharingiæ Duce institutam,

IOANNES BARCLAIVS

euocatus, primarij Interpretis munere perfunctus fuerit. Id ei procurante Viro cl. Edmundo Hayo Societatis Ieſu Theologo, Barclaji auunculo, plurimæ apud Ducem auctoritatis. Hìc dum in vxorem eſſet ducturus clariſſimam fœminam è familiâ Dominorum de Maleuille, cùm de ejus familiæ nobilitate à Puellę parentibus quæreretur; Iacobi Regis atteſtatione id comprobatū eſt An. M.D.LXXXII. Die XVIII. Martij literis Dat. Edimburgi ad Sereniſs. Ducem Lotharingiæ.

IACOBVS Dei gratiâ Scotorum Rex omnibus, ad quos hæ literæ perferrentur, ſalutem. Cùm eſſet nobis relatum à dilecto noſtro conſanguineo Georgio Comite de Hunilie, nec non à dilectis noſtris Domino Patricio Gordonio Auchendoun, D. Valtero Ogiluio de Finlater Equitibus auratis, Joanne Leſlæo Domino ac Barone Balquhane, Joanne Gordonio Domino ac Barone à Pielurge, Valtero Barclaio Domino ac Barone à Tollie &c. & à Dauide Barclaio Domino ac Barone à Calarne &c. ac etiam ab alijs Regni noſtri primi ordinis nobilibus, Gulielmum Barclaium, prædictorum virorum illuſtrium cognatum, in Galliam ante aliquos annos profectum, jam tandem ſub amantiſsimi fratris ac cognati noſtri ditione in Lotharingiâ conſediſſe, ibique affinitatem genere moribuſq; ſuis non indignam contraxiſſe; precibus à nobis contenderunt, vt noſtrâ teſtificatione exteras nationes de ejus viri antiquâ nobilitate redderemus certiores. Idq; maximè vt intelligat chariſsimus frater noſter ac cognatus Illuſtriſsimus Dux Lotharingiæ, cæteriq; omnes, apud quos dictum Gulielmum Barclaium habitare cōtigerit, eum ſuam nobi-

nobilitatem nihil esse ementitum, quod facere interdum nonnullos humili & obscuro loco natos nobis suggestum est: sed ex antiquissimis Regni nostri familijs longâ auorum serie ortum traxisse. Hoc itaq; verum esse, quod prædicti viri illustres nobis narrârunt, re totâ diligenti inquisitione exploratâ comperientes, eorum supplicationi, eo quòd iustissimam videtur continere petitionem, libenter annuimus, ac præsentium literarum tenore tam prædicto fratri ac cognato charissimo nostro, quàm cæteris omnibus, quorum hoc scire interest, hoc locupletissimo testimonio significamus, præfatum Gulielmum Barclaium ex coniugali toro natum antiquâ majorum suorum nobilitate esse illustratum: ex quibus complures etiam torquati Equites, vt fideliter accepimus, multis retro seculis extiterunt. Quod vt planiùs præfato fratri ac cognato nostro illustriss. Duci Lotharingiæ cæterisq; omnibus innotescat; hoc auctoritatis nostræ testimonium, à nobis subscriptum, magno sigillo nostro communiri præcepimus.

Datum &c.

Ex hac tam illustri vxore Gulielmus Ioannem filium vnicum habuit: qui indolis & iudicij præstantiâ puer insigni statim in Patrum Iesuitarum scholis educatur: vbi ita eorum studijs se accõmodauit, vt ferè ab eis in eorum contubernium abriperetur. Sed renitente patre, qui eum suę ętatis delicium, & senectutis veluti baculum sibi constituerat, cùm adolescentem magni ingenij iterum expeterent; eorũ voto nihil cessit: quandoquidem mutatis rebus Scotorum, & Regno Angliæ calamitatum, quibus afflicti multos annos jacuerunt Catholici, finis sperabatur, ac tempestatis,

pestatis, qua religionis puritas, hoc est sacra Romana, fuerat jactata, serenitas.

In Angliam igitur Gulielmus quinquagenarius cum vxore, filio, omniq; familia migrauit, sperans, se doctissimo Regi nouo, & literatorum fautori, suæ jurisprudentię studijs delectaturum. Quod feliciter euenit. Consiliarius enim ab eo electus, ibi jactatæ fortunæ anchoram fixisse arbitrabatur. Sed cùm Rex à Catholicâ fide aberrans, aulicorum arte catholicos paulatim ab officijs secretis respueret; Barclaius mallens regiam liberalitatem, quàm conscientiam, vulnere hæresũ fœdare, de discessu cogitauit. Eo tunc tempore Ioannes filius suæ ætatis anno XVII. Panegiricum de Regis Iacobi inauguratione composuerat. Quo lecto Rex, pueri ingenio delectatus, patrem rogat, vt apud se hærere filium pateretur. Sed Gulielmus metuens, ne molli ętati adhæreret erroris de religione labes, eum secum in Galliam reduxit, apud se mansurum, donec robur religionis catholicæ Romanę ratione & constantiâ magis confirmaretur; vt postea ad Regem, veluti familiæ collapsę restaurator destinatus, accederet. Lutetiam igitur profectus ab Andibus inuitatus est ad primariam juris cathedrã. Andegauum cum filio accitus, ibi quinquennio expleto filium iurisprudentiæ Laureâ exornauit. quod quidem summæ lætitiæ & felicitatis accidit. Statim tamen aduersa fortuna astitit Barclaio: nescio enim quo morbo Gulielmus afflictus paulò post è vita excessit: ibiq; perhonorificè reconditus. Edidit Pater celebre & præclarum *contra Monarchomachos pro Regibus* volumen sex libris distinc-

rum, & eruditos *in titulum de Rebus Creditis, & titulum de Jureiurando commentarios.*

Ioannes tanti, patris filius, non parentis obitu territus, magnâ animi constantiâ studia jam incæpta prosequebatur. Hìc in florente vrbe aduena ad Iurisprudentiam animum applicuit: mox ad Regem Angliæ ab amicis excitus, & vt suæ familiæ vestigiâ erueret, se contulit. vbi cùm à Rege clementer exceptus esset, aliquandiù vixit à publicis oneribus liber, titulo solummodo Cubiculi Regij nobilis honestatus. Eam fidem, quam ab incunabulis sanctissimè hauserat, tenuit: & hoc quidē Regis benignitate, vt ipse in Epist. ad Lectorem in suâ Parænesi. *Itaq; in Angliâ non furtim, non timido more obibam Catholici Viri munera: familiam eâdem disciplinâ imbuebam: nec aberam modò à Sectariorum Templis, sed & Orthodoxorum cætibus assiduo consortio misceri solebam.* Id totum à Regis clementiâ impetratum ostendit: quod quidem nec præter consuetudinem: cùm ille in Galliâ natus, veluti Angliæ hospes tali viuendi ratione frui posset. *Primum te absoluo, me in fide catholicâ à puero educatum, neq; vnquam demutâsse. In hæreses, ago, perpetuò mihi hostes, quarum castra non subij, tesseram non agnoui.* Hìc dum commoraretur, fortunę & rerum humanarum fluxum & refluxum meditatus, eorum, qui pietatis & doctrinæ imagine orbi illudunt, artificia, aulicorum ineptias, & in nihil agendo occupationes, anxiamq; solicitudinem; subijt penicillo animus hic ingeniosissimus istarum rerum effigiem delineare, vt aliquo pacto experiretur vires, quid scribendo posset. Itaq; lectis

Petronij Arbitri, quæ supersunt, fragmentis: effinxit se totum ad hujus scriptoris vultum, suæ ætatis ac temporis tabulam effingendo: in qua plus salis quàm fellis, iocorum quàm conuitiorum. diuersas etiam prouincias & aulas Anglicam, Gallicam, Lotharingicam, quas præsens viderat, Hispanicam, Romanam, & Imperatoriam, vt ab alijs audierat, suo stylo adumbrauit fictitiorum nominum nube obscuratum opus, quod SATYRICVM inscripsit. Hìc intertextæ sunt narrationes de populo vniuerso, de sexu, ætate, veræ quidem, singulari tamen nomine consignatæ: solennia vbiq; & crebra amorum furta fœminæ garrulitate & fallacijs censentur: quæ in aulis liberiusculè collimant capita, & pudorem audaciùs decoquunt. Compunxit istam vitiorum libertatem in aliquâ, quæ nec vnquam nata, nec nascetur. Hujus Operis libri de amicorum manibus in complures orbis partes aduolârunt, typis vulgati sub EVPHORMIONIS titulo: vbi nomina per literarum inuersionem, aut additionem, duarumue latinarum vocum in vnam combinationem, aut græcę dictionis, aut populi, aut loci deriuatione & moribus aliquando intelliguntur. *Euphormio* nempe Ioannes Barclaius, ingenuæ frontis homo: sicuti *Lucinia* Scotia patria majorum Barclaij. *Scolimorrhodia* Anglia, à Rosis ejus gentis insignibus: *Eleutheria* Gallia, quæ vox libertatem significat: *Marcia ciuitas* Venetiæ, à S. Marco Diuo tutelari: *Delphium* Mussipontum, Gallicè *Pontamusson*, Lotharingiæ vrbs, in qua natus Ioannes Barclajus, & in qua Gulielmus Pater Ius docuerat: *Icolcon* Belgium, quòd fingatur à Geographis referens

rens Leonis imaginem: *Melandria* Hispania, à nigredine hominum. *Ilium* Lutetia Parisiorum, à Paride Trojano, à quo conditam primùm hanc vrbem,& nominatã esse fabulantur: *Liphippus* Philippus II. Rex Hispaniæ: *Labetrus* Albertus Austriacus Archidux Belgicæ: *Despotikyrius* Dux Lermæ, quòd Domini esset dominus, hoc est ejus nutu & consilio omnia peragerentur à Rege Hispaniæ: *Pedaa* Infans Hispaniæ Isabella Clara Eugenia, vxor Alberti: *Argyrostratus* Ambrosius Marchio Spinula, factus Imperator dato argento: *Charidotus* Richardotus, præses Cõsilij Belgici Archiducis Alberti: *Nearius* Comes Mauritius: *Thebani* Germani, à fortunæ similitudine: *Ægorus* Comes Egmondanus Conte D'aigmont: *Leucomus* Pater Franciscanus, qui pararius fuit pacis inter Hispanum & Gallum, conciliatorq; induciarum inter Albertum & Ordines Hollandiæ, à canicie capillorum, & senectute: *Albagon* Dux Albæ: *Protagon* Rex Galliæ Henricus IV: *Doromisus* Dux Rhonius, siue Suilius præfectus Aerario Regio in Galliâ, à tenacitate & odio donandi: *Torrensius* Galliç Cancellarius Brulard: Gallicè *Brsuler* est torrere: *Neapolitanus* Galliç primus Secretarius Villeroy, cujus cognomen Gallicum *Villeneufe*, idest noua Vrbs *Janicularius* Pręses Ianinus, qui pro Rege Galliç adfuit Hollandis, dum Inducię cum Hispano fierent: *Cursor* Varrenus præfectus Veredariorum, siue Mastro delle Poste: *Geragathus* Bellieureus Galliæ Cancellarius ante Torrentium, à gestione magni Sigilli, quod inclusum Capsulæ pretioso lapide ornatæ prefertur Cancellario: *Major familiæ Geragathi*

gathi Archiepiſcopus Lugdunenſis, Bellieurei filius natu maximus: *Teſſaranactus* Rex Magnæ Britaniæ, à quatuor Regnis Angliæ, Scotiæ, Franciæ, & Iberniȩ: *Gephyrius* Papa ſeu Pontifex, à Gephyrâ Ponte: *Themiſtius* Gulielmus Barclajus Ioannis Pater à Iuris & themidis profeſſione: *Neopalæus* Lipſius, homo nouus, ſed affectatæ in dicendo antiquitatis: *Acignij* Ieſuitæ, à nigro veſtium colore contrario cignorum colori.

Relictâ Angliâ cùm Germaniam & Galliam peragâſſet, Romam tandem acceſſit, vt inter præcipuos literarum cultores, & optimos Principes ejus fides & eruditio probaretur. Iam fluctuantis fortunæ inſultu ad pacatiorem vitam & tranquillitatem vni Deo & Muſis tranſlatus, benignitate Pauli V. Summi Pontificis varijs beneficijs auctus, ſuam domum modico prouentu ſuſtinuit. Ædes in Vaticano, quas viridario ornauerat, nunquam deſerere voluit, vt vt aër parum ſalubris cenſeretur. Scriptioni deditus ſuaui ſtylo ARGENIDEM conſcripſit. opus varium, inuentione & elocutione præclarum, ſententijſq; plenum. Meditabundus multa præterea contexuit, ſingularum in primis Gentium mores. Earum characteres dedit eleganti libello, quem ICONA ANIMORVM inſcripſit. Nec minori in Carminibus facilitate eruditorum ſuffragia promeruit: quos conciliauerat ſibi grata conuerſatio, argutus ſermo, ſed & jocoſis ſine ſale adeo facetus; vt multi dubitauerint, ipſum Euphormionis auctorem. Nec minùs Gregorio XV. charus, & Maphæo Barberino purpuratorum Principi, literarum acerrimo æſtimatori gratiſſimus fuit: quorum

liberalitate familiam suam in dies locupletiorem percepit. Dubiâ valetudine vsus atq; in primis calculo diuexatus, domi varia suo ingenio digna exorsus opera, florente adhuc ætate succubuit anno M.DC. XXI. XII. Augusti: humatus in æde S. Petri Montorij. Cœnotaphium in æde S. Laurentij extra Vrbem posuit Em. Franciscus Barberinus Cardinalis: quod prudenti consilio postea sublatum, cùm defuncti vxor splendidius monumentum ad mariti tumulum meditaretur: imparem rata marito clarissimo Bernardum Gulielmum à Monte S. Sabini, professorem Romanum, cujus manibus parem gratiam reddiderat Cardinalis humanissimus. Nec aliam fuisse amissę memoriæ causam, testis mihi Eques Cassianus à Puteo, ob eximium animi candorem omni fide major.

IOANNES COLLE.

BEllunensis anno M.D.LVIII. XXV. Octobris ortus Georgio patre & Nicolosâ Paschaliâ Comitibus Cesanæ à Colle, olim vocatis de S. Bartholomæo, Dominis Vicariatûs Salcis, vt ex priuilegio Galeacij Ducis Mediolani cōstat, quod Cremonæ datum Anno M. CCC. LXXXIX. Iuuenis formâ & indole præstanti humanas literas ab Aloysio Curtio & Geruasio de Geruasijs accepit. Hinc Philosophiæ & Medicinæ Patauij sub celeberrimis Viris

ani-

animum applicuit: quibus ita cursum suorum laborum perfecit, vt Anno M. D. LXXXIV. VIII. Maij vtriusq; disciplinę laureâ fuerit insignitus sub auspicijs Hieronymi Capinaccei, Bernardini Paterni, Francisci Piccolominei, Comitis Iacobi Zabarellæ, Herculis Saxoniæ, Æmylij Campolongi, & Albertini Bottoni, quos promotores suæq; doctrinæ testes habuit. Aliquot inde annos cùm hìc ęgrorum inspectioni diligens magnorum virorum ductu impendisset, suadentibus agnatis Venetias profectus, in eâ celeberrimâ vrbe annos XII. magnâ cum laude medicinam exercuit: scriptioniq; deditus varia vulgauit. An. M.DC. Serenissimus Franciscus Maria II. Vrbini Dux VI. cui jam opera quædam sua dicauerat, ipsum protomedicum ac nobilem à cubiculo creauit annuo quingentorum ducatorum honorario, præter victum ei duobusq; ministris assignatum. Praeterea sua stemmata auctiora obtinuit, Senogalliæ nobilitati consilioq; ascriptus. Vacante autem in Gymnasio Patauino ob mortē Roderici à Fonsecâ Primariâ Medicinæ Practicæ cathedrâ, Senatus Venetus ipsum amplo stipendio in ejus locum euocauit. Exactis itaq; in aulâ tribus & viginti annis, mille coronatorum dono ex benignitate Principis dimissus, Pataui j munus supra ætatem alacriter exercuit, non solùm in publicis scholis, sed priuatis quoq; in ædibus discentium commodis impensè addictus: quorum non minùs applausum meruit, quàm ciuium. Comitate insigni ac decēti cultu Collegis suis gratus, maximèq; Cæsari Cremonino arctâ necessitudine coniunctus. Veterum præcipuè lectioni, quod à publico

munere vacabat, otium impendit omne. Inde jam senior etiam diuersa vulgauit ingenij monumenta, vix à studijs sibi temperans etiam sæuiente acriùs peste: qua LXXII. exacto anno, mense Iunio M. DC. XXXI. abreptus: in sacellum D. Antonio vicinum priuato funere elatus, vbi sine monumento quiescit: quem posteritati commendârunt hæc ingenij monumenta..

Edita.

Praxis vniuersalis de omnibus Affectionibus Malignis & Pestilentibus.

Idea omnium facultatum, scientiarum, & artium.

Elucidarium Anatomicum, & Chirurgicum, cum Commentarijs in Auicenam.

Cosmitor Mediceus, De exercitijs totius Artis medicæ Theoricæ & Practicæ cum Consultationibus..

Ragionamenti Academici.

Commentaria in Librum Hippocratis De Insomnijs: & Sententiæ dilucidatæ in AuenZoar.

De Medicinâ Iucundâ. Ars Chymica. Remedia Chymica ad omnes Morbos.

De Morbo Gallico, de Fascino, de Plicâ, De Senectute protrahendâ, De Præseruatione à Venenis, De Tartaro, De Vitriolo.

Monumenta Synoptica De Peste præseruandâ & curandâ.

Nondum edita.

Principia Naturalia, Metaphysica, & Astrologica, ex Hippocrate.

Anatome Hippocratica.

Medi-

Medicina Theorica & Practica Hippocratica.
De Mortalitate Animæ ex Hippocrate.
De Principatu Membrorum.
Medicina Aristotelica.
Anatome Aristotelica.
De Calido Innato.
Vera opinio Aphrodisæi de Immortalitate Animæ.
De Formis Elementorum, & De Principatu Membrorum.
Sententiæ dilucidatæ in Aphorismis.
De Naturâ Animalium ex Aristotele.
Admonita, & Præcepta dilucidata, & conciliata.
De Febribus benignis, malignis, & pestilentibus.
De Vitijs Capitis.
De Vitijs Thoracis.
De Vitijs Ventris inferioris.
De Morbis Virginum.
De Morbis Muliebribus.
De Morbis Puerorum ex Rhasi.
Metoposcopia naturalis.
De Medicinâ Rationali, Methodicâ, Astrologicâ, Chymicâ, Empiricâ; & modo Collegiandi, Componendi & administrandi medicamenta, &c.

IOANNES THVILIVS MARIÆ-MONTANVS.

DOctissimi hujus Viri vitam non aliunde petere visum est, quàm ex ipsiusmet oratione, quam publicè in auspicio suarum lectionum Patauij habuit anno M. DC. xxiii. xii. Decembris. Idq; eo libentiùs, quòd Viri libertas ac ingenuitas ex hac potissimùm spectatur, dum impeditum viginti annorum varijs difficultatibus ingenium sic repræsentat.

In Comitatu Tirolensi ad fontes Athesis Vallis est, ob agri fertilitatem, & loci amœnitatem VALLIS VENVSTA appellata. In hac monasterium MONS SANCTÆ MARIÆ in colle altißimo, paucis quasi palantibus villulis cinctum, eminet. Ibi mea vagijt infantia, lusit pueritia, & quantum per ætatem & vires licuit (nihil .n. pudebit fateri quod in confeßo est) vitam pastoritiam & agriculturam in rure paterno exercuit adolescentia. Sed nescio quo genio impulsus viuidus meus animus ad literas ardentiùs, quàm pro fortunâ & vitæ instituto, aspirare, & parentes eâ de re importuniùs solicitare cæpit. cùm interea durus mihi sæpe pater dixit, Studium quid inutile tentas? quippe qui me vnicum filium ad opera rustica alligare omni conatu satagebat: degenerem me credens, nisi & ego Horatianâ illâ felicitate beatus procul negotijs paterna rura bobus exercerem nostris. At mihi jam puero cælestia sacra placebant,

cebant, inq; suum furtim Musa trahebat opus: & ita trahebat: vt extorto à matre paruo viatico occultè me paterno subduxerim imperio, & Oenipontum ad liberalia studia properauerim. Ibi jam annum egreßus quartumdecimum manus surculis & ligonibus induratas primùm ad tabellam alphabetariam admoui: nihilominus non obstitit extrema rerum neceßariarum penuria, non retardauit quotidianus labor in victu quærendo occupatus, non absterruit incertum subsequentis noctis domicilium, non retraxerunt noctes cum dispendio aciei oculorum euigilatæ, quin quinque annorum spatio studia humaniora cum publicâ laude feliciter absoluerim. Quo sanè temporis curriculo ea paßus sum, præ quibus Diogenis dolium, Cleanthis nocturni labores, & Plauti pistrinum meræ sunt fabulæ. Subsequens biennium in Archiducali Friburgensium Brisgojæ Vniuersitate in Collegio Sapientiæ studijs Philosophiæ satis commodè impensum est. Post cujus supremam lauream aßumptam cùm jam animũ ad medicinam applicuißem, vltrò mihi non ambienti oblata est Humanitatis cathedra. Quam prouinciã qua ratione sustinuerim, malim loquantur testimonia publica, quibus me Senatus Academicus prosecutus est, quàm vt ego mearum laudum præco jactantiæ aut philautiæ notam incurram. Jam videbar albis quadrigis triumphare, nisi etiam studia mea communi rerum humanarum vicisitudini fuißent obnoxia. Etenim vno ferè & eodem tempore hinc bellica tuba horrendum increpans Martem ad intestinum tumultum Alsatiæ clasßico accendebat: illinc Libitina, recrudescente pestiferâ lue, vrbes vastatione latè populabatur. Vnde pul-

cherrimus literarum cursus biennij spatio mihi fuit interceptus. Quare ab Arte ad Martem desilire, & integro anno cum trimestri in castris Archiducalibus stipendia mereri coactus fui. Reliquum tempus continuis peregrinationibus datum, spretâ etiam Aulâ Oenipontanâ me inuitante. Siquidem ingenitus meus candor nunquam potuit foris dealbatos aspicere caminos, qui plerunq; in aulis eminent: nec ego vnquam volui hanc libertati aßuetam ceruicem seruili & projectæ adulationi mancipare. Donec tandem tot procellis iactata nauicula huc Patauium, tanquam ad exoptatum portum, appulit: vbi studiorum naufragium collectis tabulis denuò instauraui. Aristippus aliquando naufragio Rhodum ejectus, cùm in littore figuras mathematicas in arenâ depictas vidißet: Salua, inquit, res est, Amici: hominum vestigia aspicio. cùmq; Ciuitatem ingressus humanissimè eßet exceptus; Ciuibus suis renuntiari jussit, vt eas opes sibi parare studerent, quæ naufragio non pereunt, sed simul cum possidente enatant. Alia longè præstantiora, quàm mathematica, & ego hic in littore Adriatico post longã fortunæ jactationem inueni hominum vestigia: virtutem, nobilitatem, doctrinam, & summam in peregrinos humanitatem. Vnde tam benignè susceptus deliberato animo hic spei meæ anchoram nõ irrito conatu fixi: ciuibus meis nuncium remittens, vt vel meo exemplo discant, quales sibi parare debeant diuitias. Hic etsi dura nouerca fortuna hactenus variarum afflictionum tela in me contorserat; nondum tamen exsaturata fuit ejus sæuitia; nisi etiam morborum cruciatibus meam experiretur constantiam: quibus me tam crudeliter afflixit; vt triennio

conti-

continuo affixus lecto iacuerim inutile pondus. solus animus semper sibi constitit, sola erecta mens, languescente corpore, cum Musis versabatur. Rorella planta, quantumuis ardentißimis solis radijs æstate sit exposita; nunquam tamen ipsius folia roscido quodam humore destituuntur, sed semper eorum tenella lanugo guttulis quibusdam pellucidis madere videtur. sic tot malis induratus animus meus inter febriles æstus, inter miseriarum incendia, musarũ rore irrigatus non potuit penitus contabescere. Didicerat enim oraculum illud Telesillæ, nobili loco natæ, sed ægro corpore fœminæ datum, ΜΟΥΣΑΣ ΘΕΡΑΠΕΥΕΙΝ *Musas scil. & animi & corporis morbis mederi. Percepistis studiorũ & peregrinationis meæ seriem. Quam ideo exponere vobis placuit; vt quiuis vestrûm matùro judicio conijcere poßit, quàm prorsus nihil in me relictùm sit, quod liuoris spicula & aculeos irritare, vel inuidiæ aleam subire debeat: nisi forsam aliquis tam pertinaciter prauus sit, vt humile genus, exantlatos labores, & perpetuam comitem egestatem mihi inuidendam putet.*

Hæc de suæ vitæ curriculo ille. Nostræ quoq; memoriæ obuiæ sunt adhuc variæ, quæ ipsum jactauit, fortunæ vices. Patauij postquam exiguo fructu se Iulio Casserio operam literariam impendisse animaduerteret, vt se se libertati assereret, Venetijs librorum emendationi solers incubuit. Hìc ille Nicolao Contareno, quem postea solenni carmine Principem salutauit, Andreæ Mauroceno, Dominico Molino, cæterisq; Musarum patronis, poëticis maximè delicijs innotuit. Literis quoq; humanioribus cùm Cæsari Cremonino, & Laurentio Pignorio, alijsq; Patauij

ſatis ſe commendâſſet, D. Iuſtinę cœnobitis dicendi artem diligenter tradidit. Interea diuerſis Orationibus in publico habitijs, Poëmatis etiam hinc inde ſparſis, ſed in primis ſuis ad *Alciati Emblemmata Annotationibus*, non exiguam de ſe inter eruditos plurimorũ excitauit opinionem. Itaq; Franciſci Contareni viri illuſtriſſimi domo ſplendidâ receptus, Patauij filiorum ipſius animum ad ea informauit, quibus prudentia, rerum gubernaculis apta, conquiritur. Decrepito jam Paulo Benio Artis Oratoriæ Profeſſore primario muneris vacationem indulſerat Senatus Venetus, relicto ex laudabili conſuetudine ſalarij dimidio: cujus alteram partem, quingentos nempe ducatos in Ioannem Thuilium & Felicem Oſium collegas honore pares contulit. Iſti nihilominus prima ſedes data, intercedente inclitâ Natione Germanorũ Philoſophorum ac Medicorum, cui olim nomen fidemq; profeſsus erat. Patauij igitur ſedem figens M. DC. XXIII. publicè & priuatè legendo illuſtres ſuæ eruditionis diſcipulos reliquit, boni publicĩ precipuè ſtudioſus. Hinc rariores libros è Germaniâ procurauit, vnàq; domi ſuæ typographiam erexit elegantem, vt magnorum in Germaniâ & Galliâ exemplo cultiores inde ſcriptores prodirent. Interea peſtis Lombardiam vexabat, & Patauij gliſcebat. Vrbis Decuriones, vt publicæ ſaluti conſulerent, magno honorario Medicos tanto malo idoneos conquirebant. Thuilius ſponte ſe illis obtulit, Antidotis fiſus, quorum inter arma vim expertus fuerat. Ita conſtanti animo ac prompto dum hac arte alijs ſuccurrit, inter initia cõmuni plurimis fato occubuit An. M. DC. XXX.

ſuæ

ſuæ ætatis XL. Vir pluribus annis dignus. Erat .n. facilis, humilis, laborioſus, & ad omnia paratus. Scriptioni deditus, & carminibus, atq; in primis Epigrammatis, lepôris ſaliſq; plenis : quorum libelli aliquot ipſius manu ſcripti apud V. cl. Ioannem Baptiſtam Verum, Hiſtoriæ Venetæ ſcriptorem, quem non degenerem inter plures diſcipulum habuit, ſeruantur.

Lipſij libros aliquot in epitomem contraxit, edidit q; ſub titulo *Compendij Facis Hiſtoricæ Conſtantij à Monte Laboris*. Orauit in funere Hieronymi ab Aquapendente, & Adriani Spigelij Medicorum clariſs. *Anatomiæ Janitores* incæperat: aliaq; multa eleganti ſtylo conſcripſit, quæ ferè omnia miſerâ iſtorum temporum conditione perierunt.

LAVRENTIVS PIGNORIVS.

QVamuis magni PIGNORII vitam ſeorſim aliàs ediderimus, iterumq; daturi ſimus in ATHENIS noſtris PATAVINIS; vt tamen exigentibus amicis morem plenè gereremus, non potuimus eruditiſſimo Viro hoc grati animi monumentum hoc quoq; loco non conſecrare. Ortus eſt igitur LAVRENTIVS noſter Patauij Anno M. D. LXXI. die XII. Octobris, horâ XIX. ſupra dimidiam, Antonio patre. Liberalibus ſtudijs ab in-

eunte

LAVRENTIVS PIGNORIVS
PATAV. PHILOLOGVS INSIGNIS.

eunte ætate delectatus, præceptores habuit præclaros, & in primis ex Societate Iesu, Patauij tum docentes: & humaniores literas quidem hausit ex ore Benedicti de Benedictis, quem postea vidimus Episcopum Caprularum, & Candidi Aemiliarij: Dialecticam & Philosophiam tradente Io: Baptista Scortia Genuense, cujus extant libri duo *de Naturâ & Incremento Nili*, & Hieronymo Dardino Cesenate, cujus labor est Liber *de Corpore Animato*.

Hinc ad Franciscum Picolomineum, ac Iacobum Zabarellam, publicos eiusdem facultatis Interpretes in Academiâ publicâ Patauinâ, audiendos transijt, quos & sedulò auscultauit. Philosophiæ spatia emensum amœna literarum & Antiquitatis studia ad se totum traxerunt. At exhortante patre ad Iuris prudentiam amplexandam non inuitus accessit, & Legũ illius ætatis maximos Coryphæos sectatus est, Guidum Pancirolum, Angelum Matthæacium, Ottonellum Discalcium, & Marcum Antonium Ottelium. Horum ex scholis quidquid ad Iuris cognitionem pertinebat celerrimè domum suam trãstulit. Ex doctorum quoque Virorum colloquijs Iuris prudentiæ, & rerum priscarum notitia sensim in eo succreuit: quarum ita postea dulcedine perfusus est; vt illi se totum addixerit.

Cælibatum perpetuò coluit candidissimis moribus ornatus, & cùm ecclesiasticæ vitæ normam plurimùm adamaret, sacris ordinibus initiatus est anno M. DC. II. Marci Cornelij Episcopi Patauini manu. Is enim iuuenis indole, dotibus, & eruditione captus, eum sibi adesse voluit à secretis. Deductus ab eodem Romam anno M. DC. V.

biennium ibi ſtetit,& otium ſuum omne,quà in priſcorum monumentis,& verendæ Antiquitatis reliquijs perluſtrandis, quà in veteribus libris inter ſe conferendis inſumpſit. Hæc illius ſola & vnica voluptas erat: tantumque labore iſto erudito profecit, quantum ejus libri, Romanâ vndequaque eruditione referti,docent, & elogia quibus à viris doctis, cum noſtris, tum exteris cumulatur.

Romæ degens hiſce præcipuè viris omni doctrinę genere clariſſimis innotuit, Angelo Rocchæ epiſcopo Tagaſti,Scipioni Cobellucio, qui Cardinalitiâ purpurâ decoratus non eum dilexit tantùm, ſed & inter ſuos habere cupijt. quamobrem ei libros duos,*de Seruis* vnũ,*de Patauinis Originibus* alterum inſcripſit: Cæſari Baronio doctiſſimo S. R. E. Cardinali,cui dicauit *Menſam Iſiacam*,& Ioſepho Caſtillionæo I.C. præclaro, à quo ad Aulam quoque Pauli V. Sum. Pont. ſummis conatibus accitus eſt: alijſque multis nobilitate, & eruditione conſpicuis, qui omnes ejus famæ fauentes ingenium ſimul eiuſdem exoſculati ſunt. Patauium inde redijt, vbi primùm domeſticis rebus implicatus, à ſacris demum Virginibus D. Stephani datus eſt Rector Eccleſiæ Parochiali D. Laurentij, Abbatiſsâ Magdalenâ Vercelleſiâ.

Hoc in onere tale ſpecimem ſedulitatis,& virtutis dedit; vt non ſolùm Eccleſiæ ſibi commiſſæ prouinciam adminiſtrârit egregiè, ſed etiam Epiſcopi juſsu ſacrarum earũdem Virginum confeſſiones exceperit, poſt eandem operam nauatam Virginibus D. Claræ magnâ cum laude. Quidquid inde verò nanciſci poterat otij, id omne literarum

ſtudijs,

ſtudijs, ſuis amoribus ac delicijs, impendebat. Ferebat & in eo vigilijs aſſiduis noctes, vt cum omnis Hiſtoriæ tum Patriæ ſuæ monumenta, & ornamenta luſtraret, & in Commentaria quæque redigeret, ſuis temporibus euulganda. Pluribus annis hoc illi onus dulce, ac iucundum fuit. Clericatu quoque S. Clementis ab eiſdem Monialibus decoratus eſt. Oblatam ſibi Lecturam Humaniorum Literarum, & Eloquentiæ in Piſano Gymnaſio à Magno Etruriç Duce per Galileum Mathematicũ inſignem, renuit, quietis, & patriæ ſuæ ſtudio: cujus ergo animo planè ingenuo talia plura euitauit.

Proceræ ſtaturæ Vir, coloris albi, oculis quoque albis, ſed fulgentibus, grauis inceſsu, ac ferè cogitabundus: cęterum amabilis, placidus, pius, nec aſsentiri facilis cuiuſcunque dictis. Varia Patauinæ ciuitatis monumenta è latebris eruit, nec acquieuit omnibus à Scardeonio allatis. Eâ re totius antiquitatis indagator accerrimus, & in veterum Numiſmatibus interpretandis oculatiſſimus, Oraculum veluti Delphicum ſemper eſt habitus. In heroico carmine vera Muſarum, & Apollinis proles audiuit: quibus dictantibus plurima cecinit. Elogiographus egregius etiã paſſim ab omnibus ſalutatus. Has ob dotes gratiâ tum ciuium tum exterorum floruit maximâ. Purpuratis quoque Patribus Venetis, & Romanis charus. Commendauit illum in primis vbertas ſcribendi mira, cui nulla ferè par alibi hac ætate. Quanti porrò amicos ille ſuos facerit, eiuſdem docent Epiſtolarum Symbolicarum libri: quibus eoſdem immortalitate donare niſus eſt. Ac licèt ijſdem Epi-

stolis amicorum illius census appareat; non pigebit tamen horum aliquos recensuisse.

Ioanni cum primis Vincentio Pinello charus, quoad vixit, extitit: fuit & eodem tempore summâ necessitudine coniunctus Marco Velsero, Paulo Aicardo, Vincentio Contareno, Francisco Viduæ, Andreæ Mauroceno Senatori Veneto, Alnaldo Cebæ, Edmundo Brutzio, Philippo Rubenio, Iano Grutero, Hieronymo Aleandro, Iacobo Augusto, Gasparibus duobus, Schioppio, & Barthio, & Antonio Quærengo, eruditissimis & amplissimis viris.

Dilexerunt & illum vnicè Iacobus Cauatius Historiæ Casinensis scriptor, Bernardus Bruscus, Andreas Chiocchus medicus, Curtius Picchenas, Io: Hier. Bronzierius, Iacobus Augustus Thuanus, Præses Regij Concilij Parisiensis, Iulius Cæsar Velius, Marcus Antonius Bonciarius, Petrus Paulus Venturinus, Prosper Alpinus, Thomæ duo, Dempsterus, & Segetus Scoti, & Ioannes Manganus. Eundem in delicijs habuerunt cl. & omnis penitioris literaturę Vir Casianus à Puteo eques, cui nuper inscripsit *Explicationem Antiquissimæ Picturæ, quæ Romæ visitur*. Ioseph Maria Soaresius, Musarum ocellus, Præpositus et Vicegerens Auenionensis, Ioannes Meursius, Gerardus Ioannes Vossius, Ericius Puteanus, Iusti Lipsij successor, Nicolaus Fabricius Peireschius, Regij Consilij Aquis Sextijs Senator, Nicolaus Rigaltius, Petrus Scriuerius, Annibal Campeggius I.C. Daniel Heinsius, Balthasar Bonifacius, Christophorus Forstnerus, Euerardus, et Adolphus Vorstij, Albertinus Barisonus, Abbas, et Canonicus Patauitaui-

tauinus, Ioannes Thuilius, & Felix Osius, Patauij Artis Oratoriæ publici professores, Ioann: Marius & Carolus Auantij, Guilielmus Sohierus, Ioannes Rhodius; quos omnes vicit humanitas amplissimi Senatoris Dominici Molini: qui licèt literatorum omnium Mecœnas haberetur; in Laurentium Pignorum tamen sic effundebatur, vt ejus labores inter cæteros studiosissimè complecteretur. Colebatur & ab alijs summis & eruditis viris Pignorius, vt indicāt elogia, quibus ab illis ex merito decoratus est. A varijs Academijs exoptatus, inter Ricouratos Patauij præcipuè fulsit, tali sibi Epicheremate concinnato.

Extant

Extant & eiusdem alia Epicheremata duo. Vnum Apodis cum lemmate. TELLVREM PRESSISSE PVDET.

Alterum Tripodis cum dicto. NON VNO RESPONSO ANIMVM DELVSIT.

Dubia

Dubiâ ſanè ſententiâ, ſed qua teſtari voluiſſe videtur, quòd cùm plurimum Aulæ inſeruiſſet; paululum inde emolumenti hauſiſſet. Sed hęc ingeniorum infelicitas eſt, vt ipſi vix habeant, quod ſatis ſibi ſit: cùm otio & inertiâ torpentibus affluant omnia. Potuiſset ille tamen anno M. DC. XXX. Epicherema ſuum aliter interpretari, Taruiſinum Canonicatũ nactus liberalitate eminentiſsimi Cardinalis FRANCISCI BARBERINI Sum. Pont. VRBANI VIII. nepotis: qui patrui ſapientiſsimi veſtigijs inſiſtẽs, vnà cum ANTONIO fratre, literarum Ocelli prædicantur ambo, Muſarumque deliciæ, & incrementa ſapientiæ pariter ac literariæ rei: qui viros bonis artibus excultos iuuare & ornare quotidie pergunt. Tali recreatus honore PIGNORIVS, felix æterno patriæ decori & ornamento diutiſsimè viuere debuiſset.

Sed fluxa & caduca nimis hæc noſtra. Adeo verum Tragici illud.

Vbique mors eſt: optimè hoc cauit Deus.
Eripere vitam nemo non homini poteſt,
At nemo mortem.

Sæuiente enim Patauii in dies peſtiferâ erynni, cùm in *Cortellatam* pagum ad Euganeos colles ſeceſsiſsem, loci amœnitatem vix oculis hauſeram, cùm ferales & inexpectatæ literę, cl. Pignori noſtri obitum nunciãtes, mihi lacrymas extorſerunt: ſimulq; affectus extremum pietatis officium elicuit, pijs precibus & ſolenni parentalium ritu mitigans doloris acerbitatem. Quod ne lateret poſteros Viro amiciſsimo cum Nepotibus eodem fato abreptis monumentum

mentum hocce supra Aulæ ostium erexi, vt suę conditionis memores Aduenæ tanti Viri obitum lugeant.

LAVRENTIO PIGNORIO,
MVSARVM CORCVLO,
FRANCISCO, ET ANTONIO
NEPOTIBVS,
EX PESTE PEREMPTIS.
IAC. PHIL. TOMASINVS
HANC GRATI ANIMI MEMORIAM
P. C.

Amplissimus verò Dominicus Molinus, literatorum Mecœnas, præclarum adeo PIGNORIO nostro Monumentum statuit; vt jam non peste sublatus tumulo lateat, sed in suæ domûs fastigio sub porticu D. Laurentij, veluti rediuiuus, ingenij majestate nunquam interiturus digno emineat encomio: inter Charitum oblectamenta mortalitatis legibus exemptus.

D. O. M.

LAVRENTIO PIGNORIO,
ALTERI HVIVS ECCLESIAE PRIMVM PAROCHO,
DEINDE TARVISII CANONICO,
PIETATE AC MORVM SANCTITATE
SPECTATISSIMO,
VERO CANDORIS ET PVDORIS EXEMPLO,
LITERARVM OMNIVM

CVM

CVM GRAVIORVM TVM POLITIORVM
PERITISSIMO
PENITIORIS ANTIQVITATIS NON MINVS
CERTO QVAM CVRIOSO
INDAGATORI,
PATRIAE, AMICORVM, ET SVI IPSIVS MEMORIAE
LVCVLENTISSIMIS SCRIPTIONIBVS
PROPAGATORI,
MVSARVM DENIQVE ET GRATIARVM
CORCVLO, ET OCELLO,
DOMINICVS MOLINVS
SEN. VEN.
AMICO, AC HOSPITI CARISSIMO, ET IVCVNDISS. P.
OB. ANN. CIↃ. ƆIC. XXXI IDIB. IVNII.
VIXIT ANN. LIX. MENS. VIII.

Edidit latinè Pignorius.

Vetuſtiſsimæ Tabulæ æneæ ſacris Ægyptiorum ſimulacris cælatæ accuratam explicationem, &c. Quæ edita eſt etiam Francofurti hoc titulo. *Characteres Ægyptii, hoc eſt ſacrorum, quibus Ægyptii vtuntur, ſimulacrorum accurata delineatio, &c.*

De Seruis, & eorum apud Veteres miniſteriis Commētarium.

Notulas extemporarias in Emblemata Andreæ Alciati.

Item in eadem Commentaria ampliora.

Proſopopœiam Aldinæ Catellæ. Quæ prodijt etiam Pariſiis ſub titulo. *Lacrymarum Poëticarum in obitum Aldinæ Catellæ.*

Magnæ Deûm Matris ideam, & Attidis initia.

Carmen ad Vrbanum VIII. Pont. Opt Max.

Aponum ad Franciscum Barberinum Card.

Miscellam Elogiorum, Adclamationum, Adlocutionum, Conclamationum, Epitaphiorum, &c.

Symbolarum Epistolicarum librum: in quo nonnulla ex Antiquitatis, Iuris ciuilis & Historiæ penu depromuntur: multaque Auctorum loca emendantur, & explicantur.

Antiquissimæ Picturæ, quæ Romæ visitur, Typum ad V.N. Cassianum à Puteo, Equitem.

Recognouit prętereà, & euulgauit *Elogia Anachoretarum Iacobi Cauatii*, & eisdem *Præfationem* elegantissimam adiecit.

Italicè.

Annotationi & aggiunte al libro dell' Imagini de gli Dei di Vicenzo Cartari.

Della Consecratione delle Vergini.

Gareggiamento vicendeuole in lode dell' Illustrissimo Signor Domenico Molino.

Notitie Historiche sopra la Gierusalemme del Tasso.

L'Origini di Padoua.

L'Antenore.

L'Attestatione di Giulio Paolo.

La Principessa delle compositioni sfiorata.

La Vita di Santa Giustina Vergine, & Protomartire Padouana.

Reliquit & alia plura non edita, sed perfecta & editioni parata; quæ apud Excell. Franciscum Molinum D. Marci

Procu-

Procuratorem, Dominici fratrem, ad quem omnis ejus M. S. ſupellex peruenit, religioſè aſseruantur: videlicet.

Commentarium de Seruis innumeris penè locis auctum & locupletatum.

Comment. in Jul. Obſequentis librum de Prodigiis.

Variorum Carminum lib. II.

Symbolarum Epiſtolicarum lib. III.

Sacrorum Monumentorum librum Etruſco idiomate.

Riſpoſta all'Apologia del P. Angelo Portenari della Libertà de' Popoli Veneti.

Et hæc illius ſunt. Quibus æquum eſset addere cl. Virorum teſtimonia, quibus diuinum PIGNORII noſtri ingenium commendârunt: ſed cùm id in libello, ejus Vitæ priuatim dicato, præſtiterimus; ſufficiet duo aut tria, quæ omnium inſtar eſse poterunt, hìc adſcribere.

Annibal Campegius Dominico Molino
Senatori Ampliſs. S. P. D.

Offendunt me in agris ſpatiantem poſtremæ literæ tuæ, ſeu veriùs Laurentij Pignorij Symbolæ, quæ me in Parnaſsum legentem tranſtulerunt, vſque adeo Muſarum amœnitatibus refertæ ſunt. Nam quis in eo eruditionem miretur, qui iam eruditionis nomen ſuum fecit, vt doctiſsima ejus monumenta teſtantur? Si duos præterea ſimiles haberet Jtalia, faſces fortaſse vt ingenij, ita eruditionis, illi Germania ſubmitteret. Sed quid, Te in beatiſsimâ Italiæ parte ſtudiorum, & libertatis præſide, ſperare non licet? Te quidem jam vnum reſpiciunt literæ, Te aſſertorem, & vindicem miratur Jtalia, ad Te ex toto terrarum orbe confugiunt dedita Muſis ingenia.

Sed vt ad Pignorium redeam, non possum non tibi in præsens testari, quantas illi gratias debeam, quòd me obscurum hominem in luce Epistolarum suarum collocârit, vt hoc veluti pignus immortalitatis haberem. Id, si quando vsus venerit, eruditissimo viro attesteris, oro Te per hæc Musarum sacra, vt hoc quoque ipse officio literis meis perfungar, &c.

Ticini III. Id. Sept. M. DC. XXVIII.

Daniel Heinsius Dominico Molino, &c.

A Laurentio Pignorio Viro verè eximio, & qui priscam illam, propriamque Italorum laudem, siue prosa, siue versu scribit, fortiter it restitutum, literas accepi, ad quas proximè sum responsurus. Quæ Josephus Scaliger ad Triumuiros Amorum olim scripsit, & ante mortem auxit, ante annos aliquot Geneuam excudenda misi: sed cùm videam ab ijs nihil præter moram expectandam esse; reposcendus nobis erit codex, quem vel Elzeuiro, vel alij hìc excudendum tradam. Si quæ meditata sunt in eam rem doctissimo Pignorio, cùm videbitur, transmittat, opera: quamprimùm dabitur, vt voti fiat compos. &c.

Lugduni Batauorum XIII. April. M. DC. XXII.

Antonius Quærengus in carm. ad Hieronymum Aleandrum de Laurentij Pignorij Commentario in Tabulam Ægyptiacam.

Docta inter monumenta, quæ perenni
Sunt dignissima laude, iure censes,
Erudite Aleander, hunc libellum,
In omnes celebrem dies futurum.
Quo Laurentius, inclytum latini

Elo-

Eloqui decus, abditas vetustis
Sacras Niligenûm notas figuris
Pandit mirificâ explicatione.
Viuet, quis dubitet? suopte cunctas
Per terras genio aureus libellus.
Verùm clarior usque & usque viuet,
Tuâ quòd meritò poli ad supremam
Arcem tollitur approbatione.

Ingrediamur modò laudati Viri MVSEVM: in cujus primâ ostij fronte occurrunt statim hæc carmina.

SIDERA DOCTRINAE HIC FVLGENT DIGNISSIMA COELO,
QVAE PLACIDAM ILLVSTRANT NON LAEVO LVMINE VITAM.
SELIGE TV TIBI, QVAE INSTILLENT VIRTVTIS AMOREM,
VT NE OCVLOS TANTVM PICTVRA OBLECTET AMICOS.

IMAGINES VIRORVM CLARISSIMORVM.

Cæsaris Baronij S. R. E. Cardinalis, & Historici præclarissimi.

Roberti Bellarmini S. R. E. Cardinalis, & Ecclesiæ propugnatoris acerrimi.

Scipionis Cobellucij S. R. E. Cardinalis.

Dominici Molini, Senatoris Veneti, & literatorum Mecænatis, sub qua hæc leguntur.

GENIO POTENTI HVMANITATIS; ET TVTELAE.
Qui
PHOEBAEAS ARTES ALTO CVM PECTORE IVNXIT.

Aloysii Lollini, Episcopi Bellunensis, Philologi eximij.

Guerini Pisonis I.C. præclarissimi.

Speronis Speronij, Philosophi, ac Oratoris insignis.

Fran-

Francisci Petrarchæ, Vatis eminentissimi.

Joannis Vincentij Pinelli.

Guidi Panciroli I.C. excellentissimi.

Pauli Aicardi, summi Philosophi.

Torquati Tassi Etruscorum Poëtarum decoris.

M. Tullij Ciceronis.

Bernardini Scardeonij Canonici, & Historici accuratissimi.

Aloysii Corradini I.C & causarum actoris strenui.

Euerardi Vorstij, Medici peritissimi.

Edmundi Brutzij.

Onufrij Panuinij.

Valerij Belli, Sculptoris gemmarum nobilissimi.

Honorij Belli, Medici.

Lauræ, Francisci Petrarcæ amasiæ.

Isotæ Nogarolæ.
Angelæ Nogarolæ. } *Mulierum eruditissimarum.*
Caßandræ Fidelis.
Lucretiæ Borromeæ.

Antonij Quærengi, Poëtæ celebratissimi.

Quibus accedunt Phœnix propriis coloribus, & germanâ figurâ delineatus ex Pignorii obseruationibus in veteres auctores: item Tabulæ Pictorum celebrium.

Capita Virorum aliquot insignium è marmore operis antiqui.

STATVÆ.

Romæ Bellatricis Deæ, exerto brachio.

Harpocratis: quæ spectatur in lib. Imag. Deorum pag. 335. 553.

Mercurij.

Aescu-

Æsculapii quæ cernitur in libro Symbol. Epist. XIII. p. 48.

Palladis.

Apollinis: inter Deorum Imagines conspicitur p. 592.

Serapidis, siue Priapi.

Pocillatorum, e ministerio antiquo: quæ expressa cernuntur in lib. de Seruis p. 75. 76. 77. 78.

Equitis armati.

Variorum Virorum, Mulierum, è donariis templi apud Hadriam: quos intuemur in lib. de Originibus Pat. cap. XI. p. 61. in quibus elucet habitus incolarum vetustissimorum, siue Phryges aduenæ illi fuerint, siue è Tuscia coloni.

NVMI, ET NVMISMATA.

Hæc carmina inscripta capsulæ leguntur, in qua disposita sunt veterum Cæsarum Numismata.

CAESAREOS PROCERES, IN QVORVM PRAEMIA CESSIT
RES ROMANA OLIM, SPECTANDOS ARCVLA PROMET.
TV SAPIENS ANIMO ATQVE OCVLIS SPECTATOR ADESTO:
ET CVM DE TANTO HAEC FASTV VIX FRVSTVLA RESTENT,
ASSVESCE HVMANIS MINIMVM CONFIDERE REBVS,
INVIDA QVAS VOLVCRI RHAMNVSIA TVRBINE VERSAT.

Veteres argentei Numi, & ærei Gentium Romanarum, cum Regibus Romulo, Numa, Anco Martio, &c.

Ad hæc: totius Greciæ, quà Continentis, quà Insularum Numismata, & Africana, & Hispanica, Hebrææ, & Barbara nonnulla.

Græciæ totius hæc spectantur in Mensa Isiacâ p. 15. & epist. XII.

Barbara in Symbol. Epist. XII. p. 43. & epist. XXIII. p. 84. & 86.

Cæsa-

Cæsarum Imagines non desiderantur ex ære, ex argento, & aliquot ex auro pulcherrimæ.

Sigilla ærea quamplurima: & eorum pariter eiusdem seculi non minima congeries: in quibus nominum propriorum, familiarum, stemmatum, ciuilium munerum multa obliterata in lucem reuocantur.

Numismata Cæsarum posteriorum: in quibus præclara aliquot ad res Christianas pertinentia.

Numuli aurei Regum Gallicorum, iique rarissimi.

Monetarum nou antiquarum aceruus.

Numi plumbei, qui spectantur in lib. de Seruis p. 129.

Artificii recentioris spectantur Imagines à Io: Cauino clarissimo nostrate cælatore expressæ; tum Augustorum, & Augustarum: tum Illustrium Virorum, qui patrum nostrorum æuo floruerunt. Pontificum item aliquot, Cardinalium, & Ducum vultus spectantur.

SVPELLEX ANTIQVARIA.

Æris graues partes: in Symbol. spectantur Epist. 11. p. 13.

Modulus exactissimi pedis antiqui.

Pondera Vnciæ, & Semunciæ legitima Romana, & quædam Constantipolitana, & æui recentioris.

Stylus	quæ expressa cernuntur in lib. de Seruis.	*p. 118.*
Tessera		*p. 162. 164.*
Talus		*p. 82.*
Armillæ		*p. 149.*

Murenulæ.

Acus Crinales.

Securis anceps: spectatur in Antenore cap. 6.

Plum-

Plumbatæ.

Jaculum, quod intuemur in Vitâ Antenoris cap. 6. p. 20.

Claues	*quæ videnda*	*p. 133.*
Lenticulæ	*se offerunt*	*p. 46.*
Calculi	*in lib. de Seruis.*	*p. 134.*
Fibulæ		*pag. 82. 83.*
Annuli.		

Lychni, qui expressi videntur in lib. Fortunij Liceti de Lucernis Antiquorum.

Amuletum, vt in Mensa Isiaca p. 17.

Papyri vetustissimæ scripta notis Longobardicis duo grandiora fragmenta.

Segmenta vestium cum oris purpureis antiquis.

Conchyliorum variæ species: in quibus multa lapidea naturæ lusu.

Gemmæ annulares insignes non paucæ, siue ex promiscuo signandi vsu, siue ex mysterijs Ægyptiorum, & veterum Hæreticorum.

Lapilli, & Gemmæ.

Alectorius.

Smaragdus è fodina.

Jaspis sanguinem sistens.

Staurolithos.

Crystallorum nascentium congeries.

Vascula pretiosa ex argillâ Melitensi.

Tabellæ æneæ, quæ typos exhibent pugnarum bacchanalium.

Tabellarum, & historiarum magnus numerus. Jnter quæ eminent Pisani pictoris & statuarij maxima toreumata,

quæ vocamus Italicè Medaglioni.

Alberti Dureri typus plumbeus, exhibens Imaginem muliebrem artificij singularis.

Exotica non pauca, veluti Legumina ex India.

Charta, & Sericum è regione Sinarum.

Succinum rude, & similia.

Et, vt vno verbo dicam, Amphitheatridium Artis & Naturæ vnico conclaui concluditur.

Restat BIBLIOTHECA inspicienda: pro cujus foribus hæc leguntur.

QVISQVIS AMAS MISERAE DVXISSE OBLIVIA VITAE,
ACCEDE, ET LATEBRIS PROPERA TE TE ABDERE NOSTRIS:
HIC TIBI QVOTQVOT HABET NATVRA ARCANA RECLVDET,
IMBVET ATQVE AVIDVM MONITIS SAPIENTIA PECTVS.

Extant inibi hi calamo exarati Codices

LATINI.

Titi Liuij prima Decas.

Horatij Carmina scripta characteribus Longobardicis ex munere Cl. viri Nicolai Crassi S. C.

Ouidij Metamorphosis ex munere Cl. Viri Joannis Bonifacij, Hist: Taruisinæ scriptoris.

Virgilij Bucolica cum notis: qui Codex fuit primum Bernardi Bembi, deinde Petri Bembi Cardinalis.

Eiusdem libri Aeneidos. Item cum glossis: qui fuerunt Modesti Polentoni, Sicconis filij, & Petri Bembi Cardinalis.

Vita Virgilij, auctore Seruio Honorato Grammatico.

Ciceronis Topica cum Commentario Boëtij.

Boëtius de consolatione Philosophiæ.

Vitru-

Vitruuius de Re Ædificatoriâ.

Pomponius Mela.

Apicij Cælij Epimeles.

Fragmenta Asconij Pediani, & C. Valerii Flacci ex editione Poggij.

Prudentii Diptychion.

Sortes Apostolorum, & Commodianus, auctor antiquissimus, à Iacobo Sirmundo eruditissimo Theologo manu propria descripta, & dono data.

Notitia Vrbium Variarum incerti auctoris ex Isidoro, & aliis.

Joannis de Rauennâ opera.

Epistolæ Petri de Vineis, & aliorum: e quibus aliquot transtulit in sua vetera monumēta Vir Cl. Sebastianus Tengnagel, edita Ingolstadii anno M. DC. XII.

Summa artis vulgaris dictaminis auctore Antonio de Tempo Judice Patauino. exemplaria duo.

Clarorum virorum Epistolæ ex munere amicissimi viri Hieronymi Aleandri.

Iesuida, & carmina Hieronymi de Vallibus Patauini.

Capitula de Amore & dilectione Dei & proximi Albertini Judicis Brixiensis.

Clarissimi viri Guarini Veronensis ad Ludouicum de Gonzaga illustrem Mantuæ Marchionem de Diphthongis compendiolum, cum Valerio Probo de notis Antiquorum, & Aldo Manutio ad Christophorum Fulginatem de Diphthongis græcis.

Andreæ Nauageri Carmina.

Capitula Mineralium.

Vita Senecæ auctore Francisco Petrarcha.

Historiæ Latinæ scriptores cum censurâ Caroli Sigonij.

Commentaria in Persium, & Iuuenalem.

Baptistæ Fieræ Mantuani Cœna.

Albertini Mussati Eccerrinis.

Francisci Barbari de Re Vxoriâ.

Joannis Iouiani Pontani de Fortunâ ex autographiâ P. Bembi.

Inscriptiones antiquæ Vrbis, & agri Brixiæ.

Francisci Pamphili Sancto-Seuerinatis Picœni fragmentum.

Pomponij Læti autographum in Quintilianum, Martialem, & alia eiusdem.

De Machinis Haustoriis incerti auctoris fragmentum.

Ludouici Lalarelli de Apparatu Hastiludii Patauini fragmentum.

Oratio Jo: Baptistæ de Adrianis ad Ducem Augustinum Barbadicum.

Statij Thebais.

Logica Pauli Pergulensis: cujus apud Pignorium imago ectypa visitur.

Dantis Tertii Aligeri Panegyricus ad Franciscum Diedum Veronæ Prætorem.

Matthæi Palmerii Chronica.

Tranquilli Molossi Cremonensis Carmina.

Bartholomæi Fusci Leonici Veneti de Thomeis Carmina.

Publii Augusti Gratiani Vtinensis Odarum, seu Hymnorum.

rum liber: cujus Imaginem in Iconothecâ Pignorius adseruat.

Farrago Carminum, Orationum, Epistolarum nou-antiquarum.

Capitulare Ecclesiæ S. Marci auctore Nicolao Moranio.

Vita Beatæ Eustochij.

Prouinciale Romanum.

Series Episcoporum Patauinorum.

Ioannis Sancto-Martini Medici Vicentini de Vinorum commixtione.

Jacobi Cuiacii dissertatio in Titulum de Pactis.

Præterea habet multos Codices impressos, notatos ad marginem manu doctissimorum virorum. Ad hæc

Volumen Epistolarum variarum autoraphum: Matthioli, Clusii, Dodonæi, Bauhini, Torquati Tassi, &c.

Jtem Opera Ciceronis duobus Tom. ex Bibliotheca Caroli Quinti Imp.

CODICES GRÆCI.

Glossarium.

Homeri Batrachomyomachia.

Orphæi Hymni.

Aristotelis Rhetorica.

LINGVIS VERNACVLIS.
Scripti.

L'Origine de' Longobardi.

Croniche della Città di Parma.

Cronica di Este.

Cronica di Frate Martino.

Le

Le inuentioni antiche, & moderne di Guido Pancirolo.

Fragmento dell'Historia di Papa Aleßandro, donato dall'Eccellentissimo Signor Gio. Bonifacio con figure antiche.

Compendio delle Nauigationi del Rhamusio, & altre cose.

Di Leon Battista Alberti inuentioni diuerse.

Viaggio di S. Carlo alla Santa Sindone, & Inuentione del Corpo di S. Stefano Protomartire.

Varie memorie della Religione Franciscana.

Delle cose auuenute nella Creatione del Serenissimo Principe Donato.

Tesoretto di Brunetto Latini.

Theseide del Boccaccio.

Regola, & modo per fare li Horologi da Sole.

Marco Antonio Soranzo delle Cifre.

Arte del Nauigare in lingua Portughese.

Regole di Monache.

IOAN-

IOAN. PREVOTIVS RAVRACVS
MEDICINÆ PROFESSOR PATAVII

IOANNES PREVOTIVS.

MAjori naturæ, quàm fortunæ indulgentiâ Delemonti, quod municipium in diœceſi Baſilienſi, vulgo *Dilſperga*, patre Theobaldo An. ſalutis M.D.LXXXV. die IV. Iulij D. Vdalrico Epiſcopo ſacrâ ortus, cùm à primis annis præclara dediſſet ſublimis ingenij documenta, poſt prima linguæ Latinæ rudimenta domi accepta Dolam, quæ Burgundiæ Metropolis eſt, puer miſſus, Societatis Ieſu Patribus porrò erudiendus traditur. Vbi cùm humaniores literas ac dicendi artes didiciſſet, in Germaniam reuerſus Molshemij ac deinde Dilingæ eorundem Patrũ ductu triennium Philoſophiam ſublimiorem eâ attentione hauſit, vt iuuenem Anno M. DC. III. Iul. die III. publico Baccalaurei & Magiſtri titulo dignum dimiſerint. Ingenium ei contigerat acre, atq; ad quaſuis diſciplinas capeſſendas promptum: cui acceſſit natiua linguæ facilitas, vt ſummam de ſe omnibus opinionem moueret. Hinc in dies ei creuit Magnatum fauor: adeoq; gratus fuit Comiti cuidam Imperij, vt ipſum Ratiſbonam Anno M. DC. I. in celebre colloquium inter vtriuſq; partis Theologos conſtitutum inſigni fauoris argumento aſſeclã ſibi ſeligeret, quem tantùm ex conſtitutione vnum habere licebat. Paulò poſt ſummæ apud omnes in eâ ætate exſpectationis, Sereniſſimi Leopoldi Archiducis Auſtriæ, tunc temporis Antiſtitis

Argen-

Argentinensis &c. auctoritate & munificentiâ in Hispaniam mittitur, vt sacris literis operam nauaret. Patriæ igitur Anno M. DC. IV. III. Kal. Maij valedicens, natalium suorum morumq; ac disciplinarum liberalium testimonio ab Illustriss. Episcopo Basiliensi, & Societatis Patribus luculenter munitus, Idibus Maij in Italiam penetrauit. Patauium postquam applicuisset, vlteriùs progredi dissuadebat æstus ingens, qui nauigationem Genuâ in Hispaniam difficiliorem minabatur, imò iuueni satis calido iter, quàm conueniebat, laboriosius. Hìc itaq; cùm æstatem agere constituisset, ne quid ei temporis inutiliter efflueret, scholas publicas quotidie obibat. Incidit fortè inter alios in Herculem Saxoniam, Medicum tunc temporis apprimè doctum ac disertum: cujus admiratione cùm aliquoties ad ipsius prælectiones rediret, cœpit tandem instantibus vacationibus publicis Viri clarissimi indicio aliquem sibi poscere medicum scriptorem, cujus lectione non solùm oblectaretur, donec remissiori calore se in iter daret, verùm etiam aliquod sibi conseruandæ sanitatis præsidium acquireret. Saxonia, qua erat in exteros humanitate, de suâ bibliothecâ ei Fernelium depromit. Librum auidè lectum cùm possessori redderet, de accurationi porrò studij medici ratione sciscitatur: addens, si qua ipsi affulgeret studiorum commoditas, quam inierat, vitæ rationem se facili negotio commutaturum.

Verùm animo ad magna contendenti fortuna hìc durior videbatur, cum qua omnino colluctandum esset. Vnum à literis expectandum erat præsidium. Adolescen-

tulis ingenuis erudiendis adhibetur optimus juvenis: quem tamen non deterruit laboris difficultas. Industriâ namq; ipsorum studia dum promouet, quod sibi tempus discessit, lucubrationibus reparat, Otium hoc nactus, quantumuis laboriosum, cùm de Medicinâ jam omnis esset cogitatio, ad scholas redit: vbi dissertationibus philosophicis, eo tempore consuetis Doctoribus, innotuit. Florebat inter cęteros eâ ętate Viros clarissimos Alexander Vigontia: qui optimus ingeniorum censor Preuotium sibi à studijs domesticũ desiderat. Conditionem libens arripit, ad quam inuitabat maximè cum singulari comitate iuncta Viri liberalitas. Medicis itaq; se totum addicit. Herculem Saxoniam eâ sedulitate docentem audit; vt singula fermè ejus verba exciperet. Eustachium Rudium praeterea, & Io: Thomam Minadoum Praeceptores coluit. In primis Hieronymo Fabritio ab Aquâ-pendente, cui Anno M. DC XII. à Natione Germanicâ in Theatro Consiliarius eligebatur, adeò placuit; vt testamento posthuma sua Anatomica ipsius curâ vulgari jusserit: quod tamen institutum arte hæredum fuit impeditum, ne decretum ab optimo sene laboris praemium exsoluerent: etiamsi operam ipse gratis offerret. Alpini etiam, Horti publici Praefecti, necessitudine tantum profecit, vt non exiguo diligentiae argumento postea Doctori succeserit. Aristotelicae disciplinae notitiam Caesari Cremonino probauit, qui germanum Philosophi sectatorem censuit. Ingenio autem cùm esset versatili ac prompto, Philosophiam sine Mathematũ cognitione mutilam ratus, Galilei Galilei & Io: Antonij Magini operâ eò in

ijs du-

ijs disciplinis progressus est, vt Astronomicis & Astrologicis aliquá ingenij laudem jure meruerit. Ne tamen eiusmodi studiorum amœnitatibus à serijs diuerteretur, omnes ingenij conatus ad eam potissimùm Artis rationem intendebat, quæ medendo perficitur. Consilio fauit domesticum Patroni exemplum, qui VIII. Idus Martij Anno M. DC. VII. præsentibus Cęs. Cremonino, Eustachio Rudio, Benedicto Siluatico, Andreghetto Andreghettio, Camillo Bellonio, ac Tarquinio Carpineto postquam ei medicam lauream contulisset Annibal Bimbiolus Patauinus Theoricæ Medicinæ ordinariæ Professor primæ sedis, discipulum jam Doctoribus adscriptum ægris familiaribus sedulò commendauit. Is verò omnibus ita se vigilantem ac prouidum ostendit; vt sensim ei credita fuerit Principum exterorum ac Magnatum valetudo: apud quos linguæ Germanicę Gallicæq; vsu plurimum pollebat. Illustri in primis Equiti Henrico Vottono, Regis Magnæ Britanniæ apud Venetos Oratori, rerum naturalium peritissimo, eiusq; postea successori Isaaco VVeck percharus fuit, quòd felicem ipsius operam essent experti: quam plurimis etiam inter Germanos Principibus ac Magnatibus probauerat. Opinioni non parum momenti attulit vtriusq; Nationis Germanę iudicium: quæ Adriano Spigelio in Morauiam excito, alterum ciuem Anno M. DC. XII. XIII. Augusti vnanimi consensu sibi Medicum delegit. Famam hanc augebat in dies medendi dexteritas, quam iugi meditatione ac indefessis lucubrationibus firmabat. Inde summorum medicorum, Casp. Bauhini, Henningij

Arnisæi, Danielis Sennerti, Georgij Nöfleri, crebræ ad ipsum de rebus seriis literæ. Venetorum ea quoq; fauorem peperit, atq; in primis Illustrissimi Andreæ Mauroceni Senatoris prudentissimi: cujus adhuc Epistolæ publicè affectum testantur quem Donatus frater Preuotij Liberis, dum vixit, perennem seruauit. Parem etiam experiebatur animum Nicolai Contareni, quem felicibus Serenisſ. Reip. auspicijs Principem vidimus. Nec inferiori fuit loco apud Octauianũ Bonum summæ prudentię Senatorem; & Nicolaum Contarenum rei herbarię fautorem maximum. Hi certatim in ipsum sua conferebant studia. Nec deerant alij, qui Medico juueni suadebant Constantinopolim, rei augendæ commodam. Quà verò erat animi æquitate, Scholæ magis aptus, fortunæ mediocritatem Patauij prætulit. Postquam igitur decennium integrum Vigontiæ contubernio exegisset, Anno M. DC. XIII. XXVIII. Martij ab Illustrissimis Gymnasij Moderatorib; Viro clariss. Andreghetto Andreghettio in Lectura III. Libri Auicennæ exiguo ex more LX. florenorum stipendio sufficitur. Hanc prouinciam dum plenis subsellijs non publicis tantùm, sed domesticis etiam Prælectionibus egregiè tuetur; Anno M. DC. XVI. XIV. Januarij Cathedra hæc CC. florenorum salario aucta. Viro etiam cl. Prospero Alpino jam fatis defuncto, Andreæ potissimùm Mauroceni consilio, Horti iuxta publici cura, additis LX. florenis, ipsi cõmittitur; quam in tantâ negotiorum varietate quatuor & decem annos singulari diligentiâ sustinuit. Eam ne rei domesticæ curâ turbaret, de honesta coniugij ratione cogitauit, è quo, conjuge

conjuge Magdalenâ Nicolai Vaselini filiâ, Simonis Vaselini opulenti in Hispaniâ negotiatoris nepte; præter quatuor filias binos suscepit filios: quorum junior alter Io. Baptista bonam de se spem præbet: alter annis major Theobaldus in paternæ eruditionis successionem educatur: cui ad profectûs compendium non parum animi addere poterunt relicta cum optimis scriptoribus egregia ac eruditionis plena optimi Patris Aduersaria, variaq; Consilia & Prælectiones. Quamuis ex hypotyposi plerumq; breuissima ad Auditores copiosè ac disertè verba faceret. Porrò labente jam ætatis Anno XXXVI. Anno M. DC. XX. VI. Maij durante eodem stipendio ad sexennij jam cępti finem à secundo Practicæ extraordinariæ loco, in locum cl. Benedicti Siluatici ad primam extraordinarię Practicę sedem promouetur. Eam pari, qua inuenerat, gloriâ vt exornaret, omnes ingenij neruos intendit. Munere hoc itaq; cõtinuato, Serenifs. Principis sententiâ in Collegium Patauinum receptus Anno M. DC. XXIII. XII. Nouembris annuum totidem florenorum præmium obtinuit: quod Anno M. DC. XXVIII. XXX. Ianuarij C. XL. florenis creuit, vt quotannis DC. florenis doceret. Ampliori se autem dignum ostendit. Veterum namq; doctrinam solidè proposuit, ac neruosè, eâ breuitate, quam permisit argumenti amplitudo. Ordinis quàm maximè studiosus, de quo se profitebatur semper magis solicitum, quàm de inuentione rerum. Disputationes modestè instituit, nec vnquam sine necessitate, & veritatis studio, quam ad vitæ vsum vbiq; sine omni ostentatione sectabatur: sermonis politiâ vltrò atten-

tionis beneuolentiam impetrauit, eamq; scholæ frequentiam, quam preter eruditionem promptum omnibus animi studium merebatur. Viri Eloquentiam ostendunt, quæ in scrinijs hæredum supersunt, quatuor ac decem orationes, tum in Horto, tum è suggestu Gymnasij habitæ: quas vocis lenitate vultuq; ad grauitatem composito verè animâsse credebatur. Morum verò suauitate atq; obsequijs ita Collegas in sui amorem inuitauit, vt rarò grauior casus occurreret, cui non in consilium accerseretur: vbi eruditâ dissertatione, tum ægris tum auscultatoribus se se commodum præbuit. Sanctorio summi ingenij Viro in primis charus fuit, ejusq; successori Pompeio Caimo Polyhistori Medico, Roderico à Fonsecâ pariter, & Io: Colle Primarijs Medicinæ Practicæ Professoribus, Benedicto Siluatico Equiti, qui relictam sibi post hos Viros prouinciam non minori nominis famâ exornat. De rebus philosophicis non rarò cum Cæsare Cremonino & Fortunio Liceto summis Professoribus acutè disserebat. Laurentium quoq; Pignorium Antiquitatis famâ clarum eximiè coluit. Fabrum pariter & Matthiam Ferchium Theologos insignes Minorum, vt dicunt, Conuentualium: cujus ordinis valetudini sollicitè præfuit: Viros etiam clarissimos Io: Dominicum Salam & Andreghettū de Andreghettis Artis Medicæ Professores Theoricos sibi mirè propensos habuit. Nec inferior ipsi cum Medicis Venetis amicitia intercedebat, maximèq; cum Michaële Angelo Rotâ, olim studiorum consectaneo: quorum omnium affectus prudenti comitate demerebatur. Eam deniq; apud primores vrbis

ciues

ciues singulari diligentiâ & prudentiâ de se opinionem concitauerat; vt pleriq; suæ valetudini admouerent. Nec rarò Venetias vocabatur: in primis ad Serenifs. Principem Franc. Contarenum: cui dubiè admodum decumbenti cōtra multorum sententiam, bono euentu, salutem prædixit, egregio postea munere decoratus. Hisce tamen gloriæ initijs minimè contentus, quicquid in Arte recens inuentum curiosè inuestigabat, Recentiorum scripta iungens Antiquis; minimè horrens Spagiricorum inuenta, quæ ad Dogmaticorum leges reuocabat. Veterum obseruationes pro re actâ suis experimentis censebat. Ægrotantium visitationibus cùm totum diem impenderet; studijs horæ supererant vespertinæ, quas ille ad lucernam ante cœnam perquam frugalem protrahebat: egregiâ corporis specie satis validus, nec facilè morbis, nisi quandoq; destillationi, studiosis frequenti, obnoxius. Hippocratem, Galenum, & Auicennam familiares habuit: quorum scita tradidit suis auditoribus. Inuestigandis obscurrorum causis primùm, quid suo posset ingenio, explorauit; alios deinde scriptores ad consensum adijt. De quibus ingenuo semper animo, sine partium studio, liberè iudicium tulit apud discipulos & familiares sibi comites, quos in diuersis Europæ partibus magno Reip bono reliquit doctrinâ & medendi peritiâ claros: inter quos eminent hodiè in Belgio Adolphus Vorstius, & Fortunatus Plempius: in Germania Vernerus Rolfinckius, Medicinæ Professores celeberrimi. Domestica ejus disciplinæ apud nos exempla eminent Viri clarifs. Io. VVeslingius Primarius Anatomiæ & Phar-

macia Professor: Io. Baptista Soncinus non ita pridem Patauij Practicæ Extraordinariæ Professor Primarius: cui id laudis accessit, quòd post felicem in patriâ apud Brixienses Artis exercitationem Præceptoris munus dignè sustineat, nunc ad supremam Practicæ ordinariæ cathedram à magno Etruriæ Duce Pisam accitus. Antonium quoq; Gambarum Patauinum doctorem adhuc superstes è suggestu docentem audiuit. Reliquos summæ spei Iuuenes fatalis vrbi pestis sustulit. Superstitem sors voluit D. Carolum Auantium medicum peritum, Rei in primis Herbariæ scientiâ etiam vltra Alpes notum. Inter familiares intimiori necessitudine junctos, vitæq; veluti testes charos habuit cl. Viros Benedictum Priolaum, Gallum, & Io. Rhodium, Danum, amicum nostrum: à quo bonâ fide accepimus, mores Viri fuisse apertos, animum erga suos benignum, hilarem, in ministeria & domesticos, præterquam in liberos, etiam iusto mitiorem, liberalem supra fortunam, maximèq; in musarum alumnos, aut quos de meliori loco precipitauerat sors iniquior. Illud peruagatâ famâ notum est, ad lucrum minùs fuisse attentum, ægris cujuscunq; conditionis sine vllâ præmij spe libenter adfuisse. Suos tamen liberos, non paruo quęstûs argumento, in re satis honestâ reliquit, fortunæ moderationē sequutus: cujus plurima nec ficta in ipso indicia elucebant. Defunctâ namq; coniuge ad secundas nuptias redijt cum Elisabethâ Miani, parùm veritus numerosioris familæ onus; quam vno tantùm filio Petro, qui nobis hæc scribentibus, Anno M. DC. XLIII. sublatus variolis, & vnicâ filiolâ Cæciliâ auctiorem

tiorem reliquit. Sed & Bononiam paucis ante obitum annis ad Claudini cathedram, vt vocant, supraeminentem publicis literis à clariss. ejus Gymnasij Professoribus Melchiore Zoppo & Andrea Mariano allatis inuitatus, proposito ducentorum supra mille Coronatorum stipendio annuo; summum honorem ingentemq; senatûs liberalitatem modestè posthabuit beneficentię ac æquitati Venetorum: quos primos suæ fortunæ auctores porrò sui rationem habituros credebat. Nec spes irrita cogitationes fefellit. Iam quippe Sapientiss. Moderatores Gymnasij ob fidem ac reuerentiam Sereniss. Reip. neglectâ lautiori conditione, seruatam Preuotium, eruditionis famâ clarissimum, sublimiori loco dignum censuere. At summo rerum arbitro aliter visum. Peste quippe Anno M.DC. XXXI. vrbem vastante, dum veteris officij memoriâ creditas sibi familias deserere noluit, prouidè quidem in vicis auxilia suggerens, pedissequus parum cautâ cum alijs conuersatione in ædes, cæteroquin absente hero clausas, contagium introduxit. In Hortum igitur Preuotius xx. Iulij cum vxore & minori filio secedit, vt suæ saluti consuleret. Vetito cum alijs commercio, cùm rebus disponendis se paulò grauiùs exercuisset, jamq; animus in aduersa satis alioquin obfirmatus quatuor è primo conjugio filiarum jacturâ nõ parum moueretur; vehementi æstu percita febris Viro sagaci non vanam delirij suspicionem mouit. Animo itaq; adhuc integro, perpetuis sudoribus extrema minantibus, solenni ritu supremæ voluntatis codicillum condidit: non omissis interea præsidijs, à quibus salus sperari posset. Iis

verò nihil proficientibus cùm in dies malum cresceret, solutis tandem viribus annos natus XLVI. Anno reparatæ Salutis M. DC. XXXI. III. Augusti horâ XXIV. naturæ satisfecit, in D. Antonij Basilica ad Polonorum Aram conditus. Cujus memoria quamuis Medici verè fortunati exemplo famæ æternitate perennet; dolendum tamem, quòd præclaros animi conatus anteuerterit præmatura fati celeritas. Iam .n. *Stirpium in agro Patauino Indicem* auspicatus erat: quem non licuit pertexere. *Jucundam* quoq; *Medicinam* inchoârat: sed extremam operi manum addere vetuit occupationum moles: quemadmodũ & *Definitiones Affectuum Particularium Analyticas* concinnè digestas: quibus peculiari commentario *Determinata singulis Remedia secundùm Loca, Empirica Rationalis* titulo cõquirebat: sed parũ progressus, veluti in *Remedijs quoq; Selectioribus. Calendarium Oeconomicum* horis subcisiuis ingeniosè conscriptum, atq; ab Amicis lectum, colophonem desiderat. *Rariorum* ad hæc *Obseruationum Practicarum cum Exegesi Theoricâ Centuriam* promiserat. Meditabatur præterea *Commentarium de Humoribus: de Vrinis, & Pulsibus. de Victu Ægrorum: Simplicium Vsualium Historiam & vires: Errores Principum Medicinæ: de Inflammationibus internis: Scopulos Medicinæ, siue de his, quæ à Medico perfectè sciri non possunt.*

In scrinijs integrè seruantur, quæ potiùs Auditorum vsui, quàm ad pompam domi dictabat, per otium sub incudem reuocanda: quamuis & postea Eruditorum judicio lucem videantur meruisse.

Insti-

Institutionũ Medicinæ Practicæ nomine Tract. IV. quorum.

I. De Signis.

II. De Methodo Medendi.

III. Elenchus Medicamentorũ, quæ cõmuniter vsurpantur.

Hunc Anno M. DC. XL. Io. Stephanus Medicus Venetus vulgauit, ab eo longè diuersum, quem hæredes possident.

IV. De ratione Præparandi & componendi medicamenta.

Accessit peculiaris *De ratione componendi medicamenta in communi* Libellus, qui veriùs tertium inter hos modò enumeratos locum obtinet. Omnium hic Auctoris ingenio dignissimus nuper in Germaniâ editus est curâ V. Cl. Friderici Monauij Medici & Botanici eximij.

Methodus recitandorum Casuum.

Medicina Pauperum.

Tractatus de Venenis, & Alexipharmacis. Hos junctim libellos in lucem produxit Ioannes Beierus Bibliopola Francofurtensis, sed variè interpolatos ac mutilos. Emendatiores à Theobaldo filio expectantur.

Ejus *de Plicâ Polonicâ Consilium* Daniel Sennertus suæ Praxi Medicæ inseruit.

Viri merita in scholis publicis Natio Germana ad ipsius Insignia hac Inscriptione prosecuta est.

IOANNI PREVOTIO RAVRACO
PHILOSOPHO AC MEDICO INSIGNI.
PRACTICAE EXTRAORDINARIAE
PROFESSORI PRIMARIO.
CIVI ET DOCTORI DESIDERATISSIMO.
NATIO GERMANA ARTISTARVM POSVIT
AN. M. DC. XXXIV.

Thomas quoq; Bartholinus, Caspari filius, Danus hoc ejus meritis elogium sacrauit.

Ad votum natus docti Preuotius orbis
Mox strinxit votis Numina cuncta suis,
Et reditura gradu simili dum vota resurgunt,
Vota Patauini non peritura vocant.

OCTAVIVS RVBEVS.

CLarissimus rerum Brixiensium scriptor, Iacobo de Rubeis natalibus splendido, & Hippolytâ ex nobili Scarpi familiâ anno salutis humanæ M. D. LXX. Die XXVIII. Iulij horâ XI. min. XXX. natus, cùm puer mirâ eluceret indole, & ad maxima quæq; aptus videretur, à parentibus maturè studijs admouetur. Literas in primis humaniores & græcam linguam à Prospero Martinengo Monacho Cassinensi didicit: deinde in Gymnasio Patauino reliqua animi ornamenta, quæ ex scientiarum possessione exoriuntur, consecutus est: vbi tandem meliori fato totum se ad Poësim & Historiam applicuit. Sed cùm naturæ propensione ad Antiquitatis studia raperetur, perlustratis plerisq; Italiæ Gymnasijs, Romam contendit: vbi ex cl. Virorum, atq; in primis Bellarmini ac Baronij summi eâ tempestate nominis familiaritate, multiplici rerum cognitione & eruditione animi culturam auxit. Neapolitanum quoq; regnum inuisit deinde in Germaniam concessit, ac Hungariam: vbi architec-

turæ

turæ militari, ductu Tabarini centurionis admodum celebris, incubuit. Hinc in patriam reuersus, vt aliquod suorum itinerum & laborum specimen Ciuibus ederet, elegantissima sua carmina etrusco sermone vulgauit: mox S. Iuliæ vitam Serenis. Christiernæ Lotharingiæ, Magni Ducis Etruriæ coniugis auspicijs publicauit. Tandem cùm annos xxx. attigisset, vt parentibus morem gereret, Victoriam cl. V. Hieronymi Moncelesi I. V. D. & Paulæ Auogadræ filiam vxorem duxit: ex qua binos filios habuit adhuc superstites, Iacobum Mariam S. Nazarij Canonicum, ingenij & candoris famâ conspicuum, Ecclesiæ Cathedralis Præpositum, & Carolum literis pariter atq; armis pollentem: quorum vterq; patris nomen perhonorificè suâ virtute tuentur. Defuncto parente, etiamsi curis domesticis occuparetur, attamen cùm ad altiora animus aspiraret, literarum studia minimè intermisit. Imò se totum ad patriæ Historiam conuertit, quam non sine vtili labore, anno ætatis trigesimo septimo totidem libris absoluit. Inter cætera de rebus patriæ commentaria primum occupant locum Monumenta Brixiensia, vulgo Le *Memorie Bresciane*, iconibus æneis eleganter exornatum opus, exteris ciuibusq; satis summopere gratum. Quod dignè hoc elogio cl. V. Io. Franciscus Vlmus ornauit:

OCTAVI, amatæ dum patriæ decus
Insigne monstras, quàm fuerit potens,
Quàm clara semper, Dijsq; chara,
Ipse tuos titulos perenni
Cum laude firmas: ipsaq; marmora

Excelsa

Exesa ob æuum, mutaq; reddita,
Authore te, priscos referre
Atq; tuos valeant honores.

Eâdem pietate in res sacras accensus, alterum opus *de Reliquijs & Martyribus patriæ Tutelaribus, Faustino, & Jouitâ* edidit: & paulò post *Illustrium Brixiensium Elogia* operâ itidem Historicâ & Symbolicâ etrusco idiomate sciтè conscripsit. *Epistolas* etiam varij generis, itemq; *Orationes ac Dissertationes* omnium applausu edidit. Staturâ mediocri, hilariq; vultu, mirâ ingenij dexteritate, morûq; dulcedine, acutâ quadam & accuratâ sagacitate, exactâ eruditæ antiquitatis notitiâ amicis cęterisq; gratissimus omne punctum tulit. Ætate nondum prouectâ magnos obtinuisset honores, nisi Pontificis institutum euertisset fati celeritas, cùm vix Brixiâ Bononiam accessisset. Nec parum ipsius famæ addidit ab Henrico Condæo Galliæ expetitum Brixiæ cum ipso colloquium. Sed Henrico Matthiæ Turriano Comiti, militiæ Venetæ Legato, Brixiæ ea fuit de ejus virtute opinio, vt à secretioribus sibi elegerit consilijs, honorario satis lauto, & paulò ante discessum pretiosis varij generis gemmis donauerit. Inde Ioan. Gerardus Vossius Polyhistor insignis eum nō immerito *summæ doctrinæ & humanitatis virum* appellat lib. de Historicis Latinis pag. 812. & lib. III. vbi de Heliâ Capreolo: *fuere ij* (loquitur de posterioribus libris Historiæ Capreoli ineditis, qui in Illustriss. Dominici Molini manus deuenerunt) *ante Octauij Rubei patricij Brixiensis, ex Rubeorum Parmensium familiâ, viri præcellentis eruditionis, vti mo-*

numen-

numenta ejus comprobabunt, quæ de Brixiensium, & hujus temporis gestis, summâ industriâ, fide, ac prudentiâ pergit consignare. Cluuerij quoq; in Veteri Italiâ encomium promeruit. Laurentij Pignorij pariter in Elogijs, alijsq; monumentis. Itemq; Ioannis Bonifacij I. C. aliorumq; ingenio præstantium. Artifices alicujus nominis, maximeq; pictores, charos habuit, quos suo consilio & auxilio promptè iuuit, rebus symbolicis & emblematibus summopere delectatus. Testantur id Aulæ Prætoriæ Veronensis varijs generis Icones, à Francisco Pona Philosopho & Medico præstantissimo in suo *Stolone* descriptæ: in quibus cōspicitur Rubei eruditio & judicium. Principibus ob singularem etruscę linguæ peritiã adeo placuit, vt Rudolphus II. Imperator alijq; Principes ipsum à libellis præficere voluerint. Sed priuatæ vitæ studio delectatus renuit, vt ex ipsius literis apertum est: quæ etiam cum viris magnis necessitudinem ostendunt. Eum quoq; ob eximiã fidem sæpius in grauioribus negotijs probatam, Duce Ioãne Cornelio, Serenissima Resp. Veneta, consilio præcipuè sapientissimi senatoris Dominici Ruzini eâ beneuolentiâ prosecuta est; vt ampliori titulo atq; honorario Collateralis, vt vocant, vicemgerentis munere honestauerit anno M. DC. XXIX. Inter Consiliarios etiam Serenis. Reipublicæ fuisset cooptatus, nisi fatis præmaturè cessisset. Is tamen fortunæ fauor ipsi parum durauit, quamuis sortem suam giganteam dicere soleret, si spectes nominis immortalitatem, ad quam firmo passu contendebat verè. Superatis namq; æmulis, qui veneno ipsius saluti insidiabantur, infectus pestilentię con-

contagio, quod septem ante annos sibi præsagierat, cum binis filiabus alijsq; domesticis, vitam, qua longâ dignus erat, intempestiuâ morte commutauit Anno M. DC. XXX. Die XXVIII. Septembris inter XXIII. & XXIV. horam, in cæmeterio templi Cathedralis cõditus: vnde ipsius & coniugis ossa in æde S. Mariæ Calcariæ sita in eundem locũ ad S. Dominicum transferenda. Primi tumuli hæc inscriptio.

VTINAM
MORTALIBVS IN HOC SECVLO
PERMITTERENT IMMORTALITATEM
FATA
HANC VTIQVE QVAM SVAVISS. QVAM LIBENTISS.
TIBI FVISSENT ELARGITA.
OCTAVI ROSSI
VIR CLARISS.
H. T.
OBIIT MVLTARVM VIRTVTVM LVMINE CONSPICVVS.
M. DC. XXX. V. CALEND. OCTOBR.

Edidit etrusco idiomate.

Le Memorie Bresciane.
Gli Elogij Historici de' Bresciani Illustri.
Vita di S. Giulia Vergine, e Martire.
Vita di SS. Faustino e Giouita.
Della Santissima Croce di Brescia.
Vn volume di Rime Liriche.
Lettere diuerse & Orationi.
Le Glorie de' Francesi.

Edenda

Edenda.

Le Historie Bresciane diuise in XXXVII. libri.

Il Tempio de' Santi Bresciani.

Le Medaglie antiche.

La Seconda Parte delle Lettere e Rime.

I fatti Illustri antichi della Città di Brescia.

CAMILLVS PANCETTA.

SErrauallı Venetorum natus, Francisco patre I.C. & matre Æmiliâ Plazzoniâ, cùm adolescens ingenij sui vires varijs disciplinis excoluisset, Patauio Philosophię, Theologiæ, ac Iurisprudentiæ lauream summâ cum laude reportauit. Politioribus literis, ferente genio, Musisq; addictus, etrusca & latina diuersi generis carmina cecinit: varias etiam orationes ac dissertationes in Academijs habuit, præsertim in cœtu Ricouratorum, qui tunc florebat. Ad patriam redux Deoq; dicatus eadem studia summâ vitæ tranquillitate percoluit. Canonicus postea Cenetensis electus, in eâ Ecclesiâ adeo morum probitate, atq; exactâ Iurium & rerum Ecclesiasticarum peritiâ refulsit; vt Vicarius generalis Leonardi Mocenici Episcopi Cenetensis electus, grauissima ibidem negotia ad optimum finem suâ prudentiâ & dexteritate perduxerit. Romam hinc profectus, cùm non inferiori suæ

experientiæ laude ibidem innotuisset, Canonicatum Patauinum beneficentiâ summi Pontificis Pauli V. obtinuit. Patauium igitur ei sedes contigit, vbi iuuentutem lætè transegerat: magnoq; impetu ad prima sui genij Poëseos oblectamenta reuersus, amicis suadentibus in Serenifs. Reip. obsequium Poëma Heroicum, cui titulus VENETIA LIBERA etrusco idiomate euulgauit. Iuris Canonici professionem, quam obtinuerat amplo honorario, magnâ docendi facilitate decorauit, omnibus insigni affabilitate & comitate charus.

Vicarij generalis pariter titulo à Cardinale Valerio cohonestatus, vniuersâ tanti Episcopatûs molem sustinuit, raràq; moderatione ac prudentiâ omnia peragens, felici euentu vitam suam clausit anno M. DC. XXXI. in patriâ ætatis suæ LXIII. Conditus honorifico tumulo in Æde S. Andreæ Serraualli vnà cum Antonio ex fratre nepote, medico clarisimo: qui iuuenis Venetijs adeo suâ arte inualuerat; vt, æqualibus superatis, ipse solus primam medicorum sedem occupâsse videretur. Epitaphio hoc clauditur vterque.

HOSPES SISTE, AC PERLEGE.
CAMILLVS PANCETTA E VENETIIS,
PATAVII IN CATHEDRALI ECCLESIA CANONICVS,
ET IN GYMNASIO IVRIS PONTIFICII
AD VESPERAS INTERPRES PRIMARIVS.
ANTONIVSQ. EX FRATRE NEPOS
MEDICVS CLARISSIMVS
HOCCE CONDVNTVR TVMVLO.

ILLE IVRIS PERITIA ALIARVMQ. SCIENTIARVM
GLORIA CONSPICVVS,
ECCLESIAE OPTIMO EXEMPLO,
PRINCIPI EXIMIA VIRTVTE INSERVIVIT.
IN IVRE DICVNDO PRAESTANTIAM
ROMAE QVOQ. MAGNI VIRI MAGNIS IN NEGOTIIS
SAEPIVS SVNT EXPERTI.
DEVOTO ERGA VENETAM REMP. AFFECTV IMPVLSVS
VENETIARVM LIBERTATEM
HEROICO CECINIT CARMINE.
ALTER PRAECLARO PATRVI DVCTV,
PHILOSOPHIA AC MEDICINA FELICITER EXCVLTVS,
DVM VENETIIS NVLLI MEDICORVM SECVNDVS
MORTALIBVS EGREGIE OPITVLATVR,
PARCARVM INVIDIA ORBI ADEMPTVS EST.
FRANCISCVS CAN. CENET. THEOL. ET I.V. DOCTOR
FRATRIS, ATQ. NEPOTIS CELEBRI MEMORIAE
DOMVSQ. INCREMENTO ADDICTISSIMVS,
VT POSTEROS AD DOMESTICAE VIRTVTIS
AEMVLATIONEM INCITARET,
NON SINE LACRYMIS MON. PONI IVSSIT.

Familiæ dignitatem suis meritis auxere viri clarissimi: inter quos Sertorius Pancetta I.C. cl. Camilli ex fratre nepos, hodie Patauij Assessoris munere magnâ sui nominis famâ perfungitur.

Edidit.

Venetia Libera Poema Heroico.

Del Beuer fresco.

Multa quoq; apud Hæredes seruantur *in Artem mirabilem Raymundi Lullij*, nondum edita.

FELIX OSIVS.

VRbis Mediolanensis familiam OSIAM sunt qui non leuibus, vt putant, argumentis à Græcis sacerdotibus Apollinis Delphici ortam affirmant. Templi. n. custodes Osij, & summus Sacerdos Osius nuncupabatur. Cui sententię fidem conciliare videtur cothurnus, Apollini sacer, quo gentis Osiæ stemma insignitur. Principijs vicinioribus contenti, quæ ex fide dignis monumentis accepimus, hic memorabimus. Diui Ambrosij ætate floruisse, & aduersus insultantes in sanctissimum Præsulem & Ecclesiam hæreticos dimicâsse hanc familiam, indicio est annuus census, quem Monachi S. Ambrosij in hunc diem Seniori inter Osios pendunt. Horum vetustatem ad hæc testatur locus, quem vocãt *Arringheriæ* in vrbis Prætorio, vulgo *Lobbia degli Osij*, florescente Rep. pro Rostrorum loco habita. Nec obscura est conjectura, quod hodie prætorium est, olim fuisse Osiorum: cùm ipsis in S. Michaëlis à Gallo Templum ei vicinum adhuc sit jus,

quod

FELIX OSIVS MEDIOLANENSIS
PRIMVS ORATORIÆ PROFESSOR PAT

quod vocant, patronatûs. Merita verò hujus familiæ in patriam præcipuè declarat vetus lapis in Turre S. Francisci: quo Robertus Osius Patris patriæ titulo insignitur.

Verùm grassante per Vrbem discordiâ, cùm hæc familia Turrianorum partes aduersus Vicecomites sequeretur; fractis Turrianis, impar aduersarijs in exilium agitur. Inde in varias orbis partes distracta de priscâ virtute suâ nihil remisit. Quosdam nempe in Poloniam secessisse certum est, cùm Regina Bona Sfortia per Italiam transiret: è quibus prodijt Stanislaus Osius S. Rom. Eccl. Cardinalis, qui Concilio Tridentino præfuit. Alios per Italiam sparsos indicat Io: Baptista Osius Romanus, qui Episcopus eidem Cõcilio interfuit. Franciscus Osius Rauennas carmine etrusco claruit. Inter delicias Germanorũ Poëtarum Hieronymus Osius celebratur. Pauci, qui in Galliâ Cisalpinâ remanserant, cùm Francisco secundo Sfortiæ ab Imperatore dominiũ eriperetur, in Venetam ditionem se receperunt. Hic postquam nuptijs parum faustis res familiaris diriperetur, Io. Baptista ætate tenerâ aduersæ fortunæ succubuisset, nisi patrui Deodati Osij Canonici Mediolanensis cura pietasq; ipsum subleuâsset. Literis itaq; cùm ingenium excoluisset, causarum patronum se quandoq; præbuit. Honestis laboribus auctâ re familiari ex gemino conjugio numerosam suscepit prolem. Ex priori quidem Felicem, & alium filium, qui in ipso vitæ limine obijt: itemq; binas filias. Ex altero Franciscum nostrâ ætate Philosophum & I.C. causidicum Collegij Mediolanensis, in quod de plebe nullus admittitur: Ioannem Dominicum sublimi ingenij,

qui

qui sine magistro picturæ & architecturæ scientiâ famam ac ætatem præuenit, sed iuuenis decessit: quem pari fato secuti Io. Carolus Canonicus Regularis, Bernardinus, qui in Palatinatu miles occubuit, & Carolus Cæsar, infans humanis ereptus. Supersunt hodie Deodatus & Carolus Cæsar ambo literis moribusq; politissimi, & vnica fœmina. Inter hos primus Felix Osius optimo corporis temperamento & laboribus apto iuuenis literarum studijs & Grecæ eloquentiæ grauiter incubuit, præceptore cl. V. D. Olgiato, & Antonio Salmaza; in Rhetoricis D. Cæsare Isirardo Societatis Iesu Doctore: quem defunctum annos natus XVI. publicatâ elegiâ defleuit. Hinc Cardinali Borromęo cùm innotuisset, in peculiari Collegio Philosophiæ & Theologiæ studijs triennium operam dedit. Quo exacto, cùm anno ætatis XXI. S. Theologiæ Lauream obtinuisset, ibidem docere cæpit, moxq; sacris initiatus, literas humaniores & Rhetoricam in Collegio Heluetico. Pręfectus deinde Collegij Nobilium, & Heluetici, tandem in Collegio S. Simonis Rhetoricis docẽdis adhibitus, trienniũ suam industriam probauit. Inde Bergomum euocatus, in Collegio S. Mariæ Majoris tribus annis mansit. Ex quo Patauium Anno M. DC. XXI. accitus publicam vrbis scholam obtinuit. Ea hic ingenij documenta dedit; vt applaudentibus ciuibus exacto vix triennio ab Illustriss. Gymnasij Moderatoribus eloquentiæ cathedram ob sua merita assequeretur: quam sexennio publicis priuatisq; laboribus summâ cum laude sustinuit, Collegæ suo Io. Thuilio Poëtæ, Philosopho, & Medico par habitus: qui cum amicissimè & coniunctissimè

mè vixit. Miranda in primis Viri erat in docendo familiaritas, magna etiam eruditionis fama. vnde prudentissimis Senatoribus Venetis atq; inter alios, Dominico Molino, Francisco Mauroceno, alijsq; ejusdem ordinis senatoribus gratissimus de instruendâ Bibliothecâ publicâ salubre monitum suggessit: quod tanto applausu exceptum fuit; vt ipsum aucto honorario Libris publico vsui destinatis præfecerint. Illud sine gratiæ precio & sine affectu de Viro mihi familiari necessitudine noto ingenuè testari possum, omnibus fuisse facilem, & æquo semper animo, non secundis elatum, neq; aduersis depressum, semper sui similem; moribus apertis & candidis, tam propenso pectore in amicos, amore, fide tam sincera; vt vix vnum aut alterum vsquam inuenias, quem illi censeas omnibus amicitiæ numeris esse conferendum. Rara illi modestia, nemini ille grauis, à fastu alienus: nulli simplicitas fuit prudentior: parco sermone tam lepidus, facetus, & fœcundus; vt amicos continuò vtilissimis detineret sermonibus. Suauissima quippe ejus erant colloquia, multarum rerum cognitione & vsu referta. Nimirum prima ipsi oblectamenta erant totos dies inter libros hærere, quos ille non exiguo ære paratos summo studio voluebat lectissimos: scriptioni ita deditus; vt eos quasi in suum succum verteret: qua de causâ jure magnus ille Pignorius ipsum epist: 32. librorum heluonē appellauit. Nec tamen alienis monumentis pascebatur: quin cum summis ingenijs, adeoq; secū ipse contendebat. Adeo semper aliquid in publicum commodum meditabatur. Sed vt ingenio erat vario, ita vastis cogita-
tionibus

tionibus multa & magna molitus, fatis deprehensus minimam eorum partem peregit. Rerum Patauinarum Scriptores, qui diu latuerant, ad Vrbis splendorem, Dominici Molini auspicijs è tenebris erutos, collatis mēbranis emendatiores in publicum dedit: ac inter hos præcipuè desideratum multis ALBERTINVM MVSSATVM illustrauit. Notis autem eruditissimis extremam manum addere nō licuit. Murenæ Historiã integrè dilucidatam vidimus: quę tamen desiderátur Notæ, quo casu maximâ ex parte perierint, nobis incertũ est. Quæ de Vrbis Romanæ magnitudine commentabatur, imperfecta sunt: aliaq; multa, quæ elencho exhibebimus. Quo cætera genio exierint, indicio erunt crebræ summorum ad ipsum Virorum literæ, quos non censores, sed amicos promeruit. Io. Gerardus Vossius, vir orbi notus, suum de eo judicium erudito de Latinis Historicis opere celare noluit: vbi eum disertissimum professorem appellat. Nec minor de eo Danielis Heinsij, Meursij, Scriuerij, Barlei erat opinio. Henrici quoq; Puteani affectum sibi deuinxerat. In Italiâ verò nemo paulò erat cultior, cui non & ipse charus. Vnum sufficiat de eo cl. Viri Io. Antonij Castillionei elogium parte primâ Antiq. Basilicæ Vincentianæ: *Adeat is me consultore V. cl. Felicis Osii de Sepulcris, & Epitaphijs singulares libros Romanâ passim & Græcâ eruditione refertos: is enim scitu dignissima aperiet, qua est in antiquis Romanorum & Græcorum ritibus colligendis diligentiâ, infinita propemodum ejus formæ exempla congessit: quæ, vbi per occupationes licuerit, typis rei literariæ commodo commendabit. Quot .n. ille occupationi-*

lus semper districtas fuerit, necesse non habeo persequi. Vix enim confectis Rhetoricæ, Philosophiæ, Theologiæ curriculis, laureâque sacræ scientiæ partâ, præcipuis in Vrbis nostræ Collegijs desudare cæpit, in ijsque grauissima munia quà docendo, quà regendo, summâ semper cum laude & dignitate obire. Quocirca famâ ejus prudentiæ, doctrinæ, ac suauitatis morum non ad vicinas tantùm, sed ad remotas etiam vrbes delatâ Academias Italiæ principes administrandas suscipere coactus est, quæ ejusdem diuinam penè doctrinam ardentissimo studio expetebant, ingentibus ad eas stipendijs & honorarijs propositis inuitatus. Libuit hîc paulisper excurrere in Hominis laudem, mihi vt metipsi quodammodo gratificarer: qui vt illum vnicè amo; sic glorior eundem mihi Rectorem in supremâ moderatione nobilissimi, nostrisque temporibus florentissimi Collegij Taeggiorum ad D. Simonis jure ac merito successisse: jureque ac meritò gloriabor, cum ob eximias Viri virtutes, tum ob arctissimam mihi cum eo initam consuetudinem, vitâ mihi longè cariorem, aliaque multa, quæ nos arctissimo amicitiæ vinculo copularunt.

Venetorum fauorem non memorabo, quem expectatione majorem obtinuerat. Molino sanè adeò intimus erat; vt effigiem suam hoc carmine inscribere non dubitauerit.

Vt propiùs Domini nutus attendat amicos
OSIVS, haud vno deuinctus nomine MAGNI
MOLINI meritis, se se sub imagine sistit
Ante Viri vultus, quem Numinis instar adorat,
Orbis ab axe dati lapsis succurrere rebus

Musa-

Musarum; ingenti quarum perculsus amore,
Fulget inocciduâ clarus super æthera famâ.
Grande decus rerum, Patriæ iubar, Orbis ocellus.

Patauij etiam plurimos eosq; veros suâ eruditione, suâq; virtute sibi lucratus erat amicos, genere & doctrinâ claros, Cęsarem Cremoninum, Ioan. Collem, Andreghettum Andreghetium, Ioannem Preuotium, Pompejum Caimum, Bartholomæum Vecchium, primarium Iuris Professorem, Alexandrum Syncliticum, Iuris Antecessorem. Familiares autem in eâ frequentiâ habuit Abbatem Albertinum Barisonum, Laurentium, Pignorium, Bartholomæum Souerum, publicum Mathematicum, Carolum Auantium, Ioannem Rhodium, Gulielmum Soierum. Nec ea solùm ipsi erat vis calami: voce etiam innumeros sibi obstrinxerat selectioris ingenij iuuenes; quorum animos partim suo contubernio, partim è publico suggestu ad virtutem & literarum studia candidè formauerat. Hoc gloriæ cursu cùm iam ad majora in dies aspiraret Felix noster, fortunâ animoq; felix; peste vniuersam Italiam vastante, pluteis Bibliothecæ erigendis cùm sedulus adesset opificibus, febri correptus septimo morbi die absq; testamento, succedentibus in hæreditatem fratribus, à summo rerum moderatore in cęlestem Academiam auocatur, mense Iulio Salutis M. DC. XXXI. cùm vixisset Annos L. humatus in vicino Templo Iesuitarum nondum confecto sine pompâ, & sine monumento.

Edidit.

Albertini Mußati Historiam de Gestis Henrici VII. Imp.

emendatissimam, additis notis, quas per fatum pertexere non licuit.

Item *Rerum Patauinarum Auctores varios, qui hactenus latuerunt.*

Notas in Murenæ Historiam, sed imperfectas.

Reliquorum, quæ inceperat, paucis Orationibus exceptis, hunc ipse viuens ætatis suæ anno XXXII. vulgauit Indicem: quem curiosis non ingratum fore speramus.

Romano-Græcia, seu de communibus vtriusq; Populi moribus, & institutis Commentarij II.

Iuuenilium Epigrammatum Libri VI.

Diuus Carolus Borromæus. Anagrammatum, & Epigrammatum Centuria singularis.

Sacer Helicon.

Funebria in Obitum Julij Cæsaris Isnardi Præceptoris sui.

Variorum Carminum, & Poëmatum Libri II.

Ritus vtriusq; Reliquiæ, Sacri pariter & Prophani, subcisiuis horis collecta, & in Centurias XVI. distributa.

De Sepulcris, & Epitaphijs Ethnicorum Libri VI.

De Sepulcris, & Epitaphijs Christianorum Libri VI.

Dramma Iambicum, Triumphus Humilitatis inscriptum, in honorem D. Caroli Borromæi, quo primùm tempore in album Cælitum est relatus.

Triumphus alter Prætoriæ Maiestatis publicè Bergomi exhibitus in Academia Marianæ Cælestis, honori, meritis, & immortalitati Nicolai Gussoni eiusdem Vrbis Prætoris Opt.

Oratio

Oratio pro decernendo Triumpho eiusdem meritis, & virtuti, habita in ijsdem Castris.

Syntagma de Hermis, Hermathenis, Hermerotis, & Hermeraclis.

Selectarum Epistolarum Libri II. Quorum alter ad Familiares: alter ad Eruditos missus.

Elogia Scriptorum illustrium vtriusq; æui.

De Epigrammate Tractatus publicè traditus Mediolani in Academiæ Taeggianæ Scholis.

Bufalora Cl. V. Octauij Balsami: in qua mixtim Sententiæ præcipuæ veterum illustratæ, deq; Felicitate progymnasmatibus aliquot disputatum.

De vniuersa Arte bene dicendi eruditissimæ, atque vtilissimæ Quæstiones.

Oeconomia Artis, qua M. Tull. Ciceronis Orationes omnes sunt habitæ, vel conscriptæ.

Adagiographia noua-antiquis Prouerbijs referta Librorum totidem, quot Scriptorum.

Prælectiones Solennes in omnes M. Tullij Ciceronis Epistolas ad T. Pomponium Atticum, Brutum, & Q. fratrem, cum Analysi Grammatica, Rhetorica, Ethico-politica, & Notis.

Poëtarum, & Historicorum vindiciæ: quibus errata potissimùm, quæ in eorum Libros Typographorum incuriâ, vel aliorum inscitiâ hactenus irrepserunt, ope MSS. Codicum amouentur.

Inscriptionum antiquitatem insimulantium liber primus.

Apologia pro Inscriptione Sacelli Cl. V. Petri Antonij

Lon-

Longoni Regij apud Mediolanenses Consilij à secretis: in qua Sacrarum huiuscemodi Inscriptionum leges ostensæ breuiter, & exemplorum appositione firmatæ.

Academiæ Marianæ, ab eo Bergomi restitutæ An. M. DC. XVIII, auspicia, primordia, & progressus.

Epicedia cum lachrymis in obitum Reuerendiss. Io. Baptistæ Milani Episcopi Bergomatis.

Hercules in Biuio, cum Orationibus Virtutis, & Voluptatis ad Eundem: Elogijs etiam Michaëlis Dotti, personam Herculis egregiè sustinentis.

Curæ primæ in T. Calphurnij, & Nemesiani Eglogas.

Schediasma de Veterum Statuis & Monumentis.

Commentariolus de variâ Latinarum inter se literarum cognatione.

Orationum diuersis in Collegijs & Academijs publicè habitarum Volumen primum.

Præfationum & Chreiarum inibi perscriptarum Volumen alterum.

IORDANVS MOSCATELLVS.

VIcentiæ natus Anno M. D. XCII. qui patriam & suos natales ingenij promptitudine & virtutum claritate illustrauit, neutiquam inter hos viros jacebit inglorius: cui, dum vixit, intima necessitudo mecum intercessit: D. Hieronymi societatem ingressus Philosophiæ ac Theologiæ studijs incubuit: Lectoris & concionatoris munere laudabilis, summo ardore & industria sui ordinis reliquos antecelluit. Philippum Fabrum Fauentinum celebrem inter Scoti sectatores publicum Theologum, præceptorem suum aduersus Matialem S. Dominici Theologum duobus libellis defendit: quibus ita famam sibi adauxit; vt Cardinalis Beuilaqua eum sibi Theologum nominauerit. Virtutis non minus quam literarum studiosissimus ingenio cum esset perspicacissimo, inueteratos sui ordinis errores felici successu exstirpauit, profligatis rudibus: in quorum locum nobiliora ingenia restituit. Supremam Prouinciæ curam & Rectoris Generalis munus mira liberalitate ac splendore exercuit. Romæ, & Venetijs, ac Vniuersæ Italiæ inter homines sacris dicatos, Principibus acceptus, omnium calculis primas tenuit. Iam ingenij præstantia ad altiora aditum sibi parauerat; ecce leuior febre leui correptus in patria, peste Lombardiam peruagante, catarrho accedente interijt anno M.DC. XXXI. suæ ætatis LV.

relictis hisce ingenij sui monumentis.

Controuersiarum pro defensione Philippi Fabri aduersus P. Xantem Marialem Part. I.

De Potentiâ neutrâ aduersum eundem.

ALOYSIVS CERCHIARIVS.

NOn inferiori laude inter celebres eiusdem patriæ Viros enumerandus mihi Aloysius Cerchiarius, clericus Regularis Congregationis Somaschæ: vir sanè hoc æuo humaniorum literarum callentissimus, ambitionis exsors, religiosę vitę dicatus, sub optimis sui Ordinis patribus bonas literas & sacras disciplinas sedulus hausit. Genio ad Eloquentiæ & Poëses studia propensus, quantum ingenio valuerit, abundè testantur ejus monumenta doctis expetita. Bergomi postquam inferiores iuuentuti disciplinas tradidisset; Venetijs in seminario Patriarchæ oratoriam palęstram, simulq; Academiam GENEROSORVM titulo aperuit. Inde Senatorum primis & Eminentiss. Federico Cornelio Cardinali innotuit. Romam accitus, vt ibidem suum ingenium Societati accommodaret, cùm oratione quadam Legati Hispani aures offendisset, illico patrum suorum consilio in Lombardiam reuersus, Venetias denuo ad intermissas exercitationes redijt. Quod otij reliquum erat sui Ordinis Historiæ destinauerat,

naderat. Cujus priuatum vbi dedisset specimen, Cardinalis Federicus Cornelius aptum censuit, qui suæ familiæ Annales contexeret. Cæterùm patrum precibus, suorum Elogia jam continuabat: quorum aliquot icones editioni jam paratæ erant. Gratum ingenij munus testaturi socium in Rectorem Biellæ designant: quo in itinere per feruidæ æstatis vehementiam febri acutâ correptus hospes in alienâ domo, suæ iuuentutis flore, & virtutis apice, ętatis anno XXXIII. viuere desijt Alexandrię à Paleâ Anno M.DC.XXXVI.

Ejus publicè leguntur.

Orationum & Poëmatum Volumen vnum.

Epicedium in parentalibus Principis Michaëlis Peretti.

Triumphus Pietatis de S. Juone pauperum aduocato, Panegyricus.

In obitu Henrici Antonij Burgi Religionis B. M. V. Seruorum Generalis Epitaphium.

EVSEBIVS, ET POMPEIVS CAIMI.

GEntem CAIMAM Mediolani nobilem, & vetustam fuisse, non solùm ex Gaspare Bigato & Corio, sed ex priuatis & publicis monumentis accepimus: quàm viris nostrâ ętate pręclarissimis florere cõstat. Ex eâ Hieronymus Caimus in Fori-Iulij prouinciam concedens, eam inibi extendit. Hac progenie Vtini Iacobo Caimo patre I.C. EVSEBIVS & POMPEIVS orti, nostrâ memoriâ celebres: quorum nomina posteritati

EVSEBIVS CAIMVS I.C.VTINENSIS
EPISCOPVS ÆMONIENSIS.
Et Comes S. Laurenty in Dayla.

virtutis obsequio dicamus. Vterq; à patre bonis literis destinatus, mirum in modum in eisdem profecit. In Gymnasio namque Patauino post latinas græcasq; literas, Rhetoricam, ac Philosophiam cùm optimè didicissent, Eusebius ad Iurisprudẽtiam, Pompeius ad Medicam facultatem animum applicuit. Ille Iacobi Menochij I.C. celeberrimi contubernio vsus, post suorum studiorum curriculum, ab eodem publicâ acclamatione vtriusq; Iuris lauream retulit. Patriæ redditus forenses causas & pupillorum lites linguâ calamoq; defendere ac tractare cæpit, eâ facundiâ ac laude, vt varijs in patriâ honoribus cumulatus, Decurionis in Vrbe munere sæpius collato, Prouinciæ pariter onera susceperit: dum anno M.DC. V. ab Illustriss. Iosepho Mauroceno Senatûs Veneti decreto electus fuit, qui cum Mutio Fabricio Limitum in eâ curam haberet. Ecclesiasticis mox rebus deditus, Metropolitanæ Ecclesiæ Aquilejensis Canonicus eligitur. Oratoris titulo alijs duobus cl. Viris junctus à ciuibus suis Venetias anno M.DC. XVI. mittitur: vbi nouo Duci IO: BEMBO gratulatus elegantissimâ oratione, sapientum calculis eximiam ingenij laudem promeruit, optimamq; de se reliquit apud Senatores prudentissimos opinionem. Sed paulò post defuncto Francisco Manino Vtinensi, Episcopo Æmoniæ, à summo Pontifice Paulo V. isti Ecclesiæ præficitur: quam per annos XX. summâ prudentiâ ac moderatione rexit. Patriarchatu Aquilejensi etiam vacante istius oneris maximam partem Vtini & in Diœcesi magnâ constantiâ sustinuit, & difficiliores causas dissoluit. Quod vitæ reliquum Legum studijs consultationibusq; impendit. Tanta namq; ad eum

multitudine omnes conuolabant, eaq; vis ejus in consulendo inclaruit; vt aliquando à Serenis. Republicâ Consultoris munus ipsi esset delatum. Senectutem verò libertati commissoq; diuinitus oneri impendere maluit optimâ corporis temperie florentem: quam corporis exercitio maximeq; aucupijs produxit ad annum vitæ quintum & septuagesimum; quem XIX. Octobris Anno M. DC. XL. clausit Vertenegij, quò propter grauem Æmoniæ aërem secesserat. Defuncti corpus sumptuosâ funeris pompâ in Ecclesia B. Virginis Gratiarum Vtini prope Pompeii fratris cineres conditum hoc monumento, quod sibimet viuens destinauerat.

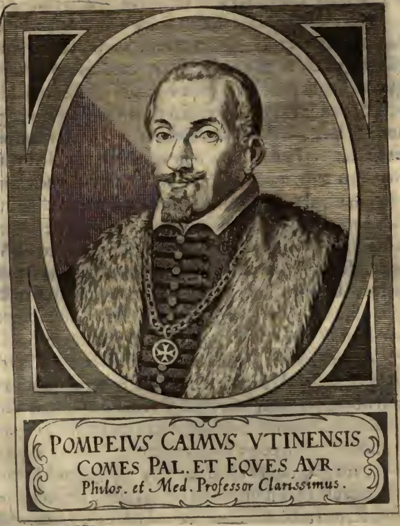
D. O. M.
EVSEBIO CAIMO I. C. VTINENSI,
EPISCOPO ÆMONIENSI,
PRO TVA IN DEVM DIVAMQ. PIETATE
REQVIEM AETERNAM DICAS.
OBIIT ANNO M. DC. XL. AETATIS SVAE LXXV.

Extant apud cl. Nepotem Iacobum Caimum, in Gymnasio Patauino Iuris Ciuilis Professorem.

Responsorum Volumina II.
De Retractu Lib. III.
Juris Miscellanea.

Nec inferiore liberalis ingenij successu POMPEIVS à Piccolomineo Philosophiam, Medicinam verò à summo ejus seculi Viro Hieronymo Mercuriali hausit: laureâq; rite impetratâ, honorario stipendio in patriam vocatus, ibidem aliquot annos mansit. Iuuenis quidem annis, sed

in

POMPEIVS CAIMVS VTINENSIS
COMES PAL. ET EQVES AVR.
Philos. et Med. Professor Clarissimus.

in medendo consummatus, eam promeruerat de se egregij Medici Æmilij Campolongi & aliorum opinionem; vt annuo mille Coronatorum stipendio inuitaretur Anno M. D. IC. a Cardinali Radsiuilio Duce Olicense ac Episcopo Cracouiense. Neglecto autem lucro, cùm excitato esset ingenio, & plurimùm gloriæ cupidus, non solùm græcas literas excoluit, vt ex veterum Medicorum libris vera & intima cognosceret; sed variâ etiam rerum cognitione & lectione delectatus etruscas vnà Musas non leuiter salutauit. Philosophus non vnus è multis, sed planè singularis reiq; medicæ peritissimus: ad cujus scientiam longum vsum & exercitationem adjunxerat. Hinc cum esset jam absentibus notus eodem penè tempore à Rege Poloniæ, & à Cardinalibus Farnesio, & Montalto ob Vrbis desiderium, quo tenebatur cæteris duobus prælato inuitatur. Cohonestatus tanti Principis contubernio munificentissimam sacræ illius purpuræ lucem mutuo proprij splendoris, & fidei fœnore compẽsauit; Sublimem .n. Pisanæ Academiæ exedram à Magno Etruriæ Duce Ferdinando vltro simul cũ honorario mille, & ducentorum aureorũ oblatã recusauit: nec Pauli V seruitiũ à summis Viris ambitiosa prensatione captandum, nequaquam pinguioris conditionis dulcedine illectus, prætulit. Inualuit interim magis, magisq; rumor apud omnes, et præcipuè Magnos Viros qua esset promptitudine, diligentiâ, remediorum varietate, dicendiq; suauitate, qua ægroti etiam aliquando mirificè subleuantur; vt breui non solùm ingentem vim pecuniæ fecerit, sed ejusdem Summi Pontificis arbitrio in Gymnasio Romano primam Philosophiæ cathedram ob-

tinue-

tinuerit. Hinc ille non rarò Neapolim ad Viceregis Beneuenti Comitis, Florentiam ad Magni Ducis, aliorumq; Italiæ Principum valetudinem accitus. Pontifici etiam Gregorio XV. lethalem morbum prædixit. Pro Rege Poloniæ consuluit. Et dum à Serenissimo Senatu Veneto in Lyceum Patauinum ad Cathedram Theoricæ Medicinæ supremam, Sanctorij Sanctorij Viri clarissimi loco, magno stipendio euocatus Vrbem esset relicturus, in qua diù splendidè vixerat, à Summo Pontifice Vrbano VIII. in equitum auratorum cohortem delectus, Comes simul Palatinus declaratur, prout is honor summorum duntaxat Principum Oratoribus confertur. Summi etiam Antistitis benignitate Eusebio fratri Episcopatũ Æmoniẽsem, aliaq; agnatis & amicis munia impetrauit: quamquam & Pauli V. Pontificis triremibus, etiam sub Philippo III. Hispaniarum Rege ciuitatis Croton isac Tauernæ imperio præfectus frater Quinctilius virtute, fideq; eximiam sibi immortalis famæ gloriam parauerat. Salutatâ igitur postliminio patriâ, quam diu non viderat, in Gymnasium Patauinum non sine pompâ concessit: Vbi theoremata Medica Principe loco maxima Auditorum frequentia, & nominis celebritate docuit; Responsisq; dandis occupatus Magnorum Virorum Venetijs, & Principum in Italiâ gratiam promeruit. Collegio Veneto Patauij cùm triennium Præses à Gymnasij Moderatoribus datus esset, amplissimo Senatori & Equiti Hieronymo Lando, tunc Vrbis Prætori, auctor fuit, vt ejusmodi solennitati Medicorum Aulam splendidiorem exstrueret. Interea, dum varia meditatur circa perplexã de *Caloris naturâ* apud Philosophos ac Medicos

doctri-

doctrinam, cum CAESARE CREMONINO, summo ibidem Philosopho, ingenij contentionem adiuit, sicut Romæ olim cum Iulio Cæsare Lagalla exercuit. Staturæ quidem paruæ, sed ignei spiritûs, nunquam à literis otiosus semper aliquid animo cogitabat, non solùm variâ, multiplicíq; lectione profundæ memoriæ beneficio instructus; sed omnigenâ humanæ sapientiæ parte, atq; in primis Astrologiâ. Defunctis jam Patauij lue pestiferâ Anno M.DC. XXXI. professoribus celeberrimis, cùm in Titianû Fori-Iulij pagum sese recepisset, vt varijs lucubrationibus in prædio suo colophonem imponeret; febri correpto cùm famulus Palmâ pharmacum allaturus, clausis maximâ de causâ Propugnaculi portis, aliquanto diutius detineretur, intra paucos dies Vir immortalitate dignus, annos natus tres & sexaginta, incrudescente malo succubuit, die XXX. Nouembris Anno M. DC. XXXI. Sepultus Vtini in æde B. Virginis Gratiarum addito hoc marmore.

D. O. M.
POMPEIO CAIMO, VTINENSI, EQVITI AVRATO,
PHILOSOPHIAE AC MEDICINAE
IN NOBILISSIMIS ORBIS TERRARVM
ROMANO AC PATAVINO GYMNASIIS
DE PRIMA SEDE PROFESSORI,
SCIENTIARVM OMNIVM FONTI DVLCISSIMO
EVSEBIVS EPISC. AEMONIENSIS
FRATRI AMANTISSIMO P.
OBIIT M.DC. XXXI. AETATIS SVAE LXIII.

Funus laudauit egregiâ oratione V. cl. Io Franciscus Decianus I.C.

Viri-

Viri porrò meritis ad ſuggeſtum, è quo plurimum ſibi famæ parauerat, Philoſophorum & Medicorum conſeſſus *P*ataui j hoc ſtatuit monumentum.

POMPEIO CAIMO VTINENSI EQVITI,
PHILOSOPHO AC MEDICO EXIMIO,
IN HAC PRIMA SEDE
THEOR. MED. ORD.
LEGENDI MVNERE EGREGIE FVNCTO,
PROFESSORI BENEMERITO
VNIVERSITAS ARTIST. P.
ANNO M. DC. XXXIII.

Bibliothecam lectiſſimis voluminibus refertam Vir conſultiſſimus, ex fratre nepos, IACOBVS Caimus; *P*ataui j Iuris Ciuilis Ordinarius profeſsor, publici Gymnaſij uſibus dicauit, grati in Sereniſſimam Remp. obſequij argumento. *P*ompeij verò hæc doctorum manibus teruntur ſcripta.

De Calido Innato Lib. III.

De Febrium Putridarum Iudicationibus Lib. II.

De Nobilitate.

Dell' Ingegno Humano Lib. II.

Parallelo Politico delle Republiche Antiche & Moderne Lib. II.

Dialogo delle tre Vite reputate migliori.

Deſiderata in ſcrinijs Hęredum ſeruantur.

De Humana Anima ſecundùm Veterum ſententiam Theoria, IV. libris comprehenſa: quibus Hippocratis & Galeni inter Medicos, Platonis & Ariſtotelis inter Philo-

 ſophos,

sophos, doctrina explicatur.

De Misti Generatione, ejusq; naturali interitu.

Medicina Philosophica libris duobus comprehensa: quibus praecipua Theoremata Medica apud Platonem & Aristotelem pertractata explicantur.

De duplici Peripateticorum intellectu Comment.

Medici Institutio, ex Hipp. libro, Legis nomine inscripto.

De Iuuantibus & Laedentibus humanum corpus à totâ substantiâ Liber.

De Hippocraticâ victûs instituendi methodo Liber. in quo aduersus Cardanum & Argenterium Galeni doctrina defenditur.

De quatuor in humano corpore Membris, Principij rationem habentibus libri IV. in quibus Aristotelica & Galenica de hoc argumento placita conferuntur.

De Melancholiae cognitione, & curatione.

De Sui Cognitione.

De Scientiae naturâ & acquisitione Lib. I.

De Dolore, Disputatio.

De Humanâ Lõgaeuitate & Annis Climactericis tractatus.

Dissertationes in Aphorismos Hipp. & illa Galeni & Auicennae opera, quae publicè Patauij explicantur.

De Medicinâ sibi faciendâ.

De Ventorum naturâ, & differentijs Lib. I.

De cognoscendâ, producendâq; Senectute Lib. II.

Varia opera Veterum Philosophorum & Medicorum è graeco sermone in latinum conuersa, & cõmentarijs illustrata.

BENE-

BENEDICTVS ET DOMINICVS DE BENEDICTIS, IACOBVS PALERMVS, ET ANTONIVS CAPVCIVS, *Grammatici.*

EX muniriſſimo oppido ſupra Atheſim, Liniaco ortus eſt BENEDICTVS DE BENEDICTIS, eccleſiaſticæ vitæ adſcriptus, ac vtriuſq; linguæ peritiâ clarus: quas non mediocri famâ priuatim Patauij docuit, relictis quàmplurimis diſcipulis, qui paſſim literis floruerunt. Inter eos Herculi Bellirotto juueni ingenioſo cùm de more Logicas exercitationes cõmunicâſſet: iſq; poſtea paucis mutatis videretur illas vulgâſſe; neſcio qua irâ percitus, quem tenerè amauerat, calamo nõ ſine acerbitate laceſſiuit. Inclaruit potiſsimùm libello *de Rhetoricæ Rudimentis*. Scripſerat etiam magno ſermonis nitore *Commentaria in Ariſtotelis Rhetoricam*: quæ cum Auctore perierunt communi clade peſtiferâ Anni M. DC. XXXI. Eorum tamen memoria animo adhuc hæret, quæ adoleſcens ipſius diſciplinæ traditus auidè volveram. Mente hilari & conſtanti fœmoris luxationem perpetuâ claudicatione pertulit, corpore valido, ingenio verſatili & prompto, Philoſophiæ, Theologiæ, tandemq; Iuriſprudentiæ lauream promeruit. Demum paulò ante obitum Eccleſiæ Sanctæ Luciæ Patauij Rector electus.

DOMINICVM BENEDICTVM fratrem initio, scholâ admodum florente, laborum habuit socium: qui postea Philosophiæ & Medicinæ laureâ insignitus, per otium felici mineruâ varia edidit carmina. Iuuentuti erudiendæ deditus: cujus diligentiæ Iacobum & Aloysium Tomasinos nepotes ex fratre non sine fructu credidi. Sed ingrauescente peste cum vxore & familiâ, relicto sui desiderio, perijt.

Simili fato per hæc tempora Patauij occubuit IACOBVS PALERMVS, Veronensis, Polycarpi Palermi I.C. qui de *Verâ Plinij Patriâ* commentarium edidit, frater, græcæ ac latinæ linguæ peritus: juuenibus instituendis ingenij facilitate occupatus. Sed fortunâ parùm fauente cùm vxorem duxisset, auctâ liberis familiâ, conatibus optimi Viri euentus defuit. Nullo calami monumento notum inter claros Grammaticos hoc pietatis officio ornare libuit, ob sedulam operam publico bono probatam.

Sorte longè diuersâ ANTONIVS CAPVCIVS, Spoletinus, M. Antonij Mureti discipulus, eodem studiorum genere celebris, confluente vndique magno discipulorum numero opes supra fidem cumulauit ingentes: quamuis ipse asperâ & duriori esset disciplinâ, & in alumnos suos vel leui de causâ sæuissimè animaduerteret: vt propterea insurgentibus illis non semel vitæ periculum adierit, ac tandem Anno M.DC.XX. ipsi facies inhonesto vulnere fuerit deturpata. Vir alioquin vehementis ingenij, & ad docendum paratissimi. E cujus scholâ plures prodierunt diuersi ordinis Viri literis insignes. Solutâ ac ligatâ oratione non pau-

cis

cis ipsius in lucem editis, senex obijt Patauij eodem anno pestilentiæ vnà cum Francisco & Hyacintho filijs ac Polyxenâ vxore.

BARTHOLOMÆVS SOVERVS.

NAtus in Castello Corberiâ, quod paret Reipublicæ Friburgensi apud Heluetos, parentibus honestissimis, Patribus Iesuitis operam dedit bonarum literarum studio: quo cęteris omnibus condiscipulis antecelluit. Inde Patribus istis gratus in ipsorum familiam recipiebatur: sed parentibus renitentibus cùm esset dimissus, in Sabaudiam secessit: vbi duorum nobilium studijs præfuit. Hinc Romam profectus animum altioribus disciplinis seueriùs excoluit. Tandem Bibliothecæ Ducis Sabaudiæ præfectus, Principi Mauricio à studijs fuit liberalibus, vt is S. R. E. Cardinalis non minima ediderit Romanæ eloquentiæ & ciuilis prudentiæ documenta. Taurini Historias publicè docuit. Sed cùm bellis continuis literæ cum Gymnasij dignitate vilescerent, denuo Romam reuersus præclaræ eruditionis famâ innotuit. Vnde Io. Camillo Glorioso in patriam redeũte, in ipsius locum ad Mathematicarum scientiarum cathedram stipendio quingentorum florenorum inuitatus, illico se Venetias transtulit. Hìc nodosum ipsi problema ad ingenij experimentum cùm esset

pro-

propositum; præter suam aliorumq; expectationem feliciſſimè & maximo applausu suorum fautorum, inter quos Nicolaus Contarenus Gymnasij tunc moderator, ac paulò post Reip. Dux, exactam ejus rationem reddidit. Summæ de ipso expectationi plurimum accessit ex oratione elegātissimâ, qua sermone Milesiaco auditorum aures mirificè deliniuit, prius quam suas lectiones aggrederetur. Eas magnâ auditorum frequentiâ triennium continuauit florentissimâ eruditionis varietate. Demostrationibus enim Geometricis adjungebat Mechanica: quæ non modò rationibus confirmabat inuictis; sed diuersis præterea historijs ex monumentis Græcorum ac Latinorum illustrabat: non omissis recentiorum obseruationibus, quas euoluerat omnes, è varijs itinerum commentarijs. Linguarum externarum, præter eruditas, non minùs loquendo quàm scribendo apprime peritus. Candidus & apertus omnium amorem sibi conciliauit. Nec mirum ad illud eruditionis peruenisse fastigium, qui ingenio, & judicio, & memoria tenaci labores arcessebat diurnos ac nocturnos. Hinc frequenti distillatione continuè diuexatus, cætera firmus, nec à gratijs alienus, etiamsi variè cum fortunâ luctaretur; exulceratâ linguæ radice, quam initio præ nimio studiorum ardore neglexerat, lentâ febre contabuit, relicto filiolo, quem pestis abripuit. Pridie obitûs, præsente Io: Preuotio Medico, & Io. Rhodio, extremam manum tremulo propè circino imposuit erudito operi de *Recti, & Curui proportione*: quod mox ei amicissimus Guilielmus Soierus bono publico commisit. Piè obijt XXIII. Iulij Anni M.DC. XXIX.
sepul-

sepultus in D. Georgij æde sine monumenti honore. Opera ejus inchoata in Bibliotheca publica Patauij asseruantur.

IOAN: HIERONYMVS BRONZERIVS.

IN amœnissimo oppido & municipio Rhodigino, quod Abbatiam Vangadicensem vocant, Anno M. D. LXXVII. die VII. Aprilis, horâ primâ honesto loco nascitur, patre Ioanne Antonio, publicis in patriâ muneribus claro, & matre Laurâ ex antiquissimâ Rosinorum Ferrariç familiâ: ex qua Christophorus senior pro Hercule Ferrariæ Duce Policinij præfecturam gessit. Iuuenis vario ingenio post humanas literas à Ventura Pessone, celebri humaniorum literarum doctore, acceptas, studijs Philosophiæ cùm indefessam operam nauâsset sub Francisco Piccolomineo, & Cæsare Cremonino Viris celeberrimis; auspicijs Alexandri Massariæ, Eustachij Rudij, & Hieronymi Fabricij ab Aquapendente in Medicinæ orbitâ pedem fixit: Virisq; supra laudatis in eam honoris solennitatem assumptis Anno M. D. XCVII. die XII Februarii Laureâ Philosophiç & Medicinæ ornatus fuit. Massariæ verò doctrinam religiosissimè tuebatur, adeoq; Galeni summi præceptoris assecla studiosissimus erat. Hinc solidis artis suæ fundamentis subnixus Coloniç Venetorum stipendio medicinam

IOAN. HIERONYMVS BRONZERIVS
PHILOSOPHVS ET MEDICVS.

dicinam fecit, deinde in patriâ. Genitoribus cum tribus fratribus Iacobo, Michaële, & Paulo defunctis, jamq; familiæ suæ fortunis abundè affluentibus, virtutis ac otij literarij studio Patauium redijt: vbi decennium suauiter traduxit. Hìc ille compositis rebus suis, vt multæ erat lectionis, ac immensi laboris, pro Medicis varia meditari cæpit aduersus Peripateticos, atq; in primis de *Calore*: in cujus libri laudem eleganter lusit amicus ejus Ioannes Rhodius.

Diuini pandens genium, Vir magne, Caloris,
Ingenij tradis digna calore tui.
Primos fæcundi jungis dum Seminis ortus,
Te natum æthereo semine monstrat opus.
Liberi ab inuisâ reliquos rubigine seruent:
Totum Te Musis aßerit isteLiber.

Astrologiæ interea plurimum operæ impendit: cùmq; prædictionibus non rarò euentus responderet; maximam sui ingenij opinionem excitauit. Sed & natiuo ingenij acumine plura à Ptolomæo aliena de Aphetis & locis Hylegialibus excogitauit. In Medicinâ quoq; aduersus receptas diu sententias non pauca meditabatur: in primis de *Sanguificatione*: cujus specimen eleganti libello de *Principatu Iecoris* ex artificiosâ Lampetræ dissectione Pompeio Caimo, primario apud Patauinos Theorico, inscripsit, atq; in Theatro Anatomico magno applausu diuulgauit: quem antea multis locis interpolatum Mundino, Medico Veneto clarissimo, familiari suo communicauerat, eâ formâ, qua apud me adhuc seruatur. Nec tamen inanium rerum meditatiodibus sibi soli vacabat; sed etiam publicæ vtilitatis

studio nobilissimam artem magnâ fide & diligentiâ exercuit: & præsertim amicorum infirmitatibus libenter absq; sostro occurrebat: quorum animos gratis facetijs suauiter erigebat, in quas mirè propensus erat. Viro mediocris staturæ ceruice breui caput fulciebatur: ab omni fastu ac pompâ remotissimus erat. Insigni morum facilitate, apud Viros amplissimos Matthæum Priuli Cardinalem, & Augustinum Abbatem Vangadicensem, Sereniss. Ducis Veneti Antonij filios, Dominicum Molinum literarum patronum, Franciscum Maurocenum D. Marci Procuratorem, aliosq; Senatores Venetos plurimùm valuit. Apud Germanos & Britannos pari cum laude de literarum studiis vsq; ad contentionem amicitiâ floruit: sed maximè Patauii, vbi sedem aliquot annis habuit. Inter multos gratissimus erat viris clarissimis Cæsari Cremonino, Ioanni Colle, Benedicto Siluatico, Io: Dominico Sala, & Ioanni Preuotio, Medicinæ publicis professoribus. Laurentio Pignorio philologo & Antiquario magni nominis conjunctissimus, etrusci idiomatis libellis sub titulo *Relatione di Hisipeto*, ac *Morfeo* & *Fantaso*, controuersiam cum Angelo Portenario de Iulii Pauli patriâ enixè substinuit: quibus alterum eiusdem argumēti rustico Patauinorū sermone sub nomine *Peagni* addidit. Monumenta quippe veterum eâ diligentiâ & curâ peruoluerat, vt non tantùm exterorū historias pernosceret; verùm de *Orgine Policinij* Commentarium aliquot annis contexuerat: quo non modò Rhodigii, Lendenariæ, & Abbatiæ Vangadicensis gesta memorat; sed quæ temporum vetustate interciderunt,

Adriæ

Adriæ & Spinæ monumenta è ruderibus in lucem reuocabat: cui fata extremum colorem negârunt. Opus cum alijs, Auctoris manu descriptis, â Iacobo Rosino militię Venetæ tribuno, armorum ac literarum gloriâ clarissimo, seruatur. Mutuâ beneuolentiâ floruerunt amici ejus Albertinus Papafaua Episcopus Adriensis, Albertinus Barisonus Abbas, Pandectarum Lector, & Archipresbyter Patauinus, Iacobus Zabarella Medicinæ professor & Canonicus, Martinus Sandelius, Fortunius Licetus Bononiæ Philosophus eminens, Ioannes Thuilius, Felix Osius Humanitatis professores, Carolus Auantius, Ioannes Rhodius, Ioannes Dominicus Maresius Medicus Vicentinus: quibus non postremum affectu me jure subscripserim. Hos quidem omnes magnâ religione coluit: sic tamen, vt semper ei prior esset veritas. Neq; enim Mundino ita charus fuit, vt ei subscripserit in omnibus. Quod *de Semine* libellus testatur, cum alijs, quæ nondum emissa in scrinijs sunt. Sic ille Patauij inter literarum oblectamenta, & amicos, quos tenerè amabat, vitam feliciter duxit, quibus cum in librarijs officinis plerumq; de rebus naturalibus disserebat. Bellunum Cremonini consilio accitus, vt stipendio octogintorum coronatorum Protomedici munus ibidem obiret, ab aëre subtilissimo & vino austeriori subitò valetudinis incommoda sentit: vir cæteroquin singulari temperantiæ & castitatis moderatione notissimus, more Platonico semel in die vesci solitus: frigoris verò, præsertim nocturni, adeo impatiens; vt vel per summos canis æstus duplici lodice tectus decumberet. Semestri itaq; vix exacto in febrem

acutam incidit: qua magno omnium mœrore sublatus est Anno M.DC.XXX. solenni pompâ & oratione funebri in Æde Seruitarum depositus. Posteri, tanti viri memores, ipsius meritis in æde D. Ioannis Baptistæ in patriâ sub vultu marmoreo hoc monumentum statuerunt.

IOANNES HIERONYMVS BRONZERIVS
PHIL. MEDICINAE ASTRONOMIAE SCIENTISS.
INGENIO, ELOQVENTIA, INTEGRITATE CLARISS.
NATVRÆ DESTERITATE,
MORVMQ. IVCVNDITATE SVAVISS.
AEGRIS SALVTEM, PATRIAE FAMAM,
SIBI GLORIAM COMPARAVIT.
PATAVII VENETIISQ. FLORVIT,
BELLONAE PROTOMEDICVS OBIIT.
ANNO AETATIS LIII. SAL. M.DC.XXX.
IACOBVS ROSINVS I.C. CANON. VERON. FRANC. F.
IACOBVS ROSINVS TRIBVN. MILIT. PAVLI F.
PATRVELES PARESQ. OBSERVANTIA
ERGA OPTIMVM VIRVM
MOESTISS. POSVERE.

Libri ejus supersunt typis vulgati.
De Innato Calido & Naturali Spiritu.
De Principatu Iecoris ex Anatome Lampetræ.
De Principio effectiuo Semini insito Disputatio.
Relatione di Hispeto.
Morfeo & Fantaso figliuoli del Sonno.

Non

Simon Contarenus
Eques et D.ni Marci
Proc.r

Non editi.

De Vi Sublunari cælitus impressa.

De Cometis.

Prognosticorum Cælestium Tomi II.

De Variolis.

De Febre Malignâ.

Historia Policinij, seu Peninsulæ Rhodiginæ, etrusco sermone.

Dialogi quidam Oeconomici, etrusco idiomate.

SIMON CONTARENUS.

ITaliæ decora præcipuè illustrat nobilitas Veneta: quæ, in vrbe naturæ ope munitâ, & à barbarorum infestatione liberâ, à discordijs etiam alienâ, nec malis contaminatâ, longa jam secula supra omnia perennis ac immortalis perdurat summâ prudentiæ famâ: cujus dictamine libertatem majorum virtute partam egregiè tuetur. CONTARENA hic familia ab vrbis ferè incunabulis floret, præstantissimis omni æuo Viris exornata. Quinq; nempe Ducibus, Dominico Anno M. XLIII, Iacobo M. CC. LXXV, Andrea M. CCC. LXV; Francisco & Nicolao nostro seculo eminuit: Patriarchis etiam plurimis, inter quos Maphæus, B. Laurentij Iustiniani discipulus & successor, sanctimoniæ famâ celebris: Principibusq; purpuratis, è quorum numero

præ-

præclaris ingenij monumentis æternitatis laudem consecutus est Georgius Contarenus: Procuratoribus præterea innumeris: quorũ singuli de patriâ benè meriti natalium splendorem posteris æterno gloriæ exemplo transmisere. Non degener sanguis SIMON CONTARENVS, nostro æuo verum antiqui patricij exemplar, numerisq; omnibus Senatoris perfecti simulacrum, ingens patriæ decus: cujus merita hunc postulant juxta Purpuratos locum, quem Herois eximijs dotibus debeo, mihi ex diuturnâ vitæ consuetudine perspectissimis: vnde tenui nostro labori lucem ac perennitatem fœnerare licuerit.

Natus est Anno M. D. LXIII. Aug. die XXVII. Ioanne Baptista parente & Maria Gritti ex familiâ Ducis, feruente cœli æstu: qui postea tuendis Reipublicæ partibus se feruidum semper præstitit. Istius æui consuetudine non admodum molli educatione assuetus, patre fati violentiâ extincto, juuenis in Gymnasium Patauinum translatus, naturâ propensus ad heroicas disciplinas, optimorum virorum ductu singulariter in dies profecit. Nimirum Philosophiam naturalem à Francisco Piccolomineo didicit, Moralem & Ciuilem à Ioanne de Notes, Mathemata ab Iosepho Moletio, celeberrimis professoribus. Ætatis progressu mirificè non modò in bonis literis progressus, sed exercitijs pariter gymnasticis, maximèq; in regendis ac domãdis equis, quo erat animi spiritu, non solùm annis pares tunc antecelluit, sed in extremam ætatem jisdem insigniter delectatus est. In patriam reuersus Comitijsq; adscriptus, paulò post in Sapientum ordinem accensetur. Hìc ille, cùm

inter

inter iuuenes nobiles orando suam sententiam de qualibet re ex more proferret; eâ dicendi vbertate rerumq; notitiâ inclaruit; vt plurimi Senatores de ipso magna sibi ominarentur. Accessit nempe majestas singularis, in dicendo promptitudo, ingenij perspicacitas, nec vulgaris notæ memoria. Altissimæ itaq; indolis cùm maxima quæq; sibi sponderet, spretis lubricæ ætatis illecebris, cùm animaduerteret nihil æquè conferre ad vrbicum splendorem, & ad rerum ciuilium cognitionem, quàm varias terras, varios gentium mores, aulasq; diuersas Principum vidisse, totum se peregrinationibus addixit. Primum igitur in Romanâ Curiâ tyrocinium exegit juuenis: vbi cum Marino Grimano, quem Ducem postea vidimus, domestico exemplo animum ad seria negotia dextrè peragenda informauit. Ad suos redux aliquâdiu post, Senatûs decreto morem gerens, ad Serenissimum Carolum Emanuelem Sabaudiæ Ducem Orator eligitur: apud quem triennium permansit. Florebat tunc illius Ducis Aula cl. consiliarijs, Gymnasium celeberrimis omnium disciplinarum professoribus, Vrbs fortissimis ciuibus: Dux ipse cum militaribus tum heroicis exercitijs summè deditus. Ex nobili Legatione vix redierat, cùm statim ad Philippum II. Hispaniarum Regem ordinarius Orator destinatur. In hac adeo prudenter ac fortiter omnia pro patriâ egit; vt Rex tanti viri ingenium & auctoritatem admiratus, discedentem post triennium aureo torque suis l. quibus accensuerit. Varij laboris ac impensorum rationem habens prudentissimus Senatus, Prętorem Constantinopolim ablegauit, ambientibus id munus quàm pluri-

plurimis. In qua legatione quàm prudenter grauiterq; ardua valde negotia confecerit, locupletissimus testis Andreas Maurocenus, Senator integerrimus in patriæ suę Historiâ. Constantinopoli rebectâ ad summum Pontificem Paulum V. missus, latentium Reipublicæ æmulorum insidijs mirâ prudentiâ occurrit. Pontifici adeo gratus, vt ejus conuersatione summopere oblectaretur, eiq; publica & priuata negotia non rarò communicaret, ipsumq; in consilij partes admitteret. Nec minùs præclarâ sermonis gratiâ reliquos Curiæ Proceres in sui admirationem trahebat. Exacto hic quadriennio, Veneti Senatûs mandato Italiæ Principibus belli, aduersus facinorosos piratas Vschoccos suscepti, rationes insinuauit. Quod munus summâ dexteritate suiq; nominis gloriâ peregit. Vix in patriâ quies à tot laboribus aliquandiu data; en repentè vniuersus Senatus, postquam Octauianus Bonus cum Collega, vrgente anguſtiâ temporis, præter mentem & auctoritatem Reipublicæ pactis subscripsisset, ad Regem Galliæ Oratorem extraordinarium decernit. Nec illi sanè quidquam charius aut optabilius, quàm arduis patrię rebus subuenire, ijsq; ingenium, vitam, opes impendere. Difficillimo igitur itinere per arduos Heluetiorum mõtes in Galliam cùm peruenisset; perhumaniter acceptus à Rege, amplissimo donario honestatus redijt. Rebus feliciter peractis Ferdinando II. Imperatori nouiter coronato cũ Francisco Ericcio, hodie Venetorum Duce, in Germaniam gratulatum mittitur. Patriæ redditus, cùm jam durioris vitæ genere varijsq; laboribus ad senectutem tenderet; clarissi-

clariſſimi Patres defuncto Michaële Mauroceno eum in Procuratoris D. Marci locum ſubrogârunt, tantâ vrbis ac omnium ordinum lętitiâ; vt jam viderentur omnes in ejus laudem conſpirâſſe. Eo honore jure auctus, ſolito ſtudio grauioribus Reipûblicæ muneribus perpetuò inuigilans, cùm inter Reges Galliæ & Hiſpaniæ de Valle Tellinâ quædam ſancita eſſent præter dignitatem Reipublicæ, illico Oratoris extraordinarij titulo amandatur: vixq; reuerſus ad Othomani Imperatoris congratulationem mittitur cũ Franciſco Ericcio D. Marci Procuratore, vnàq; militiæ Generalis Præfectus nominatur: quod recuſauit legationis apparatu præpeditus. Itinere feliciter confecto, tranquillioris vitæ rationem, quo ætatis ſeneſcentis curſum bene beatèq; peragerer, iniuit. Grauioribus tamen patriæ negotijs nunquam ſe ſubduxit: ſingularem quoq; gerens Patauini Gymnaſij curam pro ſummo in literas affectu. Salutis publicæ deſiderium oſtendit prę-cipuè annis M.DC.XXX. & M.DC. XXXI. ſæuiente per Vrbem Venetam peſte: vbi ſolus, nepotibus ruri abſentibus, vnico famulo contentus, quantum licuit, publicæ valetudini proſpexit. Ceſſante demum, inſigni Dei beneficio, graui malo, vitæ reliquum moribus planè Socraticis egit: publicum bonum priuato ſemper præferens: eruditis, artificibuſq; quibuſcunq; mirè facilis: magni quidem animi, ſed ab omni oſtentatione alienus: imò infra ſortem frugalis, præterquam in alendis equis generoſis.

Petro & Simoni ex fratre Aloyſio nepotibus dum mirè ſtudet, grauioribus artuum doloribus & ventriculi debili-

tate aliquandiu correptus, cùm supremum vitæ sibi instare cognosceret, ingrauescente morbo paruin à Medicis præsidij expectans, per aliquot dies de rebus diuinis doctissimè disseruit, carminisq; etrusci elegantiâ vitæ fragilitatem delineauit ingenti mentis constantiâ, quam cęlebs infractam gesserat. Sic ille sacris expiatus, quod naturæ debuit, piè soluit anno M. DC. XXXIII. die X. Ianuarij illatus in majorum sepulcrum, quod est in æde fratrum Conuentualium S. Francisci, relictis nepotibus ad summa natis. Cæterùm publicæ expectationi Petro prematurâ morte erepto, Simon amicitiæ nostræ columen & decus, magni patrui vestigia legens, familiæ suæ ornamenta morum comitate cultuq; equestri continuat. Decumana hic prudentissimi Senatoris aliquot volumina commentariorum diligenter seruat, altæ sapientiæ plena, tot Legationibus nata. Pari etiam religione in meis pluteis innumeræ ipsius literæ, varijs documentis illustres, æterni obsequij memoriâ hospitantur.

IOAN.

IO: FRANC. OTTHOBONVS MAG. VENET. CANCEL.

IOANNES FRANCISCVS OTTHOBONVS.

GEns Otthobona, nobilis & peruetusta cis & vltra alpes, oppidorum ac vrbium dominio clara, domesticis & publicis ornamentis pollens apud Italos floruit: in primis Patauij, Venetijs, & Florentiæ celebris. Turbulentissimis temporibus à contentionibus remota, Reipublicæ Florentinæ nullo loco operam & industriam negauit: nec illius procurandæ conseruationis aut munus vnquam intermisit, aut laborem subterfugit. Ita rebus publicis juuandis ea semper propensa creuit, multosq; egregios atq; insignes viros patriæ commodis natos tulit. Hujus gloriam in primis Bonauius & Aldobrandinus Otthobonus sustinent: quorum eximia virtus resq; gestæ in annalibus sæpius deprædicantur. Aldobrandinus ob singularem in Remp. fidem Fabritij Togati cognomen meruit. Cui defuncto Reipublicæ decreto in æde S. Reparatę anno M.CC.LVIII. sumptuosis exequijs insigne monumentum fuit erectum. Sed nec Vrbi Patauinæ innota hujus familiæ laus est: quę precipuè Venetijs inter ciues primo loco resplenduit. Vbi eâ prodijt IOAN. FRANCISCVS filius Hectoris, quem opinio sapientię mirum in modum extulit. Stephanus Io. Francisci Auus illatam Turcis cladem ad Coryphasium suâ morte nobilitauit: secutus Antonij parentis exemplum, qui ab Othomanicis ad Eubœam Insulam fortiter victoriam reportauit. Rei tam pręclaræ monumentum est in D. Antonij

tonij templo Venetijs: vbi ara ſpectatur ex marmoribus, penicillo Carphatici pictoris clari anno M.D.XII. exornata, atq; ſanctiſſimis reliquijs aucta: quod indicat inſcriptio.

STEPHANO PATRI, ANTONIO AVO HECTOR OTTHOBONVS MONVMENTVM P. HIC EVBOICVM PORTVM AB HOSTE OCCVPATVM TREPIDANTE CLASSE NAVI SVA SOLVS INGRESSVS EST M.CCCC.LVII. ILLE PRAELIO NAVALI AD CORYPHASIVM EXPVGNATA TVRCARVM MAXIMA NAVI IGNE CONCEPTO COMBVRITVR.
M.CCCC.IC.
PATRIAE VTERQ. NATVS NON SIBI.

MARTYRVMQ. X. MILLIBVS HECTOR OTTHOBONVS ARAM CVM FLAMINE. FRANCISC. OTTHOBONVS PATRVVS TEMPLI ANTISTES VOVIT IN PESTILENTIA. ANTONIVS CONTARENVS EX CANONICO LOCI PONTIFEX VENETVS LIGNO CRVCIS, ET IPSORVM MARTYRVM CREDITIS RELIQVIIS SACRAVIT.
M. D. XII.

Ioannes Franciſcus juuenis mitiorum literarum ſtudijs delectatus, linguarum cognitione, & eloquentiâ claruit. Hebraicam enim, gręcam, & latinam eâ ſedulitate hauſerat; vt ijs ad arbitrium dicendo & ſcribendo vteretur. Alias etiam diſciplinas pari ingenij felicitate & impetu cùm didiciſset; tandem ſe totum Eloquentię dicauit: qua profundæ memoriæ & exacti judicij adminiculo plurimum

valuit.

valuit. Relictis Gymnasijs, post quam patriæ fuit restitutus, vt acceptam à majoribus gloriam propagaret, publicis negotijs admouetur, singulari studio, quæ sibi à Serenissimo Senatu credita fuere, summâq; fide ac promptitudine exsequebatur. Increbuerat jam vndiq; ejus eruditionis fama: vnde à multis Academijs expetitus, Venetâ solùm contentus, ex qua Bembus, Nauagerius, Lippomanus, Cardinalis Contarenus, Cardinalis Franc. Commendunus, alijq; cl. Viri prodiere, ita in eâ præcipuè illuxit, vt literatis omnibus conspicuus esset. Nec tamen sine delectu ob ingentem occupationum molem quosuis in amicitiam admittebat. Inter cæteros ei maxima necessitudo intercessit cum V. cl. Guidiccione, Annibale Caro, Francisco Turriano, Bernardo Tasso, Fracastorio: quorum crebris literis de rebus præcipuè ad linguas attinentibus interpellabatur: quæ adhuc apud posteros diligenter in scrinijs asseruantur. Ita verò inter seuera & mansuetiora studia singularis eminuit Viri prudentia, vt raro omnis æui exemplo Serenissima Venetorum Respublica defuncto Laurentio Rocca Anno M. D. LIX, cùm vix annum excessisset tertium & quadragesimum Magni Cancellarij dignitatem ei contulerit. Quod onus, licèt grauissimum, patriæ studio libenter accepit. Is præclara semper cogitans omnes conatus suos in patriæ splendorem, in ciuium tutelam, in amicorum dignitatem ac vtilitatem tendebat. Neq; tamen à literarum studijs ita diuertebatur maximi Viri animus; quin etiam inter grauissimorum negotiorum molem occupatus vsq; ad extremum ijs incubuerit. Perpetuo

nem-

nempe literarum commercio viros claros coluit semper ac fouit, ejusq; domus, virtutis receptaculum, liberali manu & summo amore hos omnes excipiebat. Literis virum vsq; deditum accepimus, vt meditationibus noctes integras insomnis traheret. Inter plures sapientes scriptores familiarissimum habuit Plutarchum: cujus vitas, virtutum heroicarum promptuarium, sibi in vsum patriæ plurimum profuisse fatebatur. Ex ijs aliquot ex Græco sermone in latinum conuertit: nec à cæpto opere destitisset, nisi priuatas Musarum oblectationes impediuisset maxima rerum publicarum cura: quam annos decem & octo summo honore integerrimè non sine valetudinis detrimento sustinuit. Corpore namq; ac temperamento satis firmo sexagesimum ingressus annum, longiori procul dubio vitæ à natura destinatus, in meliorem auocatur anno M. D. LXXV. communi omnium luctu. Majorum monumento illatus in ædem D. Antonij: sub cujus statua hæc leguntur.

IO. FRANCISCO OTTHOBONO,
SPECTATAE SAPIENTIAE VIRO,
MAGNO VENETIARVM CANCELLARIO,
DE PATRIA, DE REPLVBICA
OPTIME MERITO, ADMIRANDAE
FIDEI, VIRTVTIS, ANIMI
NVNQVAM INTERMORITVRO
EXEMPLO.

LEO

LEONARDVS OTTHOBONVS MAG. VENET. CANCELAR.

LEONARDVS OTTHOBONVS.

ALter hujus clarissimæ domûs Vir maximus se nobis sistit LEONARDVS OTTHOBONVS, qui acceptam à parentibus nominis claritatem ingenij sui solertiâ longè latèq; extendit. Alta certè Viri majestas, dignissimaq; imperio forma rectè antiquum familiæ decus sustinet: suiq; memoria non modò in effigiem oculos, sed animos calamumq; in sui amorem & laudes conuertit. Iacobo magno parente progenitus Philosophicis studijs juuenis aliquandiu addictus, Theologiæ postea operam nauauit sub optimis præceptoribus: ad quas scientias complectendas incredibilis ei quædam promptitudo inerat. Majora verò erant, quæ ipsum cæteris illustriorem effecerunt, facti ad omnem humanitatem mores: nil in vultu asperum, nil in conuersatione insuaue: semper lætus & mitis pari passu grauiora vitæ negotia peragebat: ita ut adolescens etiam ob tantarum virtutum cumulum Gratiarum comes agnosceretur. Multarum linguarum exquisita ei cognitio fuit: quibus altissima indoles accessit. Ita dum alios suæ ætatis ciues excelleret, Oratoribus Ser. Reipublicæ Venetæ ad Concilium Tridentinum jungitur. Hìc ille eâ diligentiâ omnes Concilij actiones, varias Patrum controuersias, Doctorumq; quæstiones suâ manu in Diarium redegit; ita vt ex ijs summa ejus intelligentia, summa pietas, & in rebus fidei spectantibus optima opinio, facilè perspicatur. Nec mirum: siquidem sacrarum

plurimis. In qua legatione quàm prudenter grauiterq; ardua valde negotia confecerit, locupletissimus testis Andreas Maurocenus, Senator integerrimus in patriæ suę Historiâ. Constantinopoli relictâ ad summum Pontificem Paulum V. missus, latentium Reipublicæ æmulorum insidijs mirà prudentiâ occurrit. Pontifici adeo gratus, vt ejus conuersatione summopere oblectaretur, eiq; publica & priuata negotia non rarò communicaret, ipsumq; in consilij partes admitteret. Nec minùs præclarâ sermonis gratiâ reliquos Curiæ Proceres in sui admirationem trahebat. Exacto hìc quadriennio, Veneti Senatûs mandato Italiæ Principibus belli, aduersus facinorosos piratas Vschoccos suscepti, rationes insinuauit. Quod munus summâ dexteritate suiq; nominis gloriâ peregit. Vix in patriâ quies à tot laboribus aliquandiu data; en repentè vniuersus Senatus, postquam Octauianus Bonus cum Collega, vrgente angustiâ temporis, præter mentem & auctoritatem Reipublicæ pactis subscripsisset, ad Regem Galliæ Oratorem extraordinarium decernit. Nec illi sanè quidquam charius aut optabilius, quàm arduis patrię rebus subuenire, ijsq; ingenium, vitam, opes impendere. Difficillimo igitur itinere per arduos Heluetiorum mõtes in Galliam cùm peruenisset; perhumaniter acceptus à Rege, amplissimo donario honestatus redijt. Rebus feliciter peractis Ferdinando II. Imperatori nouiter coronato cũ Francisco Ericcio, hodie Venetorum Duce, in Germaniam gratulatum mittitur. Patriæ redditus, cùm jam durioris vitæ genere varijsq; laboribus ad senectutem tenderet;

clarissi-

clarissimi Patres defuncto Michaële Mauroceno eum in Procuratoris D. Marci locum subrogârunt, tantâ vrbis ac omnium ordinum lętitiâ; vt jam viderentur omnes in ejus laudem conspirâsse. Eo honore jure auctus, solito studio grauioribus Reipublicæ muneribus perpetuò inuigilans, cùm inter Reges Galliæ & Hispaniæ de Valle Tellinâ quædam sancita essent præter dignitatem Reipublicæ, illico Oratoris extraordinarij titulo amandatur: vixq; reuersus ad Othomani Imperatoris congratulationem mittitur cũ Francisco Ericcio D. Marci Procuratore, vnàq; militiæ Generalis Præfectus nominatur: quod recusauit legationis apparatu præpeditus. Itinere feliciter confecto, tranquillioris vitæ rationem, quo ætatis senescentis cursum bene beatèq; perageret, iniuit. Grauioribus tamen patriæ negotijs nunquam se subduxit: singularem quoq; gerens Patauini Gymnasij curam pro summo in literas affectu. Salutis publicæ desiderium ostendit pręcipuè annis M.DC.XXX. & M.DC.XXXI. sæuiente per Vrbem Venetam peste: vbi solus, nepotibus ruri absentibus, vnico famulo contentus, quantum licuit, publicæ valetudini prospexit. Cessante demum, insigni Dei beneficio, graui malo, vitæ reliquum moribus planè Socraticis egit: publicum bonum priuato semper præferens: eruditis, artificibusq; quibuscunq; mirè facilis: magni quidem animi, sed ab omni ostentatione alienus: imò infra sortem frugalis, præterquam in alendis equis generosis.

Petro & Simoni ex fratre Aloysio nepotibus dum mirè studet, grauioribus artuum doloribus & ventriculi debili-

tate aliquandiu correptus, cùm supremum vitæ sibi instare cognosceret, ingrauescente morbo paruin à Medicis præsidij expectans, per aliquot dies de rebus diuinis doctissimè disseruit, carminisq; etrusci elegantiâ vitæ fragilitatem delineauit ingenti mentis constantiâ, quam cęlebs infractam gesserat. Sic ille sacris expiatus, quod naturæ debuit, piè soluit anno M.DC.XXXIII. die X. Ianuarij illatus in majorum sepulcrum, quod est in æde fratrum Conuentualium S. Francisci, relictis nepotibus ad summa natis. Cæterùm publicæ expectationi Petro pręmaturâ morte erepto, Simon amicitiæ nostræ columen & decus, magni patrui vestigia legens, familiæ suæ ornamenta morum comitate cultuq; equestri continuat. Decumana hic prudentissimi Senatoris aliquot volumina commentariorum diligenter seruat, altæ sapientiæ plena, tot Legationibus nata. Pari etiam religione in meis pluteis innumeræ ipsius literæ, varijs documentis illustres, æterni obsequij memoriâ hospitantur.

IOAN.

IO: FRANC. OTTHOBONVS MAG. VENET. CANCEL.

IOANNES FRANCISCVS OTTHOBONVS.

GEns Otthobona, nobilis & peruetusta cis & vltra alpes, oppidorum ac vrbium dominio clara, domesticis & publicis ornamentis pollens apud Italos floruit: in primis Patauij, Venetijs, & Florentiæ celebris. Turbulentissimis temporibus à contentionibus remota, Reipublicæ Florentinæ nullo loco operam & industriam negauit: nec illius procurandæ conseruationis aut munus vnquam intermisit, aut laborem subterfugit. Ita rebus publicis juuandis ea semper propensa creuit, multosq; egregios atq; insignes viros patriæ commodis natos tulit. Hujus gloriam in primis Bonauius & Aldobrandinus Otthobonus sustinent: quorum eximia virtus resq; gestæ in annalibus sæpius deprædicantur. Aldobrandinus ob singularem in Remp. fidem Fabritij Togati cognomen meruit. Cui defuncto Reipublicæ decreto in æde S. Reparatę anno M. CC. LVIII. sumptuosis exequijs insigne monumentum fuit erectum. Sed nec Vrbi Patauinæ innota hujus familiæ laus est: quę precipuè Venetijs inter ciues primo loco resplenduit. Vbi eâ prodijt IOAN. FRANCISCVS filius Hectoris, quem opinio sapientię mirum in modum extulit. Stephanus Io. Francisci Auus illatam Turcis cladem ad Coryphasium suâ morte nobilitauit: secutus Antonij parentis exemplum, qui ab Othomanicis ad Eubœam Insulam fortiter victoriam reportauit. Rei tam pręclaræ monumentum est in D. Antonij

tonij templo Venetijs: vbi ara ſpectatur ex marmoribus, penicillo Carphatici pictoris clari anno M.D.XII. exornata, atq; ſanctiſſimis reliquijs aucta: quod indicat inſcriptio.

STEPHANO PATRI, ANTONIO AVO HECTOR OTTHOBONVS MONVMENTVM P. HIC EVBOICVM PORTVM AB HOSTE OCCVPATVM TREPIDANTE CLASSE NAVI SVA SOLVS INGRESSVS EST M.CCCC. LVII. ILLE PRAELIO NAVALI AD CORYPHASIVM EXPVGNATA TVRCARVM MAXIMA NAVI IGNE CONCEPTO COMBVRITVR.
M.CCCC.IC.
PATRIAE VTERQ. NATVS
NON SIBI.

MARTYRVMQ. X. MILLIBVS HECTOR OTTHOBONVS ARAM CVM FLAMINE. FRANCISC. OTTHOBONVS PATRVVS TEMPLI ANTISTES VOVIT IN PESTILENTIA. ANTONIVS CONTARENVS EX CANONICO LOCI PONTIFEX VENETVS LIGNO CRVCIS, ET IPSORVM MARTYRVM CREDITIS RELIQVIIS SACRAVIT.
M. D. XII.

Ioannes Franciſcus juuenis mitiorum literarum ſtudijs delectatus, linguarum cognitione, & eloquentiâ claruit. Hebraicam enim, græcam, & latinam eâ ſedulitate hauſerat; vt ijs ad arbitrium dicendo & ſcribendo vteretur. Alias etiam diſciplinas pari ingenij felicitate & impetu cùm didiciſset; tandem ſe totum Eloquentię dicauit: qua profundæ memoriæ & exacti judicij adminiculo plurimum valuit.

valuit. Relictis Gymnasijs, post quam patriæ fuit restitutus, vt acceptam à majoribus gloriam propagaret, publicis negotijs admouetur, singulari studio, quæ sibi à Serenissimo Senatu credita fuere, summâq; fide ac promptitudine exsequebatur. Increbuerat jam vndiq; ejus eruditionis fama: vnde à multis Academijs expetitus, Venetâ solùm contentus, ex qua Bembus, Nauagerius, Lippomanus, Cardinalis Contarenus, Cardinalis Franc. Commendunus, alijq; cl. Viri prodiere, ita in eâ præcipuè illuxit; vt literatis omnibus conspicuus esset. Nec tamen sine delectu ob ingentem occupationum molem quosuis in amicitiam admittebat. Inter cæteros ei maxima necessitudo intercessit cum V. cl. Guidiccione, Annibale Caro, Francisco Turriano, Bernardo Tasso, Fracastorio: quorum crebris literis de rebus præcipuè ad linguas attinentibus interpellabatur: quæ adhuc apud posteros diligenter in scrinijs asseruantur. Ita verò inter seuera & mansuetiora studia singularis eminuit Viri prudentia, vt raro omnis æui exemplo Serenissima Venetorum Respublica defuncto Laurentio Rocca Anno M. D. LIX, cùm vix annum excessisset tertium & quadragesimum Magni Cancellarij dignitatem ei contulerit. Quod onus, licèt grauissimum, patriæ studio libenter accepit. Is præclara semper cogitans omnes conatus suos in patriæ splendorem, in ciuium tutelam, in amicorum dignitatem ac vtilitatem tendebat. Neq; tamen à literarum studijs ita diuertebatur maximi Viri animus; quin etiam inter grauissimorum negotiorum molem occupatus vsq; ad extremum ijs incubuerit. Perpetuo nem-

nempe literarum commercio viros claros coluit semper ac fouit, ejusq; domus, virtutis receptaculum, liberali manu & summo amore hos omnes excipiebat. Literis virum vsq; deditum accepimus, vt meditationibus noctes integras insomnis traheret. Inter plures sapientes scriptores familiarissimum habuit Plutarchum: cujus vitas, virtutum heroicarum promptuarium, sibi in vsum patriæ plurimum profuisse fatebatur. Ex ijs aliquot ex Græco sermone in latinum conuertit: nec à cæpto opere destitisset, nisi priuatas Musarum oblectationes impediuisset maxima rerum publicarum cura: quam annos decem & octo summo honore integerrimè non sine valetudinis detrimento sustinuit. Corpore namq; ac temperamento satis firmo sexagesimum ingressus annum, longiori procul dubio vitæ à natura destinatus, in meliorem auocatur anno M. D. LXXV. communi omnium luctu. Majorum monumento illatus in ædem D. Antonij: sub cujus statua hæc leguntur.

IO. FRANCISCO OTTHOBONO,
SPECTATAE SAPIENTIAE VIRO,
MAGNO VENETIARVM CANCELLARIO,
DE PATRIA, DE REPLVBICA
OPTIME MERITO, ADMIRANDAE
FIDEI, VIRTVTIS, ANIMI
NVNQVAM INTERMORITVRO
EXEMPLO.

LEO

LEONARDVS OTTHOBONVS MAG. VENET. CANCELÆ

LEONARDVS OTTHOBONVS.

ALter hujus clariſſimæ domûs Vir maximus ſe nobis ſiſtit LEONARDVS OTTHOBONVS, qui acceptam à parentibus nominis claritatem ingenij ſui ſolertiâ longè latèq; extendit. Alta certè Viri majeſtas, digniſſimaq; imperio forma rectè antiquum familiæ decus ſuſtinet: ſuiq; memoria non modò in effigiem oculos, ſed animos calamumq; in ſui amorem & laudes conuertit. Iacobo magno parente progenitus Philoſophicis ſtudijs juuenis aliquandiu addictus, Theologiæ poſtea operam nauauit ſub optimis præceptoribus: ad quas ſcientias complectendas incredibilis ei quædam promptitudo inerat. Majora verò erant, quæ ipſum cæteris illuſtriorem effecerunt, facti ad omnem humanitatem mores: nil in vultu aſperum, nil in conuerſatione inſuaue: ſemper lætus & mitis pari paſſu grauiora vitæ negotia peragebat: ita ut adoleſcens etiam ob tantarum virtutum cumulum Gratiarum comes agnoſceretur. Multarum linguarum exquiſita ei cognitio fuit: quibus altiſſima indoles acceſſit. Ita dum alios ſuæ ætatis ciues excelleret, Oratoribus Ser. Reipublicæ Venetæ ad Concilium Tridentinum jungitur. Hìc ille eâ diligentiâ omnes Concilij actiones, varias Patrum controuerſias, Doctorumq; quæſtiones ſuâ manu in Diarium redegit; ita vt ex ijs ſumma ejus intelligentia, ſumma pietas, & in rebus fidei ſpectantibus optima opinio, facilè perſpicatur. Nec mirum: ſiquidem ſacrarum

literarum apparatu toto vitæ suæ cursu vnicè delectabatur. In Germaniâ postea varijs in negotijs pro Republica obeundis ita se præclarè gessit; vt Carolus V. summus Imperator ejus facundiâ & dexteritate allectus, ipsum vero cognomine suis dotibus, isti genti proprijs, respondere affirmaret. In Lusitaniâ etiam fidelem patriæ præstitit operam. Philippo præterea II. Regi Hispaniarum ita gratus fuit; vt nihil expeteret, quod non obtineret. Hic cùm diutius moram traheret, non solùm ejus regionis prouincias, & vrbes perlustrauit, sed quidquid memoriâ dignum, è Monumentis & Inscriptionibus in vnum volumen congessit: quod apud posteros summâ religione asseruatur. In patriam reuersus, dum aliquantulum amicis, agnatis, atq; literato otio impendere cupit; ecce vrgente Reipublicæ causâ ad Ducem Ferrariensem ablegatur, vt natam de limitibus controuersiam dirimeret. Interea fide ejus perspectâ absens à secretis Decem Virûm eligitur: quod munus annos viginti tantâ fide ac laude peregregiè exercuit; vt defuncto Magno Reipublicæ Cancellario Bonifacio Anselmio dignus censeretur, qui ei subrogaretur, acclamante vniuersâ vrbe, quæ in optimum Ciuem inusitato quodam amore effundebatur. Nec publico omnium desiderio prudentissimus Senatus, ob justissima viri merita, exactosq; pro patria labores, deesse voluit. Anno igitur M. DC. X. summus Reipublicæ Venetæ Cancellarius proclamatus est. Exquisita Viri in hoc amplissimo munere diligentia omnibus certè admirationi fuit. In extremâ namq; senectute octogenarius primus semper in Sena-

tu comparuit, postremus discessit: illud quotidianus sermonibus iterans, bonos ciues laboribus pro patria susceptis nunquam fatigari. Vna erat ipsi perpetua acerrimi ingenii dos, & ad res tractandas magna facundia & dexteritas: qua maximam & constantem adeo semper prudentiæ opinionem retulit; vt paucos suâ ætate sibi pares, superiorem propè neminem inuenerit. Annis satur & honoribus piè discessit anno salutis M.DC.XXX. die XIII. Nouembris. Magnifico funere ad D. Antonij ædem delatus: sub cujus statuâ ex candido marmore hæc inscriptio visitur.

LEONARDO OTTHOBONO
PIETATE INSIGNI, FACILITATE AMABILI, IN PATRIAM
FIDE SPECTATO, LONGA MAIORIS CANCELLARII
PRAEFECTVRA CVNCTIS PARTIBVS BONI CIVIS
EGREGIE FVNCTO, SENIOQ. VERIVS
QVAM MORBO CONFECTO.

MARCVS OTTHOBONVS MAG. VENETIAR. CANCELLARIVS

MARCVS OTTHOBONVS.

PEscenninus, si qua fides scriptoribus est, imperatoriâ dignitate auctus, diuersorum præconia, quibus meritò cumulabatur seriò recusauit. Adeò vir sapiens placere maluit, quàm laudari viuus, vt gloriæ demum amplior post fata locus esset. Prudenti quidem consilio, nimiâ tamen modestiâ. Etenim si viuus rectè meritis bonam de se populi opinionem affectabat Vir maximus; quo animo saniora clarorum virorum judicia tam rigidè auersabatur? Prudentissimum Annæi est: *Jactandi genus est, nimis latere.* Moderatioris longè ingenij MARCVM OTTHOBONVM deprehendi: cujus claritas etsi multa desiderat suffragia; vnius tamen judicio contentus in eam facilè descendit sententiam; vt mei styli tenuitate suas virtutes majorum gloriȩ attexi passus fuerit: à qua ne tantillum quidem discedit, quin eam magnificè ampliat. Marco Antonio & Eleonorâ Basalci natus. Vir equidem hac ætate in florentissimâ patriæ suæ Republicâ omnibus numeris clarus maximèq; felix, siue sobolem ejus numerosam spectes, siue honores ejus consideres, siue etiam fortunæ corporisq; dotes expendas. Vix enim majorem sensit patria operam, cùm sexaginta annos, indefesso labore, summâq; integritate constantem fidem probauerit: à primis annis literarum studijs cum prudentia ad senium

con-

conjunctis ter decies muneribus diuersis domi forisq; apud potentissimos totius Europæ Principes summâ cum laude perfunctus. Testis præclaræ vigilantiæ & dexteritatis est Germania, Gallia, Britannia, Polonia, & Hispania: atq; illa vrbium regina & caput Roma testis est: cui in primis Viri virtus diu sæpeq; innotuit. Vtilem præcipuè operam patriæ præstitit, cùm vniuersa Italia anno M. D. LXXXX. ingenti annonæ caritate laboraret. Afflictâ nanq; Venetorum vniuersâ ditione magnis itineribus publico decreto per Poloniam Dantiscum Borussię metropolim, amplissimis rei frumentariæ commercijs celeberrimam, ad sinum Codanum Balthici maris celerrimè perexit: & humanissimè ab Electore Brandeburgico acçeptus supra omnem fidem denis nauibus frumento onustis vrbi Venetæ subuenit. Eloquentiam cum felici euentu ostendit, cùm Senatûs decreto Cæsarem Estensem Ferrariæ Ducem ab armis in Pontificem retraheret. Ipsius enim consilio, & suasu Pontifici Vrbem cessit. Anno M. DC. VI. & M. DC. VII. vertente inter Pontificem & Venetos controuersiâ, Patrum auctoritate cum Cardinale Gioyeusa, cæterisq; Principum Oratoribus diligenter egit. Tot tantosq; labores excepit dignus honor, quo Concilio Decem Virûm à secretis eligitur: quem eâ laude sustinuit; vt rebus humanis exempto magno Republicæ Cancellario Ioanne Baptista Patauino die XXIV. Maij anno M. DC. XXXIX. in sublimem hanc sedem euectus fuerit: quam felicitatem communi populi desiderio perennem ei exoptamus. His omnibus non minimum à progenie accessit gloriæ & prosperitatis,

tatis, quod auitæ virtutis dignos se æmulos præbeant. Eminet inter eos PETRVS OTTHOBONVS, qui Deo & bono publico se totum tradidit. Iuris namq; vtriusq; peritiâ singulari pro sui ingenij felicitate instructus, accedente morum integritate, Romæ eam sibi peperit scientiæ ac probitatis famam; vt Eminentissimi Francisci Barberini auctoritate diuersis oppidis & vrbibus rerum summa ei credita fuerit. Quæ sanè munera eâ fide eâq; innocentiâ hactenus ita gessit; vt summi Pontificis Vrbani VIII. fauorem sibi conciliauerit, Georgio Cornelio Episcopo Patauino Rotæ Auditor meritissimè subrogatus. Majorum exemplo cęteri in patriâ præclaris animi dotibus ad incrementa honorum, suæ familiæ domestica, bono euentu contendunt. Marcus vltimi finis memor ad familiæ decus sepulcrum ex nigro marmore construxit hac inscriptione.

MARCVS OTTHOBONVS, MARCI ANTONII FILIVS,
MONVMENTVM ANTE ARAM, A MAIORIBVS SVIS
CONSTRVCTAM, SIBI, VXORI, ET POSTERIS,
P. C.
ANNO SALVTIS M.DC.XX.

LIVIVS

LIVIVS LEONIVS, ANGELVS ANDRONICVS, BENEDICTVS BOVIVS, & ALBERTVS CAMPANA, *Ordinis S. Dominici Doctores.*

NEq; à nostrâ pietate alienum fuerit, prima S. Dominici familiæ hìc inseruisse capita: quorum ingenijs nostrâ memoriâ Lycei Patauini pulpita inclaruerunt. Deprædicandus iure LIVIVS LEONIVS Patauinus, Metaphysicæ professor, nobili familia, quamuis extra thorum natus, sed nobiliori ingenio, qui mirum in modum in subtilioribus disciplinis, ac Theologiâ prouectus, ætate adhuc floridâ immaturo fato cessit An. M.DC. XVII. die III. Martij.

Felicior ANGELVS ANDRONICVS, Venetus: qui per annos quadraginta publicum Theologi munus tantâ cum facilitate vocisq; cõtentione, magno auditorum commodo, sustinuit; vt nihil in eo ad publicum Gymnasij splendorem desideraretur. Senectute confectus ab omni ostentatione alienus sine vllis ingenij monumentis editis Vir prisci candoris die XXV. Nouembris An. M.DC. XXIX. decessit.

Huic meritò suffectus BENEDICTVS BOVIVS, Feltrensis, profundæ ac vastæ memoriæ vsq; ad admirationem vir. Cui inter cæteros primum Philosophiæ gustum gratus debeo. Iuuenis concionibus sacris, & priuatis lectio-

tionibus deditus, eo ingenij feruore inclaruit; vt Regentis, quod vocant, munere Patauij ornatus à Methaphysicâ cathedrâ ad Theologicam progressus mira ediderit multiplicis doctrinæ specimina. Orator insignis maximorum Virorum funera honestauit. Vir gratijs musisq; sacer, jocis seria miscens, de quauis re promptè ac peritè disserens, magnâ Gymnasii jacturâ, sęuiente adhuc peste, fato, quod euitabat, Venetijs occubuit die XII. Decẽb. M.DC.XXXI. ętatis suę an. L.

Partem quoq; suam egregiè peregit ALBERTVS CAMPANA, nobilis Florentinus, politioribus literis non minùs, quàm vniuersæ philosophiæ ac sacrarum literarum cognitione clarus. E Pisano Gymnasio post aliquot annorum moram in Patauinum magno honorario ad sacri Codicis Lecturam euocatus, valetudine quamuis dubiâ, doctorum omnium expectationi mirè satisfecit. Nihil enim fermè occurrebat, cujus non exactam redderet rationem summę experientię vir, magniq; vsûs, quem longâ rerum serie parauerat. Eo tamen infelix, quòd artuum munere priuatus, solâ voce animoq; officium pręstaret quibuscunq; tantę virtutis admiratoribus. Cùm verò antiqua crurum vlcera ope cujusdam mulierculę sibi curari voluerit, derepente apoplecticus obijt anno M DC. XXXIX. die XXIV. Septembris, horâ VII. noctis, transmissâ ad caput excrementorum illâ colluuie, quę per vlcera copiosè expurgari consueuerat: documento insigni, ne viri prudentes salutem suam imperitis mulierculis credant.

Ejus monumenta plura: sed typis solummodo legitur. *Lucanus versibus etruscis redditus.*

PAVLVS SANSONIVS, PHILIPPVS FABER, OCTAVIANVS STRAMBIATVS, & IVLIANVS RICCIVS, *Ordinis S. Antonij Doctores.*

NOn inferiori laude clarissimi Patres effulserunt è sacrâ D. Antonij Societate, veluti omnis doctrinæ liberalis officinâ, qui nostrâ ætate fatis cessere. Inter eos primus PAVLVS SANSONIVS, Mediolanensis, Philosophus ac Theologus insignis: qui pluribus annis docendo cùm commentaria præclarissima in Aristotelem & Theologiam vniuersam conscripsisset; ea sui ordinis in patriâ cœnobio viuens tradidit. Translatus ipse ad sacræ Inquisitionis munus Patauij, illud arduis temporibus summâ prudentiâ exercuit, ob insignem comitatem grauitati conjunctam Senatoribus Venetis & primoribus totiq; vrbi charissimus. Accessit animi dotibus egregia formæ præstantia, floridusq; vultus. Sed cui occultus hostis insidiabatur. Aliquot nempe annis arteriæ pulsum ipsi justo cõtractiorem obseruârunt Medici familiares. Nec sine graui noxâ. Hydrope namq; ascite correptus cùm tandem interijsset, folliculus è dextra cordis auricula extractus cum venulis ad nutritionem ipsi annexis, in quo & pinguedo sine omni pure, quod morbi tãtùm initio exspuerat, à solo cordis defectu hoc quoq; malum nonnumquam oriri docuit medicos. Quandoquidem & illud viscus sanguinis generationi aliquâ ratione conferat: cùm jecur in ipso ferè inculpatum esset. Excessit anno M.DC.XXII. Oc-

OCTAVIANVS STRAMBIATVS, Rauennas, obeſioris quidem corporis, ſed acerrimi ingenij & cathedræ maximè accommodatus, Scoti doctrinam aſſiduè defendit. Canonicis noſtris S. Mariæ in Vantio cùm Theologiam traderet, eos ad mentem D. Thomæ ſummâ cum omnium admiratione ſic ad vnguem inſtruxit; vt Doctoris vtriuſq; aſsecla cenſeretur. Publicam Metaphyſicæ Cathedram per plures annos, videlicet ad An. M. DC. VI. vſq; M. DC. XXIX. magnâ laude exornauit, quo ob apoplexiæ binas acceſſiones ſe abſtinuit: cùm muneri ampliùs per vires non ſufficeret. Nullo tamen relicto ingenij monumento ſuæ ætatis propè LXX. in patriâ obijt anno M. DC. XXX. die XVI. Aprilis.

PHILIPPVS FABER, Fauentinus, Theologus noſtri ſeculi celeberrimus: cujus opera, doctis probata, ejus ingenium ac labores indefeſsos teſtantur. Viginti ſupra octo annos Theologiam in Patauino Lyceo clarè ac dilucidè explicauit. Doctrinam Scoti ferè à neotericis conculcatam defendit, ac priſtino ſubtilitatis ſplendori reſtituit. Philoſophiam ad mentem Scoti euulgauit, mox Theologiam, tandemq; Metaphyſicam: quam poſtea doctiſſimus Matthias Ferchius Veglienſis, ſucceſsor ipſius, edidit, adjectâ Viri vitâ: quò lectorem remittimus. Obijt anno M.DC. XXX. die XXVIII. Auguſti æt. LXVI. Patres in Templo D. Antonij ipſius memoriæ Epitaphium ad effigiem dicârunt.

PHILIPPO FABRO. FAVENTINO,
CONVENTVALIVM ORDINEM SACRA VITA,
REGIMINE STVDIOR. PROVINCIALATV BONONIENSI:
PERIPATETICAM ET SCOTICAM PALAESTRAM LIBRIS

LOGICAE, PHYSICAE, METAPHYSICAE SCHOLASTICAE:
CHRISTIANAM FIDEM SCRIPTIS IN ATHEOS
ET HAERETICOS ACERRIMIS:
PATAVINAM VNIVERSITATEM STVDIIS
PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE, ANNIS XXVIII.
VITAM MORTALEM LXVIII.
IMMORTALEM A M.DC.XXX. VIRTVTIBVS ILLVSTRANTI
PATAVINI PATRES AMANTES
AMANTI IVSTA SOLVVNT.

Ejus prostant.

In IV. Libros Sententiar. Comment.

Disputationes Theologicæ Complutenses in materiam de Peccato, de Purgatorio, de Suffragijs, de Indulgentijs, & alia omnia, quæ Theologi tractant in Quarto Sententiar.

De Oratione, de Angelis, de Incarnatione in genere & specie.

In Philosophiam Scoti.

Aduersus Atheos.

In XII. Lib. Metaphysicorum.

De Censuris.

De Prædestinatione.

De Restitutione.

Non edita.

De Primatu Petri & Summ: Pontificis aduersus M. Antonium de Dominis.

Scripsit etiam *In Logicam, Physicam, De Cælo, De Anima* plura: quæ omnia Pataui j in publicâ Bibliothecâ asseruantur.

Iv-

PROSPER ALPINVS MAROSTICENS.
IN GYMN. PATAV. SIMPLICIVM PROFESS.
ET HORTI MEDICI PRÆFECTVS

IVLIANVS RICCIVS, nobilis Florentinus, Græcam linguam priuatim & publicè aliquot annos in Taurinenſi, deinde in Patauino Gymnaſio docuit. Vir lepidus, in concinnandis carminibus etruſcis mirè facilis: corporis tamen cultu adeo ſordido, ſiue propter fortunæ tenuitatem, ſiue ita ferente ejus genio; vt omnem ferè ingenij famam ſuimet neglectu obſcuraret. Senectute aduerſâq; valetudine ingraueſcens, Scholæ non nunquam ludibrio, multa præter rationem in medium protulit: nullius laboris pertæſus, donec annis viriumq; debilitate confectus Patauij expiraret anno M.DC. XXXVIII. die primâ Septembris.

PROSPER ALPINVS.

AD Montium Vicentinorum radices, quæ Germanicis alpibus cõmittuntur, jacet Maroſtica, oppidum peramœnum, ſoliq; vbertate non minùs, quàm aëris ſalubritate conſpicuum: quippe quod peſtilentiâ, quantumuis finitimis locis graſſante, nunquam tactum fuiſſe, conſtans eſt incolarum fama. Hìc auram vitalem hauſit PROSPER ALPINVS ann. M.D. LIII. die XXIII. Nouembris Franciſco patre, Medico ſui temporis inſigni. Is licèt ab ineunte ætate armis addictior videretur ſimili cum Paulo fratre propenſione, qui in ditione Mediolanenſi Tribuni militum & Commiſarii munere functus, Stazani

& Ca-

& Carezani Prætor obijt; saniori tamen consilio, optimiq; parentis imitatione bonis literis operam dare decreuit. Imbutus itaq; ijs disciplinis, quæ ingenuum adolescentem decent, Patauium cùm venisset, ab Vniuersitate Philosophorum & Medicorum primò Rectoris Vicarius, mox Syndicus electus est. Quibus muneribus tantâ prudentiâ ac moderatione se gessit; vt non modò Studiosis omnibus, sed vniuerso Professorum ordini se charum & amabilem præbuerit. Quo sanè tempore cùm maxima diei pars publicis negotijs ipsi effluerct, nocturnis studijs & meditationibus deperditas horas cōpensare solebat. idq; tantâ animi contentione; vt quadriennio nondum exacto faustâ omnium acclamatione vtriusq; facultatis lauream reportauerit die XXVIII. Aug. an. M.D. LXXVIII, Promotoribus Viris cl. Hieronymo Mercuriali, Francisco Piccolomineo, Iacobo Zabarella, Hieronymo Capiuacceo, Bernardino Triuisano, Albertino Bottono, Ioanne Carpineto, & Annibale Pimbiolo. Hisce honoribus vix auctus in Oppidum Campi Sancti Petri publico stipendio inuitatur. Sed cùm ad altiora aspiraret viuidus ejus animus, non diu ibi hæsit. Quo .n. flagrabat desiderio indagandi veram exoticorum quorundam simplicium, & præcipuè Balsami, historiam, Galeni exemplo externas & longinquas regiones peragrare cōstituit. Fauit doctissimi Viri conatibus fortuna, electo per ea tempora Ægypti Consule Georgio Hemo: qui inter plurimos id muneris ambientes Prosperum nostrum sibi medicum delegit: cum quo die XII. Septemb. anni M.D. LXXX. Venetijs soluens, difficili & periculosâ nauigatione initio

Iulij

Iulij ſubſequentis Cayrum ingreſſus eſt. Triennium integrum cum humaniſſimo patrono ibi tranſegit Alpinus: quo & peritos ac fide dignos homines curioſè ſciſcitando, & varia ipſe loca obeundo quid in publicum bonum contulerit, teſtantur opera, quæ edidit, & quæ in hæredum ſcrinijs ſeruantur. Ex Ægypto reuerſus, & Venetijs aliquandiu moratus, Genuam ab Andrea Doria Melphorum principe ad proprię valetudinis cuſtodiam ingenti honorario accerſitur: in cujus aula non ſolùm, ſed in vniuerſa vrbe medicinam tantâ felicitate exercuit; vt Medicorum ejus ſeculi coryphæus meritò audiret. Increbreſcente itaq; in dies ejus famâ, prudentiſſimus Senatus Venetus non tulit diutius ſibi tantum eripi ornamentum. Vacante .n. jam aliquot annos Simplicium Medicamentorũ cathedrâ, ſolum Alpinum aptum judicauit, qui illam pro loci dignitate exornaret. Ægrè igitur à Doria dimiſsus Patauium venit: vbi publicè in Scholis & Horto, priuatimq; in ædibus ſuis docendo tantam ſibi exacti judicij famam cõparauit, vt doctiſſimus quiſq; Botanicorum in dubijs & controuerſis ſimplicibus ejus tanquam ex tripode ſententiam peteret. Sic ille publico ſemper bono intentus ad extremum vixit: quamuis infirmâ & inconſtanti valetudine vteretur, ex longinquis & diuturnis peregrinationibus procul dubio contractâ, & præſertim ſæuiſſimâ arthritide: cujus causâ artuum munere interdum priuabatur. Acceſſit poſtremò ſurditas adeo grauis, vt ne maximos quidem ſonos perciperet. Meditari tunc cœpit tractatum *De Surditate*: quo profitebatur Vir acutiſsimus, Medicorum neminem ve-

ram

ram affectionis illius naturam hactenus assecutum fuisse. Sed fata extremam Operi manum negârunt. Superueniente .n. lentâ febre ann. M. DC. XVI. mense Nouembri viuere desijt eâdem, qua natus erat, die, relictis è lectissimâ conjuge Bartholomæâ Tharsiâ ciue Patauinâ quatuor liberis. Ex quibus M. Antonius I.C. & magnæ spei adolescens pestilentiâ anni M. DC. XXXI. sublatus est: Alpinus, qui jam annos aliquot Venetijs medendi peritiâ clarus postquam Patri in Simplicium professione post Ioannem Præuotium successisset, disruptâ pulmonis vomicâ die XII. Decembris M. DC. XXXVII. obijt: Mauritius Monachus Cassinensis, Sacræ Theologiæ doctor, qui nobis ista scribentibus anno M. DC. XLIV. marasmo contabuit. Superest *Paulus*; Marti potiùs quàm Mineruæ natus: apud quem hæc Parentis manuscripta seruantur.

Prælectiones in Gymnasio Patauino publicè habitæ.

De Surditate Tractatus imperfectus.

De Medicinâ Ægyptiorum Liber V. addendus quatuor alijs jam editis: qui etiam innumeris locis aucti & locupletati sunt.

De Naturali rerum in Ægypto obseruatarum Historia Libri V. varijs Plantarum, Lapidum, & Animalium iconibus exornati.

Quæ omnia ab inertis cujusdam fuci insidijs, qui ex alienis laboribus famam captare studet, non sine labore præseruata sunt.

Typis edita.

De præsagienda Ægrotantium Vita & Morte Lib. V.

De

De Medicina Methodica Lib. XIII.
De Medicina Ægyptiorum Lib. IV.
De Plantis Ægypti Lib. I.
De Balsamo Dialogus.
De Rha-Pontico Thracico Libellus.
De Plantis Exoticis Lib. II. ab Alpino filio completi & vulgati.

PAVLVS ARGOLVS.

ARGOLORVM familia inter Marsos nobilissima. Properante enim in Italiam Carolo Andegauensium Duce, atq; hortatu Clementis IIII. Rom. Pontificis contra Sueuos Principes, Ecclesiæ hostes, Regnum vtriusq; Siciliæ inuadente; quosdam Argolorum familiæ è Galliâ Narbonensi Arelatenses patricios Regem cum triginta triremibus è Massilia soluentem anno reparatæ salutis M. CC. LVI. secutos constat. Eorum vni Ludouicus, Gaspar alteri nomen erat: qui postea Argolis in Italiâ originem asseruerunt. Ani ipso siquidem Tolosiorum (ita olim cognominabantur Arelate) cognomine *de Gallis* à Galliarum Regis fratris obsequio, interdum *Arlij* à patria dicti sunt: (Arles enim Arelate Gallicâ voce, siue Arguli indigetatur) donec immutato vocabulo pro *Arlijs* dicti sunt *Argoli*. Asseruatur in domesticis familiæ scrinijs

FR. PAVLVS ARGOLVS.

renouata per poſteros inuiolabili fide ſcripturâ, vetuſti tamen characteris, quæ Caroli ejuſdem inſigne priuilegium continet, atq; ibi Ludouicum Toloſium, Argolorum familiæ anteſignanum, Virum bonum bello & egregium nominat. Ex quo licet colligere ſelectæ nobilitatis Arelatenſis eũ, & ſpectatę dignitatis fuiſſe. E Gallis dicti ſtemmate etiam Gallum prætulere circini globulo inſidentem, quòd fortaſse ſolus Circinus, vti credibile eſt, Toloſiorum inſigne antea fuerit. Sub Aragoniæ Regibus varij hujus domûs ſtrenui viri, & priuilegia multa: & duo caſtra deinde, quæ *le Saſſe* vocant, jam in Columnenſium ditionem ſubacta, in Aquilano ſuburbio meruere, & quorum etiam memoria monumentis Aquilanorum publicis aſseruatur. Vrſinorum mox ſub patrocinium ſunt acciti: à quibus primùm Marani feudum accepere. Plurimi deinde à Columnenſibus ſemper habiti, egregia, & precipuè bello Campanienſi non inter vltimos patrârunt. Paulo III. præterea Argoli per ea tempora gratiſſimi tres Præſules continuis vicibus habuere, Alexandrum Argolum, domûs Pontificię Magiſtrum, Lauretanæ ſacræ ædis adminiſtratorem, atq; Epiſcopum Terracinæ: Gaſparem Anconæ Gubernatorem: & ejuſdem nominis alterum Aduocatum Conſiſtorialem.

Ex hac ſtirpe PAVLVS Argolus ANDREAE Mathematici ſcriptoris per orbem laudatiſſimi frater vterinus, mirandi ingenij Vir, & qui primos ſcholaſticæ diſciplinæ corypheos æquâſset, ſi ingenio vita reſpondiſset, natus M.D.LXX. Talleacotij: qui primis annis cùm valetudine

parùm secundâ esset, mater Catharina, Mathorum illustri & Hierosolymitanę militiæ equitibus clarâ domo oriunda, si sospitaretur infans, voto se sanctorum alicui cœnobio dicaturam filium adstrinxit, nisi ipse repugnâsset. Pueri voluntas matris votum secuta est. Paulus enim D. Francisci, quod Talleacotij est, sodalitio, insignibus religionis acceptis, adscribitur, eâ animi sensuumq; firmitate; vt se strenuum militem futurum, qualiter breui apparuit, in ipso limine ostenderet. Hic Logicam audiuit: mox Perusij, & Neapoli altioribus incumbens disciplinis tantum profecit; vt æquales suæ religionis studio facilè anteuerteret. Diffusâ itaq; illius ingenij celebritate Romam accersitur: vbi mira penè doctrinæ prodigia edidit. Disceptationibus scholasticis in primis ingenij acumen prodidit. Referunt quandoq; ad disputationem quandam accessisse, quæ Cardinali Montelparo dicata erat: qui cum Paulum extra orbitam disputantium inter cęteros auditores obseruâsset; inaurato, quem manibus tenebat, libello ei misso, in sui gratiam ad disputationem inuitabat. Paulus libellum quidem accepit, aperire tamen noluit, antequam inuitaretur. Tunc enim libello aperto, quod fortuitò obuenit argumentum improuiso insultu tam multifarie, tam solidè impugnauit; vt aduersarios planè confusos magnâ sui gloriâ manus dare coëgerit. Quod sæpius Neapoli quoq; factum memorant: vbi annos natus decem & octo disputationes moderabatur. Hinc Sisto V. Pont. Max. D. Bonauenturæ collegium aperiente, in quo totius religionis viginti egregij in virtute fratres ad studia alerentur, cùm reliqui sententiâ Pa-

trum

trum proponerentur; Paulus à Pontifice anteſignanus nominatur. Quod illi non ſine opimâ honorum ſpe contigiſſet, ſi Pontifex longiori imperio vixiſset. Lauream mox petijt, cùm vigeſimum annum nondum expleuiſset, reclamantibus religionis Antiſtibus, ac aperiri aditum affirmantibus juuenum ambitioni, ſi eâ ætate tam facilè illis laurea tribueretur. Verùm Paulo examinis judicium expoſcenti, Pontificis juſsu doctoralis honor confertur. Creuit honore ſtudij amor, ac breui Scotum, & D. Thomam, quos in propoſitiones totos digeſserat, expolire, ac in lucem emittere moliebatur. At dum Roſiliani prope Barium, Aquauiuorum Principum precibus gratificatus, concionibus ſacris quadrageſimæ operam nauat, ſtudij labore, eloquentiæ exercitio, ſacri jejunii macie, vigiliarum nimiâ tolerantiâ è viuis, heu, eripitur. Narrant oculum illi primùm acrimoniâ nocturni ſtudij malâ diſtillatione labefactatum: deinde cryſtalloide tunicâ læſâ crepuiſse, donec ſuccedente febre, vt debilis erat, eriperetur anno vitæ ſuo vigeſimo primo nondum emenſo: quos annos proſperâ & congruâ valetudine egerat, niſi aſſiduo labore corporis bonum habitum infregiſset. Gracilis erat, juſtæ ſtaturæ, coloris ſubfuſci, nigrò capillo, cauis temporibus, gratioſo & amabili vultu, moribus correctiſſimis: quales ſtudiorum ſacrorum bonis & pijs ſolet dictare pagina. Ejus mortem multi doluerunt, Cardinalis præcipuè Montelparus, qui Paulum ita dilexit, vt cùm Romam Catharina ejus mater veniſſet, ipſam inuiſeret, ac de egregio filio gratularetur. Aſcanium quoq; Columnam, Bellarminum nondum Cardinalem,

lem, qui ad Paulum quandoq; amicè accedebat. Ingenio ipsius Baronius & Sarnanus mirè delectabantur. Cardinali Alexandrino familiaris erat, itemq; Altemps, Montalto: quorum fauorem, quantum virtute promerebatur, modestiâ augebat. Aliquibus tamen visus est paulò superciliosior, cùm in disputationibus sibi temperare non posset, quin aduersarium non modò erroris admoneret, sed penè opprimeret. Quod ipsi cum magnis ingenijs indulgendum fuit: qui, dum errores non sinunt obrepere, pro veritate vel Platonem repudiant.

Majorum virtutem exornant hodie Viri egregij: inter quos ALEXANDER Argolus moribus, doctrinâq; insignis, in luce jam diu Romanæ aulæ versatus, post multa singularis prudentiæ munera nunc Generalis Bononiensis Legationis capitalium rerum pro Pontificio Imperio Præfectus, Principibus suis charissimus ad majora meritis magis, quàm ambitione festinat. ANDREAS ejus Patruus famâ mathematicæ scientiæ clarissimus, ac munificentiâ serenissimi Senatûs Veneti, qui eum equitem heroico splendore designauit, non familiæ modò, sed seculo lucem dignitatemq; impertitur. Patris vestigia feliciter premit IOANNES summi vir ingenij, qui juuenis multa Phœbo digna cecinit: jamq; non pauca in amœniorum literarum lucem parat, quas Bononiæ in publici Gymnasij suggestu non ita pridem illustrabat; nunc verò ab Eminentiss. Antonio Barberino, post peractã Ceruię gubernationẽ, Lugo prçfectus, loci illius habenas prudentissimè moderatur. Is Patruo dilectissimo Epitaphium statuit, vbi eũ sic loquentem inducit.

PAVLVS eram, cui progenies dedit Argola nomen:
A quo sed nomen non minus ipsa tulit.
Ingenij iaceo flos ipso in flore iuuentæ:
Da cineri flores qui legis ista meo.

Nec minus eleganter Prosper alter nepos.

Attigeras obitâ nondum trieteride quintâ
Prima iuuentutis limina, PAVLE, pede,
Cùm cadis, & Sophiæ tecum cecidere, ruitq;
Cura boni, recti gloria, laudis apex.
Intereaq; tuæ narratur mortis origo,
Te vigilem studijs incubuisse nimis.
Argi nomen habes, nec defuit exitus: Argo
Mercurius nocuit, Mercuriusq; Tibi.

IOANNES CAMILLVS GLORIOSVS.

NEapoli ortus anno M. D. LXXII. subfusci coloris ac paruæ staturæ vir, sed altissimi ingenij ac mathematicis disciplinis aptus: postquam diu in Philosophicis ac Theologicis non mediocriter desudâsset; ad eas denuo animum applicuit. In ijs quantum profecerit, quàm ipse solus in arduis Geometriæ demonstrationibus, in Algebraicis numeris alios nostri æui antecelluerit; id eius opera publici iuris facta satis comprobant. Sed Cæsar Cremoninus etiam, magnus ille nostri temporis in Gym-

nasio Patauino Philosophus, ipsum solum perfectè Platonici numeri supputationem ac encyclopædiam nouisse affirmabat. Harum artium alumnos miro discendi studio exquirens, totam Italiam cùm peragrâsset; Venetijs tandem summâ animi tranquillitate subsistens, dies ferè in Librariorum tabernis, ac aduenarum conuersatione transigebat. Galileo itaq; Mathematum Pataui j Professore celeberrimo Florentiam jussu Serenissimi Ducis Etruriæ euocato, cùm de Mathematico doctore Gymnasij Moderatores inquirerent; Apotelesmatibus binis ipsi propositis, Gloriosus, postquam scientiæ documentum dedisset exactâ problematum solutione, publicum legendi munus in Patauineo Lyceo meritò obtinuit. Perspicacis hìc ille sui ingenij artisq; specimine, magno discipulorum commodo & Academiæ splendore, plurimum laudis promeruit. Anno M. DC. XVIII. Cometa apparuit: qui num in sublimi cœlo, an verò in sublunari subsisteret, cùm inter publicos professores variè disputaretur; Gloriosus eruditis aliquot lectionibus recentiorum Mathematum opinioni accessit. Fortunius Licetus, hodie Philosophorum Princeps, illico in diuersum abijt, editis aliquot disputationibus: quibus mox alter respondit: ac demum Viri cl. adeo incaluere; vt se mutuo acriùs impeterent. Annis sex transactis auctum ei stipendium: hujus verò soluendi tempore cùm sibi non vsq; satisfactum putaret, suosue labores non tanti, vt par, æstimari; à legendi munere abstinuit, magno Gymnasij damno: & post aliquot menses in patriam redijt. Quo in loco eadem studia, sibi familiaria, nunc scribendo, nunc pri-

uatis

uatis in ædibus docendo exercuit: Scholioq; Liceti responsionem vulgauit, aliaq; præclarissima opera sub titulo Exercitationum Mathematicarum, partim respōdendo ad *Vindicias Bartholomæi Soueri*, qui in ejus locum Pataui j successerat, pariterq; ad Scipionem Claramontium, & ad Benedictum Maghettum, partim Algebram dilucidando. Quæ omnia mihi amicissimus Vir transmittebat, suis amicis distribuenda. Ad senectutem vsq;, quamuis dubiâ valetudine, acie oculorum clarâ, promptoq; ingenio, ac hilari fronte, Alexandro Gallo, Episcopo Malsæ, alisq; cl. Viris vixit conjunctissimus: donec catarrho ingrauescente absq; testamento die VIII. Ianuarij M. DC. XLIII. discederet. Nepos, à literarum studio alienus, Bibliothecam relictam quingentorum aureorum pretio vendidit Proregi Neapolitano, qui in Hispaniam transtulit.

Lucubrationes, quæ hucusq; in lucem prodierunt.

Responsum ad Geometricum Theorema à nobilissimo Viro propositum.

De Cometis dissertatio Astronomico-Physica.

Responsio ad Controuersias de Cometis Peripateticas.

Decas Prima Exercitationum Mathematicarum.

Responsio ad Vindicias Soueri.

Responsio ad Scholium Fortunij Liceti.

Decas Secunda Exercitationum Mathematicarum.

Castigatio Examinis Scipionis Claramontij.

Decas Tertia Exercitationum Mathematicarum.

Responsio ad Apologiam Benedicti Maghetti. Item *Responsio ad Scipionem Claramontium.*

ALEXANDER GALLVS.

MAgni illius Iacobi Galli I.C. celeberrimi filius, qui vrbem nostram ac Gymnasium diu illustrauit, Neapoli natus An. M. D. LXXIX. die III. Aprilis circa horam VI. noctis, studijs Iurisprudentiæ operam nauauit: ingenio, dexteritate pollens, patris gloriam sollicitè æmulatus est: sed vario vitæ discrimine reiq; domesticæ præpeditus, non ita liberè cursum studiorum perficere potuit. Peragratâ hinc inde Italiâ ac Galliâ, defuncto patre, aulam Romanam inuisit. Ecclesiasticæ vitæ addictus, cùm aliquot annos in Vrbe permansisset, Neapolim redijt. Vulgata hic aliquot Patris monumenta Vrbano VIII. Summo Pontifici obtulit, aliosq; Codices MS. in Barbarinam Bibliothecam transtulit. Vacante interea Anno M. DC. XXXII. Episcopatu Massæ, cùm moribus candidissimis ac inculpatæ vitæ esset, isto munere, qui fungeretur, dignus judicabatur: consecratus ab Eminentiss. Cardinale Pamphilio die VIII. Decembris. Quantum verò oneris pro hac Ecclesiâ sanctè ac piè instaurandâ ac exornandâ susceperit, longum nimis hìc esset commemorare. Notum est, omni conatu pro ejus incolumitate insudâsse. Anno ætatis quarto & sexagesimo, cùm obesior euasisset, occubuit anno M.DC. XLIII. Cujus meritis ob diuturnum amicitiæ cultum hoc monumentum sacro.

MAR-

M. ANTONIVS OTHELIVS I.C. VTINEN-
SIS. ET IN PATAVINO GYMNASIO ORDI-
NARIVS IN PRIMA SEDE MATVTINA
IVRIS CIVILIS INTERPRES.

MARCVS ANTONIVS OTHELIVS.

NObilis Vtinensis à Tiberio Deciano ciue suo anno M. D. LXXIV. Iurisprudentiæ Laureâ insignitus, cùm altissimi esset ingenij & ad docendum summopere accommodati, in patriam reuersus Imperatorias Institutiones publico honorario exposuit. Quod munus magnâ cum laude postquam nouennium sustinuisset, sparsâ ex illâ vrbe famâ Gymnasij Patauini moderatores illustrissimi, nullâ tunc quidem vacante cathedrâ Iuris, nouam de Regulis Iuris ipsi constituendam decreuere: quæ ad studiosorum vtilitatem varijs Doctorum sententijs pernecessaria censebatur. Hanc igitur aggressus clarâ & sonorâ voce, quæ in extremam senectutem durauit, facili methodo obscuriores leges ac glossas magno auditorum commodo nec minore sui ingenij laude per annos quatuor euoluens, eum sibi applausum retulit; vt anno M. D. XC. Angelo Matthæacio, ab explicatione Pandectarum ad Ius Ciuile horæ matutinæ traducto, successerit. Campus hic gloriæ fuit insignis: quam priuatis publicisq; laboribus sic extendit; vt post aliquot annos in primarium Iuris locum votis omnibus fuerit cooptatus. Quam dignitatem summâ nominis sui laude & Lycei ornamento, accurrentibus vndiq; discipulis, quos eximiâ comitate sibi demeruerat, vsq; ad extremos annos egregiè tuebatur. Ea certè iuuen-

tutis

tutis, nec vana, de ipſo fuit opinio, vt PATRIS nomine eum paſſim vocarent. Exactis hoc modo in Gymnaſio annis quinquaginta, cùm jam octogeſimum exceſſiſſet, Sereniſſimi Principis indulgentiâ honorario ſtipendio ſatiſq; amplo, liberali otio relictus, Venetias ad nepotem medicum ſeceſſit: quo prçmaturâ morte ſublato, Bartoluccium Bartoluccium defuncti fratrem I.C. eruditum è patriâ accerſiuit. In cujus ſinu vltimum vitæ ſpiritum piè Creatori reddidit anno M. DC. XXVIII. menſe Iulio, ſepultus in Eccleſiâ S. Angeli. Vir ſuauis, placiduſq; mai eſtate vultûs & morum candore inſignis: quas animi dotes nec ſenilis effigies tacet. Doctorem publico bono natum teſtantur innumeri, qui, ejus veſtigia ſequuti, Viri Iuris peritiâ clariſſimi euaſcerunt.

Conſilia ejus circumferuntur plura.

Comm: & Lectiones in Jus Ciuile.

Item *Lectiones in Jus Canonicum.*

Aſſeruantur penes Bartoluccium Tractatus duo. *I. De Jure Dotium. II. de Pactis.*

IOAN.

IOANNES BONIFACIVS RHODIGINVS
I.C. ASSESSOR, ET HISTORICVS.

IOANNES BONIFACIVS.

RHodigij anno M. D. XLVII. ortus, patre Sebastiano patricio Rhodigino & matre Imperatrice Mirania Patauina: cui annos quinquaginta sine vlla querelâ matrimonio junctus integris sensibus annum sextum supra nonagesimum attigit. Filius altissimæ indolis, ingenijq; amœni puer, Musis in patria feliciter salutatis, ab Antonio Riccobono humaniores literas didicit. Patauium deinde missus studijs operam impendit eâ facilitate, vt post quinquennium vtriusq; Iuris Lauream publico applausu reportauerit. Eo florentis ætatis tempore quidquid seueriori legum studio, & academicis disceptationibus eripere poterat, id totum poëticis oblectamentis impendebat, Italicisq; carminibus delectatus varia drammatica Poëmata contexuit: quæ amicis suadentibus publici juris facta summam ei laudem attulerunt. Forensibus juxta causis postquam animum applicuisset mirâ promptitudine ac facundiâ; ad suæ familiæ propagationem Isabellam, Marci Antonij Martinagi nobilis Taruisini vnicam filiam & hæredem, sibi conjugem delegit, Taruisiumq; in domum soceri accitus laudabilem causidici operam ibidem aliquot annis præstitit.

Virum quidem aduenam, sed moribus suauissimis excultum, facilem, doctum, magnanimum tanto amore Taruisini ciues prosecuti sunt, vt ad vrbis splendorem æsti-

uo otio *Historiam Taruisinam* in XII. libros digestam magno eruditorum, atq; in primis Abrahami Ortelij Geographi Regij applausu, egregiâq; sui nominis famâ vulgauerit: ob quam etiam Alphonsi Estensis postremi Ferrariæ Ducis eum simul fauorem commeruit ob memorata suæ familię decora; vt pręter humanissimas literas pretiosi adamantis honorario auctorem dignatus fuerit. A varijs Academijs exceptus, meruit eodem tempore inter vrbis Patauinæ ciues enumerari, Benedicti Doctorij Philosophi & ciuis primarij hoc epigrammate celebratus.

Inclita Taurigenum legi monumenta virorum,
Quæ simul ingenij sunt monumenta tui.
Taruisij Historiâ viuet Bonifacius, vt nunc
Viuit Romanâ Liuius Historiâ.
Præstanti eloquio similes, præstantibus ausis,
Laudibus eximijs, tanto & honore pares.
Fortunati ambo, & fortunatissima tellus
Itala, quæ egregios edidit alma viros.
Hi bellis, acieq; valent: illi arte loquendi:
Hi fera bella gerunt: hi fera bella canunt.
Sic celebre Ausonium tollit se ad sidera nomen:
Sic magnæ Hesperiæ fama perennis erit.

Cum aliquot jam annos Taruisij forensibus causis transegisset, Venetorum suasu se ad Assessoris munus applicuit: quo fidam Senatoribus amplissimis Bergomi, Belluni, Feltrij, Vicentiæ, Veronæ, Brixiæ, & Patauij operam probauit, tantâ sedulitate, animiq; dexteritate; vt certatim eum ad curiæ decus acciuerint. Hac occasione horis subcisiuis com-

commentaria quædam summæ prudentiæ plena Iurisconsultis edidit, & præsertim opus *de Furtis*, in quo vniuersa materia contrectationum, ac rei alienæ occupationum examinatur, Venetis roboratum legibus varijsq; historicis & poëticis figmentis ornatum: quod postea diuersis in locis auctius vulgatum hujus argumenti palmam tulit. *De Feudis* quoq; legem Venetam amplissimè dilucidauit, qui labor Sereniss. Venetiarum Duci dicatus, non minori comitate exceptus fuit, quàm *Legum Venetarum Methodus*. Hinc Iurisconsulti cl. nō minùs quàm Historici nomen retulit judicio Marci Antonij Peregrini Lib. 3. Cons. 11. Octauius Liuellus etiam primarius in Gymnasio Patauino Institut. Ciuil. Interpres in Epitome Legalium Institutionum preclarum Iurisconsultum & Insignem ac primarium Assessorem hujus status deprædicat. Franciscus Scotus postquam eum conspexisset, in suo Itinerario *I.C. in vniuerso scientiarum orbe versatissimum, & antiquæ probitatis virum* vocat: *in cujus modesto vultu animi candor, & nescio quid sanctitatis apparet*. Excitati verò ingenij nouęq; rei præcipuum dedit argumentum Liber etrusco idiomate conscriptus *dell'Arte de' Cenni*, seu de Eloquentia visibili, aliaq; opera plurima tanto Viro digna. Rhodigij ei controuersia insignis cum Baptista Guarino Equite de translatione corporis S. Bellini intercessit; quę scriptis hinc inde libellis diu acriterq; agitata, Episcopi, & Guarini morte cessauit. Principibus diuersis gratus, solis Venetis pro ingenui animi libertate se addixit: donec laborum tandem pertæsus patrij soli amore, Rhodigij otium literis suauiter

exigens, diuersis opusculis extremam imponeret manum. Secundis autem nuptijs Anno M.DC.X. Pataui contractis cum nobili matrona Daula Grompa, cujus filia Sebastiano Bonifacio Nepoti in matrimonium data, prope Carmelitarum sedem fixit: neq; octogenarius literarum studia omisit. Virum ad extremam metam properantem sensibus adhuc integris & promptâ de rebus omnibus maximèq; historicis, sermocinatione disserentem attentus non sine stupore audiui: qui hilari vultu omnes, præcipuèq; aduenas excipiebat, comiterq; diem in serum extrahebat. Viribus tandem solutus anno ætatis LXXXVIII. mortalitatem expleuit, ære Christianæ M.DC.XXXV. die XXIII. Iunij: delatus in proximam ædem S. Iacobi: vbi è lydio lapide erectum hoc ipsi elogium.

AMICE LECTOR SALVE.
CVPIS FORTASSE SCIRE
CVIVS SIT HOC MONVMENTVM?
IOANNIS BONIFACII SEBASTIANI F.
HONESTISSIMIS PARENTIBVS NATI,
IN LIBERALIBVS DISCIPLINIS EDVCATI,
IVRISCONSVLTI, HISTORICI, ASSESSORIS,
CIVIS RHODIGINI, TARVISINI, PATAVINI,
PROPINQVIS BENEFICI,
AMICIS GRATI,
PRINCIPIBVS VIRIS CHARI.
QVI SI MAGNA NON FECIT SCRIBENDA;
PLVRA TAMEN SCRIPSIT LEGENDA.

QVAE SI TV BENE INSPEXERIS,
QVALIS IPSE FVERIT, MELIVS INTELLIGES,
ET ILLIVS MEMORIAM SERVABIS.
ET BENE VALE.
M. DC. XXX.

Familiæ ſplendorem hodie tuentur Balthaſsar, & Gaſpar Bonifacij fratres: ille Taruiſinæ Eccleſiæ Archidiaconus: hic patrij ſenatûs archigrammateus: vterq; verò Apollinis & Muſarum myſtes celeberrimus.

Ejus Commentaria leguntur.
Latina.

De Furtis:
De Componendis Epitaphijs.

Etruſco idiomate.

La Hiſtoria Triuigiana in Lib. XII.
L'Arte de' Cenni.
Commentario ſopra la Feudal legge Veneta, fatta l'anno M. D. LXXXVI.
Methodo delle Leggi della Sereniſsima Rep. Veneta.
Diſcorſo Academico del modo di ben formare vna Tragedia.
Diſcorſo ſopra la ſua Impreſa: nel qual ſi tratta dell'Opportunità.
L'Hercole Dialogo: nel qual ſi diſcorre de' nomi, che a' figliuoli ſi deuono porre.
Il Frachetta Dialogo, ouero della Dedicatione dell'Opere.

Oratione fatta in Rouigo, per drizzar'vna statua à Celio Rhodigino.

Vn'altra, per trasportar' in Rouigo il Corpo di S. Bellino Vescouo e Martire.

Lettioni due. Vna sopra il Sonetto del Petrarca, che comincia:

Passa la naue mia colma d'oblio.

L'altra sopra quell'altro.

Cercato hò sempre solitaria vita.

Volume primo delle Lettere familiari.

L'Assessore, Discorso.

La Republica delle Api.

L'Arti Liberali, e Mechaniche come siano state dagli animali irragioneuoli à gli huomini dimostrate.

Montano, Fauola Pastorale.

Raimondo, Fauola Tragicomica.

Nicasio, Fauola Tragica.

FRANCISCVS CALYDONIVS.

COmes Vicentinus I.C. cùm T. LIVII nostri VITAM perlegisset, lactei scriptoris æmulus, illico amicitiam meam ambijt, non modò literis humanissimè ad me scriptis, verùm & Patauij eandem verbis quàm prolixè sibi gratam testari voluit. Senem ferè ad vltimum senium properantem agnoui, robusto tamen ac firmo satis corpore, viribusq; supra

æta-

ætatem validis. Integram Liuij historiam & documenta à teneris annis in succum & sanguinem conuerterat. Cujus sententias, in gratiam Nepotum peculiari libello digestas, publici juris fecerat: eas amicis singulari comitate impertiebatur. Vir nō tam literis quàm armis vigente ætate deditus, varios militiæ honores à Serenis. Rep. Venetâ domi forisq; gessit. Mathematicas disciplinas & Mechanicas præcipuè coluit, non tam ad animi oblectamentum, quàm publica patriæ commoda. Reipublicæ decreto Septem Pagis, seu Cōmunitatibus in vicinis patriæ montibus summâ fide præfuit. Vbi incolas antiquo priuilegio immunes, & disciplinam militarem, jam diu à Principe in illis alpibus desideratam, renuentes, ad eam sponte suscipiendam adegit: ob id equestri dignitate & publico stipendio, vna cum duobus ex fratre nepotibus, auctus & decoratus. Familiæ suæ decora palatio, & picturis excitauit, editis Auorum suorum Elogijs. Annorum plenus sanctè in patriâ vltimum diem clausit anno M. DC. XXXVIII. die XX. Maij: conditusq; in monumento, quod sibi parauerat in æde D. Laurentij hac inscriptione.

FRANCISCVS CALYDONIVS
EQVES
ANTONII FILIVS
ANNO DOMINI M. DC. IX.

In palatij sui atrio Vicentiæ ejus effigies marmorea conspicitur, hoc alloquio: quod prudentiæ plenum, quanti Vir fuerit, omni æuo erit indicium.

AD-

ADVORTITE NEPOTES, POSTERI.

Ego Franciscus Calydonius I C. Serenissimi Senatûs Veneti decreto Eques, Vicentinis ad alpes finibus, limitaneisq; militibus præpositus, meam hanc imaginem vobis, veluti allocuturam, posui. Jurisprudentiâ, eloquentiâ, historiâ, militari disciplinâ, mathematicis cæterisq; scientijs, externarumq; linguarum peritiâ vos imbutos volo, jubeo. Superiori præterea in porticu gloriosos Majorum nostrorum vultus, nobilitatis Venetæ stemmata venerantes, suspiciendos exposui, ad honesta facinora vobis lumina, incitamentum. Qua fide, qua industriâ, qua vigilantiâ Principibus inseruienuum, ex nobis discite. Hinc commodum, hinc ædes non indecoræ in vrbe, in pago nostro Calydonio, summâ impensâ, labore, studio, comparatæ, auctæ, exculptæ. Hoc agite. Huc intendite. Domesticis auspicijs antiquum Gentis nostræ decus præclaris gestis fouete, propagate. Nil impensiùs exopto, Nil enixiùs exquiro, mando.

M. DC. XXIX.

IOSE-

IOSEPHVS GVALDVS VICENTINVS
ARCHIPRESBYTER PATAVINVS.

IOSEPHVS GVALDVS.

SAlue preclarissime IOSEPH GVALDE, dulcissimum ciuilis vitæ oblectamentum;

..... cui pudor, & justitiæ soror
Incorrupta fides, nudaq; veritas
Quando vllum inuenerit parem?

Iam inter cœlites euectus, has nostræ amicitiæ lacrymas suscipe, quas tuo tumulo, dolore abreptus, manibus placandis offero. Sit ad posteritatem diuturnæ nostræ conuersationis nunquam interituræ pignus: & quæ breuissimè recensebo, sit minima pars eorum, quæ tua virtus, tua in omnes affabilitas, tuæ vitæ innocentia, morumq; candor merentur, ac expostulant. Auram vitalem Vicentiæ anno M. D. XCIV. die XXV. Ianuarij concessit, patre Æmilio Andrea I.C. & patriæ perpetuis muneribus vsq; ad octuagesimum annum clarissimo, matre Margarita Dominorum de Broghiano: quæ pulchritudine & mirâ animi prudentiâ inter sui seculi illustres fœminas jure merito primam sibi vindicat sedem. Primogenitus hic noster fuit è masculis post tres fœmellas, specie & temperamento delicatiori matri simillimus, quę filium ipsum præ alijs Io: Baptistâ Equite S. Michaëlis, & Hieronymo summopere adamauit. Puer sedulam primis grammaticæ rudimentis operam dedit Vicentiæ sub præceptore Alexandro Lucido: postea ad scholas P. Iesuitarum missus, Rhetoricam & Logicam à magnis illius societatis viris hausit. Admirati adolescen-

lescentis ingenium, & supra ætatem in studijs profectum, in primis notârunt ad sacros Ecclesiæ ritus, ad pietatem, & ecclesiasticam vitam esse propensum. Pater & patruus Paulus I.C. & Ecclesiæ Patauinę Archipresbyter sibi de pueri genio gratulabatur: cui respondebat ingenium supra vulgus elatum, cæteræq; ac insignes animi dotes. Facies quippe ejus cœli instar nitentis, serena semper & suauis, animi tranquillitatem, ac morum probitatem oculis ingerebat. In humaniores literas, in poësim ferebatur: cætera omnia modestâ & mirâ facilitate condiebat. Romam profectus sub patrui tutelâ, qui cum Marco Cornelio Episcopo Patauino tunc in Curiâ morabatur, adolescens clerici habitum suscepit anno M. DC. X. ibiq; à Patribus Iesuitis Philosophiam, quæ ad naturam spectat, tum quæ ad mores, auscultauit, emensus harum scientiarum spatium mirâ celeritate & promptitudine.

Adultior parentum desiderio satisfacturus in patriam redibat, vt matri graui & diuturno morbo laboranti pro sua pietate adesset. Iamq; in Lauretano sacello humiliter sacra Infantis Saluatoris nostri & B. Virginis incunabula adorauerat: cùm vix è templo egressus, res mira! repentino tactus dolore collacrymans, suis domesticis & quibusdam è nostris Canonicis itineris socijs dixit: jam mea genitrix ad cœlestem patriam transijt: quam postmodum acceptis literis eâdem horâ expirâsse certissimè intellexit. Ea vtriq; erat, tum animi, tum sanguinis dulcis armonia & nexus. Atq; sic mutato viæ instituto ad vrbem vetustissimam Perusiam deflexit, vt Iurisprupentiæ studijs operam

râm impenderet. Hìc igitur inter amœniora studia, summâ vigilântiâ peritissimos illius Gymnasij legum doctores sectatus est. Quorum ex scholis, ex colloquijs, ex amicorum congressu quicquid ad Iuris cognitionem pertinebat, celerrimè in commentaria redigens, breui tempore legum notitiâ imbutus anno M. DC. XV. Lauream vtriusq; Iuris magno applausu reportauit. Patrios lares hisce auctus honoribus reuisens parentibus, fratribus, ac dulcissimis sororibus, amicisq; aliquamdiu perfruebatur nunc Vicentiæ, nunc Pataui j in ædibus Patrui. Ne florentis ætatis vigor vrbis licentiâ corrumperetur, Patrui consilio citò Romam reuisit: vbi aliquandiu degens præcipuè Viris omnium virtutum genere clarissimis innotuit.

Cùmq; animis conciliandis vis maxima sit virtutis, hac Iosephus, cui accessere amœni mores, loquendi suauitas, etiam amicitiæ fœdus cum Viris magnis suauissimum sibi peperit. Hinc singulari amore Cardinalis Ludouisius illum prosecutus est: pari propensione in eundem fuere illustrissimi Viri è Senatu Veneto, Curiâ Romanâ, cæterisq; Italiæ ciuitatibus. Cùmq; consilijs & rerum gerendarum dexteritate plurimùm polleret; Patronorum fauor summam ei rerum fortunam promittebat. Patrui desiderio Patauium reuocatus, Archipresbyteratum Cathedralis Patauinæ cum Prioratu S. Danielis Montisilicis ab ipso jam annis confecto obtinuit. Eam dignitatem ita splendidè & prudenter sustinuit; vt communi omnium Canonicorum votis verè hujus Ecclesiæ delicium & decus censeretur. Atq; in primis mutuo affectu ipsum colebant Franciscus

Abbas & Comes de Sanguineto, Albertinus Barisonius Abbas, Querengus, Sanguinacius, Soncinus, quorum suaui consortio per tot annos Cathedralem Ecclesiam omnium ordinum tranquillitate & pace conseruabat. Vigilantissimus præcipuè occurrebat, vbi aliorum mens turbida venenum aliquando spargere conabatur: magnâ dexteritate leniebat vulnera, animosq; ad pacis vincula cœlesti potiùs quàm humanâ vi reducebat. Suaui quadam comitate & affabilitate omnes excipiebat, inuitabat timidos, ægros consolabatur, nobiles obsequio splendido fouebat: ita ferè omnes ab eo læti discessere, dum vel solo ejus vultu reficiebantur. Defuncto patruo in Marci Cornelij Episcopi Patauini palatium & tutelam transijt: tanto Antistiti ingeniorum acerrimo æstimatori tam firmâ necessitudine conjunctus; vt apud eum diu, non quasi cum Domino, sed cum patre, imò ferè cum amantissimo fratre vixerit. Quantâ valebat apud ipsum fide, testatus est amplissimè Episcopus ipse, qui præcipua suæ dignitatis onera in ejus humeros reposuit. Admirabatur prudentissimus senex virum ferè adolescentem tam serio, tam doctè, tam prudenter omnia peragere. Erat enim exactissimi judicij, & tractandis negotijs aptissimus. Nec vacuum ei reliquisset affectum, nisi fata benignas optimi Præsulis cogitationes euertissent. Ad superos abrepto Marco Cornelio ob singulares dotes pari amore eum prosecuti sunt Episcopi Patauini, Petrus Valerius Cardinalis, Marcus Antonius Cornelius, & Lucas Stella Archiepiscopus Cretensis. Accedebat ad fauoris cumulum, quod à Senatoribus Venetis

pluri-

plurimi æſtimaretur. Nec defuit nobilium Patauinorum perpetua familiaritas. Domum Archipreſbyteratûs eximiâ ſupellectili ornauit, Iconibus præſertim rarioribus, quorum ſtudio plurimum ſemper delectabatur: Marmoribus item antiquis, & viridario, architectonicæ, artiſq; pictoriæ non imperitus.

Continuata fratris vtriuſq; patris etiam, & ſuorum funera intra paucos annos ſummâ patientiâ tulit. Erat enim ejus mens firma in aduerſis & ſtabilis, probata animi conſtantia, ſumma vitæ adhuc innocentia: quam ſingulari Numinis cultu teſtabatur, quo ille præ cæteris refulſit. Poëticis quidem figmentis aliquantulum abripiebatur, ſacris tamen literis maximè incumbebat. Illis virtutibus ornatus, quæ Virum pium & ſacris myſterijs initiatum decent, ſic inter cæteros elucebat; vt abſolutiſſimum ſe virtutum exemplar omnibus imitandum præberet. Pietatis argumenta non obſcura ſunt *Hymni Sacri & Morales*: quibus vitam procul à mundi illecebris ſecretam & feliciorem appetendam docuit. Sacros Codices quotidie voluebat: eorum lectioni deditus, mathematicis etiam prædictionibus nonnihil tribuit. Ad hiſtoricum tandem ſtylum conuerſus, ſui temporis res geſtas etruſco ſermone ſummo ſtudio conſcripſit. Quam Hiſtoriam Deo auſpice ejus frater eruditiſſimus & nobiliſſimus Hieronymus Gualdus meis tandem precibus euulgabit.

Tirennio ante obitum, ſpretis conuerſationis amœnitatibus, peculiari quodam impetu ad ruris ſolitudinem ferebatur, & ad ſui domûs penetralia: vbi ſolus extremū diem

meditabatur. Iam paulatim consortia amicorum declinabat, verborum parcus, sacros libros, vel sui seculi historias voluens, spreto vestium & supellectilis apparatu solitudine plurimùm delectabatur. Me tamen veteri necessitudine conjunctum perlibenter & alacri vultu admittebat. In viridario varijs arboribus consito lætus deambulans, prehensâ manu meâ sæpius ingeminabat, Tomasine, dies transeunt; jam senescimus: nihil mihi cum hujus seculi & blandientis fortunæ dubijs casibus: Tu verò adhuc viuidâ ætate & ingenio cursum tuum prosequere, & Eminentissimi Herois FRANCISCI BARBERINI patrocinio gaude. Ad ætatis terminum properanti in hoc solitudinis otio mihi Deo & amicis libet viuere. Multa de suis operibus, & laboribus miscebat: omnia verò ad animi tranquillitatem spectabant. Nec longè aberat fati terminus. Nam ruri dum altâ pace perfruitur, anno M. DC. XL. lentâ febre correptus Patauium defertur: ingrauescente morbo, septimâ die à destillatione vehementiori interceptâ voce, fixo in Seruatoris Christi simulacrum intuitu, fusis veræ pœnitentiæ lacrymis, seq; diuinæ misericordiæ commendans, die XXIII. Octob. placidè expirauit. Ejus corpus Vicentiam translatũ, in æde S. Bartholomei in Majorum monumento conditum. Patauij in ædibus Archipresbyteri, quas varijs ædificijs exornauerat, gentilitijs Viri insignibus subscriptũ:

PAVLVS ET IOSEPHVS GVALDI, NOBILES, COMITES,
ET EQVITES VICENTINI, PRIORES S. DANIELIS
MONTISILICIS, ARCHIPRESBITERI PATAVINI
PER ANNOS XLII.

Hie-

Hieronymus Gualdus antiquitatis studiosissimus, qui sugentis seriem studiosè pertexuit, hæc fratris in suo Museo posteris conseruat.

Historiam ab anno 1613. vsq; ad annum 1630. etrusco idiomate.

Volumen Carminum Macaronicorum.

Item *Aliud Etruscorum.*

Item *Aliud Carminum Agrestium sub nomine Ceccone Scapuzzò*: quo Franciscum Capoccium amicum suum familiarem designat.

Dialogo delle Delitie della Villa.

IOSEPHVS BALLVS.

NObilis Panormita, Canonicus Templi Regalis Bariensis, Theologiæ doctor, & sacerdos mirâ religione & ingenij præstantiâ clarus, cùm iuuenis Philosophiæ scholasticæ & bonis literis impensè operam nauâsset, in Hispaniam emigrans, sacris literis animum adjecit: atq; subtilissimo ingenio vtriq; studiorum generi aptissimus, in patriam reuersus, postquam sacris se addixisset, plura in rebus Theologicis secum meditabatur: quæ diutius cum Viris claris exagitata, tandem suadentibus amicis chartis vulganda mandauit. Ideoq; ætate etiam ingrauescente, sed vegetiori spiritu anno Salutis M. DC. XXXV. Patauium

tauium secessit, ingenti librorum scholasticorum supellectile onustus, cum famula præterea, & vtensilibus domesticis in Collegio, quod Iesuitarum erat, domicilium obtinuit. Hoc tempore statim Libellum subtilem *de Fœcunditate Dei* Diuo Nicolao Patriæ suæ tutelari inscriptum mirâ alacritate typis tradidit. Cui addidit alterum *de Motu corporum naturali*, quem D. Dionysio Areopagitæ vouit. Vulgatis lucubrationibus suis aliquandiu Patauij moratus mihi summâ necessitudine ob suas egregias animi dotes cōjunctus, ingeniosâ literarum sui nominis traductione PHOEBVS ALLISVS in tesseram obseruantiæ & amoris se alijs ex intimioribus amicis candidè adscripsit. Mirabar Senis candidam fidem, & lætos mores, cum perspicacitate eximiâ scholasticos omnes fœcundâ memoriâ citantem. Lætus in patriam reuersus, postquam aliquandiu altâ quiete vixisset, cogitare cepit de alia Lucubratione circa Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, quam triginta jam annos secum meditatus fuerat. Ejus sententiam Bellarmino Cardinali sæpe cōmunicauerat: cujus editionem suis adhuc votis superesse credidit. Arduum quidem videbatur hoc opus in publicum producere, attamen cùm difficultates omnes cum Romanis Theologis, cum Siculis pariter primi nominis euentilâsset, majori posteritatis studio, quàm valetudinis aut ætatis, anno M. DC. XL. denuo Patauium accessit, vt Commentaria sua in lucem proferret. Hic ille dum insigni curâ summâq; curiositate quotidie calchographos vrgeret, ecce vix Libellum cui titulus, *Resolutio de modo euidenter possibili transubstantiationis Panis & Vini*

in

in Sacroſanctum Domini Jeſu corpus & ſanguinem, bono euentu cum *Apologiâ* euulgauerat, accedente autumno, & domicilij incõmoditate, quod in diuerſorio ad pontem Macelli ſibi abſq; famulo conduxerat, deſtillatione, plurimis tunc ferali, correptus, vnà cum febre vexatur: à qua cùm quotidie magis magiſq; aggrauaretur, ſalutis parùm ſecurus ſe Deo, & B. Virgini, nec non D. Nicolao commendans, teſtamentum condidit: quo Patres Theatinos librorum ſuorum hęredes inſtituit. Ipſi verò ſummâ pietate illico ſenem morbo grauiter laborantem in meliorem domum transferre curant, eiq; die noctuq; omnibus modis optimi patres aſsiſtunt. Verùm deficientibus quibuſcunq; præſidijs die ſecundâ Nouembris ſuæ ætatis LXXII. reddidit Deo animam, quam per tot annos ei ſanctiſsimè dicauerat. Sepultus eſt in Templo Theatinorum, vbi viuens quotidie ferè ſacra peragere conſueuerat.

IACOBVS BVCCARDVS.

INter cl. Viros, quos rara generoſi Principis Cardinalis Franciſci Barberini munificentia in ipſius aula ad animi ſui oblectamentum & Romanæ curiæ ſplendorem alebat, Anno M. DC. XXXIX. quo Romam perluſtraui, non poſtremæ ſortis erat IACOBVS BVCCARDVS Pariſinus, vir paruæ ſtaturæ, ſed ingenij magni, literiſq; latinis & græcis excul-

excultus. Accesſit venuſta morum comitas, & in adjuuandis amicis promptitudo, quam Gabriele Naudæo parario cognoui. Vitium foret, qui me ſummis fauoribus cumulauit, eum hìc præterire: cui quidem ſi vitam longiorem fata dediſſent, inter præcipuos ille totius orbis Viros locum meruiſset. Vir facilis, non lubricâ adulatione nec pompâ detinebatur. Quod ſtudijs ſurripuit ſibi tempus, Herois obſequio in veſtibulis exigebat, introducendis familiaribus mirè ſolicitus. Aperto animo laborum ſuorum rationes omnibus patefecit. Maximam verò liberalis otij partem impendit varijs codicibus græcis è membranis in latinam linguam traducendis in gratiam Eminentiſs. Principis. Fortunam ejus cùm varijs prouentibus ſubleuâſset Cardinalis, eumq; non tantùm domeſtici titulo cohoneſtâſset, ſed plurimùm ejus conuerſatione delectatus; ipſum in defuncti Clerici Sacri Conſiſtorij locum ſuffecit. Cæterùm ab Oratore Gallo neſcio qua de cauſâ malè habitus, paucis poſt menſibus nimiæ ſolitudini deditus, nec bonâ ex more valetudine vſus, febre abripitur.

Panegyricum vulgauit in laudem Nicolai Fabritij de Peireſc, & *Orationes* publicè habitas gallico ſermone. Alia verò apud amicos latent.

SECVN-

SECVNDVS LANCELLOTTVS.

PErusinus Oliuetanæ familiæ cœnobita, summi ingenij ac profundæ memoriç, quem indefessi laboris ac immensæ & variæ lectionis ostendunt ejus lucubrationes in Italiâ editæ: atq; in primis fidem faciet ingens variumq; opus *de Re Nauticâ*, quod nunc sub prælo feruet. Hoc vt feliciùs in publicum produceret Auctor, Lutetiam se contulit, vbi nationi Italicæ sacris concionibus operam præstitit: argutijs & sale mirabiliter excultus: quod in opere vulgato nomine *L'Hoggidi*, sicuti & in altero, quod inscripsit *Li Farfalloni*, historiarum in primis cognitione ostendit. Laboris autem infelix præmium tulit. *Nautici* enim Operis editioni dum ferue̊tiùs incumbit nescio quo fato, immortalitatem quærens, mortalitatem adijt repentino sanguinis fluxu die XIII. Ianuarij M.DC.XLIII. Viri de literis bene meriti casum cecinit Gabriel Naudçus, ob eximias animi dotes proceribus purpuratis, maximèq; Eminentiss. Massarino commendatissimus.

Hetrusco solitus, Gallis mirantibus, ore
Eloquij sacras pandere diuitias,
Et lepidos doctus Libros componere, Nostris
Deteriora quibus tempora Prisca facis.
Denique Romanus quæ doctior orbis habebat,
Jn loculos satagens verba referre nouos,

Obscurâ, LANSLOTTE, jaces quaerendus in urnâ;
Te subito postquam mors fera sic rapuit.
Sed Latiae mixtaeque simul pia carmina Musae
Gallorum recitant; munera ad inferias.
Et tua venturis transmittet nomina seclis
Cultior ingenio facta Minerua tuo.

Manuscripta ejus circumferuntur.

Acus Nautica, XXII. ingentibus voluminibus.
Liber item cirusce, cui titulus Le Pittime.
Che Trajano Imperatore non fosse Spagnuolo, ma da Todi.
Farfallone da esser'aggiunto à gli altri.
Del Griffone, arme della Città di Perugia, Discorso.
Della ragione di Stato, ouero Politica de' Religiosi Libri II.
I. Sfogo di mente, in terza rima, intitolato Pianto sopra i suoi Olivetani.
II. Intitolato La Fortuna.
III. Intitolato La Crudeltà Fraterna.
La propria Vita da lui stesso descritta.

ANGE-

ISOTA ANGELA
DE NOGAROLIS

ANGELA, ISOTA, GENEVRA, ET LAVRA NOGAROLAE.

ANgelæ & Iſotæ imagines non mediocri ſtudio à nobilibus de Nogarolis conquiſitas in lucem producimus, vt in conſpectu ſit mulierum in gente Italicâ dignitas, & familię hujus ſplendor, vrbiſq; Veronæ decus. GENTEM NOGAROLAM nobiliſſimam inter alias à Caroli Magni temporibus floruiſſe plures arbitrati ſunt, longâq; ſerie Virorum armis & literis clariſſimorum exornatam: cui non minimum laudis accedit, quòd fœminas doctiſſimas ac præſtantiſſimas habuerit, ingenioq; admirandas.

ANGELA Antonio patre orta, ferente ejus genio non muliebribus exercitijs, ſed humaniorum literarum ſtudijs addicta, ingenium hiſce diſciplinis adeo excoluit, vt non ſolùm Grammaticam, Rhetoricam, ſed ſacras literas accuratè perceperit. Formâ ac vultûs majeſtate non minùs quàm animi ornatu cùm plurimorum thoro expeteretur, parentum conſilio Antonio Comiti ab Arco deſponſata, cum ipſo ſuauiter diuq; vixit. Domeſticis interea curis occupata, quamquam plurima chartis conſignaret, nihil tamen præter quaſdam *Eclogas & Centones poëticos* concinnâſſe accepimus: etiamſi Capacius *Diuina* quoq; *Myſteria* diuerſo carminis genere explicuiſſe affirmat.

ISO-

ISOTA patre Leonardo, & matre Bianca Borromæa Patauina, Angelæ neptis, cum GENEVRA forore, ad æmulationem amitæ & Leonardi fratris, pari impetu ad bonas artes ac disciplinas ferebatur: quibus vtraq; sic orbi vniuerso inclaruit; vt meritò Panuinius in Antiquitatibus Veronensibus nuper editis hæc protulerit: *Nec mulieres Veronæ defuerunt doctrina eruditionisq; nomine excellentes: quales fuere Isota, Genebria, Angelaq; Nogarolæ, Veronenses, literarum latinarum bene peritæ: quod portento simile videri potest. Quarum Isota virgo admirabili eruditione pollebat. Cujus tam in humanioribus literis, quàm in Philosophiâ tanta peritia erat: vt & doctissimè & elegantissimè Epistolas multas scripserit. Res dictu mira! vt tantus in virgine spiritus & tanta dicendi copia cum doctrina conjuncta esset. Doctissima hæc Virgo præter elegantissimas latino sermone Epistolas Pio II. Pontifici Maximo scriptas, cui Pontifex responsionem dignatus, ejus ingenium maximopere admiratus est; composuit Dialogum etiam in quo disputat, qui priùs, aut magis, Adam, an Eua peccârit.* Isota cælebs virgineos cultus exornauit latini sermonis elegantiâ: quam luculentè produnt variæ ipsius *Epistolæ ac Orationes* ad Hermolaum Barbarum, Nicolaum V. & Pium II. Pontifices: quibus in Turcas piorum animos excitabat. Nec minori ea studio Philosophiam sacrasq; literas hausit: de quibus exactissimè disserebat. Inclinantis literaturæ græcæ conseruator suo æuo maximus Bessarion jure patribus purpuratis ascriptus, ejus famâ excitatus cùm Veronæ Virginem conspexisset; non humanam, sed diuinam

predi-

prędicâsse fertur. Franciscus Pola I.C. nostrâ ætate celebris in Elogijs nondum editis prodit, *domum ejus aduentantibus quotidie compleri solitam fuisse: qui innocentiæ & doctrinæ opinione percelebres, & omnis literariæ liberaliorisq; elegantiæ amantes ad diuinam hanc Heroinam audiendam domi, peregreq; veniebant, non inde vnquam nisi & peritiores & sanctiores digressi. Dißerebat illa me hercule admirabili quadam copiâ & facilitate de omnibus disciplinis. Biblia omnia ad manus ita ei erant; vt nihil ex ijs repentè peteres, quod illa statim memoriâ non redderet. Quæ ipsa carmina confecerat, eadem suauißimè recitabat, Præter Carmen Elegiacum de laudibus ruris sui Cyanei; Quæstionem reliquit editam, Vtrum grauiùs peccauerit Adam, an Eua.*

In Museo meo sunt inedita.

Epistola ad Cardinalem Julianum scripta Veronæ IX. Cal. Aprilis M.CCCC.XXXIX.

Binæ ad Damianum Vigo.

Ternæ ad eundem, sub cognomine Burgi.

Quibus accedit *Vna ad Eusebium Burgo adolescentem.*

Defuncta apud suos anno M.CCCC.LXVI. quiescit in æde S. Mariæ Antiquæ, vbi vetus sepulcrum spectatur hac inscriptione.

COMITVM
DE NOGAROLIS SEPVLCRVM M.CC.X.

GENEVRA soror, ijsdem disciplinis exculta, Brunoro Gambaræ Comiti Brixiensi in conjugium data, *Epistolas* summo styli candore, sententiarumq; pondere laudatißimas conscripsit.

Soro-

Sororibus hisce meritò accesetur LAVRA, Nicolai Troni patricij Veneti vxor, ad æmulationem domesticam religione, & pietate in egenos clarissima. De ijs venustè Carolus Pintus.

GENEVRA Aglaja est LAVRA est bene cöpta Talia:
Virgineâ Euphrosyne est altera ISOTA comâ.

Nec minùs eleganter Thomas Bartholinus, Danus, amicus noster.

Junxerat has patriæ splendor, generisq; propago,
Et genij summas mascula scripta Deas.
Dumq; tacent, illinc tacitum deuoluitur æuum,
Et nostro surgunt, quæ rediere, solo.
HOLCKIA Danorũ sydus, SCHVRMANNA Batauũ,
Sole peregrino composuere decus.

CASSANDRA FIDELIS.

FIDELIVM Familia, à fide nomen adepta, primùm Mediolani ortum agnouit: vbi inter cæteras illustres Vicecomitum partes secuta opibus viribusq; præcipuè floruit. Sed depressâ Vicecomitum fortunâ, auctâque Turrianorum factione, Fideles Vrbe submoti. Quorum alij Vicecomites cum suis familiaribus sectati, in vicis Modoëtia, Sancto Columbano, & Vicomercato subsederunt: alij in vallibus Bergomensibus se-

CASSANDRA FIDELIS VENETA
LITERIS CLARISSIMA.

cesſum quęſiuere: alij Mantuam perrexerunt: vbi, ijs veluti in portum receptis, FIDELIVM Domus aliquandiu ſubſtitit. Ceſſantibus tandem factionibus, alij Mediolanum redierunt: alij Venetias conceſſerunt. Vtrobiq; hæc familia creuit, viriſq; egregijs inclaruit. Ex hac etenim Venetijs, fœcundæ ingeniorum matri atque nutrici benignæ, Caſſandra Fidelis lucem debet, Angelo patre, optimo Viro, linguarum peritiâ claro, magnæ apud Viros Principes auctoritatis, Auo & Proauo eruditiſſimis. De cujus nomine illud minimè prætereundum, variare hîc ſcriptores. Etſi enim cum Sanſouino, Caſſandræ Fidelis ferè ęquali, Laurentius Herrichius Bononienſis, & Petrus Paulus Ribera, Angelum nominant; non defuerunt tamen, qui in gratiam Vicecomitum, quibus adhærebant Fideles, ipſum Ioannis nomen aſſumpſiſſe tradunt: quemadmodum ex Manuſcripto quodam *de Caßandræ Fidelis origine, ingegenio, moribuſq;* pro ſuâ humanitate ſubmonuit cl. & eruditiſs. vir Franc. Bernardinus Ferrarius. Mater porrò ei fuiſſe perhibetur Barbara ex Leonia Venetorum familia: in cujus ſinu opificia puellaria didicit & exercuit. His acceſſit, ipſius Caſſandræ indicio, egregium par Virorum, Nicolaus Francus Antiſtes Taruiſinus, & Ioannes Fidelis Piloſophus ac Medicus, Caſſandræ auunculus. Fratrem habuit Matthæum: præterea ſorores etiam Chriſtinam, & Polyxenam: ex qua nata eſt Antonia, vxor Benedicti Leonij, quæ marito filium edidit Paulum: qui haſce Proauiæ Epiſtolas in vnum redactas V. Cl. Andreæ Frigerio, Magno Reipublicæ Venetæ Cancellario, deſtinauerat. Ludo-

uicum Nichetam Epist. 63. affinem nominat: de quo nihil hactenus nobis occurrit. Nepotes memorat Sansouinus Vincentium Fidelem, Senatui Veneto à secretis, & Matthæum I.C. caussarumque Patronũ eâ ętate celebrem.

Quis verò dies ei fuerit natalis, nondum certò liquet. Conjecturis tamen non infirmis circa Annũ Millesimum Quadringentesimum Sexagesimum quintum natam credimus. Mariti enim obitum querelis prosequitur Epistol. ad Sum. Pont. Leonem X. Anno M. D. XXI. quam siquidẽ omnium postremam inuenimus. Ea procul dubio graui jam ætate & ipsâ auxilij indigâ scripta fuit: cùm haud verisimile, fœminam Cl. si per annos licuisset, cæptum, vt fatetur ipsa, naturę ductu solenne scribendi commercium penitus intermisisse. Nec ab hac opinione facilè recesserim, nisi aliter edoctus. Quandoquidem historiæ & antiquitatis notitiâ Cl. D. Franc. Bernardinus Ferrarius à nobis haud multum se distare, è monumentis vetustis nuper perscripsit. Ingenium mox à felici siderum positu portentosum nacta, & nutrita Musarum lacte, inter Charites noua veluti Minerua enituit. Enimuerò animo tam eximio sedes data fuit species corporis, eo hospite digna. Apta ei erat & concinna singulorum membrorum dispositio ac figura, quam maximè coloris venustas decorabat. Ianitores animi emicabant ocelli, igneâ visûs acie splendentes, quibus veluti Apollinis filia in Cœlum diuinarum cõtemplationũ, miráque discendi cupiditate ad sublimia ferebatur. Animi candorem indicabat vestis niuea: modestiam tænia ex sindone collum molliter ambiens. Adeò

ijs temporibus nõdum Virginibus in vſum venerant monilia auro & gemmis diſtincta. Effigies ſingula non obſcurè inſinuat, quæ ipſâ decimumſextum annum agente Iani Bellini manu prodijt.

Hanc Caſsandræ indolem ſupra ætatem ac ſexum admiratus Pater, eam diligenti ſtudio erudiendam curauit. Ipſa verò poſt prima literarum rudimẽta Latinam & Græcam linguam ſic excoluit; vt in ijs capeſsendis præcipuè parentum deſiderijs obtemperandum putaret, qui inſignem in ipſa ingenij præſtantiam mirabantur. Atque inter domeſticos labores prima his cura fuit, vt perpetuis magiſtri colloquijs in bonas literas animus ipſi erigeretur: quibus tantûm profecit; vt vix duodecimum egreſsa annum Latinè ſciret. Inde factum, vt diſserendi, ac dicendi facultatem breui fuerit aſsecuta. quibus ſtudijs faciliori negotio in naturæ arcana penetrauit, adeoq; vaſtum Philoſophiæ pelagus enauigauit: etiamſi ea nonnumquam ingenium præ modeſtia incuſat aliàs feliciſſimum. Præceptorem in hoc literarum genere habuit D. Gaſparinum S. Theologię Magiſtrum, virum eâ ætate eximium. Ad Eloquentiam itaque redijt, quam non ſine aliqua ſermonis affectatione vnicè excoluit, eâ diuerſitate; vt nunc plenis velis ſe diffundat, nunc tenui ſinu arctet, maximè tamen in laxum dicendi genus propenſa, præcipuè vbi in aliorum laudes effertur: ſermonis etiam floſculos non ſine affectatione, vocumque licentiâ ſubtiliter & argutè conſectans, quos in illud æuum feliciter inuexit Angelus Politianus, Charitum & Suadæ corculum, Caſsandræ amiciſſimus, & alij Cl. Viri.

Hanc Historiæ & Antiquitatum notitiâ exornâsse, ostendunt scripta ejus variâ eruditione referta. Successit huic studio is ingenij & eloquij profectus, vt post domesticas coram agnatis & amicis declamationes, insigni gratiâ, vultûs moderatione, dicendi lepôre, verborum delectu, scitissimè omnes oratoris partes in publico expleuerit, eâ ingenij laude, vt astantium voces & applausum vnanimem reportârit.

Philosophiam igitur haud leuiter aut perfunctoriè cum eloquentiâ coniunxit, sed summâ diligentiâ magnorumque Virorum ejus ætatis magisterio. Hisce autem ita profecit, vt miram earum dulcedinem sese in omni vita percepisse passim ad Amicos testetur. Animum etiam serijs intentum musicâ non rarò demulcebat, quoties id otium literarium patiebatur. Nec alijs tantùm canentibus ad animi solatia libenter aurem præbebat, vt feruentiori affectu in studia raperetur; sed, quod de ipsa inter exempla Illustrium Virorum memorat Io: Baptista Egnatius, citharam summâ omnium delectatione tangere frequenter audita est, eâ ingenij præcellentiâ; vt blandâ voce versus etiam extemplo numerosos adderet. Hasce ingenij dotes mirè exornabant mores niuei, aperti, & cum modestia suaues, ac interdum festiui. Inde celebri Virginis famâ moti aduenæ, summique Viri ad parentis Angeli domum properabant. Quorum omnium expectationi ita satisfactum fuit, vt ea sui seculi monstrum, ingenij miraculum audiuerit. Illa tamen hisce laudibus, quarum satis videtur fuisse auida, nihil inflata, cæptum studiorum cursum

ſum continuans, inter ſuos libellos Muſeolo, vel (vt ejus vtar verbis) Gymnaſiolo contenta, ſemper aliquid meditando ac ſcribendo cœleſtem propemodum vitam inter mortales agebat. Non igitur mirandum, ſi doctiſſimus Politianus Caſſandræ potiſsimùm videndæ cauſâ Venetias profectus fuerit: quem illa eleganti habitu & politiſſimis verbis humaniter excepit. Maximam verò temporis partem amicis, ſummiſque Viris impendiſse oſtendunt frequentes ipſius Epiſtolæ: etiamſi minima pars earum ad nos peruenerit. Nonnunquam etiam Muſis non inuitis in Pindum Virginem noſtram ſeceſſiſse, ſatis patet ex Epiſtola 42. qua amico Carmina promittit. Illuſtrium quoque Virorum Encomia meditatam fuiſse, ex Epiſtola Ioannis Bentiuoli Anno M. CCCC. LXXXVII. ad Caſſandram miſſa, notum eſt.

Nec ſolùm Eruditis Viris, ſed Principibus ac Regibus ita fuit grata; vt frequenter ad eos ſcriberet, ijſque de rebus feliciter geſtis gratularetur, atq; ad majorum exempla ipſos incitaret, eorumque virtutes extolleret. In his præcipui occurunt Leo X. Pontifex Maximus, eo ſeculo aureo literatorum Mecœnas munificentiſsimus, Ludouicus Galliæ Rex: & præter hos Ferdinandus Hiſpaniarum Rex. Nec minùs ea innotuit Reginæ Vngariæ, Eleonoræ de Aragonia Duciſsę Ferrariæ, Beatrici Ludouici Sfortiæ conjugi. Reginæ verò Aragonum Iſabellæ, vxori Regis Ferdinandi adeo placuit; vt ipſam variæ fortunæ blandimentis Anno M. CCCC. LXXXVIII. Neapolim ad ſe euocauerit.

Nec

Nec multum aberat quin obtemperâsset, nisi parentum amor impediuisset, licèt Nicolaus Francus, Antistes Taruisinus, ejus auunculus & Sum. Pontificis in Hispania Legatus, eam hortatus fuisset. Attamen Anno M.CCCC.XCII. sententiam mutâsse ex Epist. ejus xl. videtur. Accessit Augustini Barbadici Venetorum Ducis auctoritas, qui publico Decreto tam singulare Patriæ ornamentum aliò traduci vetuit.

Prosequebatur summo amore eandem inter alios magnates, Ludouicus Sfortia Dux Mediolani, quam Sereniss. Senatui Veneto per Oratorem Thadæum commendauit. Itemque Gaspar & Petrus de Aragonia Principes, Io. Bentiuoleus Vicecomes de Aragonia, Accurtius Maynerius I.C. & Orator Regis Christianissimi, Paulus Fiscar Comes de Agello. Nec in postremis habendi, Maurus Dux Barri & Abbas de Ceruato ex Hispania, qui hoc titulo ad eam scribens vsus est: *Tui nominis & Amator & Preco Abbas &c.* Ferebatur etiam in oculis inter alios à Magnis Viris Sigismundo & Francisco Gonzaga, à Magistro Militiæ S. Io: Hierosolymitani Petro Busonio.

Alijs quàm fuerit grata, manifestius est, quàm vt hìc repetam. Equidem ad nostram memoriam peruenit, ipsam amicitiæ jus coluisse cum Leonico Thomæo in Gymnasio Patauino Græcę linguæ Professore, cui de dono Philosophico gratias egit Epistola I I I. Cum Calphurnio pariter, quem *Eloquentiæ lumen* appellat, cum Hieronymo, & Andrea Câmpagnola, Arnulpho Asculano, Philomuso Pisaurensi claro Poëta, cujus eruditionem deprædicat, cum Hie-

Hieronymo Bentacordo Veronensi, & Hieronymo Brojanico, cum Bernardo Pino, & Michaële Angelo Florentino. Fuit & Cassandra nostra necessitudine conjuncta Cl. Viris Georgio Vallæ, Benedicto Missolo, Pagano I.C. & Equiti, Sum. Pont. domestico, Galeoto Martio Narniensi Militi & Philosopho, itemque Gaspari Sanseuerino Concionatori celeberrimo, Bartholomæo Scalæ Florentino, bonarum literarum Professori, & Alexandræ Scalæ ejus filiæ: quæ literis humanioribus instructa Marullo doctissimo Viro vxor contigit. Bonifacio item Bembo Brixiensi, quem *virtutum decus* appellat. Eam cum Ambrosio Miches Dalmatino summopere quoque coluerũt Poetæ Cl. Io: Aurelius Augurellus, Pamphilus Saxus, Lepidus Pierius de Antiquis, Io: Antonius Zabarinus, & Io: Baptista Schyta, Ludouicus Scledæus Vicentinus Philosophorum & Medicorum Patauini Gymnasij eo ipso anno Rector, quo Cassandra publicè disputauerat & orauerat: itemq; Angelus Tancredus, Franciscus Niger Venetus, Franciscus Marinus Estensis Collegij Artistarum & Medicorũ Prior, literis & prolixis carminibus ipsam, non secus ac Aurelius Bienatus Episcopus Marrorai, concelebrârunt. Mirũm enim quàm ex Oratione celebri habita Patauij Cassandra toti literato Orbi inclaruerit. Quod mihi in Gymnasij nostri initia & progressus sedulò inquirenti posteris minimè occultandum erat.

Serenifs. Venetiarum Duces, Senatores, Oratores, ei summopere fauentes, aliosq; ferè innumeros prætermitto, quibus cum amicitiæ fœdere, dum valuit, scribendi commer-

mer-

mercium diligenter continuauit. Verùm neque inter priuatos limites coarctari voluit animus magna ſpirans, vt nõ etiam in lucem publicam ſuum proferret ingenium. Seruatoris nempe Natiuitatem fidelibus ſalutarem coram Principe Veneto Populoque vniuerſo diſerta Oratione celebrauit. Alteram Orationem habuit de *Literarum laudibus* coram Sereniſſimo Auguſtino Barbadico Duce, cui tunc aderant Legati Bergomenſes: qui poſtea eam non modò Venetijs inuiſebant, verùm literis officioſiſſimis etiam Bergomo vlteriùs affectum declarârunt. Sed & Anno reparatæ Salutis M. CCCC. LXXXVII. in Gymnaſio Patauino pro Bertuccio Lamberto ſuo conſanguineo Canonico Concordienſi liberalium Artium inſignia ſuſcipiente, ex more tunc recepto, magno cõſeſſu orauit. Quam Orationem *Diuæ Caßandræ Fidelis Virginis Venetæ* inſcriptione typis tunc editam, hodie legimus. Quantum verò philoſophicis diſſertationibus valuerit, ipſa prodidit Epiſt. 99. Atq; hinc natã credimus famã, quòd ea è publico ſuggeſtu Pataui j docuerit. Cujus rei nulla eſt certa, quæ id ſuadeat, memoria. Neq; volo id ei tribuere, quod ſexus negauit: quidquid magnæ auctoritatis Viri Sanſouinus & alij de hac re prodiderint. Vt meritò admirari liceat in eam opinionem veniſſe nonnullos, *quòd Veneti Patres Cathedram ei in Patauino Gymnaſio demandârint: eamque per plures annos obtinuiße, auditamque fuiſſe cum ſilentio interdum, interdum cum fauſtis acclamantibus, magno ſemper ſtudioſæ juuentutis & Collegarum Academicorum concurſu.* Quamquam non ignorem ex Italis Mulieribus publicè

blicè auditam in Germaniâ Fuluiam Olympiam; Bononię Gozzadinam: cujus effigiem in suo Museo seruat nobilissimus Eques à Puteo, omnis elegantiæ & eruditionis cultor eximius. Sed nec Cassandræ maturior ætas eloquentiæ vigorem minuit, qua Matronis nobilibus in Bucentauro juncta Bonam Sfortiam Sarmatorum Reginam, Venetias appellentem, eleganter excepit. Reginæ autem tantopere placuit; vt torquem aureum cuidam ex suis Virginibus ademptum, eximio beneuolentiæ argumento Cassandræ injecerit. Ipsa verò, vt in Commentarios retulerat Balthassar Leonius, postero die Duci Francisco Venerio & Senatui munus illud obtulit, Imperij sublimitati conuenientius, quàm sibi, cui in omni vita aurum vile fuerat.

Hac ingenij famâ cùm inclaruisset Virgo lectissima, varij non infimi nominis Viri ejus matrimonium affectabant. In quorum numero præ cæteris patri ejus placuit Io: Maria Mapellius Vicentinus, eruditione & medendi scientiâ clarus, cui filiam vnicè sibi charam dignè locaret. Ipsa verò literarum amore quamuis vitę solitarię addictior videretur, pro sua tamen pietate à parentis consilio discedere noluit, vt grauiori ipsius ætati, simulque rei familiari consuleret. Huic igitur conjugio sociata variam quidem experta fuit fortunam, sed eam magnâ animi constantiâ superauit. Venetijs maritum secuta in Cretam Insulam ad Rhetymna (hodie Rhetimum) nauigauit: quò ille, publico honorario medendi causâ accersebatur. Vidit ibi Cassandra quicquid ob raritatem memoriâ dignum erat. Veterum monumenta diligenter lustrauit, nec quicquam

intermisit, quod ingenium oblectare posset: reliquum vitæ cum conjuge magna ex parte eruditis colloquijs transigebat. Hic vbi aliquandiu moram transegissent, Venetias dum reditum parant, eo in itinere aduersam maris fortunam experti, & cũ insigni rei familiaris detrimento variè iactati, multa passi sunt. Dei tamen benignitate patriæ tandem restitutus cum vxore Mapellius in Vrbe Veneta artem Medicam summa cum laude exercuit. Interea Cassandra in eruditionis stadio, & amicis colendis suo more pergebat. Verùm, quæ sortis humanæ inconstantia, Mapellius postquam paucos annos cum vxore feliciter, integrè, & sine querela, quamuis sine prolis felicitate, exegisset florentibus annis febre correptus magno omnium, in primis verò Cassandræ, dolore humanis rebus excessit. Cujus fatum infelix conjux non modò lacrymis lõgo tempore prosequebatur, sed cineribus desiderati conjugis etiã perpetuo cælibatu affectum testari voluit. Calendis Maij Anni reparatæ Salutis M. D. XXI. id cõtigisse significat Epistolâ ad Leonem X. Sum. Pontif. conscriptâ: qua in illa fortunæ acerbitate subsidium implorat à summo literarum Mecœnate. Atque hanc conjugis orbitatem contra aduersæ sortis insultus magnâ constantiâ supra sexum sustinuit.

Qua verò animi moderatione porrò vitam duxerit, integræ narrationi vix longa historia sufficeret. Satis sit ea perstringere, quæ fidis testibus ac monumentis in ea temporis distantia ad nos peruenerunt. Constat enim magnâ animi integritate, præclaro virtutum & disciplinarum

splen-

ſplendore eam ita feliciter vixiſſe, vt omne viuendi inſtitutum non modò eſset ſanctimoniæ plenum, ſed nominis quoque ſui celebritatem augeret. Annos jam ferè LVI. attigiſſe videtur, quando maritum amiſit. Reliquos præcipuè priuatâ veterum Philoſophorum, ac in primis Hiſtoriarum lectione conſumpſit: cùm ea ætas non abundaret librorum copiâ, qua nunc ſæpe bona ingenia onerantur, ne dicam ferè obruuntur. Recentiores tamen non neglexit, eos potiſſimùm, qui animum ciuili prudentiâ, & morum exemplis ad virtutem excitabant. Græcarum etiam literarum non planè nullum in ipſius Epiſtolis indicium occurrit. Poſt hæc, vigente adhuc animo in corpore ſenili, mutuis officijs continuò occupatam aliquid poſteritati reliquiſſe, dubium eſt, præter libellum de *Scientiarum Ordine*, cujus crebra in Epiſtolis mentio. Dolendum verò, extremum illud iudicij jam conſummati monumentum fortunam poſteritati inuidiſſe. Iam enim octoginta annis penè ſuperatis illum typographo commiſerat: cujus procraſtinatione Caſſandræ, ad vrgendas operas præ ætate minùs aptæ, conſilium fuit impeditum. Orationes alias habuiſſe non negauerim quidem, cùm tot annos vixerit; nolò tamen ei temerè quicquam tribuere, quod è bonæ fidei ſcriptoribus, aut ex ipſiuſmet Epiſtolis non percepi. Credibile potiùs eſt, extremós annos partim pietatis ſtudio, partim amicis & aduenis ad eam conuolantibus ferè tribuiſſe. Certum eſt enim, non minùs ad eam inuiſendam, quàm ad Liuium noſtrum Patauinum olim, ab vltimis Orbis partibus confluiſſe plurimos, qui ſui ſeculi

ornamentum, sexûs miraculum, & ingenij mostrum deprędicabant. Imò quidam, vt Epist. 102. liquet, se felices existimabât, quòd Cassandrę seculo orti essent. Ipsa verò omnes ac singulos humanitate, & alacritate ingenio suo dignâ, excipiebat. Anno suæ ætatis nonagesimo Sacrarum Virginum Xenodochio S. Dominici Venetijs à Majoribus pręficitur, vt suâ prudentiâ loco tam pio præesset. quod quidem per Annos XII. rectè peregisse, ex monumentis publicis accepimus, & ex Francisco Sansouino illius ætati proximo, Lib. 1. de Rebus Venetis.

Debitæ tandem pietatis memoriâ secum perpendens, jam instare fatalem omnibus emigrandi necessitatem, cùm se fortiter longis meditationibus ad eam muniuisset, centesimum annum superans, deficientibus sensim corpusculi viribus, mente integrâ, quod debuit naturæ exsoluit. Funus ad S. Dominici celebri pompâ elatum: feretrum, consuetudine Doctoribus receptâ, vndequaque assidui vitę comites Libri adornabant: sacrum caput cingebat Laurus, æternum Virtutis symbolum. Quam mirata non sine lacrymis vniuersa ciuitas ad exequias confluxit. Monumẽtum hìc ipsi erectum fuisse nouimus, sed cujus post refectam Aedis structuram nullùm hodie vestigium exstat. Ejus tamen celebritati nihil detraxit hæc jactura, quam suppleuit diligens posteritatis pietas: cui viuam effigiem, cùm annum ageret decimumsextum, artificiosâ celeberrimi pictoris Ioannis Bellini manu ductam, præter hæc pauca ipsius ingenij monumenta, grati debemus. Eam domi suæ seruabat Andreas Frigerius, quondam Venetorũ Magnus

Can-

Cancellarius: ex qua aliam marmore sculptam habuere Leo & Paulus Leonij fratres, Cassandræ ex matre pronepotes. Ad quos prototypus post eorum obitum peruenerit, hactenus scire non licuit. Georgio Rhaguseo Philosopho eximio communicatum fuit illud exemplum, quod nunc ex meo Museo hic conspicitur. Aliam cæteris diligentiorem Venetijs inuiso curiæ incendio Anno M. D. LXXIV. XX. Decemb. cum effigie Reginæ Cypri Catharinæ, & Biancæ Magni Ducis Florentiæ vxoris absumptam nouimus. Vidimus etiam extremæ senectutis effigiem, anno centesimo adscripto, apud Cl. Raguseum: qui à Cassandræ pronepotibus habuit quicquid ejus reliquum erat. Is verò cùm intestatus discessisset, supellectili sub hastâ diuenditâ, scripta, quæ Paulus Leonius Cassandræ pronepos typis parauerat, partim ad manus D. Euangelistæ Zagaliæ Patauini vnà cũ duabus Iconibus peruenerunt, partim ad Ioan. Baptistam Fichettum Cameræ Ducalis Cancellarium, antiquæ fidei & probitatis Virum, mihi amicissimum transierunt: quorum vterque mihi schedas perhumaniter communicauit. Alterum Codicem Epistolarum Cassandræ amicè donauit D. Alexander de Este, Patauinus, Historiæ patriæ studiosissimus. Indè, quæ aliàs fluxa & parum firma videbatur futura tantæ virtutis memoria, vt ab ingenio & literarum cultu firmior euaderet, nostra in primis cura fuit. Quæ verò ad nos peruenerunt Cassandræ monumenta, errorum plena à librarij incuriâ, qualicunque integritate, non ita pridem vulgauimus hoc præconio.

CAS-

CASSANDRAM FIDELEM VENETAM,
inter celebriores suæ tempestatis Viros
clari nominis Virginem,
Nec minoris Doctrinæ quàm Facundiæ:
Cujus Eloquentiam cum admirabili
rerum peritia conjunctam
SERENISS. AVGVSTINVS BARBADICVS,
Venetæ Reip. Princeps,
Patres conscripti, Ciues optimi, Gentesq; exteræ,
in publicis concionibus admirati sunt:
Cujus ingenij acumen
vniuersa penè Italia & Aduenæ
in Lyceo Patauino suspexere:
Imperante
SERENISS. FRANCISCO ERICCIO,
Inclyto Optimoq; Duce,
Priscæ probitatis exemplo,
AVGVSTO VRBIS GENIO,
Restituit
IAC. PHILIPPVS TOMASINVS,
Collegij Patauini Sacræ Theologiæ Doctor,
Congregationis S. Georgij in Alga
Canonicus Secularis,
Anno
M.DC.XXXVI.

LAV-

LAVRA CERETA BRIXIENSIS,
LITERIS ORNATISSIMA.

LAVRA CERETA.

CERETAE familiæ appellationem dedit Ceretum antiquum agri Bergomensis oppidum: cujus incola Opiandinus, numerosâ progenie nomen dilatans, pronepotem habuit Baptistam, quem Medicæ artis famâ Brixiæ, cum obsidione vrbs premeretur, anno M CCCC XXX. ad annum prope M. CCCC. LXV. claruisse accepimus. Filium is reliquit Siluestrum, publicis muneribus conspicuum: qui ex Veronica de Leno, antiquissimæ familiæ splendore clarâ conjuge, anno M. CCCC. LXIX. cùm primam suscepisset filiam, Lauræ nomen ei imposuit, in memoriam Lauri, quæ in horto domestico jamdudum antea hibernis injurijs exaruerat. Filios præterea habuit ille, Basilium, Danielem, ac Hippolytum, binasq; Filias, Deodatam, & Dianam. Lauræ speciem admodum venustam ex vultu artificiosi operis aliquando conspexit Octauius Rubeus, patriæ historiæ scriptor clariss: ex qua desumptum exemplum, quod hic damus. Sed prototypi nullum hodie apud Brixienses vestigium. Quod enim olim videbatur Lauræ nomine insignitum, elegantiâ suâ multis suspicionem injecit Lauræ, quam Petrarchæ Musa celebrauit: quo nomine in Sabaudiam nõ exiguo precio transportatum fuit. Infans lumbricos passa, puella variolas: valetudinem postea integram habuit. Pietatem cum primis literarum initijs domi apud Parentes imbibit. Septimum postquam attigisset annum sacris Virginibus

ginibus informanda traditur. Hìc illa jam literis incumbere, jam acu pingere, mirandâ profectûs celeritate. Biennium postquam hìc exegisset, domum reuocata, cùm rara edidisset animi documenta, pater grammaticis cæterisq; literis mitioribus erudiendam curat. Ingenio cùm esset versatili ac prompto, studijs maturè domesticarum rerum administrationem jungendam censuit idem. Paruit illa, sed nunquam literarum immemor. Et quidem jactis probè Græci sermonis fundamentis seueriores disciplinas maturè serioq; adijt: nec vllam humanæ sapientiæ partem intactam reliquit, eloquentiæ in primis Romanæ dedita. Morum doctrinam & Ciuilem prudentiam suo genio aptam excoluit. Nec rerum naturalium contemplationem, etiam stirpium omisit, maximèq; cœlestium, quæ peculiariter sibi Mathematum appellationem vindicârunt, contenta ad vberiorem historiæ notitiam.

Ex charta pictos addiscere mundos.

Sacrarum quoq; literarum notitiam auidè hausit. De Patris sententia & arbitrio omnia: cui Prætoriâ & Præfecturæ dignitate aucto semper adhæsit. Sed, quæ ipsius prudentia erat, Petro Serinæ, ciui suo probo & docto, Lauram conjugem locat. At nimium breuis humanæ felicitatis vsura. Vix enim octo & decem menses cum marito exegit, cùm ipse diræ febris fatali necessitate sine prole in meliorem vitam auocatur. Doloris acerbitatem vt leniret, non repetitis nuptijs totam sese literis dicauit. Disputationum Theologicarum pertæsa, relictis etiam Mathematicorum spinis, eam potissimùm sequebatur Sapientiam, quæ

mortales censentur meliores euadere. Crebri de hac ad amicos ipsi sermones habebantur. Nec fermè aliud jactant eruditæ ejus Epistolæ: quas fortuna meritissimo ipsius nomini superstites voluit. Bone Deus, quàm hìc omnia supra sexum animum planè virilem spirant! licèt interdum sermo ejus æui licentiam & paulò affectatiores dictionis flosculos trahat. Quam hìc omnia sententiarum globulis nitent! Quod non vbiq; dicendi artificium elucet! Quæ non animi sublimitas! Vnam cogita Epicuri doctrinam de Virtute Amicis præferenda, de Voluptate ejusdem explicationem, Germanæ militiæ defensionem adde; quàm ingeniosa, quàm arguta omnia! Quid mirum? Ingenij facilitatem juuit ingens literarum gloriæq; studium, atq; alienæ virtutis æmulatio: quam præcipuè in Laurâ, Petrarchæ idolo, spectabat: cujus æternitatem se intimiùs affectâsse liberè profitetur, sed intra modestiam: cujus nunquam non memor vixit. Nec sine exemplo sui sexûs ejusmodi animi cultum captâsse ostendit claris earum titulis, quę ipsi literarum celebritate præluxerunt. Accessit firma corporis valetudo: cujus adjumento indoles illa quotidie vires agebat. Maximas animi dotes in primis ornabant candor niueus, summa pietas, ingenij libertas, non sine vehementię nota in aduersarios. Nec sanè injusta ei fuit indignandi causa: cùm increbrescente literarum famâ se multis præter meritum inuisam cognosceret. Suos tamen habuit patronos & familiares: quibuscum frequenti literarum commercio cōtractam necessitudinem arctè coluit: Ascanium scilicet Mariam Vicecomitem Sfortiam, inter Patres purpuratos

non

non exiguæ auctoritatis, Franciſcum Fontanam Oratorem Regium: è Cl. Viris Bonifacium Bembum, Angelum Capellum, Cóſtantium Bonum: inter ſacrarum literarum doctores Thomam Mediolanenſem præceptorem, Thomam Florentinum, & Fr. Ludouicum de Turre, *Prædicatores* venerabatur: Iuriſconſultos etiam Sigiſmundum de Buccis, Io. Dominicum Patriſium, Franciſcum Prandonũ, Albertum de Albertis : ex Medicorum præterea choro Michaëlem Bacium, & Raymundum Fortunatum: Clementem Longulum, Ludouicum Cendratam, Io. Oliuerium, Grammaticos, cæteroſq; quorum nomina Epiſtolis præſcripta ſunt. Atq; his perſcribendis à Mariti funere doloris acerbitatem perliniebat, ſi quid ei ab alijs grauioribus ſtudijs otij ſuppetebat: quibus non mediocriter fuiſſe tinctam illæmet ipſæ vbertim oſtendunt omnis ſcientiæ ac eruditionis plenæ. Nec dubium, quin veram rectè viuendi rationem, cui maximam laboris partem impendiſse credimus, magnâ famæ acceſſione reliquiſset (quandoquidem non obſcuram Operis cujuſdam ſpem facit) niſi temporum turbulentiâ intercidiſset cum tabulario domeſtico, ex quo ſuam originem ipſa decerpſit. Indefeſſi namq; laboris ingenijq; excitati largiſſimos voce calamoq; edidiſse fructus veriſimile eſt. Octauum quippe annum vix emenſa ſupra decimum Theoremata Philoſophica publicæ diſputationi magnâ ſubtilitate expoſuit. Oratione funebri, ad inuidiam eleganti, non parum ſibi laudis peperit. Nec ipſi ſatis erat commentarijs variam eruditionem recondere, niſi & Ciuibus poſt annum ætatis vigeſimum è ſuggeſtu

eam septennium integrum tradidisset. Trigesimum annum non excessit lectissima sui seculi fœmina. De cujus Epistolis Plinianum illud de Pompeij Saturnini vxore prolatum licebit vsurpare, *Plautum vel Terentium metro solutum legi*. O ter beatam animulam, quæ sic inter mortales ingenij famâ perennas, vt cœlitibus juncta post varias ingenij exercitationes æternâ pace perfruaris. Mortales exuuiæ meritissimâ pompæ solennitate apud Majores repositæ in S. Dominici Templo. Cujus variatâ substructione tumulus hodie ignoratur.

HYPSICRATEA A MONTE RHODIGINA.

FOemineum sexum non parùm quoque illustrauit HYPSICRATEA à MONTE, spectatæ formæ Virgo, Cœlij Rhodigini, vt Andreas Nicolius patriæ historiæ scriptor tradit, proneptis: quæ magni auunculi exemplo adeo in bonis literis inualuit, vt meritò gratæ posteritati ejus hoc loco miranda reliquatur virtus. Cui panegyrin scripsit vir disertissimus Dionysius Ferrarius, & in Viridario Polyhistore Aloysius Contarenus meritas laudes reddidit. Ioannis à Monte patris curâ maturè humanioribus literis, mox dicendi arte imbuta, solerti ac perspicaci cùm esset ingenio, tam ligatâ quàm solutâ oratione

etrusco

HYPSICRATEA À MONTE RHODIGINA, VIRGO ERVDITISS.ᴬ

etrusco & latino idiomate eminuit. Cultissimas insuper orationes mirâ promptitudine è publico suggestu coram amplissimis viris non in patriâ solùm, sed Venetijs ac Patauij magnâ cum admiratione recitauit. Miraculi hujus literarij historiam pro nostrâ necessitudine ad me humanissimè transmissam à cl. Balthasare Bonifacio, Archidiacono Taruisino, summæ fidei Viro libens attexo.

In amplissimo Patrum consessu gratulatoriam habuit orationem Nicolao de Ponte, Venetiar. Duci creato. Qui, vt erat valde affabilis & perbenignus, puellã, posteaquã perorâsset, ad se accitam, manuq; comiter apprehensam de Artis Oratoriæ præceptis interrogauit. Cùmq; ad sapientissimi Principis erotemata nullâ hæsitatione, acutè, ac disertè, vtcunque improuiso, extempore, & imparata respondisset, ad Senatores conuersus; qua distrahebar, inquit, dubitatione expeditus, de Orationis, quam audiuistis, auctore nullus ambigo: compertissimum habens, ab hac ipsâ Oratrice Orationem fuiße compositam: atq; huic Virgunculæ abstrusissima quæq; Rhetorica arcana ab ipsa Pitho fuisse præmõstrata: adeoq; dignissimam esse, vt ab omnibus diligatur, atq; inter doctas fœminas censeatur. eamq; pudico in frõte osculo impresso collaudatã dimisit, & mox etiã muneribus se dignis magnificentissimè cohonestauit. Quã quidem Orationem An. M. D. LXXIIX. typis impressam Mariæ Gußoniæ Nicolai de Ponte junioris, ipsius nepotis vxori, dedicauit. Aliam præterea legimus Hypsicrateæ gratulatoriam Orationem, quam Sebastiano Venerio dixit, cùm ad Principatûs apicem euectus esset. Aliam rursus, quam dixit Patauij Mariæ Austriacæ

Augu-

Augustæ, ad Lusitaniæ Regnū gubernandum proficiscenti, Federico Cornelio Patauinorū Episcopo nuncupatam. Nonnullas etiam Orationes *conscripsit, quas ad summos Europæ Principes transmisit, nempe ad Gregorium XIII. Pontificem Maximum, ad Rudolphum II. Imperatorem, ad Henricum III. Galliæ Regem, ad Philippum II. Hispaniarum & Indiarū Monarcham, ad Sacrum Cardinalium Collegium, ad vniuersos Orbis Christiani Principes, & ad Sancti Spiritûs Equestre Sodalitium. Scripsit etiam* de Paupertatis Laudibus, *&* de Contemptu Mundanæ Vanitatis.

Sed dolendum, breue admodum orbi contigisse illud ornamentum. Præmaturo namque fato adolescentula in ipso iuuentutis flore & suæ gloriç limine terris fuit erepta, vt superis associaretur, Anno M. D. LXXXIV. Condita in æde S. Francisci apud suos Maiores. Cui eruditiss. Balthassar Bonifacius hoc monumentum dicauit.

MONS Magnus latet exiguo sub cespite: verùm
Maior in exiguo corpore MENS latuit.
HYPSICRATEA perit: mæsti lachrymantur Amores:
Nam simul ingenium, gratia, forma perit.
Pierides, Charites, Veneres lacrymentur & ipsæ:
Eridaniatq́; Athesis, dum fluit, vnda fleat.

MODE-

MODESTA A PVTEO VENETA
POES.' HVMANQ. LITTER. STVDIOS.A

MODESTA A PVTEO.

RAriorum virtutum, quæ in clarißimis fœminis ſplendeſcere ſolent, ditißimum apparatum exhibet MODESTA A PVTEO, Veneta, quæ jure inter præcipua ſuæ ætatis ornamenta annumeranda venit. Die, quintadecimâ Iunij, Sanctis Vito & Modeſto dicatâ, anno M.D. LV. Venetijs in vico S. Samuelis, Hieronymo à Puteo & Mariâ, Iacobi Mauri filiâ, parentibus, auram vitalem hauſit. Defuncto Iacobo, Cecilia, auia materna, Proſperum Saracenum conjugem nacta, puellam adhuc vitæ rudem, diros caſus expertam, in ſuam domum adſciſcit, poſtquam anno ſuperiori parentes dulcißimos peſtilentiâ vndiq; graſſante amiſiſſet, dum illi ſecuritatis cauſâ ab vrbe populoſâ abſentes, puellæ & Leonardi filij blanditijs immorarentur. Ita infantes genitoribus orbati, cæleſtis numinis auxilio, in domum maternam & Proſperi Saraceni tutelam recepti, ſingulari amore veluti dulcißimi filij educantur. Illa ſuaui temperamento, vultu candoris niuei decora, micantibus oculis, præſtantißimum ingenij documentum & animi ſupra ſexum præſtantiam omnibus aperuit. Lacteis imbuta moribus, vt feliciter adoleſceret in cœnobio S. Marthæ, Saraceni filiæ educanda jungitur. Hìc veluti è cœlo delapſa ob eximiam pulchritudinem, & judicij præcellentiam ſtupore defixæ altißimo eam ſacræ virgines vnicè mirabantur. Nec enim

Bbb pueri-

puerilia exercitia, sed supra ætatem seria meditabatur: adeoq; literis præsertim capiendis dedita, vno simul tempore jam acu pingere, jam literas fingere cœpit; donec jam nouennis relicto monasterio in Prosperi Saraceni domum transiret. Perspecto puellę ingenio Saracenus, acerrimi judicij vir, ei varia Poëtarum monumenta exhibuit; vnàq; cum Leonardo fratre Grammaticę, & bonis literis admonuit. Quibus non multo tempore adeo profecit; vt non modò prosâ sed ligatâ etiam oratione Romani sermonis venustatem exprimeret. Studiorum tędia musicę modulis suauiter mitigans, singulare pingendi studium mirâ oblectatione exercuit. Hisce dotibus Senes adeo mouit; vt nunc puellæ progressus vltra ętatem, & ingenium vltra sexum muliebrem admirarentur, nunc in delicijs haberent. Ipsa studijs interim addicta in suo museolo à somno, à cibo, à cæteris vitæ oblectamentis ita sibi temperabat; vt in pangendis carminibus, in libris voluendis tota occuparetur. Ita cum annis crescebat ingenium, & promptitudo, profundissima denique memoria; vt sæpe sacras conciones, è templis domum reuersa, integras animo teneret, promptèq; repeteret. Ingenio quippe non modò facili, sed manu etiam adeo erat festiua; vt præter expectationem miranda & rara ac veluti præmeditata sæpius proderet, non sine suaui eloquij lepore, nec sine argutâ breuitate, salibus aptè mixtis, sermones misceret. Multa variaq; ingenioli monumenta chartis studiosè cõmiserat; quæ; ipsa cum auiâ & patruo ad ruris amœnitates proficiscente, dum flumen vulgo la *Piaue* propè Louadinam transiret, vorticibus ab-
sorpta

scripta perierunt. Qua lucubrationum jacturâ extremo dolore affecta fuit, vixq; vllam parentum consolationem admisit. Saracenus interea filiam suam cùm Nicolao Doglionо in matrimonium locaret, MODESTA ipsi socia jungitur: quam Doglionus literis plurimùm delectatus filiæ instar habuit, ejusq; studia insigniter prouexit, cum varia ejus monumenta inter amicos recitans, tum inter eruditos in Bibliothecis dilaudans: quorum applausu Carmina ejus tandem in publicum prodiere, præsertim Poëma *Floridori* inscriptum, quod eâ ætate incæperat. Item *Seruatoris Passionem*, quam elegantissimè versibus depinxerat. Increbrescēte puellæ vndiq; eruditionis famâ, cùm plures eruditi ciues jam virginis nubilis tædas ambirent; Doglionus, summæ prudentiæ vir, eam tandem Philippo Georgio, Vrbis Venetæ causidico fiscali nuptum dedit. Viro non solùm Iuris Ciuilis, sed variarum literarum cognitione ornatissimo adolescentulâ tot dotibus emicante nihil jucundius vnquam in vita obtigit. Ex hac enim suauissimâ animorum conjunctione, quam felix literarum communio fouebat, ex eo virtutis & amoris nexu bini filij totidem filiæ desideratum hoc conjugium beârunt. Sed pluribus annis dignum, summo cōjugis mœrore, postremę prolis partus dissoluit anno M. D. XCII. quo mater vltra vires afflicta, lentâ febre ad meliorem vitam transijt, eo ipso die, quo Ecclesia solenniter Defunctorum memoriam colit. Defunctæ famam auxit ingens omnium ordinum concursus: cùm in templum S. Francisci Fratrum conuen-

tualium magnâ pompâ funus esset delatum. Maritus in cœnobij claustro hoc ei monumentum erexit, quod adhuc spectatur.

MODESTAE A PVTEO,
FOEMINAE DOCTISSIMAE.
QVAE VARIOS VIRTVTIS PARTVS MODERATAE
FONTIS NOMINE ET RYTHMIS ETRVSCIS,
QVIBVS MEMORANDA CECINIT,
ET SERMONE CONTINVO FELICITER ENIXA,
NATVRAE PARTVM DVM EDERET,
PVELLAE VITAM, SIBI VERO MORTEM,
PROH DOLOR, ADSCIVIT.
PHILIPPVS DE GEORGIIS, PETRI FIL. IN OFFICIO
SVPER AQVIS PVBLICE IVRA DEFENDENS
AMATISSIMAE CONIVGI POSVIT.

MODESTAE vitam Saracenus operibus ipsius præfixit.

Ingenij monumenta reliquit etrusco idiomate.

Dialogum, cui titulus: *Due Giornate del merito delle Donne:* nel qual si dimostra quanto esse sijno più degne, e più perfette degli huomini; quem Ducissæ Liuiæ Feltriæ à Ruuere Cæcilia, Modestæ filia dicauit.

Item *Varia ejus Carmina*.

PAV-

PAVLVS TOMASINVS PAT. I.C. ADVOCATVS
SENIOR EPISCOPI ÆMONIENSIS FRATER.

PAVLVS TOMASINVS.

IAm prelo destinatum erat hoc opus, cùm inopinato amantissimi Fratris mei fato ad supræmum hoc officium infelix vocor, rogantibus, imò imperantibus amicis & Causidicis Patauinis: quibus equidem locum dedi, non tamen immemor insignis erga me amoris, & in patriam affectûs: quo doloris mihi acerbitatem leniri videor. Sic ille sublimiori olim subsellio spectatus hìc operis coronidem supplet: cujus in publicum merita nefas vllâ ætatis injuriâ obsolescere.

Iacobo Tomasino & Hippolytâ Panizolâ parentibus post triennium conjugij ex voto ferè in lucem editus PAVLVS TOMASINVS anno M. D. LXXXIV. die XXIV. Octobris Patauij in vico Sanctæ Crucis, suauiter educatus inter auorum & parentum delicias, cùm ferè ab incunabulis ingenij sui acumen præmonstraret, presbyteri Octauij Bertelli contubernio traditus, Grammaticæ rudimenta ac græcæ linguæ initia postquà breui accepisset, Musicæ & Geometriæ, Rhetoricæ itidem ac Logicæ operam dedit. Ingenij facilitate magnam de se spem excitans, è schola dimissus, publica Academiæ subsellia occupauit. Cùmq; genio secundiore literis humanioribus esset addictior, à patribus Iesuitis Oratoriam artem hausit: quorum ductu sæpius in Academijs se summa cum laude exercuit. Ab ijsdem

Philo-

Philoſophiâ probè imbutus ad Iuriſprudentiam ſe contulit, præceptorem nactus Virum eximium Franciſcum Viduam I. C. Patauinum: à quo non ſolùm Iuſtiniani Inſtitutiones didicit, ſed moralis & ciuilis pariter doctrinæ inſtituta, quibus ad rectè beatèq; viuendum animus præformatur. Hoc præceptore paternis ædibus vicino ingenium ſic excoluit, vt perpetui veluti aſſeclæ priuatis in Academijs inter cæteros Vidua plurimùm indolem ac diligentiam in omnibus probaret. Exſtant adhuc eius ſpecimina, Orationes, quas in priuatis diſputationibus habuit, & præſertim in cœnobio S. Mariæ in Vantio: vbi Vidua Patribus Ius Canonicum explicabat. Ab Inſtitutionum ſtudio ad ordinarias Legum ſcholas porrò gradum faciens, magnâ aſſiduitate quadriennium Ius Ciuile & Canonicum hauſit. à celeberrimis I. C. Iacobo Gallo Equite I. C. primario, & M. Antonio Othelio: quorum lectiones ipſius manu exaratas in noſtro muſeolo aſſeruamus: Ius etiam Canonicum à Paulo Zonca I.C. Patauino. His igitur diſciplinis feliciter imbutus, præceptoribus ſuadentibus publicum ſuæ virtutis pretium accepturus Anno M. DC. III. die XXIV. Nouembris in honorem S. Catharinæ, Studioſorum tutelari, indefeſſi laboris præmium Lauream vtriuſq; Iuris ſummo cum applauſu nemineq; I. Ctorum diſcrepante reportauit: quam ei ſummâ lætitiâ & pereleganti oratione Iacobus Gallus contulit, aſſiſtentibus promotoribus Ottonello Diſcalceo, M. Antonio Othelio, Albertino Milliaria, Angelo Saxo, Octauio Liuello I. C, & Gymnaſij Profeſſoribus. Vicus S. Crucis, quem habitabat, longè à Gymnaſio & Collegio diſtans,

lætis clamoribus & applausu intonuit, Studiosorũ turbis plenus. Plebs numerosa hic festiua, & in juuenis laudes veluti elata, gaudij documento jubilans ad sacras turres rapta, æreis tintinabulis concitatis boni ominis applausum auxit. His ille honoribus Themidi consecratus, nihil remissiori labore Iurisprudentum codices euoluere, Gallum, Discalceum, M. Antonium Othelium, Liuellum, Peregrinum Gymnasij coryphæos audire: aliarum etiam disciplinarum Lectores publicos, inter quos præcipuè Ioannem Bellonium Philosophiæ Moralis professorem auscultabat. Iesuitarum quoq; scholas pari ardore frequentabat, naturali instinctu pronus ad res ecclesiasticas: quibuscum tam grata ipsi intercessit necessitudo, vt etiam suæ Societati ipsum jungere aliquando animus fuerit. Primus hic intererat pijs eorum exercitijs, primus in excutienda Ecclesiæ puluere, primus in concionibus priuatis. Ante lucem è parentum sinu effugiebat festiuis præsertim diebus, vt societatis onera diligenter præ alijs subiret. Asseruabat adhuc senex omnes illas syngraphas, versiculis sacræ scripturæ ornatas, supra quas meditationes in Oratorijs habebantur. Hic etiam eloquentiam & humaniores literas excoluit. Quorum discessum siccis vix oculis pertulit. Rebus ita mutatis ad antiquum præceptorem Viduam redijt. Sed biennio post anno M. DC. VIII. iste lethali morbo occubuit. Cujus interitu ita mouebatur, vt religiosam peregrinationem cum duobus amicis susceperit. Die igitur XXI. Martij M. DC. IX. parentum bonâ veniâ ad B. Virginem Lauretanam proficiscitur: hinc ad D. Francisci sepulcrum atq; Assisij me-

ſiſij memorias: Romam denique SS. Apoſtolorum incunabula, ac reliquorum Martyrum aras ac monumenta inuiſit. Celeberrimam Vrbem & Orbis caput cùm aliquamdiu perluſtrâſſet, Pontificis Pauli V. pedes oſculatus, non aulæ ſplendorem, nec Principum comitatus ſumptuoſiores admirabatur, ſed Eccleſiæ ornamenta, antiquitates Chriſtianorum, aliaq; ad religionem pertinentia percurrebat. Etruriam vndiq;, ac Picenos agros rediens luſtrare voluit. Omnia ſcitu digna pro anguſtiâ temporis libello conſignata ad poſterorum memoriam aſſeruabat: imò quotidianas itineris ſtationes ac reliqua miræ ſedulitatis documenta exhibuit; cùm anno M. DC. XLII. Iacobo ipſius filio comite Epiſcopatum Æmonienſem ſuſcepturus ad Vrbem pergerem. In patriam reuerſus cùm naturâ in literas manſuetiores, quàm turbas forenſes procliuior eſſet, obortâ de agrorum emptione controuerſiâ inuitus in forum pertrahitur anno M. DC. IX. Nimirum jubente patre & familiæ tutelâ vaſtæ curię ambitum ingreſſus, clamoſum clientum ſonum quàm moleſtè ferebat, turbaſq; hinc inde concitatas ad negotia longè à ſcholis diuerſas. Litigium verò in longum protractum, cùm nunc Aduocatos, nunc notarios, nunc apparitores, nunc citationes ac ſyngraphas expeteret, paulatim animus cauſis excutiendis adſueuit. Hinc conſanguinei, hinc amici ſua negotia illi commendabant: ſenſimq; quod ante reſpuerat, ſponte ſuâ exercere cæpit. Dura quidem & ardua initio videbantur fori negotia, cauillationibus contentionibuſq; plena, petulantia procuratorum, ac ingentia jurgia: res tamen pro-

gressu temporis facilior, & ad priuata familiarum commoda, & publicam ciuitatis vtilitatem necessaria, honoris etiam plena ac gloriæ, si justè, diligenter, ac fideliter exerceatur: latus hic ingenij ac laboris vnicuiq; campus. Foro igitur dicatus hoc sibi potissimùm ante oculos posuit, pupillorum, ac viduarum, necnon pauperum tutelam suscipere, causas justas defendere, easq; diligenter & ingenuè tractare, &, quantum licuit, citiùs expedire: ratus id animæ bonum, ac familiæ vtile, sibi verò in primis honorificum. Hisce ille curis patrocinij onus susceptum, vsq; ad extremum vitæ summa cum gloria & constantia sustinuit. Iuuenis vtebatur operâ & consilio Alexandri Forteciæ & cl. I. C. M. Antonij Peregrini consultoris celeberrimi, aliorumq; insignium Aduocatorum: quorum auspicijs breui tempore adoleuit. Anno M. DC. XI. die XXVIII. Februarij Aduocatorum nomine publicam Orationem in laudem Angeli Corrarij Prætoris habuit, quam typis Pasquati eodem anno vulgauit. Augebatur ei in dies clientum numerus, elucebatq; magis magisq; in vrbe nostra ejus in dicendo vbertas, in causis pertractandis efficacia, elegantia pariter ac modestia, tum ingenij promptitudo, tum perpetua in euoluendis scripturis cura. Mirâ insuper affabilitas, & in excipiendis clientibus facilitas applausum ei apud omnes pepererant. Anno M. DC. XII. die III. Nouembris amisit matrem amatissimam. Quod fatum lætas sororis nuptias turbauit, animumq; illius summo amore conjunctissimum grauiùs repressit. Triennio post Nicolaum Genuam I. C. sibi ab ineunte ætate conjunctissimum, imma-

immaturâ morte sublatum acerbè luxit: qui ipsi ex testamento supellectilem neutiquam spernendam & deauratum lectum, non leue amoris ac mutuæ beneuolentiæ monumentum, reliquit. Anno sequenti M. Antonium Peregrinum I.C. in rebus forensibus pręceptorem amisit. Nec multo post tempore Aloysius & Franciscus fratres obierunt, sorore etiam Catharinâ absq; prole defunctâ, dulcissimo patre simul extincto anno M. DC. XVI. XVIII. Octobris. Me itaq; sacris initiato, cùm solus propagandæ familiæ superesset, Claudiam Peregrinam, magni I.C. M. Antonij Equitis proneptem anno M. DC. XVIII. in matrimium sibi delegit: ex qua anno sequenti Iacobum filium suscepit: qui nunc bonâ indole, ac gymnasticis exercitijs occupatus, viuit. Increbuerat jam ejus fama, primiq; ciues sua negotia ipsius tutelę commiserunt, ea rati non labore, non diligentiâ, nec amore vnquam posse destitui. Piorum insuper locorum patrocinium prompto animo oblatum suscepit: inter quæ Gasparinæ Virgines, D. Francisci cœnobium fratrum de Obseruantia, Monialium S. Bernardini, Capucinarum Virginum, & cætera Viduarum ac Mendicantium loca. Monialium præterea clientelas suscepit S. Mariæ Matris Domini, ac S. Annæ. Opulentiorum item cœnobiorũ S. Agathæ, S. Benedicti, S. Sophiæ, Misericordiæ, S. Prosdocimi, & S. Matthiæ: quorum non solum publicas controuersias, sed priuatas cujuscunq; eorumdem Locorum defendere maximo animi ardore ac solicitudine semper paratus erat. Suaui vultu ac hilari longas sacrarum Virginum querelas audiebat, eas mitiori viâ

consolando demulcebat, turbatas mentes, ac veluti alter Æsculapius litium & perturbationum procellas amouebat. Amplissimo itidem Canonicorum Capitulo, nec non celebri Xenodochio S. Francisci, Canonicis Secularibus S. Mariæ in Vantio, Canonicis item Regularibus S. Ioannis in Viridario, S. Michaëlis de Candiana, ac S. Danielis prope Aponum, Monachis Pratalcæ, & Religiosis S. Augustini, S. Antonij patrocinium præstitit. Generosam splendidamq; præterea Sodalitatem selectæ in Vrbe Patauina militię defendit, D. Barbaræ tutelari addictissimus: cujus preces typis commisit. Lanariorum collegio suam quoq; operam dicauit: Tabellariorum pariter & Nautarum, ac S. Marię, quæ Colombinorum dicitur, Societatibus insigni pietate adfuit. Hìc ille primâ cujuscumq; mensis dominicâ sacrâ Eucharistiâ religiosè susceptâ cum socijs suas meditationes persoluebat: mox eorum controuersijs ac litibus aures prębens patientes, qua par, de singulis alacritate disserebat. Antiquam S. Ioannis Sodalitatem in suam tutelam susceperat, ita S. Crucis: cujus litem grauissimam cum Comitibus de S. Bonifacio juuenis defendit, victoriâ reportatâ. Nihil illi nempe suauius, quàm sacra loca defendere, nihil illi gratius, quàm earundem Procuratores, Villicos, Ministros inuisere. Hisce veluti occupationibus se primum commodabat. Miro namq; affectu illud mortalium genus prosequebatur. Religiosis omnibus idem obsequium, ac summa veneratio. Gratus illis ac dilectus; nulla cum illis contentio. Sacerdotibus omnibus veluti Christi seruis deditissimum se ostendit. Sacrorum frequens cultor, assi-

duus concionum auditor. Nec solùm in pauperum causis tuendis promptum se atq; animosum præbuit; sed ijs sublevandis insignis ac mira ejus liberalitas ac magnificentia elucebat. Domus ejus pauperibus ac egenis patens. Penu, cella, æs, omnia in ipsorum vsum. Cùm domo egrederetur, omnibus hinc inde egenis stipem porrigebat: in forum procedens miserorum turbis ad eum conuolantibus hilari vultu nummos distribuebat. Pari pietate in compitis ac templis liberalem manum præbuit. Subueniebat etiam secretò familijs egenis ac orphanis. Pia loca insuper varijs Donarijs exornauit, D. Catharinæ ædem, aliaq; delubra, & præsertim Ædem B. Virginis Mōtis Ortoni, in qua ardentissimè totus erat, argenteâ lampade anno M. DC. XXI. locupletauit, & paulò ante obitū tabulis insuper decorauit elegantissimis, sui pectoris & obsequij symbolis. Templum hoc quoties ingrediebatur, præ lætitia lacrymas fundebat, suaui quodam conceptu veluti extra se raptus, in laudes ac meditationes Sacræ Virginis ferebatur. Cui negotia sua omnia, suasq; actiones commēdabat; ac rebus feliciter peractis, hymnos laudesq; Ecclesiæ solennes à Patribus illis persolui curabat. Nihil verò ipsi optatius visum, quàm decretum mihi Sum. Pont. VRBANI VIII. benignitate Episcopatum: cùmq; neglectâ ipsius cōsilio propter locorum distantiam Cydonis, quam vulgo Caneam vocant, in Creta insulâ Ecclesiâ, Æmoniensem viciniorem anno M. DC. XLI. acceptâssem; quas pro felici itinere, pro examine, denūciatione, ac tandem pro reditu in patriam gratias egerit, testes sunt Patres illi, qui publicas preces solenniter peregere.

Æstiuo tempore recreationis causâ huc concedebat, suisq; criminibus expiatis in longissimas meditationes prouehebatur: postea in secessum ruralem Tramontis Euganei sese abdebat: vbi vetusta familiæ nostræ domus inter myrteta & vites arboribusq; consita surgit, prospectu amœnissimo, & priuatæ vitæ satis commoda: vnde rursus quouis die horis matutinis ad hujus Diuæ aram redibat. Historiam sacri ejus loci vt conderem primus mihi auctor fuit. Summæ porrò deuotionis argumento B. Virginis iconem in tholo sui lecti depictam habebat: in quam tandem defixis oculis ac mente vltimum spiritum Seruatori suo reddidit. Nec minori veneratione Montis Ruę Eremum inuisebat, patribus istis conjunctissimus: Diui etiam Antonij, ac D. Iustinę templa sæpius, Capucinorum itidem cœnobium. Postremis annis D. Philippi Nerei Oratorio totũ se addixit. Pio hìc Sacerdoti Antonio Mariæ Curtiuo suam conscientiam exonerabat. Plenus erat religione, pietate. Commentaria domestica semper auspicabatur à nomine Sanctissimæ Trinitatis & B. Virginis ac Sanctorum suorum Tutelarium: spirantq; omnia ejus acta meram pietatem. Nec sanè dissimulabat vitæ, quod tenebat genus, se inuitum adijsse, ad sacram solitudinem propensus. Mihi frequens hic ejus sermo erat. Vestram exopto vitæ rationem, studiorum dulcedinem, non inter jurgia hæc ac forenses contentiones. Sperne, frater dulcissime, vestræ Societatis honores, vt declines ęmulationem: sectare studia: vnde magnum vobis solatium, mihiq; ac familiæ decus. Pari quoq; animi promptitudine, qua pia loca defendebat, in tuendis primo-

ribus

ribus vrbis proceribus ſuam opem quàm diligentiſsimè ſemper præſtitit. Adeo ſummis ille viris charus; vt ipſius obitum publicæ calamitati accenſeri viderim. Summâ in primis & antiquâ neceſsitudine jungebatur illuſtriſs. Familiæ de Papafaua: in qua præcipuè Bonifacius Eques priſcâ fide ac virtute natalium ſplendorem exornat. Non minor ea intercedebat cum Comitibus S. Bonifacij: item cũ familia Leonia: in qua eminet Abbas Franciſcus Canonicus Comes de Sanguinetto, cæteriq; Comites Leonellus & Benedictus Canonici, itemq; Antonius. Cum familia de Comitibus, Cumana, Capiliſtea pariter, & Bariſonia: cujus decus Abbas Albertinus Archipreſbyter, & egregius Vir Antonius, ac Ioannes Franciſcus I. C. ſuſtinent, inſigniaq; eorum donaria adhuc apud nos remanent. Vrſatis quoq;, Horologijs de Dondis, Comite Antonio de Calzis, Hieronymo Zacco, Franciſco de Candis, ſpectatæ nobilitatis viris vnicè gratus. Zabarellorum familiam vſq; ad extremum vitæ ſibi demeruerat. Summâ & diuturnâ beneuolentiâ complectebantur ipſum Canonicorum Decanus Franciſcus Soncinus, Archidiaconus Bartholomæus Sanguinacius, Stephanus Cataneus, alijq; innumeri ejus clientes: quorum jura longâ annorũ ſerie, pariq; labore & fide ſuſtinuerat. At labilis admodum rectè factorum memoria! Neq; enim defuerunt inter vrbis primos, qui hæredibus ſolenne honorarium, quamuis tenue, præter expectationem ſubductis ſupercilijs verbiſq; vix exeuntibus inficiebatur. Senatoribus Venetis, ijſq; præſertim qui Patauij rerum ſummæ præfuerant, charus fuit: in-

pri-

primis Aloysio Valaressio Equiti & D. Marci Procuratori, Francisco Pisano, Aloysio Priolo, Paolo Caotortæ, Zachariæ Sagredo, Petro Corrario, alijsq; quàm plurimis: inter quos præcipuè eum æstimauit Ioannes Basadonna, acerrimi judicij Vir. Nec minus Petro atq; Simoni Contarenis placuit. Nota quippe omnibus erat eximij Viri in Sereniss. Rempublicam fides: quam filijs, suisq; agnatis constanter seruandam quotidianis exhortationibus seriò inculcauit. Gratus insuper fuit familiæ Corneliæ & præsertim Marco Cornelio, & Marco Antonio Episcopis Patauinis. Quorum exemplo non minori affectu ipsum in clientelam recepit Illustriss. ac Reuerendissimus Georgius Cornelius, qui hodie magno pietatis feruore creditum sibi munus Episcopatûs Patauini splendidè administrat. Ab anno nempe M. DC. XVII. Episcopis Patauinis suam operam præstitit: præcipuè Petro Valerio Cardinali probatus: qui ob indefessá in rebus suæ Ecclesiæ tuendis auctius ipsi honorarium decreuit. Diligebatur vnicè à cl. Viris de Frizimelica Iacobo Equite, Hieronymo Medicinæ publico professore, & Octauio I. C. Nec inferiori affectu ipsum prosequebatur celeberrimus Artis Medicæ Professor Benedictus Siluaticus Eques, Benedictus de Benedictis, Medicus senior, Marius Mazzolenus publicus Philosophus, Antonius Aloysius Aldrighetus I.C. Primarius, Institutionum Imperialium Interpres, A Carolo Auantio, & Ioanne Rhodio eruditissimis Viris intimiùs colebatur: nec non à primarijs Gymnasij Patauini Iurisprudentiæ Professoribus Bartholomæo Vecchio, Lælio Mancino,

Alexan-

Alexandro Synclitico, Carbonchio de Carbonchijs, Ioanni Galuano, Sebastiano Colombinæ, Iosepho Angelo, & Antonio Paulutio Canonico. Assessores insuper curiæ Patauinæ suâ integritate sic demeruit; vt magni semper ab ijs fieret. Summopere æstimabatur à Gaspare Leonico I.C. & Serenis. Reip. à secretis consilijs, à Thoma Franzina, à Ioanne Zane Assessore claro, à Leonida Turrisello Patauino, primi nominis Causidico, ab Iuliano Iuliano, Balthassare Fantono, Iacobo Cassina, cæterisq; ejus professionis viris clarissimis: exterorum etiam magno applausu exceptus. Sed quod jure primum exacti laboris pretium, Illustrissimorum vrbis Rectorum præcipuè fauorem promeruit: qui eum sæpius de rebus dubijs cõsuluere, plurimum ejus integritati atq; exactæ Legum notitiæ tribuẽtes: quam non parum auxit mira in orando elegantia, & mansuetudo, conjuncta cum singulari modestia. Enimuero in aduersam partem ne verbum quidem felle aut sale mistum protulit. Et licèt aliquando petulantiâ quorundam excitaretur; nihil tamen mouebatur, vt vt feruidi admodum temperamenti: subridensq; tacendo eorum intemperantiam eludebat. Iura clientum labore ac studio rationibusq; non inani ac acerbâ verborum congerie defendit. Erat ejus orandi consuetudo facilis, neruosa, & perspicua: ad amussim scripturas omnes ipse solus euoluebat, remq; omnem in pauca diligenter contractam distinctè & placidè prolixis verbis exponebat. Incalescebat autem ostendendo rei veritatem sine strepitu, vocis potiùs contentione, quàm corporis motu, manuumue ineptâ gesticulatione;

 Ita

Ita de ejus singulari doctrina ac judicio ea omnium animos inuaserat opinio; vt non solùm Aduocatorum Senior primum obtineret subsellium; sed ingenij etiam præstantiâ suisq; meritis commune omnium ciuium præsidium existimaretur, ad quod in rebus dubijs confugerent. Hinc domi ferè semper morabatur inter clientum cateruas, vel inter eorundem scripturas, laboris patientissimus. Omnia verò in sua volumina distinctè transferebat. In primum ea, quæ ad Statuta Pàtauina pertinebant. In alterum Legales Obseruationes variarum Legum. Hic enim duobus voluminibus omnia, quæ cujusq; causæ in diuersis Auctoribus prçligebantur, breuiter in vnum congesserat. Item in duobus alijs Voluminibus Alphabeticis rariora digerebat. Suas verò Allegationes, quæ Iudicibus informandis reliquuntur, priusquam sententias pronunciant, varijs voluminibus in vnum redegerat. Alia omnia summâ diligentiâ & ordine in suo Museo reponebat. Cùm verò esset animo magnifico ac splendido, non solùm vitam honorificè viuendo ac vestiendo ducebat; sed antiquam domum in nobiliorem formam reduxit: ędificationiq; deditus, hanc varijs lapidibus ornauit magnis impensis. Cubicula inferiora, suis exercitationibus dicata, supellectili exquisitâ, picturisq; Iurisconsultorum exornauit, superliminare portarum varijs Inscriptionibus: cæteraq; omnia nitorem indicant. Bibliothecam in remotiori suorum ædium parte, Aduocatorum Imaginibus exornatam, habebat: quam optimis quotidie celeberrimorum doctorum monumentis augebat. Hortum insuper vicinum arbori-

boribus fructiferis ac rarioribus stirpibus amœnum ad animi, laboribus defatigati, oblectationem coluit: quem, vt ampliorem redderet, vicinam domũ magno pretio emptam destruxit. Clientibus dimissis huc sub vesperam concedens B. Virginis laudes recitabat. Vrbe namque rariùs exibat, continuis negotijs occupatus. Domum præterea adjacentem mihi, meæq; familiæ destinatam instaurare cæpit: in qua & Sacellum ad sacra peragenda incæperat. Sed fatum laudabile, conatus vertit. Annis ingrauescens, cùm paulò esset habitior, aliquando ob labores in orando defatigatus febri corripiebatur: quę anno M.DC.XL. extrema ferè minabatur: Dei tamen beneficio euasit: denuoq; eodem animo clientum curam suscepit.

Postquam hac æstate grauissimas causas longo labore ac studio coram Illustriss. Thadæo Gradenico Prætore diffusè disputâsset, inter quas celebris illa pro illustriss. Matrona Anna Aluarota Frizimelica, & altera Zabarellorum superioribus annis discussa & mirum in modum aduersus magnæ auctoritatis virum denuo iteratas, tanto ardore defendisset, vt de ijs palmam referret; fractis viribus domum redijt. Accessit huic alia pro Xenodochio S. Francisci: quam tantâ corporis debilitate agitauit; vt dubiæ salutis esset: attamen intrepido animo, Deo & B. Virgini confisus, de secundis judicum calculis securus, nullum tunc persensit quidem corporis æstum. Aliquid tamen decessisse valetudini credibile est. Die namq; VII. Septembris cùm grauiorem horis matutinis causam pro Gineura Capilistea illustri matrona in foro agitâsset, ad pran-

dium tardè accedens, turbatior, parco cibo sumpto, quieti se dedit. Et si verò sensim febrem serpere cognosceret, non tamen destitit ædem S. Philippi Nerei inuisere, vt editâ de more suo confessione apud Antonium Mariam Curtiuum, sequenti die à me sacrum Christi corpus ibidem susciperet in memoriam natalis B. Virginis. Domum reuersus in lectulo sacra Virginis natalia meditabatur. Mihi cubiculum ingresso læto vulto ac fronte exporrectâ corporis debilitatem ac languorem explicans, nihil grauius ominabatur. Noctem verò febre grauem expertus, Medico familiari Marco Antonio Peregrino Gymnasij publico professore accersito, conquerebatur apud me hoc se morbo impediri, quo minùs celebritati adesset, nihilominus affectu & animo mecum sacra prosecuturum. Eâdem die horâ xv II. febris redijt, eâdemq; horâ diei sequentis. Ipse verò patiens languorem ferebat, spem salutis omnem in Deo & B. Virgine ponens. Ingrauescêtis morbi die VII. Medico celeberrimo Benedicto Siluatico, cum Benedicto de Benedictis, & Hieronymo Frigimelica in consilium vocato, non admodum consentiente ipso, ad sanguinis missionem ex vena manûs deueniunt. Erumpens à prandio sudor cùm dies quatuor continuâsset manifesto valetudinis discrimine, dubij statim de ejus salute Medici sudorem periculosum pronunciant. Quod ipse cùm intellexisset, sudare noluit, rejectisq; stragulis nudus ferè nocte sequenti quieuit. Cessante igitur sudore, cùm sequenti die in pejus vergerent omnia, non sine lacrymis ipsi periculum denuncio. Ille verò præsenti animo manum meam

præ-

præhendens, his me verbis Regij Vatis adorsus: *Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi*: & ad B. Virginis Montis Ortoni imaginem conuersus, eam sibi cum sanctis suis tutelaribus Petro, Paulo, Antonio, Carolo, Philippo Nerio, & B. Barbarâ in periculoso hoc trãsitu sibi propitiam adesse precatur, seq; paratum fatetur supremi numinis arbitrio. Addit postea: Tibi, amantissime frater, animam meam commendo, mihi tuis precibus semper assistas. Tibiq; commendatos habeas filios meos, Iacobum & Aloysium, quos in tuam tutelam trado. Postea vocato Reu. Presbytero Santo Dianino Parocho, sequenti die ante solis ortũ Sanctissimum Christi corpus deuotè ac humiliter suscipere voluit: deinde circumstantes amicos lætè aspiciens, Crucifixi Seruatoris imaginem manu tenens, hoc signo, ait, inimicum vincam, hisq; armis mortis pericula intrepidus adibo. Extremam postea suam voluntatẽ me scribere jussit, quam attritis jam viribus difficulter subscripsit. Filios tandem collocrymantes repræhendit: se læto animo æternã vitam sperare: illisq; aspicientibus, abreptâ denuo cruce, hoc ligno, inquit, cornua teterrimi hostis confringam, & triumphum de ipso feram. Reliquus sermo de Christi passione, de ejus clementia, de sua in B. Virginem Cœlitesq; fiducia, de certa spe melioris vitæ consumebatur. Illâ die morbus acriter inualuit, nec tamen sermonis vsus elanguit ante vesperam: vbi fatiscente paulatim voce ipsum ad sacræ vnctionis ritum inuitò, quem quidem libens admisit: sibi tamen fatus nondũ extrema imminere: superaturum adhuc, quæ instabat, noctem. Nec euentus fefellit. Noctem

tem quippe illam nunc quietam, nunc insomnem duxit vsq; ad auroram: qua serio Deum inuocare cæpit, fixisq; in B. Virginis effigiem in tholo lectuli conspicuam, oculis subscripta ei verba, FONS SALVTIS ET GRATIAE, aliquoties iterabat. Demum duarum horarum spatio collapsis ac euanescentibus paulatim sensibus animam robusti corporis vinculo solutam certâ æternæ beatitudinis fiduciâ Deo reddidit, horâ XXI. diei XX. Septembris, morbi verò quartadecimâ. Defuncti corpus postridie in S. Crucis templum ad Majorum cineres in loculo delatum, magno omnium ordinum comitatu, & præcipuè spectatâ selectæ vrbis militiæ pompâ: vbi exsequiæ solenni ritu solutæ. Sic ille bonis omnibus patriæq; desideratus maximum suis reliquit solatium, quòd omnium votis diuturniore vitæ vsurâ dignus constantem honesti rectiq; famam promeruerit.

Solertis ingenij monumenta in scrinijs spectantur.

Consiliorum, & Allegationum Volumina XVI.
Obseruationum, quæ spectant ad Leges, Volumina II.
Obseruationum circa Statuta Patauina Volumen I.
Miscellaneorum, & Aduersariorum Volumina II.
Oratio in Laudē Angeli Corrarij Prætoris edita M.DC.XI.

PAVLO TOMASINO,
PATAVINO IVRISCONSVLTO,
CAVSIDICO SENIORI,
QVI ANNOS XXXV. GRAVISSIMA FORI NEGOTIA
VOCE CALAMOQ. PROMPTVS
SVMMA INGENII SEDVLITATE

ATQ.

ATQ. INTEGRITATE ANIMI PEREGIT,
DONEC ASSIDVA CLIENTVM TVTELA
SVPRA VIRES FRACTVS,
PRAEMATVRO FATO SVIS ERIPITVR
COMMVNI VRBIS MOERORE,
AN. SALVTIS M.DC.XLIII.
DIE XX. SEPTEMBRIS, SVAE AETATIS LIX.
IACOBVS PHILIPPVS TOMASINVS
EPISCOPVS AEMONIENSIS FRATER,
IACOBVS ET ALOYSIVS I.C. FILII
DEBITAE PIETATIS MEMORES
P. C.

Optimi Viri manes suâ musâ honestauit Nobilis Gallus cujus modestia supressum nomen esse voluit.

Vixit vt in viuo Rediuiuus Castore Pollux,
Cui renouata nouo nomine Vita fuit:
Sic consorte pari viuit post funera PAVLVS,
Fraternoque redux munere rursus adest;
Dum Senis emeriti sistens ceu fata PHILIPPVS;
Hunc iterum justâ viuere laude jubet,
Quamque alijs præstat scriptorum lumina lucem,
Germani propriâ Manibus arte parit.
Par prius eximium de quo non debuit Alter,
Nec nisi sic rediens, Iste, vel Ille mori,
Nam vel viuit adhuc, vel in vno viuus vterque:
Vnius Ingenio, Mente, Manuque viget.

Nec

Isthæc sibi dum contigerint bona,
Mortalitatem quum miseram exuit,
Tristemque declinat senectam,
Gratulor: at miseret relictos
His nos procellis, quas agitat furor:
Ne Literas Pax exhilaret suas:
Sed impium Bellona stringat
Italiæ in gemitus flagellum.

HAEC TIBI DEDIMVS, CANDIDE LECTOR, Illustrium Animarum exempla, quæ promissum olim Volumen Alterum nobis bonâ fide produxerunt. Si pari nobiscum ingenuitate, quæ suggessere amici, exceperis; non parum humanitati tuæ debebunt ista. Quibus si facilem Te præbueris; ATHENAS PATAVINAS, cæteraq; Patriæ Monumenta, Deo fauente, breui exspectabis.

NOMINA

Eeorum, quorum historia hoc opere condita.

Fran-

INDEX RERVM,

& Nominum propriorum.

A

Ioan.

Bono-

Hiero-

D

E

F

N

O

Oldo-

Pere-

Q.

R

Sent

Toma-

FINIS.

REGISTRVM.

✠ A B C D (E operarum incuria ommisum fuit) F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sf Tt Vu Xx Yy Zz. Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg.

Omnes sunt quaterniones, eccepto Ggg, duernione.

ERRATA SIC CORRIGANT VR.

Pag.3.lin.13. vrbium præfectum p.6.l.3. M. Antonius Cuccinus, quod itidem in Indice p.400.columno.2.l.43 corrigatur p.18.l.8.Ioannes p 24 l.4.asciuit p.25.l.5.antelucanis 12. vndiquaque p. 26 l. 16. TAM p. 36. l. 12. Stoica 13. Romana 23. sustinet, è p. 37.l.23. supellectili p. 44. l.17. Regi ipsi p. 48. l. 9. nihilominus 26. conformans p. 46. l. 1. celebritate 26 coryli p. 53. l. 14.suscepisset 24. grauissimis p. 54. l.18. ætatem p. 55. l. 28. codicillis p. 56. l.1. deficientibus p. 59. l. 7. cathedralis p. 64. l. 1 forsan p. 65. l. 6. regnante p.67.l.3. Stoicos 28. Calcagninum p. 72. l.27. facilia p. 80.l.20. Castrorum Vice præfectus 22. Christianissimis p. 88. l. 9. toros 20 Sabaudis p. 89. l. 24. hominibus p.90.l.24. delinquentes p. 91. l. 18. dexteritate 20. Rupellensibus p. 92. l. 26. in literas p.93.l.22.pasc: batp 101 l.21. Auicennam p.102.l.3.perfunctus, à Ioanne p.104 l.24. pertigerant p.114.l. 14. gentilitio p.115.l.7. è varijs 6. Molendinum 12 forsan p 116.l.11. nauârii p.117.l.4. Nobilis p.118.l 19. V.Cl. p.124. l.16. decies & septies 17. sedem p.125. l.9. Salisburgensis p.126.l.6. appellauerunt 7. Iure p. 127.l.22. neptem p.135. l. 19. sacræ 27. sæuo p. 137.l.27. afficiebatur p. 145.l.3. veruece 7. studiorum 13 largiori 19. honoribus p.146.l.22. PATRVO p.153.l.2. græcis p.163. l. 7 reuerentia p.164 l.19. Scherhagel p.165.l.8. Eleonora Pantagia 14 subcisiuis 26. Peregrinum p. 167.l.3. annumeratus p. 170. l. 26. Allobroges p. 180. l. 11. suggessit p. 181. l. 9. *Librum* 24. quamuis p. 183. l. 11, perferentur p. 185. l. 11. hæresium 12. Panegyricum p. 189. l. 9. peragrasset p. 197. l. 16. forsan p. 198. l.3. habitis, Poematijs 21. Gallia virorum exemplo p.207.l 24. cl. Pignorij p.232 l.26. familiæ p.234.l.6. tamen p. 239. l. 14 ipsum libellis p.249 l.12. Erycij p.259. l.3. destinatus 4. Gymnasio p. 276. l.26. insito p. 289. l. 27. rebus ad fidem spectantibus 28. perspiciatur p.294.l.12. perrexit p. 309 l.27. coryphæos p.312.l.13. *Patauino* p.317.l.14. euaserunt p. 319.l. 18. dramatica p. 334. l.26. chalcographos p.343 l.5. Thalia p.348.l.21. doces p.352.l.26. acclamationibus p.355.l.27. confluxisse p. 364.l.23. relinquatur p.366.l.11. apprehensam p.375 l.21. tutelaris 26. Milliara p.376 l 15. excutiendo p.377.l.1. Romam denique, vbi p. 382. l. 3. Euganei p.383. l.27. inficiebantur p.385. l.6. Thoma Flangino 7. Dominico Zane p. 386.l. 12. prælegebantur 15. relinquuntur 25. suarum p.387.l.9. laudabiles conatus euertit p. 389. l. 19. arrepta Item pag.178. post Ceruti Epitaphium adde.

Hæc ejus monumenta leguntur.

Paraphrasis in Persium.
Notæ in Virgilij Georgica.
Epitome Opusculorum Plutarchi.
Commentar. in M. T. Cicer. Orationes Pro Lege Manilia. Pro M. Marcello.
Pro Cajo Rabirio. Post reditum in Senatum, Pro A. Licinio Archia Poeta.
Comment. in M. T. C. Dialogum de Amicitia.
Coment. in M. Æmilij Lepidi Cos. Orationem.
Anagrammata.
Dialoghi Morali tradotti dal Francese nell'Italiano.
Idem Incertum Auctorem de Re Poetica vulgauit.